

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Engin VURAL

BEDENSEL ENGELLİ MİLLİ PARALİMPİK SPORCULARIN
KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLAR VE HUKUKİ İHTİYAÇLARININ
İNCELENMESİ

DOKTORA TEZİ

MUŞ- 2025

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Engin VURAL

BEDENSEL ENGELLİ MİLLİ PARALİMPİK SPORCULARIN
KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLAR VE HUKUKİ İHTİYAÇLARININ
İNCELENMESİ

DOKTORA TEZİ

TEZ JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Tuba Fatma KARADAĞ
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Alper KARADAĞ
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Sultan YAVUZ EROĞLU
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Muhammed Zahit KAHRAMAN
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Hüseyin Nasip ÖZALTAŞ

MUŞ- 2025

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	IV
ABSTRACT	VI
ÖN SÖZ.....	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	X
TABLolar DİZİNİ	XI
ŞEKİLLER DİZİNİ	XII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	4
1.2. PROBLEM DURUM	5
1.3. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	6
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	6

İKİNCİ BÖLÜM

BEDENSEL ENGEL VE PARALİMPİK: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ENGELLİLİK KAVRAMI.....	7
2.2. ENGELLİLİK TANIMI	7
2.2.1. 5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanuna Göre Engelliğin Tanımı	8
2.2.2. Dünya Sağlık Örgütüne Göre Engelliğin Tanımı	8
2.2.3. Birleşmiş Milletlere Göre Engelliğin Tanımı	9
2.3. ENGELLİLİĞİN TARİHÇESİ.....	9
2.4. ENGELLİLERE KARŞI TUTUM	11
2.5. ENGELLİLİK SEBEPLERİ.....	12
2.5.1. Doğum Öncesi Sebepler	12
2.5.2. Doğum Sırası Sebepler	12
2.5.3. Doğum Sonrası Sebepler	13
2.6. ENGELLİLİĞİN TÜRLERİ.....	13
2.6.1. Ortopedik Engel	13
2.6.2. Görme Engeli	15

2.6.3. İşitme Engeli.....	16
2.6.4. Dil ve Konuşma Engeli	17
2.6.5. Zihinsel Engel.....	17
2.6.6. Süreğen Hastalık Engeli	18
2.6.7. Ruhsal ve Duygusal Engel.....	18
2.6.8. Çoklu Engel.....	19
2.7. ENGELLİLERDE SPOR KAVRAMI.....	19
2.7.1. Engellilerin Sportif Yeteneklerine Göre Sınıflandırılması	21
2.8. PARALİMPİK OYUNLARIN GENEL BİLGİLERİ	22
2.8.1. Paralimpik Oyunların Tanımı ve Tarihçesi.....	22
2.8.2. Paralimpik Spor	24
2.8.3. Paralimpik Yaz Oyunları	24
2.8.4. Paralimpik Kış Oyunları.....	25
2.8.5. Türkiye’de Paralimpik Spor	26
2.8.6. Paralimpik Spor Dalları.....	27
2.8.7. Paralimpik Sporcuların Sınıflandırılması.....	28
2.8.8. Uluslararası Paralimpik Komite (International ParalympicComitee-IPC)	29
2.9. TÜRKİYE MİLLİ PARALİMPİK KOMİTESİ	30
2.9.1. Türkiye’de Engelli Sporunun Tarihsel Süreci	30
2.9.2. Türkiye Milli Paralimpik Komitesinin Amacı ve Spor Branşları.....	31
2.9.3. Türkiye’deki Engelli Sporcuların Paralimpik Oyunlarda Katıldıkları Branşlar	31
2.9.4. Türkiye’nin Paralimpik Oyunlarında Kazandığı Madalyalar.....	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	34
3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	34
3.3. ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ.....	37
3.4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN TOPLANMASI	38
3.5. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ.....	40
3.6. ARAŞTIRMANIN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR	43
4.2. SPOR TESİSLERİNDE ENGELLİLERE YÖNELİK YAPILMASI BEKLENEN DÜZENLEMELER	60
4.3. PSİKOLOJİK DESTEK.....	70
4.4. ANTRENÖR VE DİĞER EKİP ÜYELERİNE BAKIŞ AÇISI.....	76
4.5. YETENEKLİ ENGELLİ SPORCULARIN YETİŞTİRİLMESİ.....	83
4.6. SPONSOR VE MENAJER.....	94
4.7. SPORCU SÖZLEŞMELERİNDEN KAYNAKLANAN HAK İHLALLERİ.....	104
4.8. SPORCULARIN EMEKLİLİK HAKLARI VE BEKLENTİLERİ	108
4.9. ENGELLİ SPORCULARA TANINAN HUKUKİ HAK VE BEKLENTİLER	115
4.10. SPORCULARIN DİĞER GÖRÜŞLERİ	145
TARTIŞMA.....	150
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	177
KAYNAKÇA.....	184
EKLER.....	201

ÖZET

DOKTORA TEZİ

BEDENSEL ENGELLİ MİLLİ PARALİMPİK SPORCULARIN KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLAR VE HUKUKİ İHTİYAÇLARININ İNCELENMESİ

Engin VURAL

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tuba Fatma KARADAĞ

2025, 217 sayfa

Bu çalışmanın amacı bedensel engelli milli paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorluklar ve hukuki ihtiyaçlarının incelenmesidir. Çalışmada derinlemesine bilgi toplamak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2020 Tokyo Paralimpik Oyunlarına katılan 57 bedensel engelli sporcu oluşturmaktadır. Örneklemi ise, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 40 bedensel engelli sporcu oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulan 10 ana görüşme sorusu ve 7 sondaj sorusundan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla, Zoom platformu üzerinden toplanmıştır. Araştırma verileri MAXQDA 24 programı aracılığı ile içerik analizi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 8 ana tema ve 11 alt temaya bağlı 168 kod oluşturulmuştur. Katılımcıların, milli olmadan önce ve milli olduktan sonra ulaşım, malzeme yetersizliği ve ekonomik destek gibi konularda sorunlar yaşadığı saptanmıştır. Spor tesislerinde engelli dostu düzenlemelerin yapılması, psikolojik desteğin tüm federasyonlar tarafından her zaman sağlanması gerekliliği bulgulanmıştır. Antrenörlerin ve diğer ekibin istisnalar olmasıyla birlikte büyük ölçüde yeterli olduğunu saptanmıştır. Yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi için yetenek taramaları gibi faaliyetlerin yapılması gerektiği saptanmıştır. Sporcuların sponsor ve menajer bulmakta zorlandıkları saptanmıştır. Sporcu sözleşmelerinden dolayı büyük çoğunluğun sorun yaşamadığı fakat bazı sporcuların sorun yaşadıkları bulgulanmıştır. Emeklilik hakları kapsamında sporu bıraktıktan sonra tazminat ödenmesi ve şeref aylığının yetersizliğinden dolayı artırılması gerektiği saptanmıştır. Hukuki haklar kapsamında derece alamayan milli sporculara da maaş bağlanması, tüm sporculara sigorta yapılması, engelli sporcuların öğretmen olarak atanma haklarının genişletilmesi, resmi yazı ve prosedürlerin

kolaylaştırılması gerektiği bulgulanmıştır. Ödül yönetmeliği kapsamında ödüllerin artırılması ve zamanında verilmesi, sekiz ülke kuralında düzenleme yapılması gerektiği saptanmıştır. Sosyal haklar kapsamında tekerlekli sandalye ve protezlerde daha fazla destek verilmesi, engelli otoparklarına ulaşımın kolaylaştırılması, araç alımı için Özel Tüketim Vergisi ve medikal malzemelerde indirimlerin yapılması gerektiği saptanmıştır. Engelli sporcular için iş istihdamının artırılması, temel ihtiyaçlara ilişkin tüm faturalarda (elektrik, doğalgaz vb.) indirim yapılması, daha fazla ekonomik destek sağlanması gerekmektedir. Son görüşler kapsamında sporu bıraktıktan sonra antrenörlük yolunun açılması gerektiği, spor yapmanın özgüven sağladığı, daha fazla paralimpik sporcunun yetiştirilmesi gerektiği saptanmıştır. Sonuç olarak sporcuların milli olmadan önce ve milli olduktan sonra fiziksel altyapı, sosyal, ekonomik ve hukuki açıdan birtakım zorluklar ile karşılaştıkları belirlenmiştir. Paralimpik milli sporcuların istekleri doğrultusunda düzenlemelerin yapılmasının milli organizasyonlarda sporcuların motivasyon ve performanslarını artıracığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Paralimpik Oyunlar, Bedensel Engelli, Karşılaşılan Zorluklar.

ABSTRACT

PhD THESIS

EXAMINATION OF THE CHALLENGES AND LEGAL NEEDS OF PHYSICALLY DISABLED NATIONAL PARALYMPIC ATHLETES

Engin VURAL

Advisor: Associate Prof. Tuba Fatma KARADAĞ

2025, Page: 217

The aim of this study is to examine the challenges encountered and the legal needs experienced by nationally recognized Paralympic athletes with physical disabilities. In order to collect in-depth information, the phenomenological design, one of the qualitative research methods, was employed in this study. The population of the study consists of 57 athletes with physical disabilities who participated in the 2020 Tokyo Paralympic Games. The sample consists of 40 athletes with physical disabilities selected through purposive sampling. The data were collected via the Zoom platform using a semi-structured interview form consisting of 10 main interview questions and 7 probing questions, which were developed by the researcher based on expert opinions. The research data were analyzed through content analysis using the MAXQDA 24 software program. As a result of the analysis, 168 codes were generated under 8 main themes and 11 sub-themes. It was determined that the participants experienced challenges related to transportation, insufficient equipment, and financial support both before and after becoming national athletes. The findings revealed the necessity of implementing disability-friendly arrangements in sports facilities and ensuring the continuous provision of psychological support by all sports federations. It was determined that, with some exceptions, coaches and other support staff were largely adequate. It was determined that activities such as talent identification screenings are necessary for the development of skilled athletes with disabilities. It was found that athletes face difficulties in securing sponsors and managers. While the majority reported no issues related to athlete contracts, some participants indicated that they had encountered problems in this regard. It was determined that, within the scope of retirement rights, compensation should be provided after athletes retire from sports and that the honorary pension is insufficient and therefore needs to be increased. Within the scope of legal

rights, it was found that salary payments should also be extended to national athletes who do not achieve rankings, all athletes should be provided with insurance, the right of athletes with disabilities to be appointed as teachers should be expanded, and official documentation and procedures should be simplified. Within the scope of the award regulations, it was determined that the amount of awards should be increased and delivered in a timely manner, and that revisions to the eight-country rule are necessary. Within the scope of social rights, it was determined that greater support should be provided for wheelchairs and prosthetic devices, access to disabled parking should be facilitated, and reductions should be applied to Special Consumption Tax for vehicle purchases as well as to the cost of medical supplies. It is necessary to increase employment opportunities for athletes with disabilities, apply discounts to all utility bills (such as electricity and natural gas), and provide greater financial support. In the context of final opinions, it was determined that a pathway to coaching should be made available after retirement from active sports, that participation in sports enhances self-confidence, and that there is a need to train a greater number of Paralympic athletes. As a result, it was identified that athletes face various challenges related to physical infrastructure, social conditions, economic support, and legal rights both before and after becoming national athletes. It is believed that implementing regulations in line with the demands of Paralympic national athletes will enhance their motivation and performance in national competitions.

Key Words: Paralympic Games, Physical Disability, Difficulties Encountered.

ÖN SÖZ

Günümüz dünyasında spor yalnızca sağlam bireylerin değil aynı zamanda engelli bireylerinde yapabildiği bir aktivitedir. Engelli bireylerin hayatına sporun girmesi ile özgüven, motivasyon, günlük yaşam becerisinde gelişme, psikolojik açıdan iyilik hali gibi birçok pozitif etken meydana gelmektedir. Bu pozitif etkilerin oluşabilmesi için öncelikle engelli bireylerin spora başlaması ve devamlılığın sağlanması gerekmektedir. Fakat engelli bir bireyin spora başlama hikayesinde karşılaştığı zorluklar ve spor yaparken karşılaştığı zorlukların üstesinden gelebilmesi ve ihtiyacı olan hukuki hakların iyileştirilebilmesi adına birtakım düzenlemelerin yapılması, spora başlama ve devamlılığın sağlanması noktasında oldukça önemlidir. Bu çalışmada bedensel engelli milli paralimpik sporcuların milli olmadan önce ve milli olduktan sonra genel olarak karşılaştıkları zorlukların ve hukuki hak ihtiyaçlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın hayata geçirilmesinde, akademik danışmanlığın ötesinde bir rehberlik sağlayan; engin bilgi ve tecrübelerini hiçbir zaman esirgmeden, büyük bir sabırla aktaran çok değerli hocam Doç. Dr. Tuba Fatma KARADAĞ'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Tez izleme komitesinde ve tez savunma jürisinde yer alarak çalışmanın gelişimine katkı sunan, bilgi ve destekleriyle sürece yön veren kıymetli hocam Prof. Dr. Alper KARADAĞ ve kıymetli hocam Doç. Dr. Muhammed Zahit KAHRAMAN'a teşekkür ederim. Tez savunma jürisinde yer alarak değerli katkılarda bulunan Doç. Dr. Hüseyin Nasip ÖZALTAŞ'a ve hem tez savunma jürisinde yer alarak katkı sunan hem de araştırma verilerinin analiz sürecinde tecrübeleriyle yol gösteren kıymetli hocam Doç. Dr. Sultan YAVUZ EROĞLU'na teşekkür ederim.

Araştırma konusunun hayata geçirilmesinde verdikleri izin ve sağladıkları destekler için Türkiye Okçuluk Federasyonu, Türkiye Atıcılık Federasyonu, Türkiye Atletizm Federasyonu, Türkiye Badminton Federasyonu, Türkiye Basketbol Federasyonu, Türkiye Halter Federasyonu, Türkiye Masa Tenisi Federasyonu, Türkiye Eskrim Federasyonu, Türkiye Tenis Federasyonu ve Türkiye Yüzme Federasyonu'na; ayrıca sürece gönülden katkı sunan, ülkemizin gururu tüm Paralimpik Milli sporcularımıza en içten teşekkürlerimi sunarım.

Bu tez, yalnızca akademik bir yolculuğun değil, aynı zamanda sevgiyle örülmüş bir hayatın sessiz tanığıdır. En büyük teşekkürüm, hayatıma anlam katan, varlığıyla güç veren, her zorlu adımda elimden tutan sevgili eşim Burcu ŞAHİN VURAL'a...

Yorulduğumda beni ayağa kaldıran bakışın, umudumu yitirdiğimde içime ışık gibi doğan sesin olmasaydı, bu satırlar tamamlanamazdı. Varlığın, yalnızca bu çalışmanın değil, hayatımın en kıymetli dayanağı. Sabrınla yolumu aydınlattığın, sevginle beni sarıp sarmaladığın, yalnızca varlığınla bile her şeyi güzelleştirdiğin için teşekkür ederim. Her zaman yanımda olduklarını hissettiren, destekleriyle bu süreci kolaylaştıran sevgili ablalarım Emel VURAL KARA, Zuhâl VURAL, Meral VURAL ve annem Günay VURAL'a teşekkür ederim. En derin minnet duygularıyla, bu çalışmayı sevgili babam Kazım VURAL'a ithaf ediyorum. Hayatım boyunca bana yol gösteren, sessizce omzumda taşıdığın o güçlü varlık, gözümün göremediği ama yüreğimin hep bildiği yerdedin. İncanın, sevgisiyle arkamda duran sessiz bir duvar gibiydin. Işığın daim, ruhun huzurlu olsun, iyi ki varsınız...

Muş-2025

Engin VURAL

KISALTMALAR DİZİNİ

ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
IPC	: International Paralympic Comitee
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TESF	: Türkiye Engelliler Spor Federasyonu
TMPK	: Türkiye Milli Paralimpik Komitesi
IOSD	: International Sports Organisation for the Disabled
CPISTRA	: Cerebral Palsy International Sports and Recreation Association
IBSA	: International Blind Sports Federation
TÖSF	: Türkiye Özürlüler Spor Federasyonu
TESF	: Türkiye Engelliler Spor Federasyonu
IWAS	: International Wheelchair and Amputee Sports Federation
UPK	: Ulusal Paralimpik Komite
TBESF	: Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu
IBCA	: International Braille Chess Association
TGESF	: Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu
CISS	: Comite International des Sports des Sourds
ICSD	: International Committee of Sports for the Deaf
EDSO	: European Deaf Sports Organisation
TİESF	: Türkiye İşitme Engelli Sporcular Federasyonu
TOSSFED	: Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu
INAS-FID	: International Sports Federation for Persons with Intellectual Disability

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	35
---	----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4. 1. Bedensel Engelli Milli Sporcuların Milli Olmadan Önce Karşılaştıkları Zorluklar.....	43
Şekil 4. 2. Bedensel Engelli Milli Sporcuların Milli Olduktan Sonra Karşılaştıkları Zorluklar.....	50
Şekil 4. 3. Spor Tesislerinde Engellilere Yönelik Yapılması Beklenen Düzenlemelere İlişkin Görüşler	60
Şekil 4. 4. Bedensel Engelli Sporculara Psikolojik Desteğin Sağlanmasına İlişkin Görüşler.....	70
Şekil 4. 5. Sporcuların Antrenör ve Diğer Ekip Üyelerine Dair Görüşleri	76
Şekil 4. 6. Sporcuların Yetenekli Engelli Sporcuların Yetiştirilmesine Dair Görüşleri ..	83
Şekil 4. 7. Sporcuların Sponsor ve Menajere Sahip Olma Durumlarına Dair Görüşleri	94
Şekil 4. 8. Sporcuların Sözleşmelerinden Kaynaklanan Hak İhlallerine Dair Görüşleri	104
Şekil 4. 9. Sporcuların Emeklilik Hakları ve Beklentilerine Dair Görüşleri	108
Şekil 4. 10. Engelli Sporculara Tanınan Hukuki Hak ve Beklentilere Dair Görüşler...	115
Şekil 4. 11. Sporcuların Diğer Görüşleri.....	145

GİRİŞ

Bireylerin dünyaya gelişi öncesinde, sırasında ve sonrasında çeşitli aşamalar vardır. Bu aşamalarda bireyler bazı olumsuzluklara uğrayarak kalıcı veya geçici olarak fiziksel, zihinsel ve duygusal eksiklikler göstermektedir. Bu ortaya çıkan eksiklikler ve bozukluklar kavramsal olarak “engelli” olarak adlandırılmaktadır. Engelli bireyin bulunduğu toplum içerisinde normal sayılan yetileri gösterememesi durumu “engellilik” olarak tanımlanmaktadır (Konar ve Pepe, 2009). Engellilik kavramı ulusal ve uluslararası düzeyde farklı biçimlerde ifade edilmiştir. Özida engelliliği, “Bireyin doğuştan veya sonradan yaşadığı herhangi bir olay sonucu fiziksel, ruhsal, zihinsel, duygusal ve çeşitli sosyal becerilerini belirli düzeylerde kaybetmesi nedeniyle sosyal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve bakım, koruma, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine gereksinim duymasıdır” şeklinde tanımlamıştır (Özida, 2008). Dünya Sağlık Örgütü engelliliği, “doğuştan olduğu gibi sonradan da ortaya çıkabilmektedir. Genelde toplumlarda engelli olarak tanıdığımız kişiler görme, işitme, bedensel ya da zihinsel engelleri olanlardır. Bunun yanı sıra, ağır zihinsel bozukluklar, kronik hastalıklar ve birden fazla doku sertleşmesi (multiple skleroz) gibi sağlıklarında ciddi düzeyde sorun yaşayan kişiler” şeklinde tanımlamıştır. (Dünya Sağlık Örgütü, 2011). Engelli bireyler, fiziksel ve ruhsal yetilerindeki eksiklikler nedeniyle normal yaşamın gerektirdiği uyum sürecinde zorluklar yaşarlar. Kamu hizmetlerinin yetersizliği de bu zorlukları artırarak toplumsal uyumlarını engeller (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1986). Engelli sporcularda bu zorlukları yaşamaktadırlar. Engelli spor hareketi, İşitme Engelliler Olimpiyatları (Deaflympics), Özel Olimpiyatlar ve Paralimpik Oyunlar olmak üzere üç ana uluslararası etkinlikten oluşur. Bu etkinlikler, özellikle Paralimpik Oyunlar alanında, engelli bireylere fiziksel aktivite, eğitim ve sosyal katılım imkanları sunarak, insan hakları bilincinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacını taşır. Paralimpik sporcular, rekabetçi sporlara katılmak istediklerinde; genetik, travmatik vb. nedenlerle ortaya çıkan engellerin yanı sıra damgalanma gibi sosyal engellerle de mücadele etmek zorundadırlar (Ergin, 2021). Sporun sadece sağlıklı vücutlu bireylerin yapabileceği yönündeki önyargıyı yıkmak isteyen Ludwig Guttmann, özel gereksinimli bireylerin spor aracılığıyla hayata bağlanmasını savunmuştur. Engelli bireyler için spor, yalnızca yarışma veya mücadele amacıyla değil, aynı zamanda tarihin başından beri sakatlanma

sonrası iyileşmenin bir parçası olarak da uygulanmış ve son yüzyılda giderek artan bir şekilde yaygınlaşmıştır (Brittain, 2016). Engelli sporculara yönelik oyunlar, 1948 yılında (Londra Olimpiyat Oyunları'nın başladığı gün) İngiltere'deki Stoke Mandeville Rehabilitasyon Merkezi'nde Guttmann'ın girişimiyle başlamış ve sadece 16 İngiliz savaş gazisinin (parapleji hastası) katıldığı okçuluk branşında gerçekleştirilmiştir. 1952 yılında Hollandalı savaş gazilerinin de dahil olmasıyla "Uluslararası Stoke Mandeville Oyunları" adını almıştır. (Kalyon, 1997). Stoke Mandeville Oyunları'nı ifade etmek için Paralimpik terimi sıkça kullanılmaya başlanmıştır (Gold ve Gold, 2007). Engelli bireylerin oyunlara katılımını ve Olimpik Hareketle yakın ilişkisini vurgulamak için "Paralimpik" terimi kullanılmaya başlanmıştır. Bu terim, Latince'de "yanında" anlamına gelen "para" ve "Olimpik" kelimelerinin birleşmesinden oluşmaktadır (Kahvecioğlu, 2021). Olimpiyat oyunları ile eş zamanlı olarak düzenlenen "Paralimpik" terimi 1988 yılından itibaren oyunların resmi ismi olarak kabul edilmiştir (Tweedy ve Howe 2011). Paralimpik Hareketin temelini sporcular oluşturur. Paralimpik, tüm engelli sporculara, başlangıç seviyesinden yarı profesyonel ve profesyonel seviyeye kadar, eşit spor yapabilme imkânı sağlama arzusundan doğmuştur. Paralimpik Oyunların Değerleri: azim, yüreklilik, adalet ve ilham kaynağı olmaktır (Ürkmez, 2019). Paralimpik Oyunlar, Olimpiyat Oyunları ile kıyaslandığında, daha gelişme aşamasındadır (Gold ve Gold, 2007). 1989 yılında Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC) faaliyete geçmiştir. Türkiye'de ise Ulusal Paralimpik Komitesi 2002 yılında kurulup IPC'ye katılmıştır (Konar ve Pepe, 2003). Paralimpik sporcuların altı farklı kategorisi vardır: ampute, serebral palsi, zihinsel engel, "Les Autres" (diğerleri), görme engeli, tekerlekli sandalye. (Özdemir ve İlkim, 2019). 1981 yılında tüm dünyada "Uluslararası Engelliler Yılı" ilan edilince, İzmir Yüzme Ajanlığı, İzmir yüzme havuzunda engelli bireylerin spor faaliyetlerine katılımını sağlamak ve tesisin kullanım verimliliğini artırmak amacıyla yüzme çalışmaları başlattı. İlk olarak İzmir İşitme ve Konuşma Engelliler Okulu, pilot bölge olarak seçildi ve daha sonra ortopedik engelli çocuklar ile görme engelli öğrencilerle çalışmalar genişletildi. 1985 yılında 1. Türkiye Engelliler Yüzme Şampiyonası gerçekleştirildi (Kalyon, 1997). 1990 yılında Türkiye Engelliler Spor Federasyonu (TESF) kuruldu. Kuruluşun amacı; "Engelli sporcuların yaptıkları tüm spor etkinliklerini bünyesinde birleştirip geliştirmek, bu etkinlikleri ülke genelinde yaygınlaştırıp, sporu rehabilitasyonun bir unsuru haline getirmek ve

uluslararası etkinliklerde engelli sporcuya çağdaş yarışma ortamının sağlanması için gerekli çalışmaları planlayıp uygulamak.” şeklinde tanımlandı (Kalyon, 1997). Paralimpik Oyunlar şu an Yaz Olimpiyatları'nın ardından en büyük ikinci uluslararası spor etkinliğidir. Paralimpik Oyunlar ilk defa 1960 Roma Olimpiyat Oyunları'nın ardından resmi olarak gerçekleştirildi (Kalyon, 1997). Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunlarında Türkiye 18 farklı branşta 50'si kadın 58'i erkek olmak üzere 108 sporcuyu yarıştırmıştır. Paralimpik Oyunlarda ise 13 farklı branşta 43'ü erkek 44'ü kadın olmak üzere totalde 87 sporcunun kotası vardır. Gelişmiş ülkelere kıyasla gelişmekte olan ülkelerde Uluslararası Paralimpik Oyunlara katılım daha düşüktür. Gelişmekte olan ülkelerin %23'ü Deaflympics, Paralimpik veya Özel Olimpiyat Oyunları'na iştirak etmemektedir (Lauff, 2007). Engelli sporcuların yaşadıkları zorlukların ve karşılaştıkları problemlerin sonucunda katılımın düşük olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı bedensel engelli paralimpik sporcuların spora katılım süreçlerinde karşılaştıkları engellerin ve genel anlamda ihtiyaç duydukları hukuki düzenlemelerin incelenmesidir. Bedensel engelli paralimpik sporcuların tesislere ulaşımında ve tesislerin inşasında engelli sporcuların dikkate alınması konusunda, yetenekli engelli sporcuların önlerinin açılması için gerekli tedbirlerin alınmasında, ödül yönetmeliklerinin yenilenmesinde, engelli sporcuların eğitilirken psikolojik destekler alınması konusunda, engelli sporcular ile ilgilenen ekibin yeterli donanıma sahiplik durumu konusunda, engelli sporcuların sporu bırakarak emeklilik durumlarında ve engelli sporcuların hukuki anlamda ihtiyaç duydukları parametrelerin neler olduğu konusunda bilgiler edinilmiştir. Bu çalışmanın, engelli sporcuların karşılaştıkları zorluklar ve hukuki ihtiyaçların neler olduğunu belirleyerek, ortaya konan başlıklar üzerinden çözüm önerileri sunması bakımından literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın amacı bedensel engelli milli paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorlukların ve hukuki ihtiyaçlarının incelenmesidir. Uluslararası organizasyonu olarak engelli spor hareketi Paralimpik Oyunlar, İşitme Engelliler Olimpiyatları (Deaflympics) ve Özel Olimpiyatlar olmak üzere üç ana unsurdadır sürdürülmektedir. Paralimpik Oyunlar engelli sporcuların sosyalleşmesinde, fiziksel aktivitelerinde, eğitimlerinde ve profesyonel olarak sevdikleri işi yapmalarında fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca engelli sporcular açısından toplumda insan hakları bilinci ile engelli bireylerin sporu profesyonel olarak yapabilecekleri bilincinde aşılmasına yardımcı olmayı amaçlamaktadır (Ergin, 2021). Sporun sadece sağlam bireyler tarafında değil aynı zamanda engelli sporcular tarafından da yapılabileceği bu organizasyonlar ile kanıtlanmaktadır. Bu tür uluslararası organizasyonlara katılan sağlam sporcular ve engelli sporcuların antrenmanları hemen hemen aynı performanslarla sürmektedir. Yani sağlam sporcunun yaptığı antrenmanı engelli sporcularda yapmaktadır. Engelli sporcular sağlam sporculardan çok da farklı bir antrenman yapmamaktadır. Engelli bireyler spora başladıktan sonra başarılı oldukları branşları icra ederek milli sporcu ve devlet sporcusu olma yolunda ilerlemektedirler. Paralimpik oyunlara katılan sporcular hali hazırda doğuştan veya sonradan yaşadıkları engellere rağmen rekabetçi bir ortamda performanslarını göstermek için çabalarken aynı zamanda bir de ciddiye alınmamak, sporu yalnızca rehabilite amacıyla yaptıkları ve profesyonel bir iş olarak yapmadıkları gibi toplumsal bilinçsizliklerle dolu birtakım düşünceler ile de mücadele ettiklerini hissetmektedirler. Zira karşılaştıkları psikolojik zorlukların ötesinde bir de fiziksel şartlar ile mücadele etmektedirler. Ayrıca spor yapabilmek için malzeme, spor tesisi ve ulaşım ihtiyaçlarının karşılanması noktasında da birçok zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Günümüzde her ne kadar insan hakları çerçevesinde genel anlamda engelliler için eşitlik ve toplum bilinci sağlanmaya çalışılsa da sahada bu durumu en çok hisseden yine engelli bireyler ve sporculardır. Elit engelli sporcuların karşılaştıkları zorluklar ve hukuki ihtiyaçlarının birebir kendi ağızlarından ortaya konması açısından bu çalışma

oldukça önemlidir. Bu çalışmanın literatüre önemli derecede katkılar sunacağı düşünülmektedir.

1.2. PROBLEM DURUM

Bedensel engelli milli paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorlukların ve hukuki ihtiyaçlarının doğrudan kendi ifadeleriyle açığa çıkarılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Engelli sporcuların karşılaştıkları zorluklar ile hukuki ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların çözüme kavuşturulması için öneriler geliştirilmesinin son derece önemli olduğu öngörülmektedir. Tarihte insanların tüm hayatları boyunca birçok farklı zorluklarla karşılaştıkları ve karşılaştıkları bu zorluklar için çeşitli çözümler ararken baskı altında kalarak başarısız oldukları bilinmektedir (Moore ve Malinowski, 2009). Karşılaşılan zorlukların dile getirilmesi ve ortaya konularak çözümlerin bulunması, çözüm aranırken problemin tam olarak belirlenmesi ve muhataplara ulaştırılması oldukça önemlidir. Yapılan bu çalışmada bedensel engelli paralimpik milli sporcuların karşılaştıkları zorlukların ve hukuki ihtiyaçlarının neler olduğunu belirlemek amacıyla hiçbir şekilde kimliklerini deşifre etmeden problemlerin ortaya konması açısından şu sorulara cevap aranmıştır.

- Paralimpik sporcuların milli düzeye gelmeden önce spora başlama sürecinde karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
- Paralimpik sporcuların milli düzeye ulaştıktan sonra karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
- Paralimpik milli sporcuların spor tesislerinde antrenman yaparken karşılaştıkları zorluklara yönelik beklentileri nelerdir?
- Paralimpik milli sporcular, federasyonları bünyesinde psikolojik destek almakta mıdır?
- Paralimpik milli sporcular antrenör ve diğer ekip üyelerini ne derece yeterli bulmaktadır?
- Paralimpik milli sporcular, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi için neler yapılması gerektiğini düşünmektedir?
- Paralimpik milli sporcuların ekonomik ve zihinsel açıdan rahatlamalarına yardımcı olacak sponsor ve menajerleri bulunmakta mıdır?

- Paralimpik milli sporcuların kulüpleri veya federasyonları ile imzaladıkları bir sözleşme mevcut mudur? Eğer mevcutsa, bu süreçte herhangi bir hukuki hak ihlali ile karşılaşmışlar mıdır?
- Paralimpik milli sporcular, sporu bıraktıklarında emeklilik hakları açısından hangi beklentilere sahiptir?
- Paralimpik milli sporcuların hukuki hak ihtiyaçları, sosyal hakları ve ödüllendirme sistemi açısından beklentileri nelerdir?
- Paralimpik milli sporcuların karşılaştıkları farklı bir problem durumu söz konusu mudur?

1.3. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırma süreci boyunca bedensel engelli paralimpik milli sporcuların kendilerine yöneltilen tüm sorulara içtenlikle ve dürüst bir şekilde cevapladıkları varsayılmaktadır.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir.

- Bu çalışma, yalnızca bedensel engelli sporcularla sınırlıdır.
- Bu çalışma, yalnızca milli elit sporcularla sınırlıdır.
- Bu çalışma, yalnızca 2020 Tokyo Paralimpik Oyunları'na katılan sporcularla sınırlıdır.
- Bu çalışma, yürütüldüğü dönem ve çalışmanın bitirildiği dönemin kendine özgü koşullarıyla sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

BEDENSEL ENGEL VE PARALİMPİK: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ENGELLİLİK KAVRAMI

Engellilik, bireyin zihinsel veya fiziksel işleyişindeki eksiklikler sonucunda ortaya çıkan dezavantajları tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Dilimizde engelli kavramına karşılık gelen pek çok kelime bulunmaktadır. Bu durumun "sakatlık" mı, "yetersizlik" mi yoksa "engel" mi olarak adlandırıldığı konusunda bazı tartışmalar vardır. Çocukların doğumu veya edinimi, organ veya organdaki fonksiyon kaybına bağlı olarak bireyin yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu kaybın kişisel ve toplumsal sonuçları yaşam standardını şekillendirirken, engelli bireyin hayata katılma, yaşama, koruma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanma, eğitime, geliştirilme ve toplumsal yaşama katılma olanakları da gelişmiştir. Dolayısıyla bu tür sorunlar yaşayan bireylerin işlevsel kayıp mı yoksa fiziksel ağrı mı yaşadığının dikkate alınması, destek ihtiyaçları ile ilgili daha olumlu sonuçlara katkı sağlayabilmektedir (Cantwell vd., 2014). Yaşam aktivitelerine tam ve aktif katılımlarını sınırlayan kalıcı fiziksel veya zihinsel engeli olan kişiler engelli olarak kabul edilmektedir.

Engellilik fiziksel olabildiği gibi kişinin zihinsel engelinden de kaynaklanan davranışta bozulmaya neden olabilmektedir. Bu eksiklik sonucunda birey toplumun beklediği performansı sergilemede ve kendisine verilen rolü kabul etmede zorluk yaşayabilmektedir (Öncül, 1989). Sadece bireyleri etkileyen bir olgu olmayan engellilik kavramı birçok toplumsal dinamiği içinde barındıran karmaşık bir kavramdır. Engelli olmayan bireylerin engelli mağduru olmasının yanı sıra engelli bireyler de okullarda, spor salonlarında ve sosyal etkileşimin olduğu her yerde sosyal yaşamın bir parçasıdır (Özsoy vd., 2002).

2.2. ENGELLİLİK TANIMI

Engelliliğin tanımı yapmak oldukça zordur çünkü birçok farklı kaynakta çeşitli tanımlar yapılmıştır. Tanım gereği "engelli" terimi "sakat" ve "yetersiz" kelimeleri ile birbirinin yerine kullanılsa da bu terimler farklı anlamlar taşımaktadır. Engelli kelimesi, engelliliği merkeze alan ve bu durumu nesneleştiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle engellilik kavramı, zamanla bu sorumluluğun ortadan

kalkması ihtimalini, düşüncemizde esneklik ve kırılabilirlik potansiyelini de beraberinde taşıyan bir kavram olarak görülmektedir (Koca, 2010). Yetersizlik ise bazı olaylar sonucunda yaralanma ile bazı normal olan oluşumun engellenmesi durumuna denmektedir. Bireyler yaralanmalar sonucunda bazı zorluklar yaşamaktadır. Bu bireyler zorlukların üstesinden gelme konusunda yetersiz kalabilmektedir. Bireylerin kol ve bacak gibi uzuvlarının yok olması zorluklar çıkarmakta ve yürüyememe, faaliyetlerinde yetersizlik gibi sorunlar yaşatmaktadır. Kişiler işitmede, uyum sağlamada, yaşlılarının zihinsel yeterliliğine sahip olmama, konuşamama gibi faaliyet yetersizliği ile karşılaşmaktadır (Özsoy vd., 2002).

2.2.1. 5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanuna Göre Engelliğin Tanımı

Engellilik tanımını 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun şu şekilde tanımlamaktadır; “ Bireyin doğum öncesinde veya doğum sonrasında herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal işlevlerini farklı oranlarda kaybederek sosyal yaşama uyum sağlama ve öz bakım ihtiyaçlarını desteksiz karşılayamayan, aile, çevre, sosyal hizmetlerin barınma, bakım, koruma, danışmanlık, rehabilitasyon ve desteklerine muhtaç olan kişiyi özürü” olarak tanımlanmaktadır (Koca, 2010).

2.2.2. Dünya Sağlık Örgütüne Göre Engelliğin Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü engelliliğin tanımını “yetersizlik”, “noksanlık” ve “engellilik” kavramlarının birbirine karıştırılması sonucunda açıklığa kavuşturmak amacıyla yapmıştır. Dünya Sağlık Örgütü bu karışıklığın giderilmesi için farklı bilim dallarında bu ihtiyacın karşılanması için çeşitli kategoriler oluşturmuştur (World Health Organization, 2001). Engelliliğin kavramsal anlamı özelinde tanımlanırken “engelli” kavramı yerine “noksanlık” veya “yetersizlik” kavramları kullanılsa da bu kelimelerin anlamlarının farklı olduğu vurgulanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü ilk olarak noksanlığı kişinin anatomik ve psikolojik hareketlerindeki özgürlüğünde var olan eksikliklerin genel durumu olarak tanımlamaktadır. Yetersizliği kişinin hayatında meydana gelen sakatlıklar veya bazı eksikliklerden dolayı yaşına, sosyal yaşantısına, kültürel yaşantısına ve cinsiyetine göre normal olan faaliyetlerini engelleyen, kısıtlayan dezavantajlı durumlar olarak tanımlamaktadır. Engelliliğı ise bireylerin bazı eksiklikleri sonucu meydana gelen normal bireylere göre yaşantıdaki bir faaliyeti gerçekleştirirken

becerilerinin olumsuz etkilenmesi veya kısıtlanması olarak tanımlanmaktadır (World Health Organization, 2001). Sakat Hakları Bildirisi 9 Aralık 1975 yılında yayınlanmıştır. Bu bildiriye “Normal bir bireyin, kişisel veya sosyal hayatında kendi kendine yapması gereken becerileri bedensel veya zihinsel kabiliyetlerinde, doğuştan veya sonradan meydana gelen herhangi bir eksiklik sonucu yapamayan kişi.” sakat olarak tanımlanmaktadır. Özürlülük kavramı tanımlanırken “Kişilerin bedensel, zihinsel ve ruhsal durumlarında belirli oranda fonksiyon eksikliğine neden olan, organ yoksunluğu ve bozukluğu sonucu toplumsal rolünü hayata geçirmesi için bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişidir.” (Naçar, Çetinkaya ve Baykan, 2012). Engellilik kavramı aslında kişinin normal yaşantısında kinetik işlevlerini yerine getirememesi durumudur.

2.2.3. Birleşmiş Milletlere Göre Engelliğin Tanımı

Engelliliğin tanımını Birleşmiş Milletler şu şekilde yapmıştır: “Engelli bireyler, çeşitli engellerle karşılaşmaları durumunda sağlam bireyler ile eşit bir şekilde topluma katılmalarını kısıtlayan uzun süreli fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal engeli olan kişilerdir” (Eren, 2010).

2.3. ENGELLİLİĞİN TARİHÇESİ

Engelli bireyler tarihin her döneminde var olmuş, onlara ilişkin algılar ve terminoloji zaman içerisinde farklılıklar göstermiştir. Engelli bireylerin ilk sınıflandırması 1845 yılında Esquirol tarafından yapılmış ve bu bireyleri "aptal", "tek sesli" ve "kısa cümle kuranlar" olarak sınıflandırmıştır (Çetinkaya, 2010). 1920'li yıllarda, engelli bireyler için "ayrıcalıklı çocuk" ifadesinin kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Daha sonra 1960'lı ve 1970'li yıllarda "engelli çocuklar", 1997'de "engelli bireyler", 2000'li yıllarda ise "özel ihtiyaçları olan bireyler" tabirlerinin kullanıldığını görülmektedir. Antik çağlardan Hıristiyanlığın yayılmasına kadar engelli bireyler mutsuz ve işe yaramaz görülerek istismara maruz kalmıştır. Ayrıca sosyal olanaklardan faydalanma imkanları olmayarak ve hep dışlanmışlardır (Çitil ve Üçüncü, 2018). Bu bireyler, bazı durumlarda aileleri tarafından terk edilmiş veya öldürülme riskiyle yüz yüze kalmışlardır. Eski inanışlara göre engelli çocuğa sahip aileler, işledikleri bir suçun Tanrı tarafından kendilerine bu şekilde ceza olarak verildiğini düşünmüşlerdir. Böylece Tanrının gazabından korkan insanlar, engelli bireylere yardım

etmekten kaçınmış, onları yaşama ve ölme konusunda yalnız bırakmışlardır (Partici, 2018; Karaca, 2021). Zamanla engelli bireylerin ölüme terk edilmek yerine çeşitli amaçlarla kullanılmaya başlandığı gözlemlenmiştir. Engelli bireyler değirmenlerde, su tanklarında, bazen de destek rolleri üstlenerek çalıştırılmıştır. Bazı ülkelerde ise cüzamlılarla aynı kolonide yaşamaya zorlanmışlardır (Öztürk, 2011). Hıristiyan tarihinde 14. yüzyıla kadar engelli bireyler sıklıkla yardım ve hayırseverlik amacıyla kullanılmıştır (Güloğlu ve Kala, 2021). İşitme kaybı olan bireylere yönelik işaret dili eğitim programları 15. yüzyıldan itibaren Avrupa'da başlamıştır. Ruhsal hastalığı olan bireylerin eğitime yönelik çalışmalarından ilk kez İsviçre'de yararlanılmıştır. Fransa'da Jean Itard, zihinsel engelli bir çocuk olan Victor'un eğitiminin özel eğitim sistemi çerçevesinde sürdürülmesinin öncüsü olmuştur. 1800'lü yıllarda engelli bireylerin özel eğitime ihtiyaç duyduğu anlaşılmış ve bu bireylerin topluma kazandırılması yönünde çalışmalar başlatılmıştır. 20. yüzyılda birçok Avrupa ülkesinde engelli öğrencilerin özel eğitim okullarında eğitimleri izole bir şekilde yürütülmeye başlanmıştır. Bu alandaki en etkili kişi Maria Montessori'dir (Güloğlu ve Kala, 2021).

Türkiye'de engelli bireylere yönelik eğitim hizmetleri Osmanlı'da "Enderun" programıyla başlamıştır. "Enderun" programı üstün yetenekli bireylerin eğitimi için tasarlanmış olup dünyada uygulanan ilk sistematik öğretim yöntemlerinden biridir (Orhan ve Genç, 2015). 1948 yılında kabul edilen ve yaygın olarak "Olağanüstü Çocuk Kanunu" olarak anılan İdil Biret Suna Kanunu, Cumhuriyet dönemi açısından bakıldığında önemli bir gelişme olarak göze çarpmaktadır. Bu tasarıda üstün yetenekli bireyler federal burslarla yurt dışına eğitime gönderilmektedir (Özkan, 2009). Sakatlık tarihi incelendiğinde, 1889 yılında İstanbul Ticaret Mektebi'nde bir ilkokulun açıldığı görülmektedir. Bu okul, işitme ve görme engelli bireylere hizmet vermiş ve 30 yıllık eğitimin ardından kapatılmıştır. Daha sonra 1921 yılında İzmir'de İzmir Özel Sağır ve Kör Okulu kurulmuş ve bu okul 1950 yılına kadar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet göstermiştir (Orhan ve Genç, 2015). Türkiye'de 1739 sayılı Milli İlköğretim Kanunu 2013 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun 8. maddesinde engelli bireylere yönelik özel tedbirler başlatılmıştır. Daha sonra 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı "Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Çocuklar Hakkında Kanun", 1997 yılında çıkarılan 573 sayılı Kanun ve 2006 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Kanunu açıklığa kavuşturulmuştur (Ünay vd., 2021).

2.4. ENGELLİLERE KARŞI TUTUM

Tutum, “belirli bir nesne veya duruma ilişkin olumlu veya olumsuz değerlendirmeye ifade edilen zihinsel bir tutum” olarak tanımlanmaktadır (Eagly, 1993). Yükseköğretim veya yükseköğretim gibi ortamlar genellikle tutumların oluşmasına katkıda bulunan alanlar olarak görülmektedir (Fry vd., 2008). Lisansüstü dersleri alan kişiler genellikle konularını seçme özgürlüğüne sahiptir ve bazıları bu alanlarda edindikleri bilgileri kariyerlerinde uygulamaya devam etmektedir (Forrester-Jones vd., 2006). Ancak kendi sosyal bağlamlarında aktif olarak eğitim gören ve çalışan bazı bireylerin ayrımcı düşünceden tamamen arınmış olamayabileceği belirtilmektedir (Smith ve Forrester-Jones, 2014). Bilimsel araştırmalar, toplumun engelli bireylere yönelik tutumlarını inceleyen araştırmaların yapılmasını önermektedir (Scior, 2011). Ayrıca, eşitlik, sosyal kabul ve engelli öğrencilerin katılımı konularını ele almak için öğrencilerin engelli bireylere ilişkin algılarını araştırmak giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Çünkü toplumda engelliliğe yönelik olumsuz tutumlar kapsayıcı eğitimin kalitesine yönelik bir tehdittir ve kapsayıcı eğitim son yıllarda büyük bir büyüme göstermektedir (Moreno Pilo vd., 2022). Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler genel olarak "çeşitli engelleri olan veya eğitime katılımında sorunlar yaşayan bireyler" olarak tanımlanmaktadır (Pijl vd., 2008). Son on yılda, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların genel okullara entegrasyonu uluslararası bir trend haline gelmiştir (Pijl vd., 1997). Diğer insanların engelli bireylere ilişkin algılarının eğitimle ilişkili olduğu bilinmektedir. Eğitim, engelli bireylere ilişkin olumlu algıların oluşmasına katkı sağlamaktadır (Luque Parra ve Luque-Rojas, 2011). Aynı zamanda öğretim stratejilerinin engelli bireylere yönelik olumlu tutumları teşvik ettiği söylenmektedir. Eğitimin engelli bireylerin özellikleri hakkında bilgi sağladığı, engelliliğe yönelik önyargıyı azalttığı, öğretme-öğrenme, saygılı ve hoşgörülü politikaların geliştirilmesini teşvik ettiği ileri sürülmüştür (Roca-Hurtuna vd., 2021).

Üniversitelerde üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumlarının genel olarak iyi rapor edildiğini ileri sürülmektedir (Gómez ve Infante, 2004). Bazı durumlarda bu eğitim sistemindeki öğrencilerin daha tarafsız veya olumsuz tutumlar sergiledikleri görülmüştür (Girli vd., 2016). Ayrıca üniversitelerdeki öğretmenler de öğrenci davranışlarını etkileyen bir faktör olabilmektedir (Cook vd., 2007). Daha spesifik olarak, üniversiteler söz konusu olduğunda öğretim üyelerinin genel olarak

engelli bireylere karşı olumlu tutumlara sahip olduğu görülmüştür. Ancak araştırmalar, engelli öğrencilerin de yenilikçi eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olamama kaygısı yaşadıkları göstermektedir (Garabal-Barbeira vd., 2018). Benzer şekilde psikososyal araştırmalar, birçok engelli öğrencinin, öğretmenlerinin onlara nasıl yaklaşacağını bilemeyeceğine inandıkları için öğretmenlerine engellerini anlatmaktan kaçındıklarını göstermektedir (Vergunst ve Swartz, 2020).

2.5. ENGELLİLİK SEBEPLERİ

Bazı araştırmacılar engellilik nedenlerinin yaşamın üç farklı aşamasında ortaya çıktığını ileri sürmektedir bunlar: doğum öncesi, doğum öncesi ve doğum sonrasıdır (Özer, 2013).

2.5.1. Doğum Öncesi Sebepler

Hamilelikte beslenme, ilaç kullanımı, alkol tüketimi, bulaşıcı hastalıklar, radyasyona maruz kalma, anne-baba kan uyuşmazlığı, hormonlar ve genetik ve metabolik sendrom, doğum öncesi kusurları etkileyen faktörlerdir (Günaydın, 2016).

Başka bir görüşe göre İlerleyen anne yaşı, enest ilişki, ailedeki genetik hastalıklar, annenin beslenme durumu, kullanılan ilaçlar; Hamilelikte alkol, sigara ve uyuşturucu kullanımı, psikolojik bozukluklar, kızamıkçık, frengi ve toksoplazma gibi hastalıklar doğum öncesi sakatlık risk faktörleri arasındadır. Bunların yanı sıra travma ve anne ile çocuk arasındaki olası kan uyuşmazlığı da doğum öncesi kusur riskini artıran faktörler arasındadır (Ataman, 2013).

2.5.2. Doğum Sırası Sebepler

Annede aşırı kan kaybı, omurganın bebeğin kafasıyla yanlış hizalanması, doğum sırasında bebeğin kafasına alınan darbeler, gerginlikten dolayı başın dönmesi ve oksijen eksikliği gibi faktörler, doğum kusurlarına neden olabilecek faktörleri etkilemektedir (Özer, 2013).

Başka bir görüşe göre yeni doğmuş bir bebeğin beklenenden erken ya da geç doğması, sağlıksız ortamda doğum yapması, bebeğin havalandırmasının kötü olması, kordon dolanması, uzman olmayan kişiler tarafından yapılan doğumlar gibi faktörler olası doğumsal kusurlara yol açan şeyleri etkilemektedir (Aydın, 2004).

2.5.3. Doğum Sonrası Sebepler

Doğum sonrası sakatlık nedenleri arasında kazalar, yaralanmalar, psikiyatrik ve psikiyatrik bozukluklar, alkol ve uyuşturucu kullanımı, kronik ve bulaşıcı hastalıklar, yaşlanmaya bağlı sakatlıklar gibi faktörler yer almaktadır. Kaza, savaş ve doğal afetlerden kaynaklanan yaralanmalar; Bunları psikiyatri ve ruh sağlığı, kronik ve bulaşıcı hastalıklar, alkol ve uyuşturucu kullanımı, yaşa bağlı engellilikler olarak sıralanabilmektedir (Çınar, 2010).

Yetersiz ve düzensiz beslenme, uzun süreli ateş, kazalara ve travmalara geç veya yanlış maruz kalma, kötü çevre koşulları, enfeksiyonlara maruz kalma, doğal afetler, ebeveyn eğitimi, gereğinden fazla antibiyotik ve benzeri ilaçların bilinçsiz kullanımı, duygudurum bozuklukları, baş ağrıları, uzun süreli sarılık ve toksisite, doğumdan sonra sakatlığın olası nedenlerini görülmektedir (Akçalar, 2007).

2.6. ENGELLİLİĞİN TÜRLERİ

2.6.1. Ortopedik Engel

Kas, iskelet ve eklemlerde meydana gelen hastalıklar, işlevsel yetersizlikler ve bozukluklar, bireylerin sosyal uyumunu ve eğitim süreçlerini olumsuz etkileyerek ortopedik yetersizliklere neden olmaktadır (Eren, 2010). İskelet ve kas sisteminde meydana gelen yetersizlikler, fonksiyonel ve motor becerilerin kısıtlanmasına yol açarak fonksiyonel kayıp yaşayan bireylerin belirlenmesinde bir ölçüt olarak kullanılmaktadır. Fiziksel engelli bireyler; ellerinde, kollarında, ayaklarında, omurga yapısında veya parmaklarında meydana gelen eksiklikler, fazlalıklar, şekil bozuklukları, kas yetersizlikleri, hareket kısıtlılıkları ve kemik hastalıkları gibi durumlarla karşı karşıya olan bireylerdir (Yıldırım, 2020). Genel olarak fiziksel engellilik ya da diğer bir deyişle ortopedik engellilik, vücudun herhangi bir yerinde çeşitli etkenlere bağlı olarak meydana gelen işlevsel yetersizlikler olarak tanımlanabilir. Bazen bu durum kişinin akademik performansını olumsuz etkileyebilmektedir (Cavkaytar ve Diken, 2005). Doğumda veya yaşamın herhangi bir aşamasında hastalık, kaza veya genetik bozukluklar nedeniyle kas, kemik veya kaslarda meydana gelen sorunlar, fiziksel engelli bireyleri, fiziksel engelli oldukları için günlük yaşam aktivitelerini etkileyecek düzeyde tanımlamaktadır (Timur vd., 2006). Fiziksel engellilik kaslar, iskelet sistemi ve eklemlerde ortaya çıkan bozukluklar sonucunda, bireyin tüm vücudunda ya da belli bir

bölümünde hareketin kısmen ya da tamamen kaybedilmesi durumu olarak tanımlanır. Bu durum, nöromotor işlevlerdeki aksaklıkları da içine alır (Heward, 2013).

Bedensel engelli bireyler, kasları, kemikleri, kasları ve eklemleri normal fiziksel aktiviteyi gerçekleştiremeyecek kadar hasar görmüş kişiler olarak tanımlanmaktadır. Ortopedik engel gurubuna girmeye neden olanlar şu şekilde;

Bireylerin doğuştan kaynaklı etkenlere bağlı sebepleri,

- Bireylerin bulaşıcı ve ateşli hastalık geçirmesi,
- Bireylerin metabolizmaya bağlı sorunlar yaşaması,
- Bireylerin çeşitli kazalar yaşaması (Özyürek, 1998).

Doğumdan önce veya sonra çeşitli nedenlerle ortaya çıkan iskelet, kas-iskelet sistemi ve kas-iskelet sistemi bozukluklarına bedensel engeller denir. Bu olumsuz durumdan etkilenen bireyler bedensel engelli olarak tanımlanmaktadır. Bireylerde olabilen bedensel engelin türleri şu şekildedir;

- ✓ Omurilik Kapanma Defektleri: Kalça veya sırt bölgelerinde omurilik ve omurilik sıvısının dışı doğru ilerlemesi nedeniyle, bir veya her iki bacağın ayrı ayrı felce uğramasına neden olabilecek fiziksel bir şekil bozukluğu gelişir. Omurilik yaralanması sonrasında hastalarda ikincil sağlık sorunları olarak mesane sorunları, kansızlık, ağrı, uyku bozuklukları ve bası yaraları ve psikolojik sorunlar yaşanabilmektedir (Akyol ve Güllü, 2014).
- ✓ Ateoit Tip: Kişinin kaslarının bazı durumlarda kontrol edilemeyen katılaşması, bazı durumlarda ise gevşemesi olarak tanımlanan bir formdur.
- ✓ Serebral Palsi: Bu tip deformitelerde tüm vücut etkileniyorsa tetraparezi, genellikle uyluğun alt kısmı etkileniyorsa diparezi, vücudun bir tarafı etkileniyorsa hemiparezi, yalnızca bir kol veya bacak etkileniyorsa monoparezi olarak tanımlanır (Kızılar, 2018).
- ✓ Spastik Tip: Kişide istemsiz kas sertliğine neden olan ve hareketlerini kontrol etmeyi zorlaştıran bir sakatlık türüdür.
- ✓ Doğuştan Kol Felci: Doğum sırasında kolları beyne bağlayan sinirlerin hasar görmesi sonucu ortaya çıkar. Bu durum kişinin tamamen felç olmasına veya kol ve omuz kaslarının felç olmasına neden olabilir.

- ✓ Doğuştan Kas Hastalıkları: Kasların zayıf olması, eklemlerin sertleşmesi gibi doğuştan sorunlara neden olan bir deformite türüdür.
- ✓ Ataksik Tip: Kişinin hareketlerinde denge ve koordinasyon sorunları yaşamasının yanı sıra fiziksel hareketlerinde titremelere neden olan bir formdur.
- ✓ Travmatik Nedenli Merkezi Sinir Sistemi Yaralanmaları: Araba kazası, düşme, silahla vurulma gibi nedenlerle sinir sisteminde kalıcı veya geçici sakatlığa neden olan bir formdur.
- ✓ Hipotonik Tip: Vücut kaslarındaki halsizliği uyaran bir çeşittir.
- ✓ Süregelen Hastalıklardan Kaynaklanan Motor Gelişim Gerilikleri: Epilepsi gibi hastalıklar nedeniyle bireyin estetik ve kaba fiziksel yeteneklerinde bozulmalara neden olan engellilik olarak tanımlanmaktadır.
- ✓ Karışık Tip: Down sendromu, Rett sendromu, Prader-Willi sendromu, Jobert sendromu ve Williams sendromunun yanı sıra merkezi sinir sistemini etkileyen dejeneratif, metabolik ve genetik hastalıklar da bu tür engellilik örnekleri arasındadır (Kızar, 2018).
- ✓ Ampütasyon: Vücut parçalarının kaybıyla ilgili bir olaydır. Dolaşım, tümörler, çeşitli enfeksiyon hastalıkları ve travmalara bağlı olarak kısmi veya tam kayıp olarak tanımlanır (Şener ve Erbahçeci, 2019).
- ✓ Cücelik: Diğer hastalık türlerine göre nispeten nadir görülen bir durumdur ve boy kısalığına eşlik eden anormal anatomiye cücelik adı verilmektedir. Uzun kemik kırıldak fonksiyon bozukluğunun kısa kemiklerin ana nedenlerinden biri olduğu düşünölmektedir (Kapıkıran, 2001).

2.6.2. Görme Engeli

Görme bozukluğu ve körlük dünya çapında 2,2 milyar insanı etkiliyor. Bu kişilerin en az 1 milyarında görme bozukluğu önlenabilir ve tedavi edilebilir. Az gören kişilerin çoğu 50'li yaşlarındadır; ancak bu sağlık sorunu her yaştan bireyde görölebilmektedir. Çocuklarda en sık görölen görme sorunları kırma kusurları ve katarakt olarak tanımlanmaktadır. Görme azalması veya kalıcı görme kaybı, bireyin kişisel ihtiyaçlarında, toplumla iletişiminde ve kamu hizmetlerine erişiminde kısıtlamalara neden olur. Bu durum düşük ve orta gelirli ölkelerde gelişmiş ölkelere göre daha uzun süre ve daha yoğun hissedilecektir (Akyol, 2018). Görme bozukluğu,

bireyde kısmi veya tam görme kaybı olarak tanımlanabilir. Kataraktın ciddiyetine göre bu sağlık sorununu kontrol etmek için gözlük veya kontakt lens kullanılabilir. Göz hasarı arttıkça tedavi için farmakolojik ve cerrahi müdahaleler ortaya çıkmaktadır (Dalbudak, 2012). Bireyin doğum öncesinde, doğum sırasında veya doğum sonrasında kazalar ve benzeri çeşitli nedenlerle görme yetisini kaybetmesi sonucu ortaya çıkan bir durumdur. Görme engelli bireyler, bir veya her iki gözünde herhangi bir görme sorunu olan kişiler olarak tanımlanmaktadır (Duyan, 2013). Başka bir tanımda katarakt, bulanık görme ve görme kaybı durumu olarak tanımlanmaktadır. Önemli tıbbi parametreler uygulandıktan sonra görme keskinliği normal olan bireylerin en az onda biri görme engelli olarak sınıflandırıldı. Görme gücü 20/70 ila 20/200 arasında olan kişiler arasında parlaklığın az gören kişiler tarafından algılanması gerektiğine dair nadir bir görüş vardır. Bu tür kör kişiler sağlıklı kalabilecekleri nesnelere ancak 6 metre mesafeden görebilirler ancak 2 metre ila 60 santimetre arasındaki mesafeyi görebilirler (Burcu, 2002). Kişide görme bozukluğunun yanı sıra renk körlüğü, gece körlüğü veya protez kullanımı da bulunuyor ve bu kişiler görme engelli olarak sınıflandırılıyor. Bu durumun nedenleri arasında genetik, kazara göz hasarı, glokom enfeksiyonları, radyasyona maruz kalma veya uzun süreli görme kaybı yer alır. Görme engellilerin sistematik gelişiminin yanı sıra tedavi yaklaşımlarının geliştirilmesinde de gecikmeler görülebilmektedir. Bir şeyleri, özellikle de soyut fikirleri hayal etmek ve görselleştirmek zorlaşmaktadır. Görme bozukluğundan kaynaklanan eksiklikleri diğer duyu organları aracılığıyla telafi etmeye çalışırlar. Bu durumda konsantrasyonlarını ve konsantrasyonlarını geliştirebilirler (Özyürek, 1998).

2.6.3. İşitme Engeli

İşitme kaybı, bireyin işitme becerilerinin kısmen veya tamamen noksanlık yaşaması ile iletişimin temel parçası olan dil kullanımında zorluklar çekmesidir (Gürgür, 2014). Kulak yapısında doğuştan ya da sonradan meydana gelen bir hasar ya da travma sonucu kulak yapısında hasar meydana gelebilir. İşitme kaybına kısmi veya tam işitme kaybı denilebilir (Adams ve Rohring, 2004). İşitme bozukluğu, bireyin duyuşal iletişim yeteneklerinin eksik olması durumunda ortaya çıkar. Bu deformite hafiften şiddetliye kadar çeşitli aşamalarda ortaya çıkabilir, işitme bozuklukları ciddiyetine göre şu şekilde sınıflandırılır:

- ✓ 10 ila 15 desibel arası normal işitme becerisine sahip olan bireylerde sorun yoktur.
- ✓ İşitme aralığı 16 desibel ile 25 desibel arasında olan bireyler, en alt seviyedeki rüzgâr, yaprak hışırtısı gibi sesleri duymakta ve ayırt etmekte zorluk çekerler.
- ✓ 26 desibel ile 30 desibel arasında işitme kaybı olan bireyler, yumuşak konuşma seslerini duyabilir ve boğuk ses seviyesinde söylenenleri anlamakta zorluk çekerler.
- ✓ İşitme aralığı 31 desibel ile 50 desibel arasında olan bireylerde orta düzeyde işitme kaybı olmakta ve konuşulanları anlamakta zorluk çekerler.
- ✓ 51 desibel ile 70 desibel arasında işitme kaybı olan bireyler, orta ve yüksek kalitede işitme cihazı olmadan sesleri duyamaz ve ayırt edemezler.
- ✓ İşitme aralığı 71 ila 90 desibel arasında olan bireyler konuşma seslerini duyamaz, yalnızca etraflarındaki yüksek sesleri duyabilirler.
- ✓ 91 desibel ve üzeri işitme kapasitesine sahip bireyler ancak çok yüksek sesleri duyabilirler (Atay, 1999).

2.6.4. Dil ve Konuşma Engeli

Dil ve dil birbiriyle ilişkilidir, ancak bunlar farklı olguları ifade eden terimlerdir. Bu nedenle bu engeller “dil bozukluğu” ve “dil bozukluğu” olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. Dil bozukluğu aslında bireyin dil üretiminde veya dilin anlaşılmasında yaşanan sıkıntılar olarak tanımlanabilir. Dil bozuklukları kendi içerisinde söz dizimine ilişkin, ses bilgisine ilişkin, anlam bilgisine ilişkin, özgül dile ilişkin, biçim bilgisine ilişkin ve gecikmiş dile ilişkin sorunları içine almaktadır. Konuşma bozukluğu ise adından da anlaşıldığı gibi konuşmanın tam anlamıyla anlaşılabilmesi hali sonucu iletişimin belirli bir kısmı veya tamamının engellenmesi durumudur. Konuşma bozukluğu da kendi içerisinde sesletim bozukluk ve akıcılık bozukluğu şeklinde ayrı problemleri kapsamaktadır (Cavkaytar ve Diken, 2005).

2.6.5. Zihinsel Engel

Zihinsel engellilik; Kişilerde kalıcı yetersizliğe neden olan, bireyin yaşamı boyunca kontrol, bakım ve tedavi gerektiren bir rahatsızlık olarak tanımlanmaktadır (Lafçı, Öztunç ve Alparslan, 2014). Zihinsel engellilik kavramını hafif, orta ve ağır zihinsel engelli türleri olarak sınıflandırmak mümkündür. Bireyin zihinsel engeli hafif

ve orta seviyede ise eğitim öğretim konusunda zorlanmalar yaşanmamaktadır. Zihinsel engellilik ağır düzeyde ise bağımlı ya da tamamen bağımlı zihinsel engellilik söz konusudur denilebilmektedir (Currie ve Kahn, 2012).

Zihinsel engelli bireylerin ihtiyaç durumuna göre sınıflandırılmaktadır:

- ✓ Seyrek: Her zaman yardıma ihtiyaçları yoktur. Bazen yalnızca geçici yardıma ihtiyaç duyulur. Mevcut duruma bağlı olarak desteğin düzeyi yüksek ya da düşük yoğunlukta olabilir.
- ✓ Sınırlı: Uzun süre yardıma ihtiyaç duyabilirler. İhtiyaç duyulan desteğin yoğunluğu zaman zaman değişiklik gösterebilir.
- ✓ Yoğun: Zorluklarla karşılaşabilecekleri durumlarda güçlü, sürekli ve ara sıra desteğe ihtiyaç duyarlar.
- ✓ Yaygın: Koşullar ve zaman ne olursa olsun sürekli ve yoğun desteğe ihtiyaç duyarlar. (Berber, 2011).

2.6.6. Süreğen Hastalık Engeli

Bu bireyler, uzun süreli veya sürekli bakım ve tedavi gerektiren sağlık sorunları nedeniyle özel eğitim ve destek hizmetlerine ihtiyaç duymaktadır (Eren, 2010). Bireylerin yaşamsal fonksiyonlarını ve çalışma hayatını kısıtlayan, sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalıklar bulunmaktadır. Bu hastalıklara örnek olarak; kardiyovasküler hastalıklar, hematolojik rahatsızlıklar, solunum sistemi hastalıkları, üreme organları ve idrar yolları hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları, deri ve cilt hastalıkları, endokrin ve metabolik hastalıklar, kanser türleri, sinir sistemi hastalıkları ve ruhsal davranış bozuklukları verilebilir (Yıldırım, 2020).

2.6.7. Ruhsal ve Duygusal Engel

Farklı yaş gruplarında gözlemlenen duygusal uyum güçlüğü, bireylerin duygu durumlarındaki değişimlerin sosyal uyumlarını ve akademik performanslarını olumsuz etkilemesiyle ortaya çıkmaktadır. Duygusal ve ruhsal engellilik, bireylerin davranışlarındaki anormallikler ve ani duygu değişimleri nedeniyle günlük yaşamlarının aksamasına ve sosyal ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülememesine yol açmaktadır. Şizofreni ve depresyon gibi rahatsızlıklar bu gruba dâhil edilmektedir. Örneğin, aşırı üzüntü, içine kapanıklık, aşırı korku, aşırı neşe veya aşırı cesaret gibi

durumlar, bireylerin psikolojik açıdan bazı sorunlar yaşadığının bir göstergesi olabilir (Yıldırım, 2020).

2.6.8. Çoklu Engel

Çoklu yetersizlik, bireyde birden fazla yetersizlik türünün eş zamanlı olarak ortaya çıkması durumudur. Bu kavrama ilişkin farklı tanımlamalar yapılmaktadır. Individuals with Disabilities Education Act (IDEA)'ye göre çoklu yetersizlik, “bir yetersizliğin başka bir yetersizlikle birlikte görülmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma göre ise, bireyin fiziksel, zihinsel veya duygusal sorunlarının yoğunluğu nedeniyle, topluma faydalı olabilmesi, anlamlı bir katılım sağlayabilmesi ve kendi gereksinimlerini karşılayabilmesi için özelleştirilmiş/bireyselleştirilmiş eğitime, sosyal, psikolojik ve tıbbi destek hizmetlerine ihtiyaç duyması durumu olarak ifade edilmektedir (Heward, 2013).

2.7. ENGELLİLERDE SPOR KAVRAMI

Günümüze kadar sporun çok tanımı yapılmıştır. Sadece rekabet etme, kazanma veya üstünlük sağlama hedefi olarak değil, aynı zamanda kişinin mevcut sağlık durumunu iyileştiren veya koruyan bir hareket olarak da tanımlanabilir. Spor kültürü her ülkede yaygınlaştığı gibi gelişmiş ülkelerde de büyük kalabalık ve çeşitli spor talepleriyle yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Sportif ilgiler, insanların istek ve arzularına göre yerine getirilmesinin yanı sıra spor yapan ve spor yapmayan kişiler arasında fiziksel veya sosyal alanlardaki bazı durumların dikkat çekmesi ile spor yapanların bu durumdan her zaman pozitif etkilenmesi ile ortaya çıkmıştır. Sporun, bireylerin çevreyle etkileşim içinde paylaşma ve fedakârlık duygusunu geliştirmelerine ve olumlu yönde sürekli olarak özgüvenlerini artırmalarına yardımcı olduğu bulunmuştur (Söğüt, 2006).

Tarih boyunca insanlar, sağlıklı insanların fiziksel, ruhsal ve sosyal kazanç elde etmek amacıyla yaptığı spor aktivitelerinin, fiziksel engelli insanlar tarafından da yapılabileceği hiçbir zaman varsayılmamıştır. 20. yüzyılda art arda iki dünya savaşının başlamasıyla birlikte, savaştan etkilenen ve birçok bedensel engelle karşı karşıya kalan insanlara rehabilitasyon hizmetleri sunulmuştur. Rehabilitasyonun amacı, bireyde hastalık veya kaza sonucu oluşan fiziksel sorunların mümkün olan en kısa sürede

düzeltilmesi, minimum düzeylere ulaştırılması, kişisel ve sosyal ihtiyaçların karşılanması, yaşam tarzı değişikliklerinin gerçekleştirilmesidir (Kalyon, 1997).

Engellilere yönelik sporun tarihi, 1888 yılında Berlin'de sağırılar için spor kulüplerinin kurulmasıyla bilinmektedir. Daha sonra 1944 yılında İngiliz hükümetinin kararıyla İngiltere'nin Aylesbury kasabasındaki Stoke Mandeville Hastanesi'nde omurilik yaralanmaları için 2. Dünya Savaşı sırasında yaralanan gazileri ve sivilleri rehabilite etmek için bir bölüm açıldı. Doktor. Ludwig Guttman'ın öncülüğünde kozmetik bireylere uygulanmaya başlandı. Atletizm, bowling, bilardo ve masa tenisi ilk olarak sporda rehabilitasyon ve rekreasyon amacıyla kullanılmıştır. Bireysel sporlara olan ilgi ve arzular doğrultusunda Dr. Ludwig Guttman takım sporlarını denemek istemiştir. Önce tekerlekli sandalye polosu oynanmış, ardından tekerlekli sandalye basketboluna geçilmiştir. Kısa sürede tekerlekli sandalye, gülle atma, eskrim, cirit ve halter gibi branşlar da kullanılmaya başlanmıştır. Sporcu sayısı arttıkça Dr. 1. Stoke Mandeville Paralimpik Oyunları, Guttman'ın liderliğinde 1948'de tamamı savaş gazisi olan 16 katılımcıyla düzenlenmiştir. Ertesi yıl 2. Stoke Mandeville oyunlarında Dr. Guttman, paralimpik sporları ve yarışmaları dünya çapında yaygınlaştırmak istediğini ancak bu çabanın 1952 yılına kadar meyvesini alamadığını belirtti. Uluslararası ilişkiler ilk kez 1952 yılında Hollanda'dan bir grup gazinin gelişiyile başlamıştır. 1957'de diğer ülkelerden 360 sporcu katılmıştır. Aynı yıl Mandeville Olimpiyat Komitesi oluşturuldu ve alınan karar doğrultusunda oyunların 3 yıl üst üste Stoke Mandeville stadyumlarında, dördüncü yıl ise Olimpiyatlara ev sahipliği yapan Olimpiyat kentlerinde oynanmasına karar verildi. 19. Yüzyıl (TMPK, 2020).

Bireyi kendi katılım dünyasının dışına çıkarıp diğer insanlarla etkileşim kurmasını sağlayan sosyal bir araç olan spor, engelli bireyleri topluma bağlar ve yaşamda huzur bulmalarına yardımcı olur (Kızar, 2012). Spor, engelli insanları eğitmenin ve onlarla etkileşim kurmanın en kolay yoludur (Duman vd., 2011). Spor aynı zamanda engellileri sağlıklı insanlarla buluşturan, olumlu davranışları teşvik eden önemli bir etkinliktir (Ergun, 2011). Engelli bireyler mutluluk, başarı ve eğlenme gibi ihtiyaçlarını spor aracılığıyla karşılamaktadır (Şirinkan vd, 2010). Aktif olmak, engelli kişiye sadece engeliyle nasıl baş edeceğini öğretmekle kalmaz, aynı zamanda onun fiziksel ve ruhsal gelişimini de destekler (Karagöz, 2002). Sportif faaliyetlere katılmak engelli kişiye keyif alma, motivasyonun artmasını, başarı ve başarısızlık duygusunun yaşamasını

sağlar. Spor müsabakalarına katılan engelli birey, kendisini engelli değil sporcu olarak görür ve özgüveni artar (Kızar, 2012). Engelli bireyler için spor, onların hareket, sağlıklı yaşam tarzı, sosyalleşme, gelişme ve kendini tanıma gibi ihtiyaçlarını karşılamayı, başarılı olmalarını ve topluma uyum sağlamalarını amaçlamaktadır (Yetim, 2014).

2.7.1. Engellilerin Sportif Yeteneklerine Göre Sınıflandırılması

Engelliliğin Sınıflandırılması Uluslararası engelli sınıflandırmasına dayalı olarak bir engelli sınıflandırması geliştirilmiştir. Sınıflandırmanın temel amacı, sağlık ve sağlıkla ilgili koşulları tanımlamak için ortak, standart bir dil ve paradigma oluşturmaktır (Bilsin, 2012).

Spora katılan engelli bireyler antrenman ve müsabakalarda birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Bu zorlukları ortadan kaldırmak ve engelli sporcular arasında adil rekabeti sağlamak amacıyla farklı spor dallarının hareketlilik gereksinimlerine dayalı fonksiyonel bir sınıflandırma sistemi kullanılmaktadır. Bunlar genel olarak; tekerlekli sandalye kullanıcıları, amputeler, serebral palsili sporcular, görme engelli sporcular, zihinsel engelliler ve diğer engelliler. Ayrıca Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC), dünya çapında engelli bireylerin profesyonel spora uygun düzeyde katılmalarını sağlamak amacıyla kapsamlı bir spor sınıflandırması geliştirmektedir (Klenck ve Gebke, 2007).

Engelli bireyler için sporun en büyük amacı fiziksel güçlenmedir. Güçlenmenin vazgeçilmez bir koşulu düzenli terapötik egzersizlerin sürdürülmesidir. Her türlü spora katılarak fiziksel kayıplar büyük ölçüde ortadan kaldırılabilir. Farklı spor ekipmanlarıyla yapılan spor aktiviteleri sonucunda çok çeşitli fiziksel uygunluk bileşenlerinin geliştirilmesiyle elde edilebilir. Sportif aktiviteler ile gelişen fiziksel durum şu şekilde belirtilebilir;

- Bireyin genel kas gücündeki gelişme,
- Bireyin genel koordinasyonundaki artışlar,
- Bireyin genel dengesindeki gelişmeler,
- Solunum ve fleksibilite dolaşımı ile ilgili fizyolojik durumlar (Kalyon, 2001).

Sporunda başarısının fiziksel faydalarının yanı sıra sosyal ve ahlaki faydaları da olacaktır. Aktif olarak spor yapan bir engelli, sadece fiziksel değil aynı zamanda manevi olarak da güçlenecek ve engeline rağmen hayatı olduğu gibi kabul etmeyi öğrenecektir. Topluma katılımları sağlanacaktır. Sporun geleneksel egzersizlere göre avantajı insanları mutlu etmesi ve hayata bağlamasıdır. Özetle sporun engelli bireylere sağladığı psikolojik faydalar; Bunları şöyle sıralayabiliriz: Hareketten keyif alma, rekabetten tatmin olma, spora ilgi duyma, kazanma arzusu (Kalyon, 1997).

Sporun, engelli sporcuların özsaygısı, öz bakımı, yaşam kalitesi ve zihinsel durumu üzerinde olumlu etkisi olduğu ve sosyal durumlara uyum sağlamalarına önemli katkı sağladığı belirtiliyor (Blauwet ve Willick, 2012). Tüm bu açılardan bakıldığında sporun engelli bireylerin sağlığını iyileştirmek için meydana gelen bir değişim olduğunu görülmektedir. Günümüzde fiziksel aktivite müdahalelerinin rehabilite edici etkilerinin ağır engellilik gruplarında da faydalı olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla sporun rehabilitasyona etkisinin yanı sıra rekabetçi ve rekabetçi etkinliklerin de engelli bireyler için çok önemli bir faktör olduğu sonucuna varılabilir (Canpolat, 2023).

2.8. PARALİMPİK OYUNLARIN GENEL BİLGİLERİ

2.8.1. Paralimpik Oyunların Tanımı ve Tarihçesi

Paralimpik kelimesi ilk olarak “Paraplejik” yani belden aşağısı felçli ve “Olimpik” kelimelerinin birleşiminden sonra diğer engel türlerine sahip bireylerinde oyunlara katılması ve Paralimpik hareketin daha yakından Olimpik hareket ile ilişkilendirilmesinin sonucunda bir Yunan edatı olan “para” kelimesi ile olimpik kelimesinin birleşiminden ortaya çıkmıştır. “Paralimpik” terimi, 1988'den beri oyunların resmi adıdır ve Olimpiyat oyunları ile birlikte varlığını ifade etmektedir (Tweedy ve Howe 2011).

Onsekizinci ve ondokuzuncu yüzyıllarda başlayan deneylerle, spor aktivitelerinin yaralıların rehabilitasyonu açısından çok önemli olduğu ortaya çıktı. II. Dünya savaşının sonunda birçok yaralı asker ve sivil için genel rehabilitasyon modelleri psikolojik ve tıbbi açıdan kısıtlı kalmıştır. 1944 yılında İngiliz hükümetinin emri üzerine kas ve sinir cerrahisinde uzmanlaşmış Yahudi bir doktor olan Dr. Ludwig Guttmann, Stoke Mandeville Hastanesi'nde Ulusal Omurilik Yaralanmaları Enstitüsü'nü kurmuştur. Guttmann sporu, terapötik tedavi ve rehabilitasyonu destekleyen bir eğlence biçimi

olarak tanıtmıştır. Sporun rehabilitasyon programına entegre edilmesinin itici gücü, kendi “aktif” programlarını geliştiren hastaların kendisinden gelmesidir. Londra Olimpiyat Oyunlarının açılış günü 28 Temmuz 1948’dir. Stoke Mandeville Oyunları bu tarihte başlamış ve Stoke Mandeville’deki hastanede omurilik yaralanması olan sporcular için ilk yarışma yapılmıştır. İki İngiliz takımında 14 eski asker okçuluk branşında mücadele etmiştir (Bailey, 2007). 1952 yılında Hollanda ülkesinden katılan eski askerlerin de mücadeleye katılımıyla etkinlik “uluslararası” bir organizasyona gelmiştir. 1960 yılında Roma’da düzenlenen Uluslararası Stoke Mandeville Oyunları, ilk olarak Olimpiyat Oyunları ile birlikte düzenlenmiş ve "İlk Paralimpik Oyunlar" olarak tarihe geçmiştir. 1976’da ilk Paralimpik Kış Oyunları İsveç’in Örnköldsvik’te yapılmıştır (Bailey, 2007).

1960 yılında Dünya Gaziler Federasyonu Uluslararası Engelliler için Spor Çalışma Grubu’nu engelli bireylerin spor ile alakalı sorunlarını incelemek için kurmuştur. 1964 senesinde Uluslararası Engelliler Spor Örgütü (IOSD), Uluslararası Stoke Mandeville Oyunlarına katılım gösteremeyen paraplejik hastaların, cerebral palsy, görme engellilerin ve amputelerin de oyunlara katılmaları gerekçesiyle kurulmuştur. Uluslararası Engelliler Spor Örgütü (IOSD)’a ilk kurulduğu zamanlarda yalnızca 16 ülke üye olmuştur. Uluslararası Engelliler Spor Örgütü cerebral palsy, görme engelli ve ampute olan bireylerin spora katılım noktasında ve Paralimpik Oyunlara katılmaları için çok çaba göstermiştir (TMPK, 2020). Örgütün amacı Koordinasyon Komitesi olarak tüm engel grupları ile birlikte çalışmaktır. Cerebral Palsy Uluslararası Spor ve Eğlence Birliği (CPISRA) ve Uluslararası Görme Engelliler Spor Federasyonu (IBSA) engelli bireylerin spora katılımı ve sporcu engelliler için çok yönlü organizasyonlar düzenlemişlerdir. 1982 senesinde engelli bireylerin spora katılımı ve engelli sporculara organizasyonların düzenlenmesi için bu alanda faaliyet gösteren bütün örgütler Uluslararası Paralimpik Oyunlar Koordinasyon Komitesini kurmuştur. Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC), 1989 yılında Almanya’nın Düseldorf şehrinde Paralimpik Hareketin uluslararası bir yönetim anlamında kar amacı gütmeyen bir örgüt olarak kurulmuştur (TMPK, 2020).

Paralimpik Oyunların Olimpiyat Oyunları ile aynı şehirde düzenlenmesi Seul Yaz Oyunlarından (1988) ve Albertville Kış Oyunları’ndan (1992) dan itibaren düzenlenmeye başlanmıştır. Roma’da 1960 yılında 400 sporcunun 23 ülkeden katılımı

ile başlayan bu organizasyonlara 2020 Tokyo Paralimpik Oyunlarının pandemi dolayısıyla yapıldığı 2021 yılında 162 ülkeden 22 farklı branşlarda 4403 engelli sporcunun katılı ile o yıla kadar dünyadaki uluslararası organizasyonlarda en büyük 2. Spor faaliyetleri olma özelliğini göstermiştir (Yardımcı, 2022).

2.8.2. Paralimpik Spor

Paralimpik sporlar 19. Yüzyılda başlamış ve günümüze kadar gelmiştir. Yapılan organizasyonlar ile gün geçtikçe geliştirilmiş ve Olimpiyat Oyunları ile aynı şehirde, aynı branşlarda faaliyet göstermektedir. Para spor genç bireylerden yaşlı bireylere, sedanter bireylerden elit sporcu bireylere kadar birçok insan toplulukları için olumlu düzeyde uluslararası farkındalık ve organizasyonlar açısından pozitif yansıyan bir araçtır. Geçmiş yıllara göre büyük ölçüde para sporun hem medya tarafından hem de toplum tarafından görünürlüğü artmıştır. Para sporun toplum algısı ve ticari çekiciliğini Paralimpik Oyunlar oluşturmuştur (Tuakli-Wosornu ve Derman, 2018).

2.8.3. Paralimpik Yaz Oyunları

İlk olarak 1988 senesinde Paralimpik Oyunlar Olimpiyat Oyunları ile aynı şehirde düzenlenmeye başlamıştır. Paralimpik Yaz Oyunlarında yıllara göre katılımlar şu şekildedir;

- 1960 Roma Yaz Paralimpik Oyunlarına 21 ülkeden 400 engelli sporcu katılım göstermiştir (IPC,2019).
- 1964 Tokyo Yaz Paralimpik Oyunlarına 23 ülkeden 355 engelli sporcu katılım göstermiştir (IPC,2019).
- 1968 Meksika Yaz Paralimpik Oyunlarına 28 ülkeden 750 engelli sporcu katılım göstermiştir (IPC,2019).
- 1969 Dr. Guttmann'ın girişimleri sonucu ilk engelliler stadyumu yapılarak burada 29 ülkeden 450 engelli sporcu katılım göstermiş hatta Uluslararası Oyunları Kraliçe Elizabeth açılmıştır (IPC,2019).
- 1972 Münih Yaz Paralimpik Oyunlarına 44 ülkeden 1000 engelli sporcu katılım göstermiştir (IPC,2019).
- 1976 Montreal Yaz Paralimpik Oyunlarına 42 ülkeden 2700 engelli sporcu katılım göstermiştir (IPC,2019).

- 1980 Hollanda Yaz Paralimpik Oyunlarına 42 ülkeden 2560 engelli sporcu katılım göstermiştir (IPC,2019).
- 1984 New York Yaz Paralimpik Oyunlarına 45 ülkeden 2500 engelli sporcu katılım göstermiştir. Ayrıca o yıl Stoke Mandeville’de 41 ülkeden 1500 sporcu ile farklı bir organizasyon daha yapılmıştır (Kalyon,1997).
- 1988 yılında 18 spor branşında 60 ülkeden 2370’i erkek 671’i kadın olmak üzere 3041 Paralimpik sporcu katılmıştır (Esatbeyoğlu, 2018).
- 1992 Barselona Yaz Paralimpik Oyunlarına 83 ülkeden 3001 engelli sporcu katılım göstermiştir (Buts vd., 2013).
- 1996 Atlanta Yaz Paralimpik Oyunlarına 104 ülkeden 3252 engelli sporcu katılım göstermiştir (Thompson ve Vanlandewijck, 2021).
- 2000 Sydney Paralimpik Oyunlarına 123 ülkeden 3871 engelli sporcu katılım göstermiştir (Goh, 2020).
- 2004 Atina Yaz Paralimpik Oyunlarına 136 ülkeden 3969 engelli sporcu katılım göstermiştir (Prystupa vd., 2006).
- 2008 Pekin Yaz Paralimpik Oyunlarına 146 ülkeden 3951 engelli sporcu katılım göstermiştir (Buts vd., 2013).
- 2012 Londra Yaz Paralimpik Oyunlarına 164 ülkeden 4243 engelli sporcu katılım göstermiştir (Misener, 2013).
- 2016 Rio Paralimpik Yaz Oyunlarına 160 ülkeden 4327 engelli sporcu katılım göstermiştir (Thompson ve Vanlandewijck, 2021).
- 2020 Tokyo Paralimpik Yaz Oyunları pandemiden dolayı 2021 yılında yapılmış ve 162 ülkeden 4500 engelli sporcu katılım göstermiştir (International Paralympic Committee, 2020).
- 2024 Paris Paralimpik Yaz Oyunlarına 22 spor dalında 4400 engelli sporcu katılım göstermiştir. (International Paralympic Committee, 2024).

2.8.4. Paralimpik Kış Oyunları

İlk Paralimpik Kış Oyunları 1976 yılında İsveç’te 2 spor dalında düzenlenmiştir (Arslan ve Sezer, 2020). Paralimpik Kış Oyunlarında yıllara göre katılımlar şu şekildedir;

- 1976 İsveç Paralimpik Kış Oyunlarına 16 ülkeden 53 engelli sporcu katılım göstermiştir (Ürkmez, 2019).
- 1980 Norveç Paralimpik Kış Oyunlarına 18 ülkeden 350 engelli sporcu katılım göstermiştir (Ürkmez, 2019).
- 1984 Avusturya Paralimpik Kış Oyunlarına 21 ülkeden 457 engelli sporcu katılım göstermiştir (Vasilios ve Eriketti, 2015).
- 1988 Innsbruck Paralimpik Kış Oyunlarına 22 ülkeden 377 engelli sporcu katılım göstermiştir (Wilson ve Ramchandani, 2017).
- 1992 Fransa Paralimpik Kış Oyunlarına 24 ülkeden 365 engelli sporcu katılım göstermiştir (Webborn ve Vliet, 2012).
- 1994 Norveç Paralimpik Kış Oyunlarına 31 ülkeden 469 engelli sporcu katılım göstermiştir (Wilson ve Ramchandani, 2017).
- 1998 Japonya Paralimpik Kış Oyunlarına 31 ülkeden 562 engelli sporcu katılım göstermiştir (Webborn ve Vliet, 2012).
- 2002 Amerika Paralimpik Kış Oyunlarına 36 ülkeden 415 engelli sporcu katılım göstermiştir (Webborn vd., 2006).
- 2006 İtalya Paralimpik Kış Oyunlarına 38 ülkeden 474 engelli sporcu katılım göstermiştir (Vasilios ve Eriketti, 2015).
- 2010 Kanada Paralimpik Kış Oyunlarına 44 ülkeden 502 engelli sporcu katılım göstermiştir (Willick ve Lexell, 2014).
- 2014 Rusya Paralimpik Kış Oyunlarına 46 ülkeden 540 engelli sporcu katılım göstermiştir (Willick ve Lexell, 2014).
- 2018 Güney Kore Paralimpik Kış Oyunlarına 49 ülkeden 563 engelli sporcu katılım göstermiştir (Jee, 2018).
- 2022 Çin Paralimpik Kış Oyunlarına 46 ülkeden 558 engelli sporcu katılım göstermiştir (International Paralympic Committee, 2024).

2.8.5. Türkiye’de Paralimpik Spor

Türkiye’deki engelli bireylerin spora katılımı ve uluslararası organizasyonlara katılım açısından Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde 1990 yılında Türkiye Özürlüler Spor Federasyonu (TÖSF) kurulmuştur. Türkiye Özürlüler Spor Federasyonu altında Bedensel Engelliler, İşitme Engelliler, Zihinsel Engelliler ve Görme Engelliler olmak üzere 4 ana grupta faaliyet gösterilmiştir. Türkiye Özürlüler Spor

Federasyonunun ismi 1997 senesinde Türkiye Engelliler Spor Federasyonu (TESF) şeklinde değiştirilmiştir. Türkiye Engelliler Spor Federasyonu 2000 senesinde dağıtılarak 4 ayrı federasyon kurulmuştur (Bayramlar, 2009).

2002 yılında Türkiye Milli Paralimpik Komitesi kurulmuştur. Türkiye Milli Paralimpik Komitesi 162 komitenin de aralarında olduğu Ulusal Paralimpik Komitesine katılmıştır. Ulusal Paralimpik Komitesine Uluslararası Serebral Palsi Spor ve Rekreasyon Federasyonu, Uluslararası Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu, Uluslararası Tekerlekli Sandalye ve Ampute Spor Federasyonu ve Uluslararası Görme Engelliler Spor Federasyonu da dahil olmuştur (Konar ve Pepe, 2003).

Türkiye'deki paralimpik milli sporcular ise ilk olarak 1992 yılında yapılan Barcelona Paralimpik Oyunlarına, 2000 yılında Sidney Paralimpik Oyunlarına, 2004 yılında Atina Paralimpik Oyunlarına, 2008 yılında Pekin Paralimpik Oyunlarına, 2012 yılında Londra Paralimpik Oyunlarına, 2016 yılında Rio Paralimpik Oyunlarına, 2021 yılında 2020 Tokyo Paralimpik Oyunlarına ve 2024 yılında Paris Paralimpik Oyunlarına katılım göstermiştir (TMPK, 2024).

2.8.6. Paralimpik Spor Dalları

Uluslararası Paralimpik Komite (IPC) bünyesinde onaylanan 28 Paralimpik spor vardır. Bu sporların 22'si yaz sporu, 6'sı ise kış sporudur. Badminton ve Taekwondo Tokyo 2020 Oyunlarında ilk kez Paralimpik Oyunlara eklenmiş sporcular bu branşlarda mücadele etmişlerdir. Soçi Kış Paralimpik Oyunlarında Snowboard kış sporu tanıtılmıştır en yeni kış sporudur.

Yaz Sporları

- ❖ Para Okçuluk
- ❖ Para atletizm
- ❖ Badminton için
- ❖ Kör futbolu
- ❖ Bocce
- ❖ Para kano
- ❖ Para bisikletçiliği
- ❖ Para binicilik

- ❖ Golbol
- ❖ Judo
- ❖ Para güç kaldırma
- ❖ Para kürek çekme
- ❖ Atıcılık Para sporu
- ❖ Oturarak voleybol
- ❖ Para yüzme
- ❖ Para masa tenisi
- ❖ Tekvando
- ❖ Para triatlon
- ❖ Tekerlekli sandalye basketbolu
- ❖ Tekerlekli sandalye eskrim
- ❖ Tekerlekli sandalye rugby
- ❖ Tekerlekli sandalye tenisi

Kış Sporları

- ❖ Para Alp disiplini kayak
- ❖ Biatlon
- ❖ Para kros kayağı
- ❖ Para buz hokeyi
- ❖ Snowboard
- ❖ Tekerlekli sandalye curling (International Paralympic Committee, 2024).

2.8.7. Paralimpik Sporcuların Sınıflandırılması

Uluslararası Sınıflandırma Sistemine göre Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC) engelliliği sınıflandırmıştır. Buna göre bireyin bedensel, zihinsel, duygusal, ruhsal ve işitsel bütün yetilerinde azalma veya yetilerinde kayıpların olması gibi bütün bireysel ve çevresel faktörler göz önüne alınmıştır (Özida, 2008; Mumcu, 2018).

Uluslararası Paralimpik Komite tarafından sınıflandırmalar oluşturulurken; cinsiyet, engel durumu ve yaş dikkate alınarak oluşturulmuştur (Mumcu, 2018). Sınıflandırmalarda on tür ele alınarak tanımlanmıştır (Keogh ve Beckman; 2019).

1. Engelli kas gücü

2. Boy kısalığı
3. Atetoz (El ve bacaklarda titreme)
4. Ataksi (Kas koordinasyon bozukluğu)
5. Görme engeli
6. Bacak uzunluk farklılığı
7. Zihinsel engellilik
8. Hipertoni (Kas tonusu bozukluğu)
9. Pasif eklem hareket aralığı bozukluğu
10. Uzun eksikliği (IPC, 2024).

2.8.8. Uluslararası Paralimpik Komite (International Paralympic Committee-IPC)

Uluslararası Paralimpik Komitesi 1989 yılında Almanyanın Dusseldorf şehrinde paralimpik hareketin uluslararası yönetimi olmak üzere kâr amacı gütmeyen kurulan bir organizasyondur. Bu organizasyonda 10 yıl boyunca gönüllüler faaliyet göstermiştir. Daha sonra 1999 senesinde Uluslararası Paralimpik Komitesi profesyonel personeller işe almaya başlamıştır. Günümüzde Uluslararası Paralimpik Komitesinin genel merkezi Almanya'nın Bonn şehrinde (International Paralympic Committee, 2024).

Uluslararası Paralimpik Komitesinin (IPC) misyon olarak; Paralimpik Oyunları denetlemek, Paralimpik harekete tam anlamıyla liderlik etmek ve Para sporcuların kendi becerilerinde en üst seviyeye ulaşmalarını sağlamak amacıyla üyelerini her konuda desteklemek olarak tanımlamıştır. Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC) sadece Paralimpik Yaz ve Kış Oyunlarını değil aynı zamanda Dünyada ve bölgede yapılan tüm müsabakaları da koordine ederek denetlemektedir. Uluslararası Paralimpik Komitesinin (IPC) sorumlulukları arasında birincil olarak, Paralimpik Oyunların doğru ve başarılı bir biçimde sunulması, organize edilmesini sağlamak, 208 üyeleri için para sporu desteklemek ve geliştirmek ile Para sporlarının gerçekleşmesi amacıyla uluslararası bir federasyon şeklinde hareket etmek olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC); Serebral Palsi Uluslararası Spor ve Rekreasyon Birliği (Cerebral Palsy International Sport and Recreation Association/CPISRA), Uluslararası Tekerlekli

Sandalye ve Ampute Spor Federasyonu (International Wheelchair and Amputee Sports Federation/IWAS), Ulusal Paralimpik Komiteleri (UPK), Zihinsel Engelliler Uluslararası Spor Federasyonu (International Sports Federation for Persons with Intellectual Disability/INAS-FID) ve Uluslararası Görme Engelliler Spor Federasyonu (International Blind Sports Federation/IBSA) gibi 183 Ulusal Paralimpik Komitesi, 17 Uluslararası Federasyon, 5 Bölgesel Organizasyon, 3 Uluslararası Engelliler için Spor Organizasyonu bir araya getiren ve bir arada tutan bir kuruluştur (IPC, 2024).

2.9. TÜRKİYE MİLLİ PARALİMPİK KOMİTESİ

2.9.1. Türkiye’de Engelli Sporunun Tarihsel Süreci

Türkiye’de 1990 senesinde Özürlüler Spor Federasyonu kurulmuştur. 1991 senesinde kurulan federasyon faaliyetlere başlamıştır. 1997 senesinde “özürlüler” kelimesinin yerine “engelliler” kelimesi kullanılmış ve kurulan federasyonun ismi “Engelliler Spor Federasyonu” olarak değiştirilmiştir. Uluslararası genel uygulamalar düşünülerek fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla 2000 senesinin Mart ayında 4 farklı federasyon kurulmuştur.

- ✓ Bedensel Engelliler Spor Federasyonu
- ✓ Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu
- ✓ İşitme Engelliler Spor Federasyonu
- ✓ Görme Engelliler Spor Federasyonu (Polat, 2015).

Türkiye’de 1990 yılında kurulan Özürlüler Spor Federasyonu 10 yıl sonra 2000 yılında 4 farklı federasyona ayrıldıktan sonra Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu kurulmuştur. 6 yıl sonra 31 Mayıs 2006 yılında 26184 sayılı Resmi Gazetede İdari ve Mali olarak özerklik kazandığı duyurulmuştur (TBESF, 2022). Bakanlık Avrupa ülkeleri ile aynı yapılanma içerisinde olabilmek adına 12 Temmuz 2000 yılında 05812 sayılı onayları ile Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu kurulmuştur. Kurulan bu federasyon Uluslararası Görme Engelliler Satranç Birliği (IBCA) ile Uluslararası Görme Engelliler Federasyonu (IBSA) üyesi haline gelmiştir (TGESF, 2009). MDK-333 sayılı bakanlık oluru ile 22 Aralık 2000 yılında Türkiye Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu kurulmuştur. Kurulan bu federasyona 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri ile ilgili kanunun ek-9 maddesi ile Başbakanlık Makamının 22 Mayıs 2006 tarihli ve 182 sayılı oluru ile mali

ve idari olarak özerk hükmü verilmiştir. 10 Şubat 2009 yılında 27137 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan karar ile Türkiye Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu'nun adı Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu şeklinde değişikliğe uğramıştır (TOSSFED, 2023). Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu 2000 yılından itibaren Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü altında faaliyetlerine devam etmektedir. Bu federasyon; Dünya Spor Sağırlar Birliği (CISS), Uluslararası İşitme Engelliler Spor Komitesi (ICSD) ve Avrupa İşitme Engelliler Spor Organizasyonunun (EDSO) üyesi olmuştur. 4 yıl ara ile Deaflympics Olimpiyat Oyunları işitme engelli sporcular için faaliyet göstermektedir. Paralimpik Oyunlarda işitme engelli sporcularda vardır (TİESF, 2023). 2002 yılında Türkiye Ulusal Paralimpik komitesi kurularak Uluslararası Paralimpik Komitesi'nin (IPC) üyesi olmuştur (TMPK, 2020).

2.9.2. Türkiye Milli Paralimpik Komitesinin Amacı ve Spor Branşları

Türkiye Milli Paralimpik Komitesi ana tüzüğü'nün 3. Maddesine göre amaç;

“ Madde 3- TMPK'nin amacı, her türlü politik, ekonomik ve dinsel etkinliğin dışında kalarak, Paralimpik hareketinin amacına ulaşmasına katkıda bulunmak, Paralimpik oyunlarının ülkemizde düzenlenmesini sağlamak, düzenlenecek Paralimpik oyunlarında ülkemizin temsilini sağlamak ve engelliler sporuna Uluslararası Paralimpik Komitesi'nin (IPC) tüzüğüne uygun olarak katkıda bulunmak.” olarak tanımlanmıştır (TMPK, 2020).

Türkiye Milli Paralimpik Komitesi, Paralimpik Oyunlardaki spor branşlarını şu şekilde sıralamıştır. Yaz Oyunları; Teakwondo, Para-Halter, Binicilik, Bisiklet, Para-Atıcılık, Para-Atletizm, Futbol (5 kişilik), Kano, Goalball, Judo, Boccia, Tekerlekli Sandalye Eskrim, Kayak, Kürek, Tekerlekli Sandalye Ragbi, Tekerlekli Sandalye Tenisi, Masa Tenisi, Okçuluk, Triatlon, Tekerlekli Sandalye Basketbol, Voleybol, Para-Dans Sporu ve Para Yüzmedir. Kış Oyunlarında; Curling, Alp kayağı, Buz kızıağı, Biatlon, Kuzey kayağı ve Buz hokeyidir. (TMPK, 2024).

2.9.3. Türkiye'deki Engelli Sporcuların Paralimpik Oyunlarda Katıldıkları Branşlar

Türkiye Paralimpik Oyunlara ilk olarak 1992 yılında katılmaya başlamıştır. Günümüze kadar katılım gösterilen spor branşları şu şekildedir;

Paralimpik Yaz Oyunları

- 1992 Barselona Paralimpik Yaz Oyunlarına yüzme branşı ile katılım sağlanmıştır.
- 2000 Sydney Paralimpik Yaz Oyunlarına yüzme branşı ile katılım sağlanmıştır.
- 2004 Atina Paralimpik Yaz Oyunlarına 2 para yüzme, 2 para atıcılık, 2 para halter, 1 para atletizm, 1 para masa tenisi branşları ile katılım sağlanmıştır.
- 2008 Pekin Paralimpik Yaz Oyunlarına 5 para okçuluk, 4 para atıcılık, 3 para halter, 1 para atletizm, 1 para judo, 1 para masa tenisi ve 1 tekerlekli sandalye tenis branşları ile katılım sağlanmıştır.
- 2012 Londra Paralimpik Yaz Oyunlarına 12 tekerlekli sandalye basketbol, 11 para okçuluk, 9 kişi Futbol (5 Kişilik), 8 kişi Golbol, 6 para halter, 6 para judo, 6 para masa tenisi, 5 para atıcılık, 4 para atletizm, 2 para yüzme branşları ile katılım sağlanmıştır.
- 2016 Rio Paralimpik Yaz Oyunlarına 13 kişi Golbol, 12 tekerlekli sandalye basketbol, 10 para atletizm, 9 para masa tenisi, 9 kişi Futbol (5 Kişilik), 9 para atıcılık, 8 para okçuluk, 4 para judo, 3 para halter, 3 para yüzme ve 1 tekerlekli sandalye tenis branşları ile katılım sağlanmıştır.
- 2020 Tokyo Paralimpik Yaz Oyunlarına 12 kişi Golbol, 12 tekerlekli sandalye basketbol, 9 para atıcılık, 9 para atletizm, 9 para masa tenisi, 10 para okçuluk, 6 para taekwondo, 5 para yüzme, 5 para halter, 5 para judo, 2 para badminton, 1 tekerlekli sandalye eskrim ve 1 tekerlekli sandalye tenis branşları ile katılım sağlanmıştır.
- 2024 Paris Paralimpik Yaz Oyunlarına 8 para atıcılık, 7 para masa tenisi, 6 para okçuluk, 5 para judo, 5 Golbol, 4 para taekwondo, 4 para atletizm, 4 para halter, 3 para yüzme, 3 kişi Futbol (5 Kişilik), 1 para badminton, 1 tekerlekli sandalye eskrim branşları ile katılım sağlanmıştır (TMPK, 2024).

Paralimpik Kış Oyunları

- 2014 Sochi Paralimpik Kış Oyunlarına 2 para alp disiplini branşı ile katılım sağlanmıştır.
- 2018 Pyeongchang Paralimpik Kış Oyunlarına 1 para alp disiplini branşı ile katılım sağlanmıştır.
- 2022 Pekin Paralimpik Kış Oyunlarına 3 kayaklı koşu, 2 alp disiplini, 1 kısa kulvar sürat pateni ve 1 kayakla atlama branşları ile katılım sağlanmıştır. (TMPK, 2024).

2.9.4. Türkiye'nin Paralimpik Oyunlarında Kazandıği Madalyalar

Türkiye 2004 yılına kadar madalya kazanamamıştır. Türkiye'den katılan sporcuların kazandıkları paralimpik oyunlar ve madalyalar şöyledir;

- ✓ 2004 Atina Paralimpik Yaz Oyunları Para Atıcılık 1 Altın, Para Atıcılık 1 Bronz madalya,
- ✓ 2008 Pekin Paralimpik Yaz Oyunları Para Okçuluk 1 Altın, Para Masa Tenisi 1 Bronz madalya,
- ✓ 2012 Londra Paralimpik Yaz Oyunları Powerlifting 1 Altın, 1 Gümüş ve 1 Bronz, Para Masa Tenisi 2 Gümüş, Para Atıcılık 1 Gümüş, Para Judo 1 Gümüş ve 1 Bronz, Para Okçuluk 1 Bronz, Golbol Bronz madalya,
- ✓ 2016 Rio Paralimpik Yaz Oyunları Powerlifting 1 Altın, Para Masa Tenisi 1 Altın, 1 Gümüş ve 1 Bronz, Golbol Altın, Para Judo 2 Bronz, Para Atletizm 1 Bronz, Para Atıcılık 1 Bronz madalya,
- ✓ 2020 Tokyo Paralimpik Yaz Oyunları Para Masa Tenisi 1 Altın ve 3 Bronz, Golbol Altın, Para Okçuluk 2 Gümüş ve 1 Bronz, Para Atıcılık 1 Gümüş, Para Teakwondo 1 Gümüş ve 1 Bronz, Para Yüzme 1 Gümüş, Para Judo 2 Bronz, Powerlifting 1 Bronz madalya, (TMPK, 2020).
- ✓ 2024 Paris Paralimpik Yaz Oyunlarında Para Golbol Altın, Para Yüzme 2 Altın ve 1 Bronz, Teakwondo 1 Altın, 3 Gümüş ve 1 Bronz, Para Judo 1 Altın ve 3 Bronz, Para Atletizm 2 Gümüş ve 1 Bronz, Powerlifting 2 Gümüş ve 2 Bronz, Para Okçuluk 1 Altın ve 1 Gümüş, Para Atıcılık 1 Gümüş ve Para Masa Tenisi 1 Gümüş 3 Bronz, Tekerlekli Sandalye Eskrim 1 Bronz madalya alınarak tarihin en fazla madalyası alınmıştır (GSB, 2024).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Bu modeli kullanarak araştırma yapan kişinin çevresinde, ortam ve etrafındaki notları, fotoğrafları, kayıtları, yazılı veya sözlü kaynakları ve dokümanları toplayıp yorumlayarak araştırmayı sonuca bağlaması ile gerçekleşir (Creswell, 2013). Nitel araştırmaya yönelik tanımlardaki ortak hedef, insan davranışı ve içinde yer aldığı bağlamı anlamayı hedefleyen çok yönlü bir bakış açısı sunmaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırma, incelediği problem durumunu kendi bağlamında değerlendirirken bireylerin durumlara veya olaylara yönelik bakış açısına ve algısına önem vermektedir (Baltacı, 2019). Nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde 5 farklı yaklaşıma yer verilmektedir. Nitel araştırma geleneği içerisinde kültür analizi, fenomenoloji (olgubilim), kuram geliştirme, durum çalışması ve eylem araştırması yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada desen olarak Fenomenoloji (Olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji araştırmalarında veri kaynakları, araştırmanın ilgilendiği olguyu deneyimleyen ve bu olguyu dışa aktarabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Fenomenoloji deseninde, katılımcı görüşleri doğrultusunda araştırma amacına uygun veriler topladığından araştırmacılar, katılımcıların paylaşımlarındaki sözlü ve yazılı metinlerden yararlanmaktadır (Kocabıyık, 2015).

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin paralimpik oyunlar tarihinde 2024 paralimpik oyunlardan sonra en çok katılım ve başarı sağladığı Tokyo 2020 Paralimpik Oyunlarına on farklı branşta katılım sağlayan 57 bedensel engelli sporcu oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Tokyo 2020 Paralimpik Oyunlarına katılan 57 sporcudan her branşı temsil eden en az bir sporcunun olması gözetilerek 40 katılımcı temsili ile oluşturulmuştur. Bu yöntemde olabildiğince heterojen guruba ulaşılarak farklı görüşlerin bir arada bulunması hedeflenmektedir. Bu nedenle Tokyo 2020 Paralimpik Oyunlarına on farklı branşta katılım sağlayarak Türkiye'yi temsil eden bedensel engelli sporcular amaçlı örnekleme kapsamına alınmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminin paralimpik oyunlara on farklı branşta katılan sporcuların karşılaştıkları engeller ve

sporcuların hukuki ihtiyaçlarına ilişkin geniş analizlere müsaade etmiştir. Araştırmaya bedensel engelli kategorisinde paralimpik oyunlara katılmış olan sporcular dahil edilmiş olup bedensel engel dışında kalan diğer sporcular ise dahil edilmemiştir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1 'de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	19	47.5
	Erkek	21	52.5
	Toplam	40	100
Yaş	18-25	1	2.5
	26-35	19	47.5
	36-45	16	40.0
	46-55	3	7.5
	55+	1	2.5
	Toplam	40	100
Eğitim Durumu	İlköğretim	3	7.5
	Ortaöğretim	14	35.5
	Lisans	22	55.5
	Lisansüstü	1	2.5
	Toplam	40	100

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri (Devamı)

Engel Durumu	Doğuştan	15	37.5
	Sonradan	25	62.5
	Toplam	40	100
Spora Başlama Yılı	1994-1998	2	5.0
	1999-2003	2	5.0
	2004-2008	12	30.0
	2009-2013	12	30.0
	2014-2018	12	30.0
	Toplam	40	100
Branş	Para Okçuluk	9	22.5
	Para Yüzme	1	2.5
	Para Halter	4	10.0
	Para Masa Tenisi	5	12.5
	Para Atletizm	2	5.0
	Para Atıcılık	9	22.5
	Tekerlekli Sandalye Basketbol	7	17.5
	Tekerlekli Sandalye Eskrim	1	2.5
	Para Badminton	1	2.5
	Tekerlekli Sandalye Tenis	1	2.5
	Toplam	40	100

Tablo 1’de araştırma gurubundaki katılımcıları %47.5’i ile 19’u kadın ve %52.5’i ile 21’i erkek olmak üzere toplam 40 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş aralıklarına bakıldığında %2.5’i ile 18-25 yaş aralığında 1, %47.5’i ile 26-35 yaş aralığında 19, %40.0’i ile 36-45 yaş aralığında 16, %7.5’i ile 46-55 yaş aralığında 3, %2.5’i ile 55 üstü yaş kapsamında 1 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde İlkokulda %5.0’i ile 2, Ortaokulda %2.5’i ile 1, Lisede %35.5’i ile 14, Üniversitede %55.5’i ile 22, Yüksek Lisansda %2.5’i ile 1 katılımcının olduğu saptanmıştır. Katılımcıların engel durumları irdelendiğinde %37.5’i ile 15 katılımcının doğuştan, %62.5’i ile 25 katılımcının sonradan engelli olduğu saptanmıştır. Katılımcıların spora başlama yıllarına bakıldığında %5.0’i ile 2 katılımcının 1994-1998 yılları arasında, %5.0’i ile 2 katılımcının 1999-2003 yılları arasında, %30.0’i ile 12 katılımcının 2004-2008 yılları arasında, %30.0’i ile 12 katılımcının 2009-2013 yılları arasında, %30.0’i ile 12 katılımcının 2014-2018 yılları arasında spora başladıkları saptanmıştır. Katılımcıların branş bazında ise %22.5’i ile 9 katılımcının Para Okçuluk, %2.5’i ile 1 katılımcının Para Yüzme, %10.0’i ile 4 katılımcının Para Halter, %12.5’i ile 5 katılımcının Para Masa Tenisi, %5.0’i ile 2 katılımcının Para Atletizm, %22.5’i ile 9 katılımcının Para Atıcılık, %17.5’i ile 7 katılımcının Tekerlekli Sandalye Basketbol, %2.5’i ile 1 katılımcının Tekerlekli Sandalye Eskrim, %2.5’i ile 1 katılımcının Para Badminton, %2.5’i ile 1 katılımcının Tekerlekli Sandalye Tenis branşında müsabakalara katılım gösterdikleri görülmektedir.

3.3. ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ

Araştırma hakkında detaylı düşünme safhasının ardında literatürün taranması, planlamanın yapılması, araştırmaya başlanması, verilerin toplanması ve analizi sonucu bulguların okuyucuya sunulması gibi tüm aşamalarda etik konulara özenle dikkat edilmiştir. Araştırma hakkında detaylı düşünme safhası ve literatürün taranması sonra kişisel bilgi formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken katılımcıları rahatsız edebilecek tüm unsurlardan arındırılarak dikkat ile hazırlanmıştır. Bu nedenle pilot çalışma öncesi yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken tüm içerik, dil ve soru bütünlüğünün uygunluğu için uzman görüşleri alınmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Eğiti Kurulundan etik kurul izni alınmıştır (11.12.2023-120941). Ayrıca çalışma kapsamında olan federasyonlardan ve paralimpik milli sporculardan çalışmanın

yapılması için izinler alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki katılımcıları rahatsız edici, katılımcıların zorlandıkları veya çekimser kaldıkları ifadelerin belirlenmesi için pilot uygulamalar yapılarak görüşme formunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Verilerin toplanması için Zoom platformu üzerinden iletişime geçilmiştir. Katılımcılar ile yapılacak mülakatın kaydı için katılımcılardan rıza alınmıştır. Mülakatların transkriptini oluşturabilmek için yapılan mülakatlar kayıt altına alınmıştır. Toplanan verilerin analiz sonuçlarından elde edilen bulguların herhangi bir ayırım yapılmaksızın etik kurallara uyularak raporlanmasına özen gösterilmiştir. Bu araştırmaya gönüllü olarak katılan tüm katılımcıların kişisel kimliklerinin gizli tutulması suretiyle her bir katılımcıya “S1, S2, S3.....S40” şeklinde kod adı atanmıştır. Araştırmanın bulguları araştırmacı tarafından doğru ve dürüst bir şekilde ifade edilerek okuyucunun anlayacağı bir dil eşliğinde sunulmuştur. Araştırmanın ilk aşamasından son aşamasına kadar tüm süreçlerde etik kurallara ve standartlara uygun raporlaştırılmasına dikkat edilmiştir.

3.4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN TOPLANMASI

Veriler nitel araştırma yöntemi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak internet aracılığı ile toplanmıştır. Görüşmeler hem araştırmacının hem de katılımcıların yüz yüze görüşme zorluğu ve zamandan tasarruf edilmesi sebebiyle Zoom platformu üzerinden kaydedilerek yapılmıştır. Görüşmelere Etik Kurul ve ilgili Federasyonlardan gerekli izinler alındıktan hemen sonra başlanmıştır. Katılımcılar ile ilk temas kurulduğunda araştırmacı genel bilgileri katılımcılara sunmuş ayrıca görüntü veya ses kaydı alınması ile ilgili bilgilendirmeyi sözlü ve yazılı olarak yapmıştır. Araştırmacı görüşmenin gönüllülük esasına dayanarak yapıldığından ve istenildiği anda katılımcının görüşmeyi sonlandırabileceğinden katılımcılara bahsetmiştir. Kayıtların özenle tutulmasında ve kayıtların kimlerle paylaşılacağı hakkında detaylı bilgiler katılımcılarla paylaşılmıştır. Araştırmada katılımcıların kişisel verilerinin korunması ve gizliliğin sağlanabilmesi için katılımcılara kod adı verileceği paylaşılmıştır. Katılımcıların araştırmacı ile görüşmelerinden elde edilen verilerin kullanılmamasını istemeleri durumunda hiçbir surette verilerin kullanılmayacağı ifade edilmiştir. Katılımcılar bilgilendirildikten sonra onay vermeleri sonucu araştırmacı ile gün ve saat belirlenmiştir. Görüşmeler güvenilir internet platformlarından biri olan Zoom platformu ile sağlanarak katılımcıya kayıt başladığında ilk olarak “Görüşmenin görüntü kaydına

alınmasını onaylıyor musunuz?” sorusu yöneltilerek son bir onay alınmış ve veriler toplanmıştır. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, yapılandırılmış veya yapılandırılmamış görüşme yaklaşımlarının bir arada kullanıldığı görüşme türüdür. Bu tür görüşmelerde, araştırmacı önceden hazırladığı soruları görüşülen kişiye belli bir sırayla yöneltir ve görüşülen kişinin görüşme esnasında soruları istediği derinlikte yanıtlamasına olanak tanır (Batu, 2000). Nitel analizlerde belirlenen basamaklar sırasıyla izlenerek bireylerle yapılan görüşmeler vasıtası ile toplanan veriler kapsamında ilk olarak içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Analizden kodlar oluşturulmuş ve bu kodlardan ana temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Betimlenen veri kapsamında katılımcılarla yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların görüşlerinden direkt alıntılar yapılarak okuyucuya sunulmuştur. Nitel araştırmalarda veri toplama araçlarının biçimi, veri kaynaklarının kısıtlılığı ve yapılan analizlerin niteliği nedeniyle çalışma örnekleme sayısı sınırlı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel çalışmalarda örnekleme büyüklüğü; araştırmanın deseni, amacı, problem durumu, zamanı ve mevcut kaynaklara bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Buran, 2015). Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” (EK-1’de sunulmuştur) ve bedensel engelli milli paralimpik sporculara uygulanan karşılaştıkları engeller ve hukuki ihtiyaçlarını ortaya koyabilecek yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun geliştirebilmesi için iki farklı devlet üniversitesine mensup özel eğitim alanında uzman olan iki akademisyenden, iki farklı devlet üniversitesine mensup engelli sporcular alanında uzman iki akademisyenden ve üç farklı devlet üniversitesinde görev yapan, engelli hukuku alanında uzman üç akademisyenden görüş alınmıştır. Taslak şekli ile hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki ifadeler uzmanların uygun/ uygun değil şeklindeki görüşleri alınarak ifadeler üzerinde revize işlemler yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formu (EK-2’de sunulmuştur) görüşmeye hazır duruma getirilerek oluşturulmuştur. Bedensel engelli milli paralimpik sporcuların cinsiyetleri, yaşları, eğitim durumları, branşları, engel türleri, spora başlama zamanlarına ilişkin sorular kişisel bilgi formu (EK-1) kapsamında araştırmacı tarafından literatür taranarak geliştirilmiştir. Bedensel engelli milli paralimpik sporcuların spor yapmaları noktasında karşılaştıkları her türlü zorluklar ve ihtiyaç duydukları hukuki düzenlemeler kapsamında tamamıyla sporcuların görüşleri çerçevesinde incelemeyi

amaçlayan araştırmada araştırmacı literatür taraması yaparak görüşmenin amacına uygun yarı yapılandırılmış görüşme formunu (EK-2) alan uzmanlarının görüşlerini alarak geliştirmiştir. Alan uzmanları tarafından alınan görüşler ışığında görüşme formuna son hali tez danışmanı ile incelenerek verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda 10 soruya ve bazı sorulara verilen cevaplardan detaylı veri toplanabilmesi için sondaj sorulara yer verilmiştir.

3.5. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ

Araştırmanın verileri kişisel bilgi formu ve geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile katılımcılardan alınan bilgiler ile oluşmaktadır. Zoom uygulaması üzerinden yapılan görüşmenin tamamı katılımcı izni dahilinde kayda alınmıştır. Kişisel bilgi gizliliği için katılımcıların isimlerine kodlar verilmiştir. Bu kodlar “S1, S2, S3.....S40” şeklinde oluşturulmuştur. İçerik analizi ve betimsel yöntem kullanılarak toplanan veriler analiz edilmiştir. Verilerin içerisindeki anlamlar içerik analizi ile analiz edilerek kavramlara ulaşılmıştır. Ulaşılan kavramlar kod, kategori ve temalar ile ifade edilmiştir (Baltacı, 2019). Analiz ile elde edilen kodlar araştırmacı tarafından benzer olan kodların ortak birer başlık altında toplamasını sağlanmış ve bu şekilde kategoriler oluşturulmuştur. Bu yöntemle kategoriler de toplanarak temalar meydana getirilmiştir (Saldana, 2019). Temalar yorumlanarak ortak karşılaşılan zorluklar ile ihtiyaç duyulan hukuki düzenlemeler ortaya konulmuştur. Toplanan veriler MAXQDA 2024 programında analiz edilmiştir. Verilerin içerik analizinin yapılması suretiyle mülakatlardan oluşturulan deşifrelerden 350 sayfa veri analizi elde edilmiştir. Analiz edilen veriler araştırmacı tarafından analizden önce tekrar tekrar kontrol edilerek okunmuştur. Analizler sonucunda veriler kodlanmıştır. İlk kodlamadan sonra araştırmacı kodlanan verileri ikinci kez bir daha kodlamıştır. Araştırmacının literatür taraması ve tekrarlanan ifadelerin bulgularından sonuçlandırılan kod bulutu Ek-3’de sunulmuştur. Analiz sonucunda ortak amaca hizmet ettiği varsayılan kodlar kategorileştirilerek sunulmuştur. Araştırmacı tarafından kategorileştirilen kodlar mülakat soruları yönünde anlamlandırılarak temalar boyutunda tekrar organize edilmiştir. Araştırma verilerinin analizi sonucunda 8 ana tema, 11 alt tema ve 168 kod oluşturulmuştur. Araştırma güvenirliliğinin sağlanması için görüşlerine başvuru alan uzmanlardan ve tez danışmanından analiz süreci ile ilgili alınan geri dönüşler ile gereken tüm düzeltmeler yapılarak araştırma sonlandırılmıştır.

3.6. ARAŞTIRMANIN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ

Araştırmaların kabul edilmesi için geçerli ve güvenilir olması önemlidir. Araştırma modeline göre geçerlik ve güvenilirlik değişmektedir. Nitel ve nicel çalışmalar güvenilirlik ve geçerlik ölçümleri açısından farklılıklar göstermektedir. Nitel araştırma modellerinde geçerlik ve güvenilirliği ölçme yöntemi bulunmazken nicel araştırma yöntemlerinde bulunmaktadır (Baltacı, 2019). Nicel araştırmanın aksine nitel araştırma yöntemleri ortada bulunan bir olgunun anlamını kavramaya ve varlığının kabullendirilmesi ile ilgilenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırma yöntemlerinde geçerlik belirli zaman dilimleri dahilinde elde edilen verilerin doğruluğu açısından araştırmacının kontrolünü içerirken güvenilirlik araştırmacının konuya yaklaşımlarının tutarlı olmasını ifade etmektedir (Dede, 2017). Guba ve Lincoln (1982) çalışmalarında nitel araştırmalarda inandırıcılık kavramı çerçevesinde kriterler belirlemiştir. Bu kriterler inanırlık, aktarılabilirlik, güvenilebilirlik ve onaylanabilirliktir. Bu kavram çerçevesindeki kriterler nicel araştırmalarda yer alan geçerlik ve güvenilirlik kavramlarına karşılık olarak ortaya çıkmıştır (Shenton, 2004). İnanırlık kapsamında ilk aşama olarak iyi belirlenmesi gereken araştırma yöntemi olması, ikinci aşamada araştırmaya katılan katılımcıların dürüst cevaplar vermelerini sağlayacak taktikler, üçüncü aşamada dışardan denetleyicilerin çalışmayı denetmesi, dördüncü aşamada çalışmayı yapan araştırmacının nitelikleri ve deneyimleri, beşinci aşamada katılımcı kontrolü ile araştırmaya doğru cevaplar verilip verilmediğinin tartışılması, altıncı aşamada inceleme verilerinin oluşturulması temalar ve kodlar ile bütünleştirilmesi ve yedinci aşamada ise önceki araştırmalardaki bulguların mevcut bulgular ile paralellik gösterip göstermediğinin incelenmesinin yapılması önemlidir (Güngör, 2022). Tüm bu aşamalar araştırma sürecinde uygulanmıştır. Araştırmanın güvenilirliği aynı çalışmanın aynı katılımcılarla yapıldığında aynı sonuçların elde edileceği anlamına gelmektedir (Shenton, 2004). Güvenirlik oluşturulurken araştırmanın tasarımı ve uygulanması aşamasında uzmanlarında görüşleri alınarak yarı yapılandırılmış sorular hazırlanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki uyumun ölçülmesi için çalışmanın kısıtlı bir bölümünü başka bir kodlayıcı kodlamıştır. MAXQDA programı aracılığı ile iki kodlayıcının uyumunun tespit edilmesi için Kappa testi yapılmış ve sonuç 0.74 olarak çıkmıştır. Ölçüm -1 ile +1 aralığında değerler ile ölçülmektedir. Ölçümde -1 değeri iki kodlayıcının tamamen ters değerlendirmede bulunduğunu, 0 iki kodlayıcı

arasındaki uyumun sadece şansa bağlı olduğunu, +1 ise iki kodlayıcının değerlendirmesinin aynı uyum düzeyinde olduğunu göstermektedir. Uyumun sağlanması için 0 değerinin üzerinde +1 değerine yakın bir değer ile sonuçlanması gerekmektedir (McHugh, 2012). Aktarılabilirlik açısından çalışma da mevcut veri toplama için kullanılan yöntem ve araçlar, katılımcıların sayısı ve demografik özellikleri detaylı olarak açıklanmıştır. Araştırmanın onaylanabilirliğinin artırılması için katılımcılardan teyitler alınarak özel bir durumun olup olmadığının bilgisi ile veriler değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

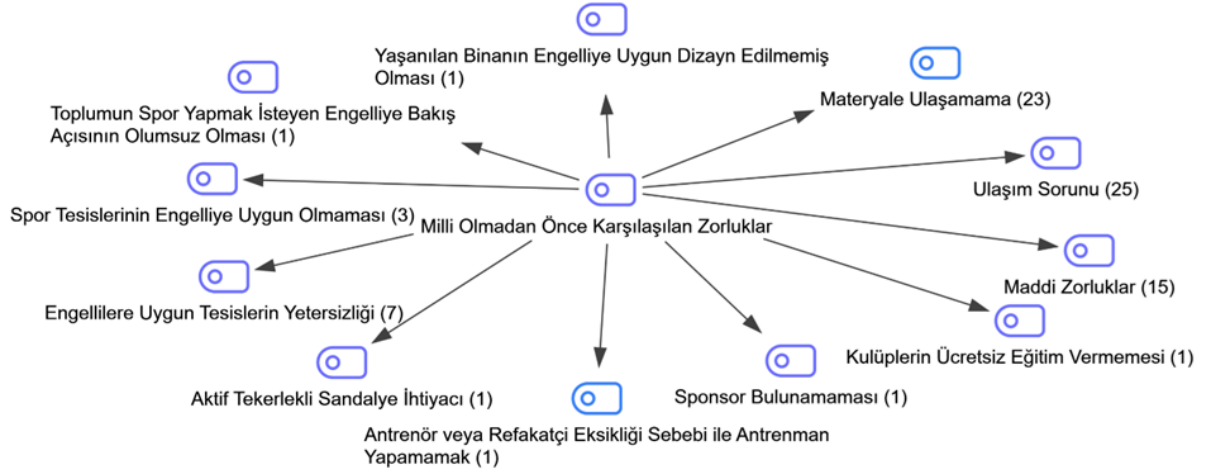
BULGULAR

Toplanan veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 8 ana temaya bağlı 11 alt temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan ana ve alt temaları 168 kod oluşturulmuştur. Araştırmanın bu bölümünde ana ve alt temalara bağlı elde edilen kodlar ile bulgulara yer verilmiştir.

4.1. KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR

Bedensel Engelli Milli sporcuların Milli olmadan önce ve Milli olduktan sonraki süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar ile ilgili bulgular bu bölümde sunulmuştur. Bedensel Engelli Milli sporcuların Milli olmadan önceki süreçlerinde genel anlamda karşılaştıkları zorluklar Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 4. 1. Bedensel Engelli Milli Sporcuların Milli Olmadan Önce Karşılaştıkları Zorluklar

Aşağıda katılımcıların milli olmadan önce karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Milli olmadan önce ulaşım konusunda zorluk yaşayan katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Ulaşım konusunda uzun bir süre sıkıntı çektim. Kendi aracım yoktu o zaman eve otobüsle gidip gelmek zorundaydım. Tabi devletin verdiği imkanlar var. Yani ücretsiz akbil var işte yanınızda refakatçisi ücretsiz olarak yolculuk edebiliyor. Ama bu süreçlerde işte otobüsün uygunluğu ya da o anki oran yani sabah saatleri çok yoğun oluyor. Öğle saatleri rahat olsa da akşam saatleri bazen ilk başladığınızda uzun süren antrenmanlarda

kalıyorsunuz. Bu yüzden de akşam saatine iş çıkışına kaldığınız için dönüşleri inanılmaz problemlili oluyordu. Yani ben çok iyi hatırlıyorum yaklaşık iki üç saat otobüs beklediğimi, otobüs beklerken islandığımı, yağmurun altında kaldığımı ve o esnada da yaklaşık nereden baksanız 8, 9 tane otobüsün geçtiği halde birçoğunun bozuk ya da durup kapıyı açmak istemediği gibi birçok şeyle karşılaştım. Kapısını açıp otobüsün eğimini vermediği için otobüsten düştüğüm anlar oldu. Çünkü ne yazık ki herkes geçinmek zorunda. Yani herkes bir şekilde evini geçindiriyor. Ben yanımda sürekli bir kişiyle gidemiyordum. Yani bu süreçte benim babam sürekli yanımda olamıyordu. Annem de engelli beraber kaza geçirdik. Annem de engelli olduğu için ekstra evde işte ortanca ablam anneme bakıyor. Babam işte çalışıyor. Kardeşlerim var ama yani onların da birçoğu işte birçoğu okula gidiyor ve bu süreçte ne yazık ki bakıcı da tutamayacağı için bu zorlu süreçte tek başıma gidip gelmek durumunda kalıyorum.” (S4). “Milli olmadan önce çok zorluk çektik. Çünkü bizim evimiz köy gibi bir yerdedi. Yani bir yere gelmek gitmek çok zor geliyordu bize. Bunu nasıl başaracağımı bilmiyordum. Nasıl bir yol izleyeceğimi bilmiyordum. En başında bunu başaracağımı biliyordum ama çok zorlanacağımı da biliyordum. Yani halter konusunda hiç sıkıntı çekmedim. Hiçbir eksiğim yoktu ama iki yıl içinde ulaşım yönünde çok sıkıntı çektim.” (S11). “Yani benim spora başladığım yıllarda çok fazla engelli otobüsleri yoktu otobüse binip karşıdan karşıya geçmeye çalışırken asansör olmuyordu. Yani normalde 100 metre yolu aşmak zorunda kalıyordum. Karşıdan karşıya asansör olmadığı için tabi ondan sonra spor salonları keza benim başladığım dönemler yani o yıllardan bahsediyorum. Ama tabi ilk başladığımız da sorunlar vardı ulaşım, spor salonlarına erişimde.” (S15). “Türkiye’de engelli bireylerin en büyük problemi erişebilirlik. Bu da yadsınamaz bir oran. Yani çok ciddi bir rakamsal boyutta. Ama şöyle söyleyeyim bu sadece bedensel engelli veya diğer engel gruplarına ait değil. Ama tabi ilk başlarda daha başarı yok ortada. Sporcu olup olmayacağımız konusunda da bir garanti yok. Yani spor yapıyoruz ama bunun handikapları olduğunu da biliyorduk işin açıkçası. Hani malzeme tedarikinde ve tekerlekli sandalyeyle yarışma gibi durumlarda iki üç yıl ciddi sıkıntı yaşadık.” (S19). “Milli olmadan önce çok sorun yaşadım. Çünkü daha önceden şehirde değildim. Ben köyde kalıyordum. Köyden ulaşım bana baya bir zor geliyordu. Gelip gitmek sıkıntı oluyordu. Servis araçlarımız vardı ama servis araçlarımız haftada iki gün geliyordu o yüzden baya bir sıkıntı çektim gelip gitmekte ama bırakmadım devam ettim. 15 Kilometre falandı bizim köyle şehir arası köyden gelip gidiyordum. Ben milli takıma girmeden önce sıkıntılar çektim.” (S27). “Milli olduktan sonra bile çok yaşadım. Milli olmadan önce zaten bir imkân vermiyorlardı. Ben tabancayı kendim aldım. Ulaşım da aracım yoktu. Aracım olmadığı zamanlar toplu taşımayla gidiyordum. Araç aldım da aracım ile gitmeye başladım. Yani bana belediyenin milli takımın bir şeyi faydası olmadı. Zaten milli takımdan önce yoktu milli takıma girdikten sonra da başlarda hak ettiğim zamanlarda bile vermediler. Dilekçeyle başarılarla beraber artık vermek zorunda kaldılar.” (S28). “Yani normal engelli halimle normal bir şeye gittiğimde, antrenmanlara katılmaya çalıştığımda tabi ki de şöyle engellerim oluyordu.

Yani arabam olmadan önce otobüsle gidip otobüsten indikten sonra antrenman salonuna ulaşım için yürümek zordu. Bunlar bana bedensel olarak engelli olduğum için zor geliyordu. Yani zor değil. Hani acı veriyor. Ama birkaç yıldır arabam var araba olduğu için yani şöyle söyleyeyim şu anda Etlik'te oturuyorum ama antrenman yerim Eryaman'da. Eğer arabam olmasaydı ben kesinlikle gidemezdim antrenmana öyle söyleyeyim. Çift vesaitse daha fazla git gel için ulaşım çok zor. Hem de çalışıyorum yani çok zordu gidemezdim.” (S38).

Engelli sporcuların ulaşım konusunda ciddi zorluklar yaşadığı görülmektedir. Birçok sporcunun evden kulübe veya antrenman salonuna gitmek için otobüs, metro gibi toplu taşıma araçlarını kullanmak zorunda kaldığı ve bu süreçte çeşitli problemlerle karşılaştığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar özellikle toplu taşıma araçlarının engellilere uygun olmaması, rampa, asansör gibi imkanların bulunmaması, otobüslerin kalkış saatlerinin antrenman saatleriyle uyuşmaması, yoğun saatlerde uzun bekleme süreleri, otobüs şoförlerinin yardımcı olmaması ile engellileri bindirip indirmekte isteksiz davranılması, servis araçlarının yetersizliği, belediyeler ve kurumların yeterli desteği sağlamaması, evden kulübe veya spor salonlarına uzak mesafeler olması ve ulaşımın zaman alması, kendi aracı olmayan sporcuların maddi yük altına girmek zorunda kalması, Milli takım seviyesine gelen sporcuların ulaşım konusunda daha fazla destek aldıklarını ancak öncesinde çok zorluk yaşadıklarını belirtmiştir. Genel olarak, engelli sporcuların ulaşım sorunları nedeniyle sporu bırakmak zorunda kaldıkları, antrenman verimlerinin düştüğü ve maddi olarak zorluk çektikleri anlaşılmaktadır. Ulaşım konusunda daha kapsamlı çözümler geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Milli olmadan önce materyale ulaşamama konusunda zorluk yaşayan katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Yani herkes istediği malzemeleri şu anda alamıyor. Sponsoru olanlar bir şekilde faydalanıyor alabiliyor. Ama sponsoru olmayan, menajer anlamında sıkıntı yaşayan sporcular ki onlardan biri de benim malzeme konusunda problemler yaşıyoruz. Çok ciddi sorunlar yaşıyoruz yani.” (S2). “Ben yirmi beş yaşında başladım okçuluğa ama bu sporu önceden yapan arkadaşların kullanmadığı atıl malzemeler ya da işte böyle toplama malzemelerle başlamış oldum. Malzeme konusunda en büyük sıkıntı yaşadığımız yıllar ilk başladığımız yıllar. Yani bu şekilde malzeme konusunda zorluk çekiyoruz. Özellikle malzeme konusunda şimdi başlayan bir sporcuya bir malzeme aldirmaya kalkarsam o şartlarda ben 2011 ve 2012 şartlarını konuşuyorum. Şu an zordu. Yani sonuçta engelli hem spor yapacak hem malzeme tamamlayacak ikisini aynı anda idare edebilmesi zor. Burada kulüplerimize de büyük iş düşüyor. Maalesef dediğim gibi bazı imkansızlıklarla çoğu

arkadaşım küsmüş bu işi yapmamıştır.” (S5). “Aslında kafaya koymuştum bir kere sporcu olmayı. Kredi çekip eve özel sehpa yaptırдыm. Ağırlıklar aldım. Çocuk odasında bir yıl boyunca tek başıma hazırlandım. Ben Türkiye Şampiyonası'na katıldım ve şampiyon oldum. Milli takıma seçildim. Yani milli olmadan önce imkanlar kısıtlıydı. Mesela bazı spor aletleri veya sporda kullanabileceğimiz bileklik olsun, şey olsun hani bazı materyaller fiyat olarak bizi zorluyordu.” (S12). “Silaha ulaşım sorunun vardı. Hani ne diyeyim size biraz malzeme sorununuz pahalıydı. Bir de yeni idim hani bu işte usta olup olmayacağımızı da bilmiyorduk. O kadar para harcasak değecek mi diyorlardı. Ondan dolayı silah sorunun vardı ve benim olmayan bir silahla birkaç yıl uğraştım. Ondan sonra onu da işte valilikten şundan bundan şey yaptı ama o konuda da biraz yani zorlandım, bayağı zorlandım.” (S24). “Milli olmadan önceki sıkıntılarımız tabi ki milli dedikten sonra biraz da sıkıntılar gideriliyor da milli olmadan önceki sıkıntılarımız tabi vardı. Şöyle malzeme konusunda hani belli bir seviyeye ulaşmadan, belli bir seviyeye gelmeden, hani malzemelerimiz temin edilme açısından biraz zorluk yaşıyorduk. Malzemelerin temin edilmesi açısından.” (S26). “Milli olduktan sonra bile çok yaşadım. Milli olmadan önce zaten bir imkân vermiyorlardı. Ben kendim tabancayı kendim aldım. Ulaşım da aracım yoktu. Olmadığı zamanlar toplu taşımayla gidiyordum. Araç aldım da aracım ile gitmeye başladım. Yani bana belediyenin, milli takımın bir şeyi faydası olmadı. Zaten milli takımdan önce de milli takıma girdikten sonra da başlarda hak ettiğim zamanlarda bile vermediler. Dilekçeyle, başarılarla beraber artık vermek zorunda kaldılar.” (S28). “Hocam çok güzel bir soru. Ben 2007 yılında yaralandım. Sağ bacağımı diz altından kaybettikten sonra rehabilite amaçlı başlamıştım tamamen bu işe. Şimdi elimizde tabanca kullanıyorum ben. Tabanca malzemesini bulmakta 1970'lerden kalma elle kurulan bir tabancayla başladım üç dört ay. Mermimiz yoktu, saçmamızda yoktu. Tabi o günden bugüne Türkiye'de çok şey değiştı. Malzeme anlamında, spor tesisi anlamında ama o yıllarda malzemeye ulaşmamız, tabancaya ulaşmamız, mermiye ulaşmamız zordu. Çünkü Türkiye de üretilen bir ürün değil, ithal olduğu için oldukça pahalı. Bütçemizde hem kulübün hem de bireysel olarak sporcuların bütçesini zorlayan bir ihtiyaç listemiz vardı.” (S29). “Toplara ulaşmak zordu. Raketi hani bir nebze ulaşabiliyoruz ama hani biz profesyonel daha değildik o zaman yani top bulmada biraz zorluk çekiyorduk. Yani raket ve ayakkabıyı kendi imkanlarımızla alıyorduk. Tabi ki de ilk başlarda böyleydi. Yani bir de ne tür ayakkabı olduğunu badminton ayakkabısını işte bilmiyorduk. Hani ona özgü bir ayakkabı olduğunu bilmiyorduk. O yüzden dolayı onları bulmakta biraz zorlanıyorduk.” (S39).

Birçok sporcunun, özellikle milli takım öncesi dönemde, malzeme ve ekipman temini konusunda ciddi sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. Buna göre; Milli olmadan önce spor branşlarında tesisleşme oranının düşük olması, malzeme ve tesis alanında zorluklar yaşanmasına neden olmuştur. Yeni başlayan sporcular, ekonomik ve mali sıkıntılar nedeniyle malzeme temini konusunda sıkıntılar yaşamıştır. Engelli sporcular,

özellikle kişiye özel ekipman ihtiyacı nedeniyle, malzeme temini konusunda daha büyük zorluklarla karşılaşmıştır. Sponsoru olmayan sporcular malzeme temini konusunda ciddi problemler yaşamıştır. Engelli sporcular için özel malzemelere erişim çok olduğundan kendileri çözümler bulmak zorunda kalmışlardır. Malzeme eksikliği nedeniyle birçok sporcu sporu bırakmak zorunda kalmıştır. Milli takım seviyesine geldikten sonra bile, bazı sporcular malzeme desteği alamadıklarını, hak ettikleri zamanlarda bile malzeme verilmediğini belirtmişlerdir. Sporcular, kulüplerin de malzeme temini konusunda yeterli desteği sağlayamaması nedeniyle, kendi imkanlarıyla malzeme temin etmek zorunda kalmışlardır. Engelli sporculara yönelik uygun malzeme ve ekipmanların yeterince gelişmemiş olması da bir diğer sorun olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, malzeme ve ekipman temini konusundaki yetersizlikler, özellikle milli takım öncesi dönemde, sporcuların karşılaştığı önemli zorluklardan biri olmuştur. Bu durum, sporcuların performanslarını ve spora devam etmelerini olumsuz etkilemiştir.

Milli olmadan önce maddi zorluklar konusunda zorluk yaşayan katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Benim eşim Milli sporcuymdu. Onun sayesinde baya bir bana destek geldi. Ne bileyim yay olsun, ok olsun onları şöyle yaptık bir yerden sponsor bulduk onlar bana alındı ama benim gibi birçok şanslı insanlar olmayabiliyor. Bize destek milli olduktan sonra veriyorlar. Zaten milli olduktan sonra desteğe ihtiyacımız olmuyor artık. Hani orada bir gelir geliyor yani kendimiz her şeyimizi alabiliyoruz.” (S7). “Yüksek performans sporuna geçene kadar biliyorsunuz bir maddi destek sağlanmıyor ülkemizde. Onun için kendi imkanlarınızla bir yerlere gelmek zorundasınız. O tür zorluklar yaşadık. Maddi olarak baktığınız zaman milli sporcu olmadan önce zorluk yaşıyorsunuz engelli olarak. Çünkü engelli olmayan bireyler gibi düşünülüyor ve maddi açıdan da çok destek vermiyorlar.” (S10). “Şöyle söyleyeyim. Milli sporcu olmadan önce her şeyimi kendim karşıladım. Baya büyük bölümünü. Yani milli olmadan önce imkanlar kısıtlıydı. Mesela bazı spor aletleri veya sporda kullanabileceğimiz bileklik olsun, şey olsun hani bazı materyaller fiyat olarak bizi zorluyordu. Antrenman yapıyordum. Madalya aldıktan sonra dediğiniz gibi şeref aylığına bağlandım. Avrupa ikinciliğinden sonra biraz kendim rahatladım. Biraz gelirim oldu. Zaten o zaman kulüpten de maaş alamıyordum ister istemez oraya gitmesi gelmesi de masraftı yani maddi açı çok önemli. Bir şey alacaksın mesela ek takviye alacaksın protein tozudur, amino asittir, ek gıdadır ama paran yok. Nasıl alacaksın? Madalya almadığımda kendi cebimden karşıladım. Ben yıllardır gittim ek gıdayı kendi cebimden aldım. Bu ek gıdayı almazsan vücudun gelişmiyor. Mecbur bunları alacaksın protein, amino asit ve eklem koruyucusu çok önemlidir. Nedeni de eklemelerin hasar görüyor yıllardır spor yapınca. Eklem koruyucu hapına

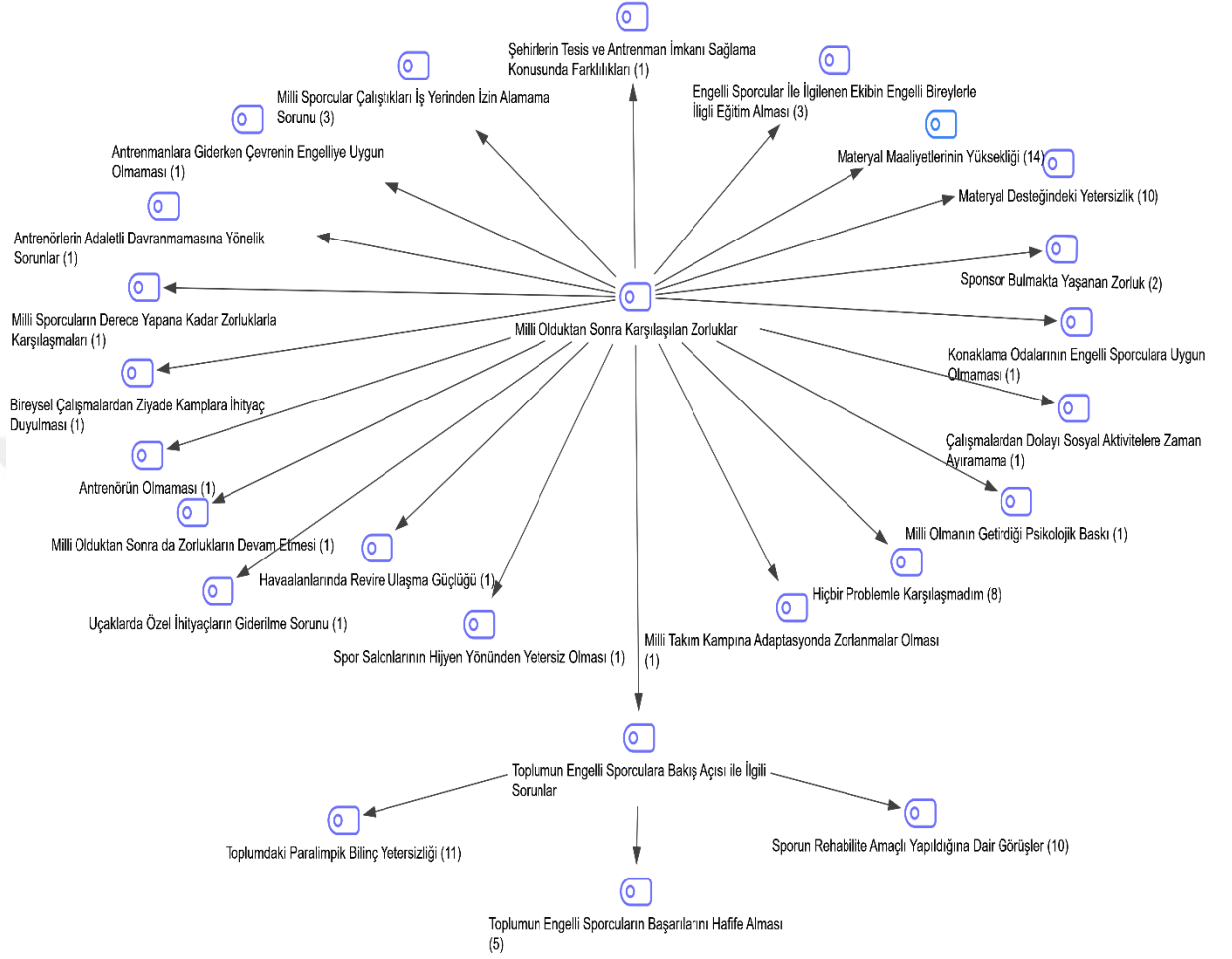
başlıyoruz bu sefer mecbur kalıyoruz. Niye? Çünkü sen bir işi günde iki defa yaptığını düşün sabah 10.00'da gidiyor, 12.00'a kadar, akşam 16.00'da gidiyor, 18.00'a kadar bir buçuk iki saat antrenman yapıyoruz. Yani vücut ne yapsın yani.” (S12).

Engelli sporcular, milli sporcu olmadan önce ciddi maddi zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Örneğin, antrenman malzemeleri ve tesislerin yetersizliği, maddi imkanların kısıtlı olması, tekerlekli sandalye ve yarışma gibi ihtiyaçların karşılanamaması gibi sorunlar yaşanmaktadır. Engelli sporcular için durum daha da zordur, maddi destek yetersizdir. Milli sporcu olana kadar tüm masraflar kişisel olarak karşılanmaktadır. Sporcular, milli olduktan sonra daha fazla destek ve imkân elde etmektedir. Ancak maddi yetersizlikler hala önemli bir engel olmaya devam etmektedir. Örneğin, ek gıda, eklem koruyucuları, ulaşım gibi ihtiyaçlar karşılanamamaktadır. Bazı sporcular ise kendi imkanlarıyla ve aile desteğiyle bu zorlukların üstesinden gelmeye çalışmaktadırlar. Milli olmadan önce malzeme ve ekipman temini de sorun olabilmektedir. Genel olarak, engelli sporcuların milli olmadan önceki dönemde maddi yetersizlikler nedeniyle ciddi zorluklar yaşadıkları, ancak milli olduktan sonra daha fazla destek ve imkân elde ettikleri görülmektedir. Bununla birlikte, maddi konular hala önemli bir engel olmaya devam etmektedir.

Milli olmadan önce engelli sporculara uygun tesislerin yetersizliği konusunda zorluk yaşayan katılımcıların ifadeleri şu şekilde; *“Yani Türkiye’de hala yeterli sayıda bedensel engellilerin kamp yapabileceği tesisler tabii ki yok yani aktif sporcu sayımıza göre. Örneğin biz şu an Eryaman tohumda kamp yapıyoruz. Engellilere uygun olduğu için genelde Ankara’da yapıyoruz kapılarımızı. Bu anlamda tohumun Olimpiyat Hazırlık Merkezleri’nin Paralimpik Hazırlık Merkezi şeklinde de artırılması gerektiğini düşünüyorum.” (S16). “Milli olmadan önce bir kere ait olduğumuz atıcılık branşında tesisleşme oranı çok zayıftı. Bu nedenle tabii ki malzeme ve tesis alanında çok zorluklar çekiyorduk. Sonra o anki imkanlarla bir şeyler yapmaya çalıştık. Ama imkanlar o zamanda başladığımızda çok azdı.” (S22). “Tesisler biraz daha çoğalırca iyi olur çünkü olsa bile çok yeterli de olmuyor açıkçası. Çünkü halen poligon kullanıyoruz. İstanbul Poligonda sadece benim kullandığım, benim bulunduğum yer var. Karşıdan gelen veya uzak bir yerden gelen başka bir poligon yok. Bunların sayılarının çoğaltılması özellikle çok çok daha iyi olur. Onun dışında da yok.” (S23). “Çok büyük zorluklar vardı. Ulaşım konusunda çok sıkıntı yaşıyordum ve salonumuz çok derme çatma bir yerdi, iki yollu ve bir arkadaşımızın bitirmesini bekliyorduk. Tüfekler de o zaman atış attığımız tüfekler de bir tane ya da iki taneydi ve ortaklaşa yarışma anında bile onun yarışması bittikten sonra diğeri kullanıyordu. Bu şekilde problemler çok fazlaydı.” (S30).*

Engelli sporcular, antrenman ve yarışma yapabilecekleri uygun tesislerin yetersizliği ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu durum, engelli sporcuların gelişimini ve performanslarını olumsuz etkilemektedir. Özellikle bazı branşlarda, engelli sporcular antrenmanlarını "Merdiven altı" olarak tabir edilen yetersiz ve uygun olmayan mekanlarda yapmak zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. Bazı branşlarda ise, sınırlı sayıda engellilere uygun kamp merkezleri bulunmaktadır. Katılımcılar antrenman yapabilecekleri uygun tesislerin yetersizliğinden ve iş hayatlarındaki zorluklar nedeniyle idman yapma konusunda sıkıntılar yaşadıklarını belirtmiştir. Birçok branş da tesis yetersizliği önemli bir problem olarak vurgulanmıştır. Bazı katılımcılar antrenman ve yarışma yapabilecekleri tesis sayısının az olduğunu, malzeme paylaşımı gibi zorluklarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Türkiye'de engellilere uygun kamp tesislerinin yetersiz olması, özellikle Paralimpik Hazırlık Merkezlerinin artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Milli takım öncesi dönemde, yatılı okulda okuyan sporcuların dışarı çıkıp antrenman yapma imkanlarının kısıtlı olduğu, bazı branşlarda tesisleşme oranının düşük olması nedeniyle malzeme ve tesis sıkıntısı yaşandığı, bazı engelli branşlarının gözde bir spor dalı olmaması nedeniyle antrenmanların uygun olmayan yerlerde yapıldığı gibi durumlar ifade edilmiştir. Sonuç olarak, engelli sporcuların ihtiyaçlarına uygun, yeterli sayıda tesis ve malzeme desteğinin sağlanması, engelli sporcuların gelişimi ve başarısı için kritik önem taşımaktadır. Özellikle Paralimpik Hazırlık Merkezleri'nin sayısının artırılması ve engellilere uygun tesislerin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Şekil 4. 2. Bedensel Engelli Milli Sporcuların Milli Olduktan Sonra Karşılaştıkları Zorluklar

Aşağıda katılımcıların milli olduktan sonra karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Milli olduktan sonra materyal maaliyetlerinin yüksekliği konusunda zorluk yaşayan katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Milli takım sonrasında çita yükseldikçe malzeme ihtiyacı da artıyor haliyle. Bu tür okçuluk gibi bir sporda malzeme tamamen başarıya doğru orantılı. Bir yerde malzeme yetmeyince siz de yapamıyorsunuz. O anlamda tabi ülkenin içindeki durumlar mali ve ekonomik olarak bu tür şeylerin sıkıntısını yaşadık. Parasal sıkıntılardan dolayı yani malzemeye ulaşamadığımız durumlar oldu. O durumlar daha önce tabi. Yine gazilik özelinde bir şeye ulaşmak daha kolay oldu. Belki o anlamda rahat ettim ama bunu genel engelli sorunlarına dökerek olursak çok zor. Yani engelliler o kadar kolay ulaşamıyor.” (S1). “Tekerlekli sandalyenin pahalı olması o dönemde 3.500 Euro gibi bir fiyatta ve daha üstünde şu anda. O zamanlar biraz daha uygundu. Şu anki tabi ülkemizin şartları da bu anlamda zorlayıcı olabiliyor. Yani tekerlekli sandalye ulaşım problemleri, yine okçuluk

sporunun bir malzeme sporu olması benim gövdeden de elimde kuvvet kaybı olmasından dolayı ona uygun adapte edilebilecek şeyleri bulmak, bunu yaptırmak, bu konuda destek alabilmek çok zordu.” (S2). “Şanslı olmadığımız kısımlar ise tabii ki ilk başlarda malzeme konusunda çok sıkıntı yaşıyoruz. Yani malzemeler diğer spor branşlarına göre hayli hayli pahalı. Bugün parasıyla bir tanesi 2.000 liraya 3.000 liraya geliyor ve onu belki bir antrenmanda kurabiliyorsunuz. Okçuluk o yüzden pahalı bir spordur. Dışarıda sivil bir vatandaşın hem tesis hem malzeme konusunda gerçekten zorlandığı bir spor. Bugün sandalye fiyatları aynı. Ulaşım zaten başlı başına bir sorun. Sandalye fiyatları çok uçuk. Spor yapabileceğimiz sandalyenin şu anki maliyetini de söylüyorum. 120 130 bin lira.” (S5). “Bizim malzemeler saçma dediğimiz çok fazla pahalı olduğu için zor. Yani biz okçular gibi değiliz. Attığımız zaman gidip okumuzu alamıyoruz. Biz attığımız zaman ondan artık bir şey olmuyor. Geri dönüşüm sağlayamıyoruz. Mermileri biz attığımız zaman ne oluyor ondan sonra onunla bitiyor. Yani bir kutuda zaten 500 tane mermi var. Ufak saçma biliyorsunuzdur. Onların geri dönüşümü olmuyor işte. Onların sağlanması bile zor oluyor.” (S26).

Engelli sporcular, özellikle okçuluk ve atıcılık gibi bireysel sporlarda, malzeme maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle ciddi zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Engelli sporcular bazı branşlardaki malzemenin tamamen başarıyla doğru orantılı olduğunu ve çok pahalı sporlar olduğunu ifade etmektedir. Tekerlekli sandalye ve okçuluk için gerekli özel ekipmanların fiyatları oldukça yüksektir. Bu durumun sporcuları oldukça zorladığı ifade edilmektedir. Engelli sporcular, milli takıma seçildikten sonra da malzeme temini konusunda sıkıntılar yaşamaktadır. Genel olarak, ekonomik geliri zayıf olan engelli bireylerin, pahalı maliyetli sporları yapabilmesi oldukça güçtür. Sonuç olarak, engelli sporcuların karşılaştığı en önemli zorluklardan biri, spor malzemelerinin yüksek maliyetleridir. Bu durum, özellikle okçuluk ve atıcılık gibi bireysel sporlarda, sporcuların erişimini ve performansını olumsuz etkilemektedir.

Milli olduktan sonra materyal desteğindeki yetersizlik konusunda zorluk yaşayan katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Son gittiğimden beri şu anda olimpiyat havuz sporcusuyum. Geçen sene de bu sene dünya şampiyonu olduğumuz sene olimpiyat kotası aldım. Türkiye içerisindeki havuz sporcuları arasındaki seçmede malzemedan dolayı üçüncü sıraya kaydım. Malzeme konusunda problem yaşıyoruz. Bunun üstesinden işte federasyonla yeri geliyor yeterli gelemiyor. Çünkü okçuluk çok ciddi, külfetli bir spor. Çok pahalı. Ben bahsettiğim o malzemedan dolayı mesela bir dünya şampiyonuyum ama bozuk malzemeyle gittim yarışmaya ve bir şekilde. Birinci sıradayken üçüncü sıraya düştüm. Şu an haliyle ilk 2'nin içinde olmadığımız için kampları dışarıdan takip etmek durumunda kalıyoruz. Yani bu unvana sahipken bile malzemeye ulaşamadım. Onu net söyleyebilirim.” (S1). “Milli takımında mesela ok

desteği sağlandı ama yay konusunda hala bir Şeyleri kendim yapmam gerekiyordu. Ama 2019 senesinde yine kulübüm o anlamda destek oldu. Okçular Vakfı Spor Kulübünün ben büyük desteğini gördüm. Tabi milli takım seviyesinde yarışmalara gitme, kamp yapma konusunda olsun federasyonun sağladığı destekler vardı ama yine malzeme temin etme konusunda, tekerlekli sandalye temin etme konusunda birçok Şey kendim yaptım.” (S2). “Malzeme olarak da yani bütün malzemeler karşılanmıyordu hani profesyonel olmayan yaylar ve oklarla antrenman yapıyordum. Bu gibi sorunlarla karşılaşıyordum kulübüm olmadan önce.” (S6). “Milli olduktan sonra bir kolaylık oldu. Ulaşım konusu falan biraz daha kolaylaşıyor ama materyal bakımından yine zorluk yaşadığımızı düşünüyorum.” (S10). “Malzemelerin eksik olduğu oluyor malum genelde mermi konusunda çok sıkıntı çekiyoruz. Yani bunu gelip kendileri sormuyor. Kulüp olarak da spor tesisi olarak da biz kendimiz iletiyoruz. Bize bir ay iki ayda anca dönüliüyor böyle bir sıkıntı var.” (S27). “Yani Konya’da söyleyebilirim abi milli olduktan sonra her Şeyin deđiŐeceđini, bütün imkanların geleceğini sandım. Hani işte milli sporcu olduğum artık salonlar hepsi açılır, malzeme konusunda sıkıntı çekmeyiz diye düşünüyordum ama aksine hani salon bulmakta zorlanıyorum. Materyal bulmakta dediğiniz gibi raket, top ihtiyacı büyüdü. Milli sporcu olduktan sonra bu malzemelerin ciddi derecede profesyonel olması gerekiyor. Profesyonel olmayan materyalleri almakta kendi cebimizden bu imkansızdı. Amatör sporlara bakış açısı da hele hele engelli branşı olduğü zaman bakış açısı biraz daha kötü olduğü için ülkemizde o yönden dolayı malzeme bulmakta çok zorluk çektik. Yani baya bir zorluk çektik. Yani bu konuda sıkıntılarımız var. Hala devam ediyor yani bu süreç.” (S39).

İfadelerden anlaşıldığı üzere, sporcuların malzeme temini konusunda ciddi sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. Özellikle paralimpik ve milli takım seviyesindeki sporcular, malzeme temini konusunda federasyon ve kulüplerden yeterli desteği alamamaktadırlar. Dünya Şampiyonu olmasına rağmen, bozuk malzemelerle yarışmak zorunda kalan bir sporcunun derecesinin düştüğü belirtilmektedir. Bir başka sporcunun, milli takım seviyesinde bile malzeme temini konusunda sıkıntılar yaşadığı ve kalitesiz malzemelerle yarışmak zorunda kaldığı vurgulanmaktadır. Başka bir sporcunun milli takım seviyesine yükseldikten sonra bile malzeme temini konusunda zorluklar yaşadığı ifade edilmektedir. Tüm bu örneklerden anlaşıldığı üzere, sporcuların malzeme temini konusunda yaşadıkları sıkıntılar, branşlar arasında farklılık gösterse de genel olarak federasyon ve kulüp desteğindeki yetersizlikten kaynaklanmaktadır. Bu durum, sporcuların performanslarını olumsuz etkilemekte ve onların gelişimlerini sınırlandırmaktadır.

Milli olduktan sonra toplumun engelli sporculara bakış açısı ile ilgili konularda katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Hani engellilerin spora başlamasıyla ilgili başlı başına sorunlar var. Şimdi ilk başta toplumun bakış açısı engelli birey otursun oturduğu yerden gibisinden düşünülüyor.” (S1). “Tolumdaki engellerin anlaşılması lazım. Engelliler hiçbir şey yapamaz bari devlet memuru olsun gözüyle bakılmak dışında bence onları sosyal aktivitelere yönlendirmek daha doğru olur. Çünkü illa insanlara böyle sen memur olsan bir tek bunu yapabilirsin diye dayandırmak çok zor bir şey. Ben üniversite okudum ve mutsuz oldum. Ben sevmedim yaptığım işi.” (S11).

Toplumun engelli sporculara bakış açısı incelendiğinde engelli bireylerin spora başlamasının sorunlu olduğu ve sadece rehabilitasyon amaçlı bakıldığı ifade edilmektedir. Engelli bireylerin yeteneklerine ve tercihlerine saygı duyulmadığı ifade edilerek engelli bireylerin sadece memur olabileceklerinin düşünüldüğü vurgulanmaktadır. Halbuki farklı sosyal aktivitelere yönlendirilmeleri gerektiğinin altı çizilmektedir. Engelli bireylerin potansiyellerinin göz ardı edildiği ve engelli bireylerin zorluk yaşadıkları varsayılmakta olup, yeteneklerine ve başarılarına değer verilmediği belirtilmektedir. Toplumsal önyargıların engelli bireylerin gelişimini engellediği ve engelli bireylerin spora ya da diğer alanlara katılımının toplumun olumsuz bakış açısı sebebiyle zorlaştığı vurgulanmaktadır.

Toplumun engelli sporcuların sporu sadece rehabilite amacıyla yaptıkları düşüncesi ile ilgili konularda katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Benim bu konudaki bakış açım şu artık engelli sporcular bende buna dahil bu işi rehabilitasyondan çıkardı. Profesyonel anlamda bakıyor. Çünkü benim tanıdığım sporcunun %99’u bu işi bir şekilde para kazanma ya da bu işte bir şekilde statü elde edebilme doğrultusunda bu sporu yapıyor. Dediğim gibi artık bu iş rehabilitasyondan çıktı. Profesyonel anlamda dünyada da böyle. Ben birçok ülkeye gittim geldim. Dünyada spora bakış açısı nasılsa Türkiye’de de artık o şekilde. Yani bu iş rehabilitasyondan çıktı. Tamamen profesyonel bakılıyor. Yani vizyon değişti. Tamamen para kazanma. İşte basketçi ise daha iyi bir kulübe, daha iyi para veren bir kulübe transfer olabilece. Okçulukta ise dünyada değil de Avrupa’da işte olimpiyatta daha iyisini yapabilmek için mücadele veriyor. Bu da rehabilitasyondan çıkıyor. Artık rekabet eden ya da bu iş artık profesyonel ve maddi anlamda daha çok gelir elde edebilmeye doğru yöneldi. Tamamen evrildi diyebiliriz. Yani bu işin başlangıcı şeydir, rehabilite evet ama sonrasında tamamen profesyonele dönüyor. Profesyonele döndüremeyen

insanların %90'nı da malzemeye ulaşamama, fiziki bir ortamda spora ulaşamadığından dolayıdır. Bırakmıştır yani.” (S1). “Yani kimse potansiyelimizin farkında değil. Yani bu alanda başarılı olacağımızı bile düşünmüyorum. Çünkü ben okçuluğa ilk başladığımda insanlar bunu hobi olarak yaptığını düşündüler. Ama ben o günlerden itibaren bir iş olarak gördüm ve dedim ki ben hayatımı buradan kazanacağım. O anlamda mesela en uca hedeflendim. Bu inancın olmaması bence çok büyük bir engel olabilirdi bana. Yani benim içimde böyle bir şey olduğu için daha kolay oldu diyebilirim. Biraz da hani böyle girişken bir karaktere sahibim o anlamda. Ama sistem bunları kolaylaştırıyor olsaydı ya da bir şeyleri çözmeye konusunda bilgi alabileceğimiz, tecrübelerini edebileceğimiz insanlar olsaydı belki çok daha kolay olabilirdi bazı şeyler. Yani bu saydığım şeyler fazla geliyor. Psikolojik boyutu var dediğim gibi yani çevrenizdeki insanlar size inanmazlar ya, önce kendinizi ikna etmeniz gerekiyor; sonra da onları ikna etmeniz gerekiyor. Çok zor bir durum. Bu anlamda gerçekten çok büyük zorluk yaşadığımı söyleyebilirim.” (S2). “Kesinlikle topluma engellilerin sporu rehabilite amaçlı değil de profesyonel olarak sporu yaptığımızın bilinci oluşturulmalı. Kendim burada mutluyum evet ama kazancım da burada benim ekmeğim burada. Ne güzel ki ben bu işten hem para kazanıyor hem de sevdiğim işi yapıyorum. Önemli değil, profesyonel de yapıyorum. Yani bunu herkesin yapması gerekiyor. Başarılı olamıyorsa bunu sosyal aktivite olarak yapabilir. Ama başarılıysa bu işten ekmek yiyecek. Yani kesinlikle yiyebilir. Bunu da işte bizler gibi insanların ya da bu konuda bilgisi olan insanların kesinlikle engelli bireylere söylemesi gerekiyor.” (S18). “Toplumun engelli sporcularımıza, milli sporcularımıza bakış açısının sadece rehabilite olma amacıyla olmuş olması paralimpik sorun popülerliğini azalttığı düşünüyorum ama bu konuyu 2020'den sonra kırdık diye düşünüyorum bu konuda da son derece mutluyuz hani? Gerçekten bu konuda bu işin sadece rehabilitasyon amaçlı profesyonelliği olmayan bir durummuş gibi gösterildi ama 2020 Paralimpik Oyunları'nda sonra bu bakış açısını da kırdık diye düşünüyorum.” (S19). “Kesinlikle paralimpik milli sporcuların bu sporu yaparken rehabilitasyon amaçlı değil de bunu gerçekten profesyonelce ve iş anlamında yaptıklarını, olimpik sporcular gibi bir toplum bilinci oluşmalı çünkü hiçbir farkımız yok. Hani aylarca biz de kampta çalışıyoruz. Herkes ailesinden, evinden uzak, ekstra yaptığı işleri bırakmak zorunda kalıyor. Yani bence şartlar çok eşit. Hatta sporcuların daha fazla özveride bulunduğunu düşünüyorum. Çünkü hepimiz engelliyiz ve birçok zorlukla karşılaşıyoruz.” (S30). “Ben sporu profesyonel olarak yapıyorum toplumun bu bakış açısında olması gerekiyor bu durumda toplumdaki en çok sorunlu bakışları ben yaşıyorum. Bana soruyor mesela ne iş yapıyorsun? Tekerlekli sandalyede basketbol oynuyorsun. Sadece bu işi mi yapıyorsun? Bir memuriyeti ya da farklı bir şey mi var? Camiada sporcu arkadaşlarımızın yarısından fazlası devlet memurudur. Başka bir iş hayatında emekçi çalışıyordu. Ama ben diyorum ki ben kendi adıma ben tekerlekli sandalye basketbol oynuyorum diyorum. İşim bu yani iki tane oğlum var, bir tane eşim var. Ben onları bu işten geçindiriyorum. Öyle ya da böyle yani 1 sene orada, 3 sene burada olduğum takımlarda var. Geçimimizi bu şekilde yaşıyoruz diyorum inanmıyorlar. O da onların bakış açısı. Yani

nasıl farklı meslek sektörleri varsa bizim de işimiz haftanın 6 günü yapıp bir gün maça çıkıp basket oynamak.” (S36).

İfadelerden anlaşıldığı üzere, engelli sporcuların sporu rehabilitasyon amaçlı değil de profesyonel olarak yaptıklarına dair bir görüş ön plana çıkmaktadır. Engelli sporcuların artık sporu sadece rehabilitasyon amaçlı değil, profesyonel olarak yaptıkları ve toplumun bu bilinçle hareket etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Engelli sporcuların da olimpiik sporcular gibi aylarca kamplarda çalıştıkları, ailesinden ve işinden uzak kaldıkları, büyük özveri gösterdikleri belirtilmektedir. Bu nedenle engelli sporcuların profesyonel olarak spor yaptıklarının toplumda kabul görmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bazı sporcular başlangıçta rehabilitasyon amaçlı başlasalar da ilerleyen süreçte profesyonel olarak spor yapmaya başladıklarını ve bu bilinçle hareket etmeye başladıklarını dile getirmektedirler. Engelli sporcuların da olimpiik sporcular gibi başarı elde etmek, daha iyi takımlara transfer olmak, daha iyi gelir elde etmek için mücadele ettikleri, dolayısıyla sporu profesyonel bir meslek olarak gördükleri vurgulanmaktadır. Toplumun engelli sporcuların profesyonel olarak spor yaptıklarının farkında olmaması ve onları hala rehabilitasyon amaçlı spor yapan kişiler olarak görmesi, engelli sporcuların karşılaştıkları sorunlardan biri olarak ifade edilmektedir. Sonuç olarak, engelli sporcuların sporu artık sadece rehabilitasyon amaçlı değil, profesyonel olarak yaptıkları ve toplumun da bu bilinçle hareket etmesi gerektiği ön plana çıkmaktadır.

Toplumdaki paralimpiik bilinç yetersizliği konusunda katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Hocam bence yani engelli bireyler konusunda bütün herkes bilgilendirilmeli. Ben böyle düşünüyorum. Bir maddi ya da manevi bir şey değil de hani nasıl desem İlkokuldan başlanmalı bence bu yapılmalı. Yani bize bakış açıları insanların bu şekilde değişebilir diye düşünüyorum. Çünkü hani belli bir yaştan sonra bakış açısı gerçekten değişmiyor. İnsanlar engelli bireylerle yaşamaya başladığında ya da çevresinde gördüklerinde bir şekilde bilinç ediniyorlar. Ama onun dışında bence ilkokuldan çocuklara bile o yaşta bilinç işlenip hani büyüdüğünde hani bize daha farklı davranabilirler; daha farklı düşüncelere girebilirler diye düşünüyorum.” (S8). “Aslında Türkiye’de o kadar çok potansiyel var ki gerçekten Türk toplumu olarak güçlüyüz ama bilinçli değiliz. Anlatabiliyor muyum? Bu bilincin kesinlikle ve kesinlikle daha üst seviyede olması gerekiyor. Bu da nasıl olacak? Dediğim gibi kendini yetiştirmiş, okumuş ya da okumamış, en azından kendi tecrübeleri ile olmuş milli sporcularımız kendi bildiklerini gençlere aktarabilir ise ya da keşfedebilir ise onları daha çok

bilinçlendireceğimizi düşünüyorum. Yani düşünsenize bundan 10 yıl öncesi Paralimpik Olimpiyatları katılım ile şu anki katılım arasında çok fark var ve bu da sadece devletin desteğiyle olacak bir iş değil. Anlatabiliyor muyum? Burada anne babaya da iş düşüyor, öğretmene de iş düşüyor. Zincirleme yani birleştirirsek aslında çok güçlü bir toplumuz ve gerçekten bizim başaramayacağımız hiçbir şey yok. Ben buna inanıyorum. Yani toplumun bilinçlendirilmesi gerekiyor. Kendini geliştirmesi gerekiyor. Çağa ayak uydurmak gerekiyor. Her şey değişiyor her şey teknoloji, bilim, her şey sağlık. Her şey değiştiği için de biz burada biraz bu çağa ayak uydurmamız gerekiyor ve bildiklerimizi, doğru bildiklerimizi aktarmamız gerekiyor insanlara. (S18). “Şimdi park alanları mesela bir insanda bu zihniyet varsa ben alışveriş merkezine gittiğimde adam benim park yerine park ediyorsa bunu uyararak bana göre çok uygunsuz bir durum. Yani o adamda o zihniyet yoksa bu hepimizin suçu, toplumun suçu bir kere. Yani şimdi benim o adam oraya park etme demem yani bunu söylemek bile engelli bir birey olarak engelli kartımı arabamın önüne koymak bile bana zor geliyor. Yani hakaret edercesine ne gerek var kardeşim orada koca tabela var. Sen park etmeyeceksin o engelli park sahibine aittir. Yani bunu eğitime anaokulundan itibaren başlayarak engelli haklarıyla ilgili paralimpik bilgisiyile verilmelidir. Bu gibi durumlarla toplumu kökten eğitmek lazım. Çünkü ben çocuğu işlersem o çocuk gider belki annesini, babasını ve kardeşini eğitir. Zamanla yeni nesillerle bu durum değişebilir diye düşünüyorum ben işin açıkçası. Ama şu bir gerçek zihniyetin bir an önce değişmesini temenni ediyorum. Umarım değişir. Umarım bir şeyler gelişir toplumda. Eğitimi bu şekilde yaparak umarım değiştirebiliriz diye umut ediyorum. Umut etmekten başka da elimden şu anda bir şey gelmiyor.” (S19). “Paralimpiklerin birazcık farkında olunmasını istiyorum. Yani ben de mesela bir tez hazırlıyorum bitme aşamasında şu anda ve üniversitede konuşurken hani işte soruları verdik ve cevaplarını çözmelerini istiyoruz. Anket üzerinden falan şey dediler yani sınıfta üçüncü sınıf lisans öğrencisi dedi ki “Paralimpik ne?” o kadar üzüldüm ki. Paralimpik bilincinin yerleştirilmesi gerekiyor.” (S30). “Yani ülkede olimpiik ve paralimpik sistemin ayrılmaması gerektiğini düşünüyorum. Olimpiyat varsa paralimpik vardır paralimpik oyunları varsa olimpiyat vardır. Çünkü ikisi de aynı şehirde, aynı imkanlarla oynanan oyunlar. Yani ülkemizde zaten tabi ki en büyük sektör futbol sektörüdür. Yani spor olarak artık o sektörler spordan çıkmış benim gözümde. Bir beden eğitimci olarak söylüyorum bunu Gazi Üniversitesi eğitimi almış biri olarak söylüyorum. Yani bu artık biraz şeyin değişmesi gerekiyor. Bakış açısının değişmesi gerekiyor. Yani engelli sporcu yerine paralimpik sporcu kelimesi kullanılması bizler için çok çok daha iyi.” (S36). “Bu konular doğru anlatıldığı vakit engelli sporcular vitrin olarak gösterince de toplumdaki farkındalığı da çok arttırabiliriz ki bunu Japonya da yaşadık. Japonya 3 ile 6 yaş arasındaki anaokulu öğrencilerini biz 2018'de Japonya'ya gittiğimiz vakit onları alıp toplumdaki farkındalığı arttırmak için engellilere nasıl spor yaptığını öğretmek için yüzlerce, binlerce öğrenciyi bir salona doldurdu. Bizim maçımızı izlediler. Yani bu tür organizasyonlar yapılarak sonra toplumda çok güzel bir farkındalık yaratıp, engellilerin de spor yaptıklarını, engellilerin de birer birey olduklarını,

çocuklara daha küçük yaştan üretirsek toplumda engellilik diye bir şey kalmaz bence.” (S37).

Katılımcıların ifadelerine bakıldığında Türkiye'de paralimpik sporlar ve engelli bireylere yönelik toplumsal bilinç eksikliğinin önemli bir sorun olduğu vurgulanmaktadır. Katılımcılar, bu konuda eğitimin ve farkındalık çalışmalarının önemini sıklıkla dile getirmektedir. Ayrıca engelli bireylere yönelik bakış açısının ilkokuldan itibaren değiştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Toplumun bilinçlendirilmesi, kendini geliştirmesi ve çağa ayak uydurması gerektiği vurgulanmaktadır. Olimpik ve paralimpik sistemin ayrılmaması gerektiği, engelli sporcu yerine paralimpik sporcu kavramının kullanılması gerektiği ifade edilmektedir. Paralimpik sporlara yönelik farkındalığın artırılması gerekliliği dile getirilmektedir. Toplumda hala engelli bireylere yönelik olumsuz zihniyetlerin olduğu, bu konuda eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Toplumsal engellerin aşılması gerektiği ve engelli bireylerin sosyal aktivitelere yönlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Japonya'daki örnek uygulamalardan bahsedilerek, küçük yaşlardan itibaren engelli bireylerin farkındalığının artırılması gerektiği ifade edilmektedir. Milli sporcu olan engelli bireylerin bile hala toplumsal önyargılarla karşılaştıkları ve bu konuda daha fazla çalışma yapılması gerektiği belirtilmektedir. Sonuç olarak, Türkiye'de paralimpik sporlara ve engelli bireylere yönelik toplumsal bilinç ve farkındalık eksikliğinin önemli bir sorun olduğu, bu konuda eğitim, bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarının artırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Toplumdaki engelli sporcuların başarılarının hafife alınması konusunda katılımcıların ifadeleri şu şekilde;

“Şimdi mesela ben bahsettim işte Avrupa da ve Dünya da birçok derece aldım. Yani devlet sporcusuyum, şeref aylığı alıyorum. Bir sürü hakkım var ama toplum nezdinde bu çok hak ettiği yeri bulmuyor. Mesela dediğim gibi dünya şampiyonu olduk, yurt dışına milli marşı okuttuk. Orada elli ülke arasından 24-25 ülke takım çıkartmış ve biz bu 25 takım arasında birinci olup geldik. Türkiye nezdinde biraz da engelli branş olduğu için çok hak ettiği değeri bulamayabiliyor. Çünkü insanlar dediğim gibi bu işe eline vermişler yayı oyalanıyor, almış basketbol topunu oyalanıyor, zaman geçiriyor. Bu bakış açısı var. Yani toplumda bizler profesyonel anlamda bir bakış açısı yok. Yasa üzerinde var bir şeyler ama toplumun ya da o devletin alt kademelerinde karşılığını buluyor mu? Bulamıyor yani yok.” (S1). “Biz paralimpik sporcular diğer sporcularla aynı mesafeyi atıyoruz. Onlar 50 metre atıyor, 70 metre atıyor, biz de 50 ve 70 metre yatıyoruz. Aynı malzemeleri kullanıyoruz, aynı zorlukları çekiyoruz, aynı antrenmanları

yapıyoruz. Hatta şöyle söyleyeyim, bizim sosyal hayatımızdan tutunda ekonomik hayatımız ve iş diyorum yani iş hayatımız işte bu. Spor hayatımızda yaşadığımız zorluklar kıyaslanamayacak derecede çok daha fazla. Buna rağmen görünürlük o kadar az ki görmüş olduğunuz gibi bu bir şey gibi gözüküyor hani burada rehabilite oluyorlar. Oyalanma gibi gözüküyor. Gösterdiğimiz mücadele maalesef insanların çok dikkatini çekmiyor. Bu anlamda görünürlüğünün artmıyor ve eşit keşfe konulmuyoruz. Mesela olimpiyatta derece yapan sporcular var ama yeterince gündeme gelmediler ve insanlar tanımıyorlar. Ama yine aynı alanda olimpiyat derecesi yapmış diğer sporcular, paralimpik olmayan sporcular olabildiğince gündemde. Okçuluk deyince akla sadece. Yani sağlıklı sporcuların gelmesi de çok acı.” (S9). “Tekerlekli sandalye basketboluna Avrupa 1940'larda başlamış, biz 1990'larda başlamışız. Avrupa'dan 50 yıl geriden gelip de Avrupa şampiyonluğunu almak bizim ülkemizde yeterince ses getirmediğine inanıyorum. Yani bu yeterince önemsenmediği inanıyorum. Çünkü siyasi bir propagandamız yok bizim. Sadece orada gidip mücadele edilmiş ve kupa alınmış Avrupa şampiyonu olmuşuz. Yani bu sporcular, bu sporcu daha çok değer görmeli bana sorarsanız. Mesele oradan ne oldu? Bize yeşil pasaport hakkı verdiler. Bir de biz şeref adaylığına bağlandık işte. Ama bu sporcular aslında yani bu konumuz belki farklı yere kayıyor ama bu sporcular aslında daha çok tanıtım almalılar. Bu sporculara aslında biyografi oluşturulmalı. Çünkü bu sporcular özel sporcular dünyaya meydan okumuş sporcular onun için bence bu sporcuların daha çok önemsenmesi gerektiğine inanıyorum.” (S37).

Katılımcılar engelli sporcuların başarılarının toplum tarafından yeterince takdir edilmediği ve önemsenmediği ifadelerini belirtmiştir. Özellikle engelli sporcular, olimpiyat ve dünya şampiyonluklarına ulaşmalarına rağmen, toplum nezdinde hak ettikleri değeri bulamadıklarını ifade etmiştir. Engelli branşların "hobi" olarak görülmesi, sporcuların profesyonel anlamda ciddiye alınmamasına neden olduğu belirtilmiştir. Engelli sporcuların gösterdikleri mücadele ve başarılar, toplum tarafından yeterince görünür kılınmadığı ifade edilmiştir. İnsanların engelli sporcuları tanımadıkları ve başarılarını bilmedikleri vurgulanmıştır. Olimpiyat derecesi yapmış engelli sporcuların sağlıklı sporcular kadar gündemde yer bulamadıkları belirtilmiştir. Engelli sporcuların görünürlüğü ve tanınırlığının oldukça düşük olduğu vurgulanmıştır. Engelli sporcuların, sosyal, ekonomik ve iş hayatlarındaki zorlukları, sağlıklı sporculara kıyasla çok daha fazla olduğu ifade edilmiş ve bu durumun toplum tarafından yeterince anlaşılmasında olduğu vurgulanmıştır. Sonuç olarak, engelli sporcuların üstün başarılarına rağmen, toplumun onları yeterince önemsemediği ve değer vermediği

görülmektedir. Bu durum, engelli sporcuların motivasyonunu ve görünürliğini olumsuz etkilemektedir.

Milli takıma katıldıktan sonra hiçbir sorun ile karşılaşmayan katılımcıların görüşleri şu şekilde;

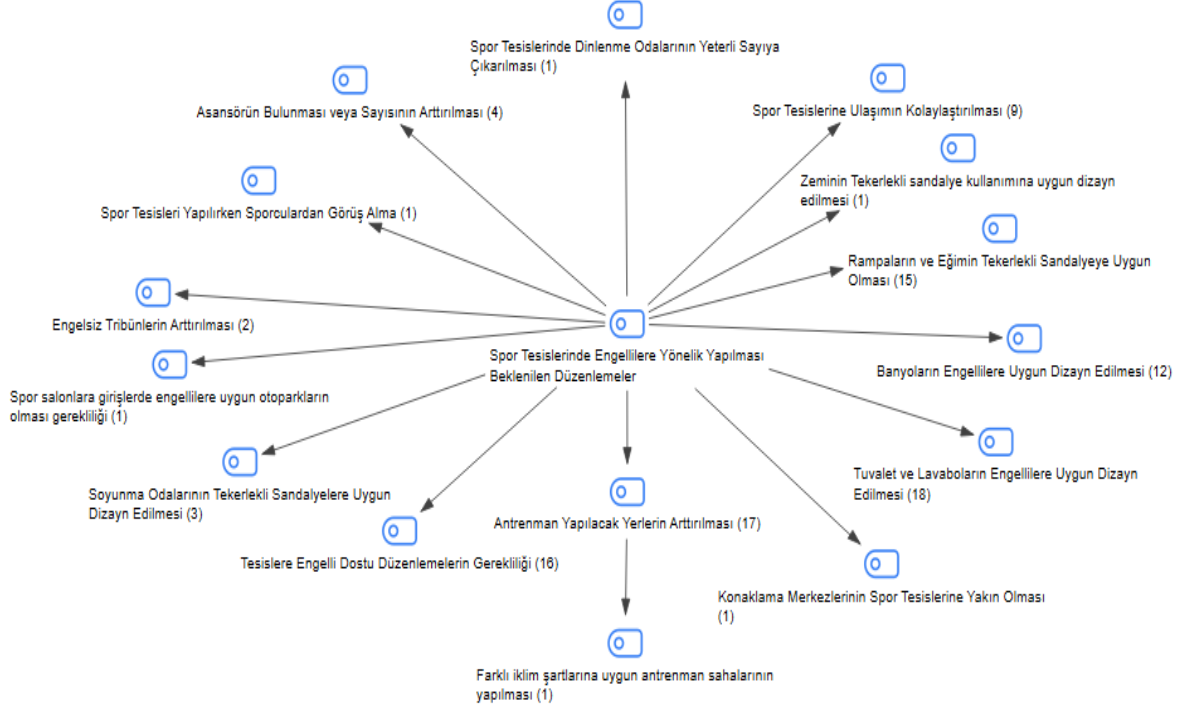
“Ya da artık bize daha uygun olma haline geldi aslında. Girişleri olsun aletlere girmesi ulaşım konusunda bir sıkıntı. Çok fazla yaşamazsın. Aracımla gidip geliyorum. Kulübün bana servis gönderiyor, ulaşımı sağlıyor. Bana anladığım üzere gidip geliyorum.” (S20). “Ya her zaman şöyle dediğim gibi tesisleşme anlamında profesyonel bir ortam bekliyorsunuz. Zaman içerisinde devlet bu spora olan ilgisini artırdı. Spor Genel Müdürlüğü de bunun içinde. Bu kavram genişledikçe bizim imkanlarımız arttı. Bizim de tabii süreç içerisinde ilgili yerlerle, devletin ilgili yerleriyle taleplerimiz oldu ve o taleplere de ulaşım noktasında bazen yavaş bazen yerinde müdahalelerle olay hızlandı diyeyim size. Ama dediğimiz anlamda tesisleşme en önemli şeydi ulaşım anlamında. Tesisleşme iyi ilerlediği zaman yolumuz açıldı.” (S22). “Bizim dönemimizde bundan bir on sekiz yıl, bir on dokuz yıl önce. Hani çok şey değildi bizim için. Çok engeller vardı. Hani lavabo konusunda. Ondan sonra tesislere giriş konusunda çok engeller vardı. Ama tabii bizim için biz baş vuruyordu. Buraya bir rampa yapılınsı işte şuraya bizim için daha iyi bir Hani tuvalet yaparsak rozeti daha iyi olur. Biz dedikten sonra bize yaptılar. Hani sizi gördükten sonra her gün gidip geldikten sonra görüyorlar. Tamam diyorlar biz yapalım dediler. Yani yaptılar. Sonrasında zaten şimdi biliyorsunuz her şey zaten engellilere göre yapılan bütün tesisler. Ben Aksaray’da bu arada bizim bulunduğumuz yerde de çok rahatız. Engelli lavaboları var zaten.” (S25). “Milli olduktan sonra zaten sıkıntı yok denecek kadar az. Yani sıkıntı olmuyor. Zaten bütün herkes size en iyi şekilde yardım etmeye çalışıyor işte. Kurumlar olsun, devlet büyüklerimiz olsun bize her konuda desteğini sağlamaya çalışıyorlar ellerinden geldiği kadarıyla. Tabii biz de o verilen desteğe göre de işte elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Yani bir sıkıntımız olmadı diyebilirim.” (S26). “Milli olduktan sonra çok büyük problemler yaşamadım. Çünkü bakanlığın desteği vardı. Spor il müdürlüğünün desteği vardı. Hani çok ulaşım anlamında da materyal anlamında da büyük problemler yaşamadım.” (S30).

Katılımcıların Milli sporcu olduktan sonra buldukları yerdeki spor tesislerinin girişlerinin, rampalarının, tuvalet ve banyolarının engelliye uygun olduğunu vurgulanmıştır. Spor tesislerine ulaşımının rahat olduğunu da ifade etmişlerdir. Kurumlar tarafından desteklendiklerini ve genel anlamda sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

4.2. SPOR TESİSLERİNDE ENGELLİLERE YÖNELİK YAPILMASI BEKLENEN DÜZENLEMELER

Şekil 4. 3. Spor Tesislerinde Engellilere Yönelik Yapılması Beklenen Düzenlemelere

İlişkin Görüşler

Aşağıda katılımcılara spor tesislerinde engellilere yönelik yapılması beklenen düzenlemeler konusundaki görüşlere yer verilmiştir.

Spor tesislerinde tuvalet ve lavaboların engellilere uygun tasarlanmasına dair katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Şimdi biz engelli sporcuların normal bir sporcuya göre ya da atıyorum işte okçuluk bir engelli kısmı bir de işte engeli olmayan, işte normal sağlamların attığı okla bizim attığımız okun arasında antrenman anlamında bizimkinde çok büyük zorluklar var. Yani gittiğin antrenman yaptığın ortamda lavabosu, tuvaleti, banyosun engelli otoparkı bunlar ulaşabilir değilse çok ciddi sıkıntı yaşıyorsun. Baştan 1-0 yenik başlıyorsun zaten. Çok ciddi bir dezavantaj var. Yani fiziki olarak. Fiziki olarak tesise ya da bir uluslararası yarışmaya gidiyorsun orada bile fiziki anlamda sıkıntı yaşayabiliyoruz lavaboya ulaşımında işte bunlar olmayınca zaten yani yaptığımız sporun zorluğu bir de bunların zorluğu da eklenince işin içinden çıkamaz duruma geliyorsun.” (S1). “Hani engelli tuvaleti diye tuvalet yapmış sadece kapısındaki tabela engelli içeri girdiğinde kapı küçücük içeri giriyorsun sandalyenin dönme imkânı yok. Yani belirli standartlar o tuvaletin nasıl olmasıyla ilgili kurallar var fakat buna uyan yok. Sadece tabelayı koyuyor. Engelli tuvaleti oluyor. O yolların eğimleri, kaldırımların eğimleri, genişliği

bir kaldırımı yapmış ama ortasına bir tane direk dikmiş. Yani o ortasında bir tane ağaç var.” (S3). “Yani giriş çıkışlar çok önemli. Şimdi engelli tuvaleti diyorlar ama engelli tuvaletinin içinde olması gereken en önemli şey klozet yanlarındaki barlar birçoğuna dokunduğunuzda sallanıyor yani. Ya da bir tane var, bir tane yok. Yani bunların aslında özel biri ile çalışılması lazım. Bence bir tesiste bu tarz şeyler istiyorlarsa kesinlikle özel birinden yardım almaları lazım.” (S4). “Öncelikle zaten lavaboların uygun olması gerekiyor. Hani her lavaboyu kullanamıyoruz yani girişleri bize uygun olması lazım. Merdiven olunca baya bir zorluk çekiyoruz. Yani bizi kaldırmaları gerekiyor. Kaldırdıkları zaman düşebiliriz bir yerimizi sakatlayabilirsiniz.” (S7). “Lavabo, banyo bunlarda sıkıntılar yaşadığımız oluyor.” (S9). “Yani şöyle yani tabi ki bu hala bizim hayatımızda devam ediyor. İşte spor salonları olsun, işte engelli lavaboları yok çoğu yerde. Spor tesislerinde en önemlisi mesela engelli lavabolarının kesinlikle vatandaşlar tarafından kullanılmamalı. Çünkü giriyorlar ya klozet kırılıyor ya bir şey kırılıyor ya biz işte rahat edemiyoruz buralar kullanılmamalı. Spor tesislerinde ise engellilere anahtar verilmeli çünkü vatandaş da giriyor engelliler lavabosuna. Mesela ben gidiyorum lavaboya gireceğim normal vatandaş çıkıyor. Orası normalde bize ait olmalı ama hayır yok öyle bir şey yok yani bizim burada sıkıntılarımız var.” (S13). “Salonların tuvaletleri yani engelliye uygun tuvaletleri her zaman bulunmuyor ya da temizliği her zaman her salonun çok iyi veya temiz olduğunu söyleyemem yani.” (S17). “Mesela bazı gittiğim yerlerde örnek vereyim mesela eksik oluyor hani kaygan zemin üzerinde yapıyor mesela bu çok tehlikeli oluyor işte. Tuvaletlerin dar olması mesela engelliye göre bunu bir tekerlekli sandalyeye göre düşünebilir. Dar olması hani sanki bildiğimiz tek kişilik gibi yapıyor mesela o engelli tuvaletleri de biraz dar yapıyor. Yani mesela onlara dikkat edilebilir. Ayrıca sıvı sabunların hepsi yüksekte. Onlar mesela daha alçak da yapılabilir. Yani mesela aynalar daha düz. Halbuki tekerlekli sandalyelere göre biraz daha eğimli olması gerekiyor. Bunlar gibi çeşitli şeyler söyleyebilirim.” (S18). “Genelde ülkemizde şöyle bir yanlış yapıyor. Engelli tuvaletlerinin boyutunu yukarı yapıyorlar bu ülkemizde yıllardır bir pazarlama taktiği. Bu lavaboları üreten firmalar tarafından ekstra para almak için genelde yukarı montaj yapıyor ama standart yükseklikte olup alanın geniş olması engelliler için çok yeterli ve daha uygun. Çünkü aşağı oturamayan bir engelli kendini nasıl yukarı çekip lavaboda otursun ve üzerine ayakları değmişken nasıl dengesini tutsun? Öyle düşünün. Normal engelli odalarının tuvaletleri normal yükseklikte. Normal engelli insanlara yapılan standardında olması lazım. Daha yukarı olmaması lazım.” (S31). “Türkiye’de şu anda tesislerin yani engellilere uygunluğu çok sorgulanmalı, ikincisi engelli tuvaletleri ve yerleri hiç uygun değil. Hani bazı tesisler bir nebze 10 üzerinden 5 eder ama bazı tesisler 10 üzerinden 1 durumda. Yani hiçbirinde engelli tuvaleti yok.” (S37).

Katılımcılar engelli sporcuların spor tesislerinde karşılaştıkları en önemli sorunlardan birinin tuvalet ve lavabolara erişim konusu olduğunu vurgulamıştır. Birçok spor tesisinde engelli tuvaletleri ve lavabolarının uygun şekilde tasarlanmadığı, hatta

bazılarında hiç bulunmadığı ifade edilmektedir. Ayrıca engelli tuvaletlerinin kapılarının dar olması, tekerlekli sandalyelerin içeri girmesini zorlaştırması, engelli tuvaletlerinin içindeki klozet ve lavabolara erişimin zor olması, özellikle yüksek montajlı olmaları, engelli tuvaletlerinin temizliğinin yeterli olmaması, engelli tuvaletlerinin diğer kullanıcılar tarafından işgal edilmesi ve engellilerin kullanamaması, spor tesislerindeki genel tuvalet ve lavabolara erişimin zor olması, engellilerin ihtiyaçlarını karşılayamaması gibi durumlar belirtilmiştir. Sonuç olarak bu sorunların çözümü için, spor tesislerinin engellilerin ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanması ve standartlara uygun engelli tuvaletleri ile lavabolarının bulunması gerekmektedir. Ayrıca, bu alanların sadece engelliler tarafından kullanılması için gerekli önlemlerin alınması da önemlidir. Kısacası, engellilerin spor tesislerinde rahat ve güvenli bir şekilde ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için, tuvalet ve lavabo tasarımlarının engellilerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Spor tesislerinde banyoların engellilere uygun tasarlanmasına dair katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Duşların girişinde böyle bir çukur gibi bir yer olur. Herkes duş alıp girsin diye havuza girerken böyle üstünden su akar vücuda girsin diye birçok yerde düşünülmüş ama bir sandalyeli bireyin burada nasıl duş alacağı düşünülmemiş. Çok basit bir şey. Duşların kesinlikle metal bar yerleri olmalı bu anlamda çok büyük problem yaşıyoruz. Çok fazla düştük. Sakatlanma tehlikesi geçirecek arkadaşlarımız oldu. Duşlarda engelliler için oturma alanı yok biliyorsunuz. Engelli lavaboları tuvaletten ayrı olabiliyor. Ortada bir tane var çok yetersiz. İşte dışarıdan bir sandalye tedarik etmek durumunda kalıyoruz duş almak için. Duş kısmı çok önemli.” (S10). “Salonun her yerine bir soyunma odalarına, özel duşa kabinlerde yaptıkları o engelliye uygun şeylerden koymalılar. Yıkanırken oturabilecek yerler koymalılar. Onları da kullanabilmeli engelliler. Bu tür eksikliklerin giderilmesi gerekiyor.” (S17). “Duşlardaki tutma barlarının gelişi güzel kullanılmaması lazım. Bazı yerlerde kullanılmaması kullanılmasından daha hayırlı olabiliyor öyle söyleyeyim size. Duşlar da bence Avrupa'daki sisteme geçilmesi lazım. Duşlar da bölümler olmaması lazım. Bölümler olsa da bunların düz ayak olması çok basit bir şekilde yapılması lazım. Araya ayıran alanlar var ya onların olmaması lazım. Geniş bir alanın duş haline getirilmesi lazım.” (S31). “Duşlar da biraz sıkıntı yaşıyoruz işte biz ayakta duramadığımız için duşta sandalye gerekiyor. Mesela Avrupa'ya gittiğimizde Avrupa'daki duşlar da böyle katlanır sandalyeleri var duvara monteli orada sorun yok ama bizim ülkemizde maalesef ben hiçbir yerde görmedim. Ancak işte salon görevlisinden tabure istiyoruz. Sandalye, plastik sandalye istiyoruz duşlara götürüyoruz. Yani çok basit aslında böyle duvara monteli katlanır sağlam sandalye olsa vatandaş düşmez. Sağlam vatandaş da

girebiliyor. Açınca mesela engelli de oturup duşunu alabiliyor. Öyle bir sistem olursa çok güzel olur.” (S32). “Duş problemi yaşıyorduk. Duşlar da yetersizlik olduğu için bekleme oluyordu. Bir de duş içerisinde oturma kabinleri olmadığı için oturanlar bu şekilde zorluk çekiyorduk. Mesela sandalye ihtiyacı duyuyorduk duşlarda. Onun dışında oturmakta problem dışında bir şey yoktu.” (S34).

Engelli sporcular, banyoların ve duş alanlarının engellilere uygun şekilde tasarlanmaması nedeniyle çeşitli sorunlar yaşadıklarını ifade etmiştir. Özellikle sporcular tarafından yarışmalara gittikleri yerlerde ve bazı spor salonlarında bu sorunların daha belirgin hale geldiği vurgulanmıştır. Engelli sporcular, duş alanlarında oturma yeri olmaması, duş başlıklarının yüksekliği, duş girişlerindeki engeller ve yetersiz engelli lavaboları nedeniyle zorluklar yaşadıklarını belirtmiştir. Ayrıca, soyunma odalarına ve tribünlere erişimde de sorunlar olduğu vurgulanmıştır. Engelli sporcular, Avrupa'daki tesislerde daha uygun duş sistemleri gördüklerini belirtmektedirler. Örneğin, duvara monte edilebilen katlanır sandalyeler, geniş duş alanları ve engelliler için ayrılmış bölümler gibi özellikler, engelli sporcuların ihtiyaçlarına daha iyi cevap vermekte olduğunu vurgulamışlardır. Genel olarak, banyoların ve duş alanlarının engellilerin kullanımına uygun şekilde tasarlanması, engelli sporcuların antrenman ve müsabaka süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları azaltacaktır. Bu konuda yapılacak iyileştirmeler, engelli sporcuların spor hayatlarını kolaylaştıracak ve daha aktif katılımlarını sağlayacaktır.

Spor tesislerinde rampaların ve eğimin tekerlekli sandalyeye uygun olması gerektiğine dair katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Ben bu konuda onların biraz daha dikkatli olmasını tavsiye edebilirim. Giriş çıkışları rampa yapıyorlarsa bile lütfen düzgün eğim ve rampa yapmazsanız merdivenden daha rahat çıkarız. Yani o şekilde bir isyanım var gerçekten. Rampanın eğimi, saha içerisindeki düzen daha sonrasında yine dediğim gibi yani bir engelli sporcu için dinlenme alanı bunlar şart. Yani bunlar olursa eğer ekstra başarı elde ediyorsunuz.” (S4). “Öncelikle gerçekten düz giriş olması lazım. Merdivenli girişlerde her zaman yanında refakatçi olmuyor. Yani bugün hem kendin çalışacaksın hem kendine bakıcı olacak kişi çalışmayacak ki anca o şekilde. Merdivenleri indirebilecek ya da birine yardım edecek birini bulmak zor. Bunu da kolay kolay herkes üstlenmiyor.” (S5). “Erişebilirlik esnek olması gerekiyor. Kapıların eksiklerinden tutunda alana giriş, çıkış, rampalar ve asansörler bunların olması gerekiyor. Çünkü bizde işler biraz yarım yamalak yürüyor. Yani kapıdan giriyorsunuz aha diyorsunuz hiçbir sorun yok. Bir sonraki kapıya geldiğinizde gidemiyorsunuz.” (S10). “Spor salonunun girişinde bir tane

rampa vardı. Yüksek bir rampa vardı. Yine birinin yardımıyla indiriliyordum. O şekilde antrenmanlarımı yapıyordum. Fitness salonun girişinde rampa yoktu. O dönem yine birilerinin yardımıyla tekerlekli sandalyeden tutup kaldırarak içeriye alınıyordum. Rampalar çok önemli bizim için öncelikle.” (S14). “Bugün o zorluğu yaşadım antrenmana giderken mesela çalışmayan asansör vardı o da çok sorun. Yapılan rampalar olsa bile çok dik olması. Bir engelli değil sağlam insan bile çıkamaz. Yapılması için yapılan rampalara çok sinir oluyorum açıkçası çünkü acayip derecede şey yani kesinlikle bir engelli çıkamaz.” (S23). “Bazı yerlerde engelli rampası bulunmuyordu. Olan rampalarda da aşırı bir yüksek rampalar olduğu için tekerlekli sandalyeli arkadaşlar zorluk çekiyordu. Eğitim yüksek olduğu için salona giriş ve çıkışlarda problem yaşıyordum” (S34). “Yani mimari açıdan aslında engellilerin birçok sorunu var bu salonlarda. Tabi ki oluyor. İşte duşlar da olur ya da engelli rampaları çok yüksek olması falan bunlar yaşadığımız sorunlar arasındaydı.” (S35). “Bence bir kere tekerlekli sandalyeli bireylerin yani yürüme engelli bireylerin ilk önce dünyada yurt dışında hep gördüğüm şey olmalı sıfır kaldırım, sıfır engel. Bu şekilde yeni yapılan tesislerde mesela dünyada hemen hemen merdivenli spor salonları ben hiç görmedim ama Türkiye’de yapılan ilk spor salonların hepsinde eğimi uygun olmayan bir rampa ve merdiven var. Bundan vazgeçilebilir bence Türkiye’de yapılmalı bir şeyler. Dediğim gibi sıfır engel, sıfır kaldırım projesi gibi bir şey yapılabilir.” (S37). “Milli olmadan öncesi ya da sonrası diye bir şey yok. Şöyle ki yaşadığımız zorluklar halen bazı bölgelerde devam ediyor. Türkiye genelinde her taraf engelliye uygun değil, her spor salonu engelliye uygun değil. Engelli için sporcu sandalyesinin veya kişinin kendi sandalyesi için yeterli rampa yok ve düzenekte yok. Yeni yerleşim olan yerlerinde mimari açıdan engelli standartlarına uygun yapılıyor. Fakat yani şöyle söyleyeyim, sonradan yapılan yerde rampanın açısını kişi çıkarken ayarlanması için birinin arkasından yardım etmesi lazım öyle olsa bile çıkamaz durumda. Bu süre zarfında bazı rampa konusunda zorluklar yaşıyoruz.” (S40).

Katılımcı ifadelerine göre tekerlekli sandalye kullanıcılarının spor tesislerine erişimi ve kullanımı konusunda önemli sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. Engelli sporcular, spor tesislerinin girişlerinde ve içerisinde yeterli rampaların bulunmadığını veya rampalar varsa da çok dik olduğu için kullanıcıların zorluk yaşadığını belirtmiştir. Ayrıca kaldırımlar, yollar ve diğer alanlarında engelli erişimine uygun düzenlemelerin yetersizliğini, yeni yapılan bazı tesislerde bile engelli standartlarına uygun tasarım yapılmadığını, merdiven ve eşiklerin bulunduğunu, bazı tesislerde engelli kullanıcılar için ayrılmış özel alanların dahi yeterli düzeyde bulunmadığını vurgulamışlardır. Sonuç olarak, tekerlekli sandalye kullanıcılarının spor tesislerine erişimi ve kullanımı konusunda önemli mimari ve altyapı sorunları bulunmaktadır. Yeni yapılacak tesislerin

ve mevcut olanların engelli erişimine uygun şekilde tasarlanması ve düzenlenmesi gerekmektedir.

Tesislerde engelli dostu düzenlemelerin yapılması gerektiğine dair katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Yani bu ister yüzme olsun ister diğer branşlar olsun. Havuzlarda kesinlikle bazı havuzlarda var ama yine birçoğunda yok. Bu aparatlar oluyor indirme aparatı sporcu suya indirip çıkartmak için. Engelli merkezlerinde belki oluyor görmüşsünüzdür. Mesela bu bütün kurumlarda olmalı bence. Çünkü size yardım eden kişinin de gücü olmayabilir. Ya da hocanın veya kişi engelinden kaynaklı girerken ayağı kayıp düşebilir de yani bu tarz sorunlar olabiliyor. Engelli bireyler kesinlikle düşünülüyor. Yani biliyorsunuz engelliler için özel bir yol oluyor. Yani yürürken daha rahat hareket edebilmeleri için. Spor alanlarında bu daha fazla düşünülebilir. Bir de şöyle örnek vereyim. Biz mesela yurt dışında bir Japon kampına gittiğimizde salondaki birçok aletin daha böyle konforlu, kullanışlı olduğunu yani engellilere uygun olduğunu gördük. Bizim burada hiçbir getirtilen alet, konulan alet engelli de kullanılabilir diye düşünülüyor. Yani bu kesinlikle dikkate alınmalı. Ekipmanlar çok zayıf yani.” (S10). “Bizim salonumuz kötüydü. Toz falan çok kalkıyordu. Şimdi halter olduğu için bizimki normal. Halter ile bedensel engelliler halter aynı salonda yapıyorduk. Kaldırıp indiriyorlar kiloyu. Salon bildiğin görünmüyor. Toz toprak oluyordu. Bu durumu gereken yerlere dilekçe falan yazdık işte bu sehparların gömülmesi lazım, pisler falan diye. Yerin tabanını kestiler onları piste gömdüler alta. Her şeyini bilir misiniz bilmiyorum da. Pistte bir dört köşe oluyor, dört köşe halinde kesiyorlar, yere gömüyorlar. Şu an salonumuzda o şekil yaptırıldı. Çok şükür rahatız yani. İlk başlarda baya bir sıkıntı yaşıyorduk. Hastalanıyordum mesela boğazım tozdan topraktan doluyordu yani.” (S12). “Yani özellikle dediğim gibi tekerlekli sandalye için işte spor tesisinin girişinin düz ayak olması, asansörlerin çalışıyor olması, asansörlerin tekerlekli sandalye boyutuna göre bazı kapıları mesela küçük oluyor, asansör oluyor ama kapının boyutundan dolayı olmuyor. Engelli tuvaletlerinin olması çok önemli. Konaklama tesislerinde de tabi dediğim gibi yine işte asansörün olması, odalarının kapılarının engelliye, duruşlarının engelliye uygun olması, yataklarının bir odanın tabi ki fizibilite olarak da tekerlekli sandalyelinin rahat hareket edebilmesi için o rahatlığın sağlanması lazım. Çünkü bir iki kişi bir odada tekerlekli sandalyeli olarak kalsa sıkıntı yaratabiliyor bazı oda şekillerinde. O yüzden daha portatif bir oda şekli olabilir yani. Yurt dışında çok örnekler var bu anlamda. Yani çok fazla angarya eşyadan ziyade engellinin rahat ulaşabileceği, ne bileyim bir şekilde tekerlekli sandalyenin sığabileceği, bulunabileceği odalar olmalı. Çünkü iki tekerlekli sandalye aynı odada kalsa hani eşyasını bile alamayacak duruma gelebiliyor mesela.” (S16). “Genelde işte her spor salonunun girişi engelliye uygun olmayabiliyor. Ya da senesine uygun olarak salonlar çok bulunmadığı için gidiş yeri uzak yerler çok farklı uzak yerlerde olabiliyor. Onun gibi sıkıntılar tabi ki yaşanabiliyor.” (S17).

“Çalıştığımız spor tesisinde engelliler sandalye ile çıkıyorlar. Ben merdivenle çıkıp merdivenden yürüyebiliyorum. Tek bacağım protez olduğu için ama sandalyeli arkadaşlar için bir üst kata çıkmak oldukça zor. Elektrik kesildiğinde jeneratör devreye girmediğinden arkadaşlar kucakla inmek zorunda kalıyorlar insanların kucagında. Bu da o insanlar için büyük bir endişe yaratıyor. Tesislerin biraz daha geliştirilmesi lazım. Geçmişe yönelik çok gelişti ama mesela Türkiye'nin para atıcılık da en büyük merkezi şu an bütün kamplarını Eryaman'da yapıyoruz. Biraz daha geliştirilmesi gerekir. Çünkü iki sandalyeli aynı anda salonun içerisinde dönemiyor. Çünkü çok dar bir alan.” (S29). “Bazı yerlerde engelli rampası bulunmuyor. Olan rampalarda da aşırı bir yüksek rampalar olduğu için sandalyeli arkadaşlar zorluk çekiyordu mesela eğim yüksek olduğu için çıkışlarda salona girişlerde problem yaşanıyor. Girişlerde böyle tümsekler oluyor normal spor salonundaki kapı girişlerinde. Mesela onlarda problem yaratabiliyor sandalyeli arkadaşlar için.” (S34).

Katılımcılar engelli sporcuların spor tesislerine erişimi ve kullanımı konusunda önemli sorunlar olduğunu vurgulamıştır. Spor tesislerinde engelli sporcuların ihtiyaçlarının dikkate alınması gerektiğini, tesislerin giriş ve çıkışlarında rampa, asansör gibi engelli erişimine uygun düzenlemelerin olması gerektiğini, merdivenlerin yüksek eğimli olmaması ve tekerlekli sandalye kullanıcılarının zorlanmaması gerektiğini, kapı genişliklerinin tekerlekli sandalye kullanımına uygun olması gerektiğini, engelli tuvaletlerinin bulunması ve kullanıma uygun olması gerektiğini, antrenman ve müsabaka alanlarına erişimde engellerin olmaması gerektiğini, spor ekipmanlarının engelli kullanımına uygun olması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu sorunların engelli sporcuların spor tesislerine erişimini ve aktif katılımını ciddi şekilde kısıtladığını belirtmişlerdir. Engelli dostu düzenlemelerin yapılmasının, tesislerin engelli sporcuların ihtiyaçlarına göre tasarlanması ve engelli kullanıcıların rahat hareket edebilmesi için gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Böylece engelli bireylerin spor yapma ve müsabakalara katılma imkanlarının artacağını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, spor tesislerinin engelli bireylerin erişimine ve kullanımına uygun hale getirilmesi, onların spor yapma haklarının ve fırsatlarının artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Spor tesislerine ulaşımın kolaylaştırılmasına dair katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Normal engelli olmayan bir sporcu hastaneye, spor salonuna, antrenmana ulaşmada hem araç olsun işte şehir içi taşıt aracı olsun, halk otobüsleri olsun bir şekilde ulaşabiliyor. Ama engelliler o konuda ulaşımında sıkıntı yaşıyor. Yani spor tesisinde gitmekle ilgili çok ciddi sıkıntı yaşıyor. Herkesin kendi özel arabası olmayabiliyor. Yani engellilerde bir de şimdi baktığınız zaman ekonomik olarak çok ciddi sıkıntı yaşayan insanlar var. Yani engelli

sporcularla ilgili bunların spora ulaşmasıyla ilgili. Kendi arabası yoksa yani olmadığını da sayarsak çok ciddi sıkıntı yaşıyoruz. Yani bir kere spora ulaşma ile ilgili dezavantajlı bir durum var. Çok ciddi bir dezavantaj var.” (S1). “Ulaşım anlamında maalesef çok kötü bir durumdayız. Ama bu sadece engelli bireyler için değil, tüm toplumun da aslında zorlandığı bir durum var diyebilirim. Çünkü çok kötü. Ben İstanbul'da yaşıyorum yani kaza öncesi dönemini de hatırlıyorum. Yani çok kötü bir şehirleşme var ve yani bir yere ulaşmak gerçekten çok zor ve yorucu olabiliyor. Yani arabayla yaptığımızda da o olabiliyor. Çünkü park yeri bulmak konusunda bile zorluk yaşayabiliyorsunuz. Onun haricinde yine İstanbul sonuçta düz bir şehir değil. O anlamda tabii zordur ama yani en azından yeni yapılan yerlerde problem olmayacak şekilde çözümler bulunabilir. Yani bu anlamda denetim mekanizmasının çok doğru çalıştığını düşünmüyorum. Yani bir şekilde ruhsat alınıyor, izinler veriliyor ama özellikle yani yapı konusunda ya da şehir içi ulaşım konusunda kaldırımlar, yaya geçitleri bu düzenlemeler konusunda sürekli her yerde bir çalışma var ama hiçbir şekilde düzelmeyen maalesef bir şehir düzeni içinde yaşamaya çalışıyoruz.” (S2). “Bizim en büyük sorunumuz ulaşım. Yani kulüpler evinizin çok yakınında değilse o kulübe ulaşmak zor. Bir engellinin hele bir tekerlekli sandalyelinin ulaşması çok zor. Yani oraya otobüs gidiyor mu büyük ihtimal gitmiyor. Gitse bile hemen önünden geçecek mi? Geçme ihtimali az. Yani %99'u bile geçse yani %1 ihtimalle geçmiyordur. Olsa bile kaldırımların uygunluğu hiç yok. Tek başına gitmesi zor. Yani ancak bir yere gideceksen kendi aracın olacak. Ancak o zaman ulaşabiliyorsunuz. Yani en büyük sıkıntımız ulaşım. Yani benim şöyle bir şansım vardı ilk yani okçulukla tanıştığımda aracımı almıştım. İşte kulübe öyle gittim. Aracımla gittim. İlk gittiğim kulüp yakındı. Yani beni 4 kişi sandalyeden indirdi oraya. Bir denedim öyle ama artık odan sonra o kulübe ben gitsem de zaten onlar almazdı. Çünkü şey yoktu. Yani asansör yoktu. Sonra başka bir kulübe gittik. Orası düzdü orayı bulduk. Ama eğer benim aracım olmasaydı, benim bu spora başlamam hayaldiydi. Yani kulübe şu an aracım gidersen şu an benim gitmem en az bir 30-45 dakika arası sürüyor. Ama aynı şeyden bir toplu ulaşım ile gitmeye kalksan en az 2 saatini alır. Genelde 4-5 araç değiştirmen gerekir. Yani antrenman süresi zaten hani yolda geçiyor tamamen.” (S3). “Bazı engelli arkadaşlarımız var. Evleri uzak tabii. Mesela Kocaeli'nde şöyle bir imkân var. Mesela bazı engelli arkadaşları evlerinden alıyorlar, spor salonlarına götürüyorlar arabalarla. Ama şu an Antalya'da veya başka bir yerde öyle olmayabilir. Mesela bazı sporcu arkadaşlar sıkıntılı gidiyor, geliyor. Yani erişim noktası yok. Ulaşabilecekleri bir vasıta yok. O yüzden olsa daha güzel olur.” (S12).

Katılımcılar engelli sporcular için ulaşımın büyük bir sorun teşkil ettiğini, özel arabaları olmayan engelli sporcuların toplu taşıma araçlarını kullanmakta zorlandığını, halk otobüslerinin engellilerin spor tesislerine ulaşımında yetersiz kaldığını belirtmektedir. Engelli sporcular şehir içi ulaşım altyapısının yetersizliğinin tüm vatandaşları etkilediğini ancak engelliler için daha da büyük bir dezavantaj oluşturduğunun, kaldırımların uygun olmadığını, yaya geçitlerinin düzensizliğinin,

park yeri bulmanın zorluğunun engellilerin ulaşımını daha da zorlaştırdığını ifade etmiştir. Bazı illerde engelli sporcular için servis hizmeti sunulduğunu buna örnek olarak Kocaeli'nde engelli sporcuların evlerinden alınıp spor salonlarına götürüldüğünü ancak bu hizmetin tüm iller için geçerli olmadığını vurgulamışlardır. Sonuç olarak, engelli sporcuların spor tesislerine erişiminin kolaylaştırılması için ulaşım altyapısının iyileştirilmesi, spor tesislerinin engellilere uygun hale getirilmesi ve servis hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Antrenman yapılacak yerlerin arttırılmasına dair katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Yani aynı şeyleri devam ediyor bazı sorunlar yani milli olduktan sonra değişen bir şey yok. Uygun antrenman sahası bulmak çok zor. Hele de okçuluk için. Şu an Türkiye’de zaten sayılıdır. Hani 50 metre kapalı ve güvenli bir alan bulmak aşırı zor. Bir de işyerinde çalışıyorsanız antrenman yapmak için biraz daha zorlanıyorsunuz. Yani herkes size o izni vermiyor. Federasyondan da antrenman yapılması için izin verilmesi konusunda böyle kesin bir kanun maddesi yok. Onlar da zorla yapıyor. Yani sizin başınızdaki müdürün inisiyatifine kalmış bir şey o. Olumlu ise izin veriyor. Olumsuz ise sorun hiç sorumluluk almıyor. Nasıl yaparsan yap diyor.” (S3). “Tesis konularında maalesef ülkemizde okçuluk branşına uygun tesisler yok. Çünkü bir silah bu. Aynı zamanda okçulukta yapılanmaların da güvenliği ön planda. Yani böyle hem güvenli olacak hem giriş çıkışı uygun olacak. Hem ne bileyim biz şimdi ilk başlarda evet kısa mesafe kapalı alanlarda kullanabiliriz ama sadece okçuluk üzerinde değerlendirmiyor bu kapalı alanlar. Voleybol, basketbol gibi onlardan arda kalırsa okçuluk yapılıyor. Çünkü dediğim gibi okçuluk bir silah sporu olduğu için hala onun güvenliğini sağlamakta herkes zorlanıyor. Böyle bir şeye kimse girmek istemiyor açıkçası. Düzenleme konusunda bu zamanlara kıyaslarsak gelişim sağladık. Tesisleşme açısından, işte uygunluğu açısından gelişim sağladık. Önceki yıllarda maalesef böyle düzenlemelerde sıkıntı yaşıyorduk. Sadece ben mesela kendi kulübümden örnek vereyim, ilk kulübümden şimdi İstanbul Büyükşehir’e transfer oldum. Orada da yaşadığımız bazı zorluklar oluyordu işte. Kullandığımız saha basketbol sahası idi. Orada haftanın belirli günleri antrenman yapabiliyorduk. O düzenlemeyi ayarlamak içinde basketbol antrenmanlarının olmadığı saatleri seçmek zorundaydık. Orada tabi kısıtlamalar oluyordu, kısıtlı zamanlar oluyordu. O anlamda zorluk yaşıyorduk. Ama diğer taraftan baktığımızda dışarıda dediğim gibi mesela zordu. Tesisleşme açısından baya bir geride kalmışız maalesef. Engelli arkadaşlarımızın en çok bu şeylerden şikayetçiydi. Salona girememe, başladığı yere devam edememe gibi imkanlar kısıtlı yani.” (S5). “Antrenman yapacak yerler de böyle kısıtlı. O yüzden daha çok saha olmalı her şey maddiyata dönüyor maalesef ki doğrudur” (S6). “Yani bize uygun hiçbir yer yok diyebilirim. Çünkü mesela Denizli’de ben yaşıyorum. Denizli’de şu an gittiğim yer bana uygun. Ama daha önce statta antrenman yapıyorduk. Yani yaylarımızı taşımak olsun ne bileyim oklarımızı çekmek

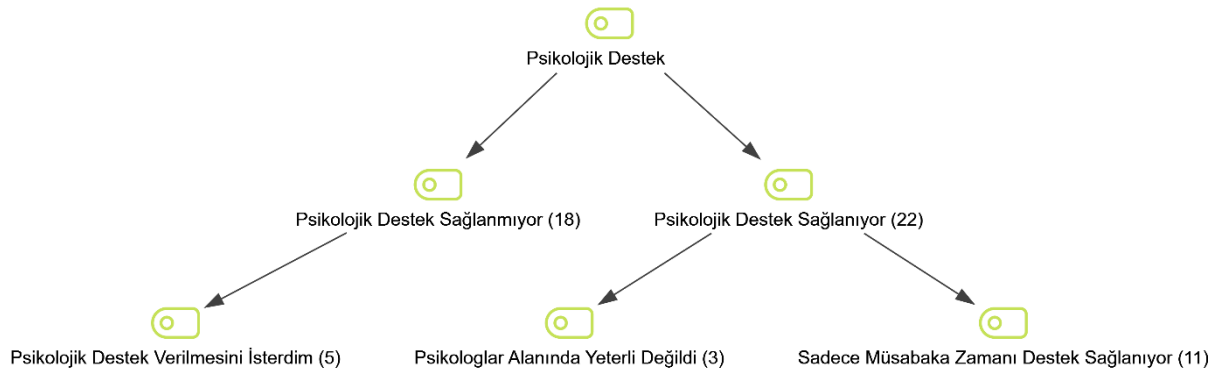
olsun bayağı bir zorluk çekiyorduk.” (S7). “Benim 2011 yılından beri yaşadığım tek sıkıntı bir tesiste antrenman yapamıyor olmam. O da şöyle mesela ben yıllardır belli yetkililerle de görüşmeme rağmen burada hiçbir şekilde okçuluk sahası yok, okçuluk sahası var, bir salon var ama o da ikinci katta ve ben buraya çıkamıyorum. Daha önce söylemişim işte bir asansör yapılırsa, yani binanın şekli bozulmadan dışarıdan bir asansör yapılırsa diye yetkililere de söyledim. Herkes de tamam hani yapacağız falan dediler. Yani 2011 yılından beri hiç öyle bir tesis yapılmadı. Onun dışında biz sporumuzu dışarıda yapıyoruz. Biz açık havada atıyoruz 70 metre. Benim antrenmanım hiçbir şekilde sahada olmadı. Ben futbol sahasında attım bir tane tarla kiraladık orada attım. Yani hep kendi imkanlarımla yapmaya çalıştım. O yüzden benim şimdiye kadar yaşadığım tek sıkıntı tesis konusunda bir zorluk yaşadım. O yüzden sadece dediğim gibi tesis konusunda hala daha sıkıntı yaşıyorum. Yani bir okçuluk sahasında değil de herhangi bir gençlik merkezinde ok atıyorum. Normalde benim 70 metre atmam gerekirken ben şu an mesela 5 metrede atıyorum, 20 metrede atıyorum ve benim bir okçuluk saham yok. Tek sıkıntım bu benim. Ya bana spor yapabileceğim, antrenman yapabileceğim bir ortam oluşturulması lazım. Çünkü o beni daha da çok güdüleyecek. Ben tek başıma burada mücadele verirken bazen yoruluyorum. Yani 2011 yılından beri tek başıma mücadele ediyorum. Benim kulübüm şu an İstanbul Okçular Vakfı Spor Kulübü. Ben o kulüp adına atıyorum. Yani burada bir antrenörüm yok. Tek başımayım. Tek başıma antrenman yapıyorum. Belli bir sporcular da yok. O yüzden beni güdülen hiçbir şey yok yani. Eğer burada bir okçuluk sahası olsaydı ya da ben o okçuluk salonuna çıka bilseydim, asansör olsaydı daha fazla güdülen girdim. Yani yanımda birkaç tane sporcu olsaydı daha iyi hissedebilirdim. Şu an tek başıma mücadele veriyorum gibi bir şey yani.” (S8). “Hocam ben 2021 yılında profesyonel olarak halter yapmaya başladım. Yalnız yaşıyorum hem de Yalova Devlet Hastanesinde işçiyim, çalışıyorum. Her gün 8-5 işe gidip geliyordum. Saat 17.00’den sonra Yalova Gençlik Sporla yaşadığım sıkıntıdan dolayı beni salona almadılar. Antrenman yapma imkanı vermediler.” (S12). “Eskiden Konya’da spor yapıyordum. Yani affedersin böyle bir çukurun içinde, bir ahırın içinde antrenman yapıyorduk. Yani donarak yapıyorduk. Yani kolay gelmedik biz buralara. Hani bir stadyumun içinde yapıyordum, onun da en birinci katı bodrum gibi bir yerdi. Yani soba ile işte elimdeki ısıtıcılar ile o şekilde yani şampiyon olduk. Yani kolay olmadık. Hala da var böyle sorunlar.” (S13). “Spor tesisleri biraz daha çoğalırca çünkü olsa bile çok yeterli de olmuyor açıkçası. Çünkü halen poligon kullanıyorum. İstanbul Poligon sadece benim kullandığım, benim bulunduğum yer var. Başka bir poligon yok. Bunların sayılarının çoğaltılması özellikle çok çok daha iyi olur. Benimkinin dışında yok diyelim.” (S23). “Bunun yanı sıra en büyük tesisimiz Mersin’de. Türkiye’deki en büyük atıcılık şeyi tesisi Mersin’de ama biz Ankara’da olmasını ve İstanbul’da olmasını istiyoruz. Biraz daha geliştirebiliriz bu tesisleri. Tesis sayısını artırabiliriz.” (S29). “Salonların birçoğunda mesela antrenman saatlerinde biz sporcuların çoğu çalıştığı için akşamları antrenmana gitmek zorunda kalıyorlar. İşte akşamları da salonlar yani çoğu

salon dolu oluyor ve maçlar oluyor. Bu yüzden antrenman yapmakta, saat bulmakta daha doğrusu zorluk çekiyorlar. Bu zorlukları var.” (S32).

Katılımcılar engelli sporcuların antrenman yapabilecekleri uygun tesislerin yetersizliğini, özellikle okçuluk, halter ve atıcılık gibi branşlarda, sporcuların antrenman yapabilecekleri güvenli ve uygun tesisleri bulmakta zorlandıklarını bu durumun Türkiye'deki spor branşları için önemli bir sorun olduğunu vurgulamıştır. Okçuluk branşında, sporcular kapalı ve güvenli alanların eksikliğinden bahsetmektedir. Bazı sporcular futbol sahalarında ya da kiraladıkları tarlalarda antrenman yapmak zorunda kaldıklarını vurgulamıştır. Halter sporcuları eski, yetersiz ve uygun olmayan koşullarda antrenman yapmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Atıcılık branşındaki sporcular ise tesislerin sayısının artırılması ve daha geniş coğrafi dağılıma sahip olması gerektiği vurgulanmaktadır. Genel olarak, sporcular antrenman yapabilecekleri uygun tesislerin sayısının artırılması, bu tesislerin engelli erişimine uygun hale getirilmesi ve sporcuların antrenman saatlerinin daha esnek olması gerektiğini belirtmektedirler. Özellikle akşam saatlerinde ve hafta sonlarında antrenman yapabilme imkanlarının artırılması önemli bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, spor tesislerinin sayısının ve niteliğinin artırılması, sporcuların antrenman yapma koşullarını iyileştirecek ve onları daha iyi motive edecektir. Bu durum, sporcuların performanslarını ve başarılarını da olumlu yönde etkileyecektir.

4.3. PSİKOLOJİK DESTEK

Şekil 4. 4. Bedensel Engelli Sporculara Psikolojik Desteğin Sağlanmasına İlişkin Görüşler

Aşağıda katılımcılara psikolojik destek sağlanıp sağlanmaması konusundaki görüşlere yer verilmiştir.

Bedensel engelli sporculara psikolojik desteğin sağlandığı konusunda katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Geçen sene biz Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonunda idik. Orada bir psikolog çalışması başlamıştı. Daha önceki yıllarda orada sürekli kamp psikoloğun olduğu dönemler eski yıllarda yoktu. Geçen sene uygulama başladı. Şu an okçuluk federasyonunda da uygulama ilk başladığımız günden beri devam ediyor. Yani kampımızda sürekli psikolog var. Psikolog ile özel zihinsel gelişim seansları var. Yani takım olarak çalıştığımız seanslarda var ve bireysel olarak da destek alabiliyoruz. Yarışmalarda psikologdan destek alabiliyoruz. Bu anlamda psikolojik destek sağlanıyor. Onun için teknik ekibin içinde bir psikolog çalışıyor.” (S2).

“Psikoloğumuz var. Bizimle her kamp birlikte ve yarışmalara birlikte gidiyoruz. Birlikte testler çözüyoruz, aktiviteler yapıyoruz. Grup çalışmalarımız oluyor. Bireysel çalışmalarımız oluyor ki ben şu an arasam açar yani o derecede hemen ulaşabiliyorum. Ne zaman kafam bir şeye takılsa ya da bir problem çözme durumunda yani şu saatte ya da gecenin bir yarısı arasam bile mutlaka dönüş alıyorum. Bu yüzden bu konuda çok doygun hissediyorum.” (S4).

“Psikolojik destek sağlıyor. Zaten bizim de milli takımda psikoloğumuz var. Her türlü destekliyorlar bizi.” (S6).

“Şu an sağlanıyor, doktorumuz ve diyetisyenimiz var.” (S7).

“Evet sağlıyorlar bizim şu an federasyonumuz değişti zaten sonradan dahada profesyonelleşti. Onun dışında Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün de bana yardımı olmuştu bu konuda. Ben psikolojik bir süreç yaşadım. Kota alamadığım için, Japonya'ya gidemediğim için baya böyle bir şey olmuştu. Sonra tekrardan iyi olabilmem için bana bir gençlik spor psikolog ayarladı. Şu anda zaten federasyonumuz bize her türlü hizmeti veriyor. Bizle birlikte milli takımda veriyor. Biz kampa başladığımız andan itibaren zaten psikolog kadromuz yanımızda oluyor ve bu da beni çok iyi yönde etkiledi. Puanların yükselmesi falan zaten hep psikologla alakalı. Ben kota yarışmasında bile final atarken yanımda psikoloğum vardı. Yani onunla bulmaca çözerek attım. Ben o şekilde kotayı aldım. Yani bize çok iyi destek sağlıyorlar.” (S7).

“Evet çok iyi bizim tabi genel. Hani mesela psikolog olsun, fizyoterapist olsun eksiğimiz ne varsa hepsini karşılıyordu. Bizi hiçbir zaman yalnız bırakmıyordu. Yani her biri gelip bize soruyordu. Bir ihtiyacınız, bir eksiğiniz var mı? Yani varsa da nedir? Mesela biz söylüyorduk, bir hafta içerisinde bunları tamamlıyorlardı.” (S11).

“Böyle bazı kamplarda görüyorduk ama diğer kamplarda görmedim. Yani psikolog falan.” (S12).

“Evet görüşüyorlar yani federasyonumuzun imkânı olmasa bile yapıyorlar ama olmasa bile Gençlik Spor Bakanlığımız bu konuya çok önem veriyor. Spor psikologları mevcut zaten çoğunu yapıyoruz burada. Spor salonlarında da faydalanıyoruz.” (S15).

“Biz daha önce bedensel engeli federasyonuna bağlıydık. Orada böyle bir şey yoktu. Şimdi bizim tarafa bağlandık. Burada öyle bir destek var. Onu kullanıyorum. Gerçekten çok

faídasını görüyoruz. Masaj olsun, doktor olsun, fizyoterapist olsun, diyetisyenler olsun hepsine tek tek gidiyoruz. Yani bu fırsatımız varken değerlendiriyoruz biz bunu.” (S20). “Bir adam verdiler bize. Yani görüş deseler de görüşeceğim en son kişi oydu. Hayatını seviyorsan gitmemen daha iyiydi öyle bir insandı. Hemen seni yargılıyor. Hani şey var ya, okullara gidersin de öğretmen böyle şey yapar. Bazı öğretmenler insanı okumadan soğutur ya, aynı onun gibi bir şeydi. Çok yargılayıcı idi. Bir şey söylüyorsun sen öylesin diyordu direk yüzüne karşı. Hani tuhaf bir insandı. Ondan psikolog olarak hiç kabul etmedim o adamı.” (S24). “Bu geçmiş dönemde biz Bedensel Engelliler Federasyonu'na bağlıydık. Şimdi Avcılık Atıcılık Federasyonuna geçtik. Bir yönetim değiştiğinde buna benzer bir şey yaptılar. Ama tamamen çıkar bir tane sıradan bir psikolog getirmişlerdi. Hiçbirimizde beğenmedik. Şu an sadece olimpiyat merkezinde bakanlığın sağladığı olimpiyat merkezinin sağladığı psikologlar var ama geliştirilmeli.” (S29). “Federasyon değişmeden önce Milli Takım psikoloğu vardı. Milli Takım psikoloğu, Bakanlığımızın psikoloğu öyle söyleyeyim. Spor Bakanlığının psikoloğu bizlere yardımcı oluyordu. Her konuda istediğim zaman ulaşabiliyordum.” (S31). “Yani psikolojik destek sağlıyorlar. Hem maddi hem manevi her türlü şeyde destek sağladığı gibi psikolojik destek de sağlıyor. Turnuvalarda biz istediğimiz zaman hani psikoloğa ihtiyacımız varsa talep ettiğimiz çerçevede bize yardımcı oluyorlar. Biz çoğu zaman bu konuda psikolojik destek konusunda talep etmiyoruz. Çünkü bu konuda hani biz olimpiyat sporcusu olduğumuz için olimpiyat merkezinde psikoloğumuz var. Yani psikoloğumuza sürekli devam ediyoruz. Federasyondan herhangi bir şey konusunda bu konuda talep etmedik. Federasyon bu konuda size her türlü desteği veririm dese de biz bu konuda herhangi bir talepte bulunmadık.” (S40).

Katılımcılar psikolog eşliğinde çalışarak psikolojik destek aldıklarını, bu desteğin kamp süreçlerinde ve yarışmalarda da sağlandığını ifade etmiştir. Okçuluk federasyonu gibi bazı spor federasyonlarının psikologların yanı sıra diğer sağlık uzmanlarının da takımlarda bulundurduğu vurgulanmıştır. Bazı sporcular, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü tarafından da psikolojik destek aldıklarını ayrıca psikologların takım kamplarında sürekli olarak sporcuların yanında bulduklarını ve kamp dışında da destek sağladıklarını belirtmiştir. Buna ek olarak sporcular, özellikle milli takım düzeyinde, psikolojik destek aldıklarını ve bu desteğin genellikle kamplar sırasında sağlandığını, kamplar esnasında takım psikologları ile düzenli olarak görüşerek bireysel ve grup çalışmaları yaptıklarını belirtmiştir. Bazı sporcular, kamp dışında da psikologlarla iletişim halinde olduklarını, özellikle performans düşüklüğü, hedeflere ulaşamama gibi durumlarda psikolojik desteğe ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Ancak bazı sporcular, geçmişte aldıkları psikolojik desteğin yeterli olmadığını, hatta olumsuz deneyimler yaşadıklarını belirtmektedir. Genel olarak, sporcuların psikolojik destek

alma konusunda memnun oldukları, bu desteğin performanslarına olumlu katkılar sağladığı görülmektedir. Ancak bazı iyileştirme alanlarının da olduğu anlaşılmaktadır.

Bedensel engelli sporculara psikolojik desteğin sadece müsabaka öncesi sağlanması konusunda katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Sağlanıyor ama bence yetersizdi. Çünkü müsabakadan müsabakaya genellikle. Şu an biraz daha değişti sistem ama önceki yıllarda müsabakadan müsabakaya psikologlar geliyordu. Senede belki bir iki kere görüyorsunuz. Bence bu hiç yeterli değildi. Daha düzenli çalışması gerekiyor. Yetersizdi bence öyle söyleyeyim.” (S10). “Ya bir dönem evet böyle bir psikolog görüşmesi yapıldı 2020'den önce. Onun dışında daha önce olmadı, sonra da olmadı hocam. Her sporcunun psikolojik desteğe tabi ki her zaman ihtiyacı var. Dönem dönem daha fazla ihtiyaç duyuyoruz. Özellikle Paralimpik Dünya Şampiyonasına, Avrupa Şampiyonasına hazırlanırken bizi psikolojik olarak desteklemesi gereken psikoloğun olması gerekiyor.” (S17). “Psikolojik desteğin devamlı olma ihtimali zaten yok ne yazık ki gerçekçi olmak gerekirse. Ama şöyle bir şey var. Bir dönem oldu. Özellikle Tokyo öncesi bu pandeminin verdiği handikapların ortadan kaldırılmasına yönelik ufak bir birkaç çalışma yapıldı. Öylece kaldı yani o da bakanlığın federasyonlara tahsis ettiği spor boyutlarıyla ufak birkaç çalışma yapıldı. Ne amaçla yapıldığını da hala çözemediğim bir şeydi o devamlılığı olmadı. Ama o konuda ne yazık ki eksiğiz. Spor hekimleri konusunda, fizyoterapistler konusunda ne yazık ki daha gerideyiz diyebilirim.” (S19). “Psikolojik desteğin sürekliliği yoktu. Sadece böyle kamplara gelme sıkıntısı bazı yarışların kötü gittiğinde geldiler o kadar. Şu an yok yani ben kendim özel şahsi gidiyorum yani federasyonun bu konuda yok.” (S21). “Şu an biz yeni geçtik Avcılık Atıcılık federasyonuna. Ondan önceki federasyon bize psikoloğu son anda verdi. Bu federasyona geçmeden önce, ondan önce de verdiler de. Bizim çok eski bir hocamız kabul etmedi psikoloğu. Çünkü tam psikoloğu şey zamanı veriyorlardı. Olimpiyata gitmemize on beş gün kala psikolog gönderiyorlardı. Ondan dolayı da antrenörümüz şey diyordu yani ben sporcularımızı bu düzeye kadar getirmişim on beş gün kala aklını karıştırmayın diyordu. Ondan dolayı psikoloğu reddediyordu. Düşününce bana da öyle geliyor. Hani iyi ki reddetmiş diyorum.” (S24). “Şu anda görüşmüyorum ama 2020 Tokyo'da giderken psikolog desteği sağlandı federasyonumuz tarafından. Ama bu sürekli sağlanan bir durum değil.” (S34). “Yani şu an görüşmüyoruz ama dönem dönem bu başımıza gelen antrenörlerin isteğiyle oluyor genelde. Eğer antrenörümüz şu an bütün yönlerimizle hazırlamak isterlerse psikologlar da geliyor. Örnek verecek olursak 2020 Tokyo Paralimpik Oyunlarında bir kere. 2019 Avrupa Şampiyonası'nda da bir iki yıllık bir psikolojik destek aldık.” (S35).

Bazı sporcular, müsabakalardan hemen önce yani 15 gün gibi kısa bir süre öncesinde psikolojik destek aldıklarını, ancak antrenörlerinin bunu uygun bulmadığını belirtmişlerdir. Diğer sporcular ise, özellikle büyük organizasyonlar öncesinde yani

Olimpiyatlar, Avrupa ve Dünya Şampiyonaları öncesinde psikolojik desteğin sağlandığını, ancak bunun yeterli olmadığını, daha düzenli ve sürekli bir desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Basketbol ve yüzme gibi branşlar için son yıllarda milli takım düzeyinde psikolojik desteğin sağlanmaya başlandığı, ancak bunun da sürekliliğinin olmadığı, dönemsel olarak gerçekleştiği vurgulanmıştır. Genel olarak sporcular, psikolojik desteğin sadece müsabaka dönemlerinde değil, antrenman ve hazırlık süreçlerinde de sürekli olarak sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak, sporcuların psikolojik destek alma durumunun genellikle müsabaka dönemlerine sıkıştığı, ancak sporcuların bunu yeterli bulmadıkları ve daha düzenli, sürekli bir desteğe ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır.

Bedensel engelli sporculara psikolojik desteğin sağlanmadığı konusunda katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Hayır, herhangi bir psikolojik destek sağlamıyor.” (S11). “Yok yok herkes kendi halinde diyelim.” (S12). “Federasyonumuz kesinlikle psikologla görüştürülmüyor. Hayır, öyle bir şey yok. Herhangi bir destek, psikolojik bir destek verilmiyor. Hayır kesinlikle yok. Hangi federasyonla çalışırsam çalışayım maalesef şöyle bir deyim var meyve veren ağaç taşlanır. Bunu bilhassa da zaten yüzüme karşı da söylüyorlar. Sen meyve verme, bizde taşlamayalım diyorlar. Yani ben bunu bakanlığa kadar da intikal ettirdim. Yani tamam belki şu anda başka federasyon altında çalışıyorum. Çünkü bizleri normal federasyona bağladılar ama hiçbir şey değişmiyor.” (S13). “Hayır. Psikolojik desteği biz hocalarımızdan yani antrenörlerimizden alıyoruz.” (S14). “Ben Milli takımda yirmi seneyi geçkin olarak oynuyorum. Bu süreçte hani belki Tokyo'dan önce bir kez geldi sanırım bakanlığın bir psikoloğu vardı. Onun dışında hiç şimdiye kadar öyle profesyonel anlamda hiçbir psikologla çalışmadık.” (S16). “Yani yok görüşmedik. Ben görüşmedim yani psikolojik destek de almadım. Yaptığımız iş çok zor ve çok meşakkatli bir yol. Yani nelerle karşılaşabiliyoruz, karşılaşacağız ve daha neler yaşanacak? O yüzden bunun temelinde uzun vadede olduğu için temeli atılması gerekiyor bence. Yani destek alınması gerekiyor bence.” (S18). “Yok bununla ilgili eksiklerimiz çok. Yani işin teknik kısmı doğru atış alanı ve şeylerde ufak tefek şeyler var ama psikolojik destek şu ana kadar hiç

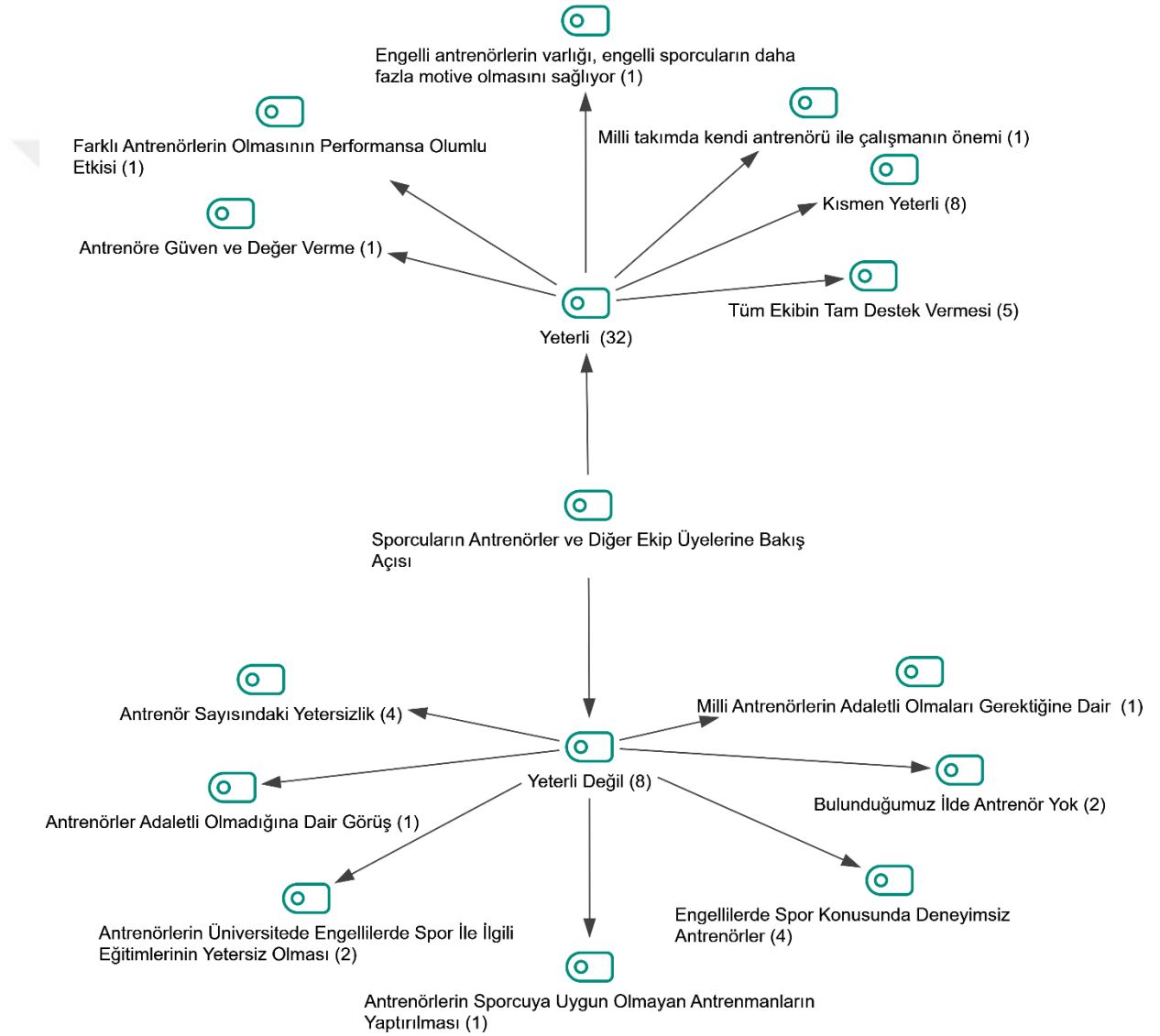
sağlanmadı.” (S22). “Hiç görüşmedik bu zamana kadar. Psikolojik destek verilmesini isterdim işler zor olduğu için bizim de desteğe ihtiyacım olurdu, güzel olurdu.” (S23). “Şu anki federasyonumuz sağlamadı ama ben oradan kendime psikolog ayarladım. Zaten bana da sordular hani psikoloğun var mı falan diye. Ben de var dedim. Burada Bursa'daki Merkezde bir psikologla görüşüyorum bir seneden beri.” (S24). “Bedensel Engelliler Spor Federasyonundan Avcılık Atıcılık Federasyonuna geçtik. Yani o bedensel engelliler federasyonunda. Biz hiçbir zaman psikologla çalışmadık. Yani branş olarak da işte kişisel olarak da hiçbir zaman psikologla çalışmadık. Çalışılması gerekiyor mu? Bence gerekiyor. Zaten bizim yaptığımız spor mental üzerine çok gerek duyulan bir spor. O yüzden hem psikolojik hem de mantalitemizin yüksek olması gerekiyor. Tabi bu da psikolojik destek gerektiriyor.” (S26). “Maalesef bu 2014 yılında birkaç defa oldu ama ondan sonra bu tarz şeyler çok fazla olmadı. Hatta hiç bile diyebilirim.” (S30). “Yok hayır öyle bir şey yok. Sıkıntısı olan sporcular talep ederse, federasyonla bunu sağlarsak çok daha verimli, faydalı olur.” (S32). “Yani bence devamlı olması sportif açıımızdan daha yararlı olacağını düşünüyorum.” (S35). “Yok hayır. Federasyonumuz herhangi bir destek, psikolog desteği sağlamadı.” (S39).

Bazı katılımcılar önemli müsabakalarda psikolojik destek aldıklarını, ancak bunun süreli ve geçici olduğunu belirtmektedir. Sürekli psikolojik destek sağlanmasını gerektiğini, psikolojik desteğin özel ve büyük müsabakalarda sağlandığını, ancak bunun sürekliliğinin olmadığını vurgulamaktadır. Sürekli psikolojik desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmektedirler. Katılımcılar sporcular için federasyon tarafından psikolojik destek sağlanmasının çok daha verimli ve faydalı olacağını belirtmektedir. Katılımcılar branşlarında ve kişisel olarak hiçbir zaman psikolojik destek almadıklarını, ancak bunun gerekli olduğunu düşündüklerini dile getirmektedir. Psikolojik ve mental açıdan güçlü olmaları gerektiğini vurgulamaktadırlar. Ayrıca psikolojik desteğin devamlı olmasının sportif açıdan daha yararlı olacağını ifade etmektedir. Sonuç olarak sporcular psikolojik desteğin sürekli ve düzenli olarak sağlanmasını talep etmektedir. Önemli müsabakalarda geçici olarak verilen bu desteğin, sporcuların ihtiyaçlarını

karşılamaadığı ve sürekliliğinin olması gerektiği vurgulanmaktadır. Sporcular, psikolojik ve mental açıdan güçlü olmaları için bu desteğe ihtiyaç duymaktadır.

4.4. ANTRENÖR VE DİĞER EKİP ÜYELERİNE BAKIŞ AÇISI

Şekil 4. 5. Sporcuların Antrenör ve Diğer Ekip Üyelerine Dair Görüşleri

Aşağıda katılımcıların antrenör ve diğer ekip üyeleri hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Sporcuların antrenör ve diğer ekip üyelerini yeterli olarak değerlendirdikleri görüşleri şu şekilde;

“Şu an ki okçuluk milli takımında antrenörlerimiz var. Aynı zamanda bir destek ekibimiz var. Destek ekibinin içinde bir tane pat dediğimiz var, bir tane üyemiz var. Psikoloğumuz var, terapistimiz var, diyetisyenimiz var, kondisyonerimiz var. Yani anladığınız her alanın bütün yetkilere sahip ve hepsinin en iyisi hepsinin en profesyoneli seçiliyor. İnanın ben grip olduğumda bile anında bana serumla ya da ilaçla bilinçli müdahale eden bir medyum ve hemşirem var. İşte daha sonrasında psikolojik bir sorun yaşadığında ya da bir şeye takıldığında buna profesyonel yönden müdahale eden bir ekip var.” (S4). *“Yani dediğim gibi okçuluk federasyonuna geçtikten sonra gerçekten kaliteyi ön planda tutan, sporu ve sporcuyla gerçekten tanıyan kişilerle birlikte çalışıyoruz. Şu anda başımızdaki teknik direktörümüz gerçekten dünya çapında bir teknik direktör. Yani yıllardır da dünya okçuluğunda gerçekten. Teknik direktörümüz, yıllardır Türk Okçuluğunda gerçekten nam salmış. Yıllardır da uluslararası organizasyonlarda başarı elde etmiş profesyonel bir ekibi var. Onun eşliğinde çalışıyoruz. Bizde onun kurduğu ekiple çalışıyoruz. Bu bizim için gerçekten büyük bir şans. O ve ekibi zaten kaç yıldır da hep yılın antrenörü seçiliyor. Bilgisi, becerisi, gelişimi, sporcunun dilinden anlayışı yani böyle insanlarla çalışmak hem sporcu için şans hem onun altındaki antrenör için şans, hem de ekibi için gerçekten büyük bir şans. O ekip de bize gerçekten son dönemlerde güzel şeyler katıyor.” (S5).* *“Ekibin yeterli olduğunu düşünüyorum. Biz on bir kişiyiz. Onlar on kişi. Yani neredeyse bire bir kişiye bir tane düşüyor gibi. Yani şu anki federasyon gerçekten bize özen gösteriyor.” (S7).* *“Fazlasıyla yeterli olduğunu düşünüyorum. Yani hem antrenör ekibi hem de teknik ekip var. Teknik ekip dediğimiz de işte fizyoterapistimiz var, hemşiremiz var, paramedik üyemiz var, psikoloğumuz var. Yani hepsi elinden gelen her şeyi yapıyorlar. Biz sadece katıyoruz. Yani onun dışında başka düşüncemiz bir şey olmuyor. Çünkü bizim adımıza zaten antrenörler her şeyi düşünmüş oluyorlar. Biz o sahaya sadece sporcu olarak hazır bir şekilde çıkıyoruz.” (S8).* *“Yani bu dönemine göre değişir. Dediğim gibi ben yirmi iki yıl yüksek performans spor yaptım ve burada da onlarca antrenör gördüm, onlarca fizyoterapist gördüm ama genel olarak sağlık kurulumuz ve kondisyoner ekibimiz iyiydi. Antrenör ekibimiz de bazen iyiydi, bazen çok iyiydi, bazen kötüydü.” (S10).* *“Bizim federasyonumuz değişti biz Bedensel Engelliler Federasyonundaydık. Şimdi bizi Halter Federasyonuna aldılar. Önceki federasyonda sadece bir tane antrenör verirdilerdi başımıza. Ama burada üç tane antrenörüm var, illa biri bizim kafamıza göre uyuyor yani. Kendi hocam olmasa bile biriyle anlaşıyoruz. En azından o biri sana yardım ediyor. Onunla da anlaşılmasa illa üçüncüsü yardım ediyor. Yani o zaman başımızda engellilerde bir tane antrenör veriyorlardı o dönem sakatlandım zaten. Olimpiyatlara bir ay kala benim madalya vardı, üçüncülük yine orada belli değildi. Olimpiyatta ya üçüncülük ya birincilik bekliyordum. Sonra o şeyde sakatlanınca hocayla zıtlaşınca ister istemez kendi psikolojim olsun, onun psikolojisi olsun, biraz baskı yapınca yani kendimi sakatlandım. Yani o konuda sol kolumun kasını*

yırttım. Tendonlarım parçalandı. Bir buçuk sene tedavi gördüm Ankara'da. Kendi hocam sağ olsun bir buçuk iki senedir birlikte gidiyoruz milli takım kamplarına. Ya şimdi ben sağ olsun hocam her şeyi çözüyor yani. Niye ben bunu diyorum benim dediğim yapılmıyor ama antrenör olduğu zaman şu eksik dediği zaman onu yapmak zorunda federasyon. Niye? Çünkü bu adam antrenör. Bunlar eksikse mecbur olacak diyorlar. Yani mecbur yapıyorlar. Şimdi biz orada kendi hocam olmasa başka hocaya söylüyorduk ya bir şey olmaz bir şekilde idare edin diye. Bizi geçiştirebiliyorlardı hocalar. Şimdi kendi hocanla başka hoca arasında fark çok oluyor. Kendi hocam ile çalıştığım için yeterli olduğunu düşünüyorum. Antrenörlerimizin çok iyi olduğunu düşünüyorum. Bilgili zaten antrenörlerimiz. Sporculuk dan gelmişler yani onlarda olimpik haltercilerdi. Biz paralimpik halterdeyiz. O yüzden biliyorlar. Yani işi bilen kişiler yapıyor; bilmeyen kişiler yapmıyor. Öncelikle sporcularımız da milli takımda olan sporcularımızın hepsi de üst düzeyler. Yani hepsi bulunduğu kategoride. Madalya alma şansı yüksek olan kişiler. Yani hepsi iyiler diyelim.” (S12). “Uzun yıllardır birlikte çalışıyoruz. Zaten şu an engelli masa tenisinin en çok emek veren insanları. Şu an zaten bizim milli takımda o yüzden yeterli derecede görüyorum. Ama tabi bu çok küçük bir sayıda. Yani bu en tecrübeli antrenör sayısı. Bunun daha çok artması gerektiğini düşünüyorum.” (S16). “Şöyle söyleyeyim benim bireysel kendi antrenörüm benim için yeterlik seviyesi çok iyi bir derece. Benim takım arkadaşım zaten kendisi arka arkaya dünya şampiyonu oldu yine. Benim ve bir arkadaşımın çalıştığı özel bir antrenörümüz var. Her bakımdan yeterli olduğunu düşünüyorum. Psikolojik anlamda da destekliyor; mental olarak da destekliyor.” (S17). “Yani haddinden fazla yeterlilik gösteriyor işin açıkçası. Çünkü biz bu branşı sıfırdan var ettik. Yani Türkiye'de hiçbir şekilde bir yurt dışı maç alma gibi bir durumu yokken biz dünya şampiyonlukları, Avrupa şampiyonlukları ve Paralimpik oyunları şampiyonlukları getirdik bu ülkeye. Bu da bizim ekibin ne kadar kaliteli ne kadar önemli olduğunun göstergesi diye düşünüyorum. Bizim en büyük şansımız profesyonelliğin yanında bir aile ortamının olması da bizi başarıya götüren en büyük etkenlerden birisi diye düşünüyorum. Çünkü sporda önemli bir kavram aile. Bizim Akdeniz iklimine sahip olan bütün ülkelerde bu önemli bir kavram.” (S19). “Antrenörüm de bu spor dalını yapıyor. Tekerlekli sandalye atletizmde. O da başarılı bir sporcu yaptığında. Yani benimle koşuyor saha içerisinde. Hani benim gibi engelli oluşundan beni daha iyi anlıyor diyelim.” (S21). “Benim hem Milli Antrenörüm hem de kulüp antrenörüm aynı. Her konuda destek veriyor. Zaten programı da ondan alıyorum. Her sıkıntıda görüşebilirim. O Ankara'da ama hocam hem milli takım antrenörüm hem kulüp hocam onunla tabii ki birebir gibi olmuyor ama gayet yeterli yani.” (S23). “Valla ben antrenörümüne çok güveniyorum. Yani o ne derse benim için altın değerinde. Ondan dolayı yani benim için çok değerli. Antrenörüm ister iş yapsın yapmasın arkamda olsun ben yeterli görüyorum.” (S24). “Ben yine çok şanslıyım. Benim antrenörüm zaten atıcılıktan gelme. 19 yıldır onunla çalışıyorum. İlk onunla başladım zaten. Ondan sonra çok deneyimli, çok donanımlı bir hoca. Bir sıkıntım olmadı yani rahatım.” (S25). “Milli takım olaraktan zaten hocalarımız bize elinden gelen desteği gösteriyor her konuda ama sadece bize antrenörlük ya

da hocalık yapmıyorlar. Yani bizim bir abimiz, bir büyüğümüz gibi de davranıyorlar. Yani bunlar milli takım içerisindeki bizim duruşumuz. Onların duruşu da çok güzel. Yani hiçbir sıkıntımız yok onlarla bizim aramızda yani her türlü şeyimizi ihtiyacımıza karşılık verecek kapasite insanlar. Yani bir sıkıntımız yok diyebilirim.” (S26). “Spor antrenörümüz olsun, yardımcı antrenörümüz olsun bir sporcunun olmazsa olmazı yani. Yanımızda olması bence çok güzel. Yanımızda olması harika. Bence başarı için onlarsız olmaz. Yeterli olduklarını düşünüyorum.” (S34). “Yani milli takımda zaten yeterliliği çok fazla. Hem psikoloğum var, masör terapistim var. Şimdi bu yaygınlaştı daha doğrusu çoğu takımda var. Kendi kulübüme gelecek olursam da yani biz Gaziantep'te bunun eksikliğini de yaşamıyoruz. Bizim kulübümüz hem yardımcı antrenör hem baş antrenör var hem masörümüz var. O yüzden son zamanlarda yani yaklaşık son üç dört yıldır bu da yaygınlaştı. Takımlar bunlara da önem vermeye başladı. Yani hem milli takımda hem de kulüplerde.” (S36).

Katılımcılar milli takım ve kulüp düzeyindeki antrenörlerini yeterli bulduklarını, antrenörlerin bilgi, beceri ve tecrübe açısından yeterli olduğunu, sporcuların ihtiyaçlarına cevap verebildiğini vurgulanmaktadır. Özellikle okçuluk ve halter gibi branşlarda, antrenörlerin ve teknik ekiplerin oldukça profesyonel ve yeterli olduğu belirtilmektedir. Masa tenisi ve basketbol gibi branşlarda da antrenörlerin ve destek personelinin yeterli olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte, bazı katılımcılar antrenör sayısının ve çeşitliliğinin artması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılar engelli sporcular için antrenörlerin engellilerin ihtiyaçlarını daha iyi anladığı ve onlara daha iyi destek sağladığını vurgulamıştır. Sonuç olarak antrenörlerini yeterli bulan katılımcılar milli takım ve kulüp düzeyindeki antrenörleri yeterli bulmaktadır. Özellikle okçuluk, halter, masa tenisi gibi branşlarda antrenörlerin, teknik ekiplerin oldukça profesyonel ve yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Sporcuların antrenör ve diğer ekip üyelerini kısmen yeterli olarak değerlendirdikleri görüşleri şu şekilde;

“ Bir antrenörüm var. O Avrupa ve Dünya şampiyonu. Sporu ondan öğrendim. Diğer antrenörümde Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu mezunu halter antrenörü. Yani benim için çok iyiler. Beni onlar yetiştirdi. Ama dediğim gibi asıl branşları paralimpik olmadığı için onlar bana gönüllü olarak bakıyor. Ama engelliler için özel bir bölüm açılsaydı da o bölümden mezun olarak hocalar bize destek olsa da daha rahat oluruz psikolojik açıdan.” (S11). “Kısmen evet ama engelli bireyler olduğumuz için anlatmadan pek anlaşıldığımızı düşünmüyorum.” (S14). “Ben kısmen yeterli olduğunu düşünüyorum. Çünkü uluslararası düzeyde birçok yarışmaya gittiğimde, oradaki sporcularla görüştüğümüzde onların çalışma şekilleri ve şartları daha değişik. Yani teknolojiye ayak uydurulmuş

bir çalışma sistemiyle şu an devam ediyorlar. Bizim de antrenörlerimizin federasyonlarımızın ve bakanlığımızın kendini yenilemesi gerektiğini düşünüyorum.” (S29). “Yani şöyle aslında işte bir baş antrenörümüz var, yardımcı antrenörlerimiz de geliyor ama hani sürekli bir şey olsa, böyle bir sirkülasyon olsa ve herkesten faydalanabilsek daha güzel olur. Mesela bir yardımcı antrenör geliyor sürekli onunla çalışıyoruz ama gerçekten onun bilgisi bizim için yeterli mi, takım için yeterli mi onu bilmiyoruz ama birçok yardımcı antrenörle çalışılıyor. Herkesten böyle yeni bir şey öğrenebilsek, onlarda bizden bir şeyler alabilse, birbirimizle alışverişte bulabilirsek daha iyi olur.” (S30). “Yani aslında şöyle nasıl biz sporcular kendimizi geliştirmek için uğraşıyorsak bence antrenörlerin ya da işte biz de mekanik ellerin ya da terapistlerin de kendini geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum ben. Sonuçta dünya değişiyor. Biz nasıl spora uyum sağlamaya çalışıyorsak onlar da bence kendi branşlarını geliştirmeleri gerektiğini düşünüyorum.” (S35).

Katılımcılar Türk spor sistemindeki antrenör ve destek kadrosunun kısmen yeterli olduğunu ifade etmiştir. Uluslararası düzeydeki sporcular, Türkiye'deki antrenörlerin çalışma sistemlerinin teknolojik gelişmelere ayak uyduramadığını ve yenilenmeleri gerektiğini belirtmektedir. Antrenör kadrosundaki sirkülasyonun ve farklı antrenörlerle çalışma imkanının daha fazla olması gerektiği vurgulanmaktadır. Böylece sporcuların farklı bakış açıları ve bilgilerden faydalanabilmesinin sağlanacağı belirtilmiştir. Milli takım ve kulüp antrenörlüğünün aynı kişide olması, sporcular için olumlu bir durum olduğu vurgulanmıştır. Ancak antrenörlerin yalnızca teknik bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı, psikolog ve diğer destek personelinin de ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Katılımcılar antrenör değişikliklerinin sık yaşanması ve bu antrenörlerin yeterliliği konusunda sporcuların memnuniyetsizlikleri olduğunu ifade etmiştir. Bazı antrenörlerin kısmen yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Engelli sporcular özelinde, antrenörlerin engelli bireyleri tam olarak anlayamadıkları ve ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandıkları ifade edilmiştir. Sonuç olarak, antrenör ve destek kadrosunun kısmen yeterli olduğu, ancak teknolojik gelişmelere ayak uydurma, sirkülasyon, çok yönlü bilgi ve beceri, sürekli gelişim gibi konularda iyileştirmelerin yapılması gerektiği görülmektedir.

Sporcuların antrenör ve diğer ekip üyelerinin yeterli olmadığı kanaatindeki görüşleri şu şekilde;

“Şöyle sadece paralimpik düşünmez isek eğer gerçekten yeterli olduklarını düşünüyorum. Ama paralimpik de çok fazla handikap var. Çok fazla detay var bu konuda maalesef yaşadıkça öğreniyoruz yani biz de yaşadıkça öğreniyoruz bazı şeyleri. Bu konuda tam bir yeterlilik maalesef söz konusu değil.” (S9). “Yani şu anda deneyim kazandıkları için antrenörlerimiz deneyimli ama deneyimli başlamıyorlar. Yani engellilere dair bir şey

öğrenerek gelmiyorlar. Birçok deneyim, yaşadığımız deneyim bu şekilde. Bizle birlikte deneyimleyerek öğreniyorlar ama burada da şöyle dezavantajı var. Sizi anlaması ve o uyumu yakalamanız ne yazık ki bir yılı alıyor. Buda sizin için zaman kaybı oluyor. Çünkü çalışmanızı etkiliyor. Sporcunun ne kadar yıl geçerse o kadar günden güne sporu geriye gidiyor. Sporcularda bu anlamda yeterli yaşamıyorlar engellilik bazında. Belki bunu antrenmanlarda çok fazla olumsuz deneyimlemiyoruz ama sürekli bir arada çatışma çıkıyor. Yeri geliyor sevgilinizden dolayı atıyorum bir hastalığınız, bir şeyiniz oluyor, bir ağrınız oluyor ama size normalmiş gibi yaklaşıyorlar. Tartışma çıkıyor. Çatışma çıkıyor derken yani gerçekten oturması en az bir yılı alıyor. O sırada bırakan da oluyor. Hoca da pes edebiliyor yani. O yüzden yeterli bulmuyorum ekibi. Aslında paralimpik spor branşlarının içindeki üç beş yıldır çalışıp oturanlar ayrı, belki on kişi vardır. Ama onun dışında Türkiye'de genel olarak baktığımız zaman hiçbir antrenör Paralimpik eğitmeni, antrenör diye girmiyor işin içine. Hepsi normal olimpiik bir sporcuyla. Yani şöyle söyleyeyim. Normal mezun olmuş, paralimpik üzerine bir eğitim almamış hepsi bu şekilde başlıyor. Üç beş yıldır çalışıyoruz başladık çalışmaya yani yine diğer takım arkadaşlarımızın birçoğu böyle yani milli takımda yani aslında hani olur ya olimpiik bir antrenör var ama Paralimpik antrenör kısmı zayıf bizde. Yani antrenör kısmı çok yok orada. Üniversitelerde biliyorsunuz öyle çok bir eğitim yok. O eğitimi alırken de bu eğitimler yok. O yüzden sıkıntılı.” (S10). “Spor bölümlerden mezun oluyorlar ama tam bilgileri olmuyor öyle söyleyeyim size ben. Antrenman konusunda eksikler. Çünkü hiçbir zaman bir engelli ile çalışmamışlar. Sadece okumakla yani bizim antrenman programları yapılmıyor. En azından 5 veya 6 yıl bir engelli ile çalışmak gerekiyor yani onu söyleyeyim.” (S12). “ Bizim için yeterli olduğunu hiçbir zaman için düşünmüyorum. Peki ben 2020 olimpiyatlarında üç kez altın madalyaya gidecek bir sporcu oldum. Yirmi gün kala benimle film koptu. Çünkü benim kendi yani kendi kilom kırk kilo, kırk bir, şu anda kırk beş. Bana benden fazla ağırlık yükleniyor. Yani mesela benim 107 kilo bana rekor getiriyorsa bana 120 kilolar yaptırıyorlar, füzuli dereceler yaptırıyorlar ve benim kolum kopuyor. Dünya şampiyonasında yalan söyleyeyim, 2016'dan beri antrenörlerle yarışıyorum. Eşimle pistlere çıkıyorum. Fakat bu Dünya Şampiyonası'na iki tane, üç tane antrenörle çıktık. Göz göre göre sıfır çektiler bana. Ben asla kabullenmem çünkü ilk defa bir sıfırla karşılaştım. Yani teknik hata yok, hiçbir şey yok ortada bariz belli. Hakemler bile antrenöre kızdı ama hala hiçbir şey yapılmıyor. Herkes yerinde yani bu olimpiyat şampiyonu madalya almış almamış önemli ama ben onlar için yapmıyorum bu sporu ben bayrağım için yapıyorum. Ben her yerde de bunu kanımın son damlasına kadar da söyleyeceğim. Bayrağım, devletim, milletim için yapıyorum.” (S13). “Valla şöyle söyleyeyim hocam ben bu memlekette yani bu atıcılık branşında atıcılık antrenörünün azlığından yakınanlardanım hani şey olarak hani burada hani demiştik ya biz tesislerde, işte giriş çıkışta aramızda şudur budur. Aslında hiçbir sıkıntımız yok o konularda ama sadece Aksaray iline ait bir antrenör yok ve Aksaray ilinde şu anda 4 tane paralimpik olimpiyatlara gidebilecek sporcular var ve biz hiçbir zaman antrenörle çalışmadık. Yani bir

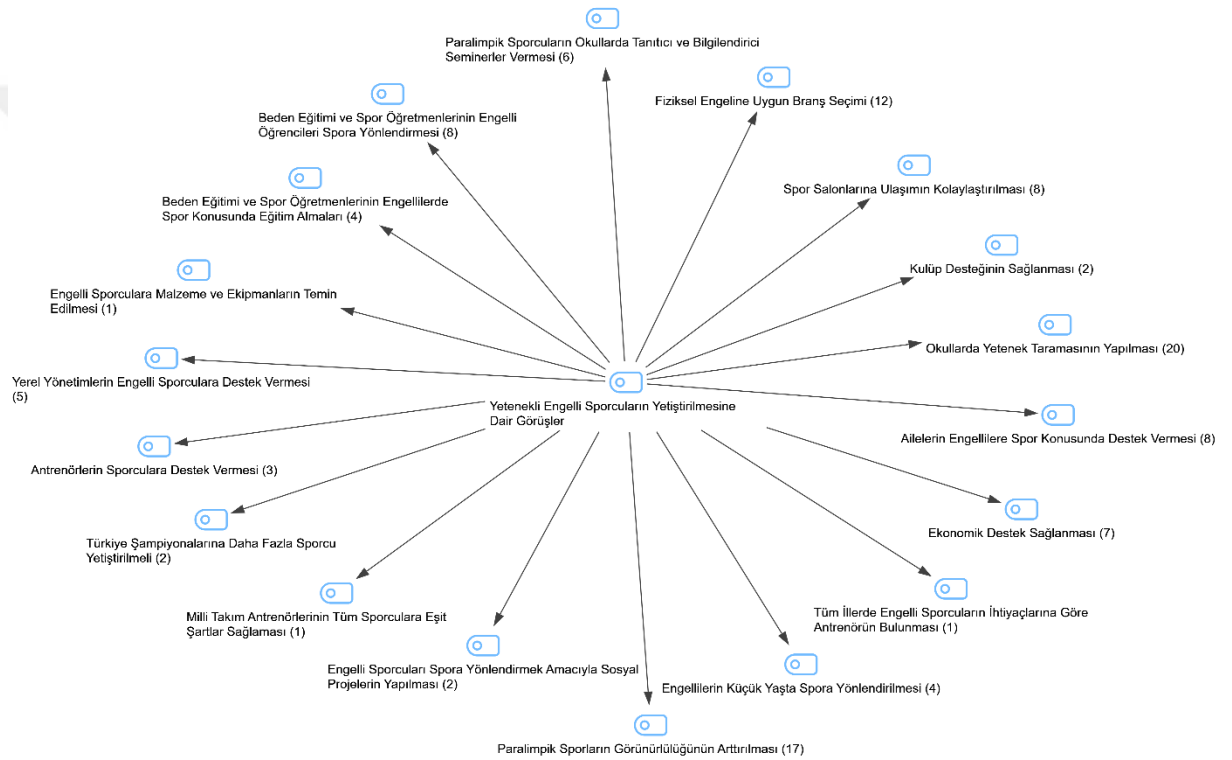
antrenörümüz olmadı. Biz ancak ve ancak kendi seviyemizi hem milli takımda milli takım hocalarımızdan aldığımız desteklerle, oradan gördüklerimizle, burada kendimizi geliştirip birbirimizin antrenörü olduk. Yani benim diyeceğim. Yani poligonu olmayan ama yeri olan işte oralarda antrenörler var. Poligonu olup sporcusu olup antrenörü olmayan yerler var. Sizce tezat değil mi bu yani? ağır engelliler işte silah taşıyan bayanlar silah taşıyabilirler; işte destek katanlar; destek alamayanlar gibisinden. Şimdi ben biraz da bu işin kas gücünü kaybetmiş sporculardan, hani biraz da atıcılık gününde ağır engelli olarak yani destekli atış yapıyorum ama bunu kimse bilmiyor. Benim bir antrenöre, bir yardımcıya ihtiyacım var. Bunu anlatamıyoruz. Beni eşim çalıştırıyor. Düşünebiliyor musunuz? Yani ben bunu kaç kere dile getirdim ama gel gör ki olmuyor.” (S26). “Bizim burada biz antrenman yaparken kendimiz kendimizin antrenörüyüz yani bir antrenörümüz yok. Bunu başka bir şey olarak söyleyeyim. Antrenör olarak kendi başımıza kendi becerilerimizi yaptığımız bir antrenmanımız var. Bizim kesinlikle bir antrenör ihtiyacımız olduğu için bunu çok defa ilettik Bakanlığa da buradaki müdürlerimizde hepsine söyledik. Ama hala bir bize bir şey yok. Yani teknik hocamız yok. Kendi deyimiyle benim bir iki hocam dediğim arkadaşım var. Onun eşi, ikisi de tekerlekli sandalyede. Eşlerimiz bize eşlik ediyor antrenörümüz yok.” (S27). “Şimdi tabi antrenörü eleştirmek haddimize değil ama benim antrenörlerden tek isteğim adaletli olmaları. O da bana karşı çok olmadılar. Ben çok üzgünüm. Kendi fikrim beni çok engellediler. Tabi onlar ne kadar kabul etmese de çok problem de yaşadım hukuki olarak. Ama yani ben dilekçe yazıyorum federasyona, federasyon da gidiyor hocalara soruyor; hocalar da tabi ki kabul etmeyecekler. En son anladım ki Türkiye’de sözünün dinlenmesi için başarı elde etmek gerekiyor. Ben de başarılı oldum. Ondan sonra dinlediler. Ben de bir şeyleri elde ettim. Yani teknik olarak benim haddime değil. Çok eleştirmek istemiyorum. Benim zaten bireysel antrenörüm başka. Ben onlardan hiç teknik taktik bir şey almadım. Beni yetiştiren bir hoca vardı, onunla öğrendim. O da şu an onun söyledikleri ile yarışmalara katılıyorum, kazanıyorum. Milli takım hocalarından benim tek beklentim adaletli olmaları. O bana yeterli.” (S28).

Katılımcılar antrenörlerinin kendileri için yeterli olmadığını belirtmektedirler. Bazı sporcular, antrenörlerinin engelli sporcular için özel bir eğitim almadıklarını ve bu nedenle onlara yeterince destek olamadıklarını ifade etmektedir. Diğer sporcular ise antrenörlerinin adaletli davranmadıklarından, teknik ve taktik konularda yeterli bilgi ve deneyim sahibi olmadıklarından bahsetmektedir. Özellikle paralimpik sporlarda, antrenörlerin yeterliliği konusunda daha fazla sorun yaşandığı vurgulanmaktadır. Sporcular, antrenörlerinin kendilerine uygun olmayan ağırlıklar yüklediklerini, teknik hataları görmezden geldiklerini ve başarıları için yeterli desteği sağlamadıklarını belirtmektedir. Bazı sporcular ise antrenör eksikliğinden dolayı kendi imkânlarıyla antrenman yapmak zorunda kaldıklarını ifade etmektedir. Sonuç olarak, sporcular

antrenörlerinin engelli sporcular için yeterli bilgi, deneyim ve adalet sahibi olmadıklarını düşünmektedir. Bu durum, özellikle paralimpik sporlarda, sporcuların performanslarını olumsuz etkilemekte ve psikolojik olarak zorlanmalarına neden olmaktadır. Sporcuların bu konudaki talepleri ve beklentileri dikkate alınmalı ve antrenörlerin yetkinliklerinin artırılması için gerekli adımlar atılmalıdır.

4.5. YETENEKLİ ENGELLİ SPORCULARIN YETİŞTİRİLMESİ

Şekil 4. 6. Sporcuların Yetenekli Engelli Sporcuların Yetiştirilmesine Dair Görüşleri

Aşağıda katılımcıların yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesine dair görüş ve önerilerine yer verilmiştir.

Yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi için okullarda yetenek taraması yapılmasına dair görüşler şu şekilde;

“Doğuştan engelli ya da işte küçükken bir şekilde ilkokul, ortaokul düzeyinde engelli olan çocuklar bir şekilde sporun içine kazandırılması gerekiyor. Onların yetenek düzeyi de zaten dediğim gibi kendilerine uygun bir sürü branş var. Basketbol, okçuluk, tenis, havalı tabanca gibi bunlara ulaşma, yeteneklerini keşfetme, hangi alanda kendini rahat hissediyorlarsa o alanda okçuluk olur, basketbol olur, herhangi bir spor dalına yönlendirilir. Birinci anlamda çalışmalarını sağlayabilirler. Yani o anlamda çok ciddi

eksiklik olduğunu düşünüyorum.” (S1). “Engelli bireyler içinde aslında ayırt edilmeden yetenek taramasının yani bunun yapılması lazım. Yani işte engelli bir birey bu işi yapamaz değil. Yani hem psikolojik hem de yetenek taraması gibi birçok okula gidilebilir ya bakın bunun için çok fazla spor kulüpleri var, çok büyük spor kulüpleri var ya bunu yapabilirler. Bu çok zor bir şey değil.” (S4). “Bazı arkadaşlar engelli arkadaşlar okula gidiyor. Okulda onları bulabilirler. Yani spora teşvik edebilirler böyle bir branş var. Yetenekleri bazen tespit edilmeyen engelli sporcular var. Onları kazandırmak için onlara imkân sağlanması lazım. Dediğim gibi evlerinden alıp spor salonuna götürülmesi lazım. Bazı sporcuları daha iyi imkân sağlanması lazım. Çünkü belli bir noktaya kadar geliyorlar. Sonradan pes edip gidiyorlar. Yani bunu yapsalar daha iyi sporcu katkısı olur.” (S12). “Valla onu da antrenörler yapacak. Mesela antrenörlerin çoğu şey zaten. Spor yaptırıyorlar ya okullarda çocuklara beden eğitimi öğretmeni bunlar. Zaten onlar genelde bize antrenörlük yapıyor. Bence onların okulları gezip böyle yetenekleri çocukları bulmaları lazım. Ama maalesef bizde böyle bir şey yok.” (S13). “Yetenek taraması var tüm okullarda. Genç ve yetenekli sporcuları tarayıp ölçümleri yapılm. Ölçümleri sonucu onlara yetenekli yönlendirme yapsınlar. Gençlik Spor Bakanlığı olarak böyle devam ediyor. Oralardan kazandığımız çok yetenekli sporcular var.” (S15). “Valla ben spora spor yapacağım diye girmedim. Ben sadece kadın olsun diye beni maça çağırdılar. Ben Türkiye şampiyonasına çağrıldığımı bile bilmiyordum. Ben öylesine bir müsabakaya katıldım sandım. Orada birinci oldum. Sonra dediler Türkiye şampiyonasında birinci oldun işte milli seçmelere katıl falan diye. Orada bir yeteneğim çıktı. Hatta ben silahtan filan korkuyordum. Yani bence yetenekli deyip de değil de herkesi denemek lazım. Hani benim gibi herkesi bir yetenek taraması gibi yapıp deneyip ondan sonra bu işte yetenekli deyip o kişiyi çıkarmak lazım. Yani benim branşım için konuşuyorum.” (S24). “Şimdi Gençlik Spor Bakanlığının Milli eğitimle bağlantılı olarak birbirine eş değerli okullarda sporcu taramaları yapıyor. Her yıl, sezon başlarında ya da okulların sezon ortasında. Ben bunu daha önce de bir yerde dile getirdim. Ben de çünkü lisede basketbolla tanışan biriyim yani. Lise vasıtasıyla başladım ben. Yani bunu sporcu taraması yaparken paralimpik yani sadece olimpiik sporcu taraması değil de paralimpik sporcu taraması da eklenmesi gerektiğini savunanlardım. Çünkü her okulda hemen hemen bir tane engelli vatandaş, sporcu adayı var. Olmasa bile çevre okullarda var. Yani ben buradaki il spor müdürümüze de aynı şeyi söyledim. Gençlik Spor Belediyenin Gençlik Spor Daire Başkanlığına da aynı şeyi söylüyorum. Gittiğim, katılabildiğim bakanlığın toplantılarında da aynı şeyi söylemek istiyorum. Söyleyebiliyorum. Daha doğrusu fikrimi beyan ediyorum. Yani kısacası olimpiik yetenek taramasının yapıldığı yerlerde paralimpik sporcu yeteneği taraması yapılmalıdır.” (S36). “Yani bu güzel bir şey konu bunla ilgili yani bence böyle sporcu taramaları yapılabilir. Okullardan ilk başlarda o engelli çocuklarla ilk buluşan bireylerin yani bu tekerlekli sandalye sporunun, basketbolun ya da diğer engelli branşların hakkında fikir sahibi olan işte öğretmenler olabilir, işte insanlar olabilir. Bunların gözetimi karşısında mesela bugün ülkemizde yüzlerce branş var ya da yüzlerce kulüp var. Bunların hepsinde Avrupa'da

var. Mesela ülkemizde de olabilir; dünya takımları kurulabilir bu çocukların. Yani herhangi bir engelli branşı ile tanışım olabilir ve bunların özgüvenlerinin artırılması için böyle sosyal projeler yapılabilir. Yani bununla ilgili ülkede çok eksiklik var. Çünkü bir engelli sporcunun günümüz şartlarında var olabilmesi için kesinlikle onu birisinin kolundan tutup o işe motive etmesi lazım. Çünkü engellilerin spora başlaması sağlıklı bireyler gibi değildir. Engelliler hem fiziksel olarak kendi bedenleriyle mücadele ederken bir yandan sporu öğrenmeye ve sporu yapmaya başlıyorlar. Bu da epey zor bir şeydir. Onun için hem psikolojik dediğiniz gibi psikolojik destek hem de birinin de hadi sen bunu yaparsın gibi bir ithamda bulunması lazım.” (S37). “Yetenek taraması diye bir projemiz var. Bu proje içerisinde engellilerle ilgili yetenek taraması yapılması gerekiyor. Çünkü bu konuda ben kendim aynı zamanda antrenörlük yapmak istiyorum. Şu anda yapmak istiyorum dememdeki sebep, sporcu bulamıyorum yani engelli birey bulamıyorum. Okulları geziyorum. Okullardaki kişiler diyor ki bize rehberlik işte aileler getirmiyor, işte tekerlekli sandalyeli sporcu arıyorum yani birey arıyorum. Sporcu yapmak için yetenekli bir sporcu çıkartmak için sporcu arıyorum. Ama herhangi bir engelli çocuk bulmakta çok zorlanıyorum. Artık kendilerini kapatıyorlar muhtemelen evlerine. Yani ailelerin bu konuda hem destekleyici olmalarını hem de bizim o dediğimiz gibi sportif yetenek taramasını. Engelli yetenek taraması diyerekten de ikinci bir şey çıkartılması çok iyi olur.” (S39).

Katılımcıların bazıları okullarda düzenli olarak yetenek taramaları yapıldığını, branş antrenörleri ve öğretmenlerin, yetenekli öğrencileri tespit edip onları testlere davet ederek yetiştirmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Engelli öğrencilerin de yetenek taramasına dahil edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Engelli öğrencilerin de farklı spor dallarına yönlendirilebilecekleri, ancak bunun için daha fazla çaba ve destek gerektiği belirtilmektedir. Yetenek taraması yapılırken, öğrencilerin fiziksel özellikleri, vücut yapıları, boy, kol uzunluğu gibi kriterlerin de dikkate alınarak yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Yetenek taraması sonrasında, yetenekli bulunan öğrencilerin takip edilmesi, antrenman ve destek programlarına dahil edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Okullardaki öğretmenlerin ve antrenörlerin, yetenek taraması konusunda daha aktif rol almaları ve engelli öğrencileri de spora yönlendirmeleri gerektiği belirtilmektedir. Yetenek taraması yapılırken, sadece olimpiik branşlar değil, paralimpiik branşlar için de tarama yapılması gerektiği önerilmektedir. Sonuç olarak, okullarda yapılan yetenek taramaları önemli bir adım olmakla birlikte, engelli öğrencilerin de bu süreçlere dahil edilmesi, takip edilmesi ve desteklenmesi gerektiği ön plana çıkmaktadır.

Yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi için paralimpiik branşlarının görünürlüğünün artırılmasına dair görüşler şu şekilde;

“Şöyle söyleyeyim sadece maddi olarak değil manevi olarak da ödüllendirilmesi bence çok önemli. Bu anlamda özellikle ben şunu çok isterdim. Yani başarılı sporcuların hikayelerinin insanların daha çok önüne sunulması ya da böyle etkinliklerde, organizasyonlarda bir sporcunun gösterilmesi çok önemli. Ben bunu sponsorum ile mesela yaşadım. Gaziantep'teki bir etkinliğe katıldım. Kız Oyunları diye bir etkinlikte açılış konuşmasını bana yaptırıldılar. Yani 3000, 5000 kişilik tribünün önünde. Yani çok büyük futbolcunun, bir sporcunun gördüğü ilgiyi ben orada gördüm ve bu anlamda beni çok mutlu etti ve sportif anlamda da bana çok büyük bir motivasyon sağladı.” (S2). “Ya bazen hep söylüyoruz tabii ki yani hani diyorsun ki ya sen dünya şampiyonu olmuştun ama hiçbir yerde haberin bile yapılmıyor. Bazen bir televizyonda çok nadir olursa küçük bir haber olarak geçiyorsun. Ya da o an bir gazetede belki bir haber oluyorsun. Onun dışında yoksun yani. Ama diğer futbol, basketbol ile ilgili olan olaylarda ilgiyi ve onun getirdiği maddi gelirin yüzde birini bile alamıyorsun tabii ki. O zaman biz de diyoruz ya keşke bize de böyle olsa, ilgi olsa en azından. Ama olmuyor işte. Bu amatör branşlara ne valilikler ne belediyeler hiçbirisi haber yapmıyor. Tabii bu arz talep meselesi. Medyada da buna belki ilgi olmuyor, bilmiyorum belki bundan ama tabii onlara verilirse, gösterilirse yeni yeni yani bizim dışımızda mesela şey bu uluslararası alandaki bizim yarışmalarımız televizyonlarda gösterilmeye başlandı. İnsanlarda görünce bunu spor yapmak isteyenler de görüyor, ben de yapabilirim diyor.” (S3). “Biz paralimpik sporcular diğer sporcularla aynı mesafeyi atıyoruz. Onlar 50 metre atıyor, 70 metre atıyor, biz de 50 70 metre atıyoruz. Aynı malzemeleri kullanıyoruz, aynı zorlukları çekiyoruz, aynı antrenmanları yapıyoruz. Hatta şöyle söyleyeyim, bizim sosyal hayatımızdan tutunda ekonomik hayatımız ve iş diyoruz yani. İş hayatımız işte bu. Spor hayatımızda yaşadığımız zorluklar kıyaslanamayacak derecede çok daha fazla. Buna rağmen görünürlük o kadar az ki. Görmüş olduğumuz gibi bu bir şey gibi gözüküyor. Hani burada rehabilite oluyorlar, oyalanma onlar gibi gözüküyor. Gösterdiğimiz mücadele maalesef insanların çok dikkatini çekmiyor. Bu anlamda görünürlüğünün artması. Eşit keşfe konulmamış. Mesela paralimpik oyunlarında derece yapan sporcular var ama yeterince gündeme gelmediler, insanlar tanımıyorlar. Ama yine aynı alanda olimpiyat derecesi yapmış diğer sporcular, paralimpik olmayan sporcular olabildiğince gündemde. Okçuluk deyince akla sadece biri geliyor. Yani sağlıklı sporcuların gelmesi de çok acı.” (S9). “Bu kişilerin keşfedilmesi gerek öncelikle. Ama keşfedilmesi için ben şunu söylemek istedim. Öncelikle medya tarafı çok zayıf ülkemizde. Ben mesela spora 20 yaşında başladım ve 20 yaşına kadar paralimpik branşlar nedir bunu bilmiyordum. Bu anlamda tabii ki bireysel anlamda keşif çok zor. Hala da öyle. Yeni yeni belki biraz daha paralimpik sporlar tanınmaya başlandı ki insanlar bilse bile biliyorsunuz yapabilir miyim şüphesine düşüyor.” (S10). “Bizim branştan kimsenin haberi yok ya böyle bir olay var mı? Benim bile haberim yoktu. Ben lokantada çalışıyordum. Hocam dedi ki gel sana halter yaptıracağız. Ya hocam ben ne anlarım? Ben normal sanıyordum, engelli olarak bilmiyordum yani ne yapacaksın dedi. Gel dedi. Sen bana güven dedi. Ben sana gerekeni yaparım. Sonra bir gittik geldik ben ayakta kaldırmalı mı

dedim yok normal yatarak kaldırılıyorsun ama bazı arkadaşlara söyledim ya ben nasıl yapayım? dediler. Ben kaldırıp indiremem ya kardeşim yatarak kaldırıyorum diyorum. Nasıl öyle bir şey kimsenin haberi yok yani. Hocam bu yani bu açılması lazım, millete yayılması lazım. Ama bizim Türkiye şampiyonumuz oluyor. Katılım iş doğru düzgün yok ya sıfır derecede benim ya üç rakibim oluyor ya dört rakibim oluyor. Türkiye'de niye hiç kimse yok hocam niye bu dediğiniz gibi bunu yapamıyoruz. Yani anlatamıyoruz millete ya böyle böyle bir branş var diyoruz ama millet diyor ki ya diyor o nasıl kaldırılacak? Ayakta diyor ya sırtüstü yatarak engelli, paralimpik diyoruz. Yani millete bunu yapar diyoruz. Medya zayıf kalıyor bu tanıtım konusunda. Bazen geliyorlar çekim yapıyorlar. Bak aslında ben çekimler sayesinde biraz profesyonel oldum. Geliyorlar beni tanımaya başladılar, o sporcu falan filan. Engelli sporcusu ya nasıl kaldırdın sırtüstü? Allah Allah diyor, öyleleri de var ya diyor. Adama inanmıyor yani haberleri yok. Haberleri yok hocam niye vatandaşın haberi yok yani diyoruz. Canlı televizyon haberi videolarımızı falan paylaşıyoruz. Yurt dışından geldiğimiz zaman böyle böyle madalya aldık. Bak yurt dışında katılım o kadar fazla ki. Türkiye'de öyle bir katılım yok. Bir de bu biraz da şeyden kaynaklanıyor federasyondan kaynaklanıyor.” (S12). “Kendi adıma örnek verirsem ben tesadüfen başladım. Spordan haberim yoktu. Engelli sporcuların spor yaptığından haberim bile yoktu. Öncelikle hani daha çok haberimizin yapılması, daha çok yaygınlaşması, daha çok engelliye ulaşması adına haberimizin çok yapılması lazım. Dediğim gibi benim hiçbir şeyden haberim yoktu. Tesadüf eseri başladım bugün çarşıya çıkmasam engelli, emekli bir antrenörle tanışsam belki bugün bu sporu yapıyor olmazdım. Medyada daha fazla yeriniz olursa herkesin sizi görebileceğini ve teşviki olacağını düşünüyorum. Medyada başarı elde ediyoruz. Bence bir sporcu başarılı da olsa, başarısız da olsa her türlü medyada olmalı yani. Ama biz yeterince medyada yer almıyoruz. Yani insanların bizim varlığından haberi bile olmuyor. Başta da en basitinden uluslararası bir yarışmaya katılıyor olsak başarısız da olsak zaten hiçbir yerde görünmüyoruz. Ben başarısız da olsam hani reklamımın yapılmasını isterim ki yeni yetenekler ortaya çıksın.” (S14). “En büyük sorun medya bizi yayınlamıyor zaten. Yani şu an biz mesela süper ligde oynuyoruz. Ayda bir tane, iki ayda bir tane maç yayınlanıyor. Onun dışında yayın şeyi yok yani geçen sene biraz daha fazlaydı. Haftada ayda iki maç yayınlanıyordu, üç maç yayınlanıyordu ama şimdi ayda bir iki ayda bire düştü.” (S36).

Katılımcılar medya desteğinin artırılmasını, paralimpik spor müsabakalarının ve sporcularının daha fazla medya yansımaları bulmasının önemli olduğunu, şu anda ayda bir ya da iki ayda bir maç yayınlanırken, haftada iki-üç maç yayınlanması gerektiği vurgulamaktadır. Ayrıca başarılı paralimpik sporcularının hikayelerinin ve müsabakalarının daha fazla gündeme getirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Katılımcılar sponsorluk desteğinin artırılmasını, paralimpik sporcuların sponsorluk almasının, onları hem maddi hem de manevi olarak desteklenmesini sağlayacağını belirtmiştir. Ayrıca

sponsorluğun, sporcuların görünürlüğünü artırarak yeni yeteneklerin keşfedilmesine de katkı sağlayacağı vurgulanmıştır. Farkındalık ve tanıtım çalışmalarının güçlendirilmesi gerektiği, paralimpik sporların ve sporcularının toplumda daha fazla bilinmesi ve tanınması için çeşitli farkındalık ve tanıtım çalışmalarının yapılması gerektiği belirtilmiştir. Özellikle okullarda beden eğitimi öğretmenleri aracılığıyla paralimpik sporların tanıtılmasının son derece önemli olduğu vurgulanmıştır. Sosyal medya kullanımının da artırılmasının sporcuların daha görünür olmasını sağlayabileceği ifade edilmiştir. Sonuç olarak, paralimpik sporların görünürlüğünün artırılması için medya, sponsorluk, farkındalık, tanıtım ve kurumsal destek alanlarında kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu sayede paralimpik sporcuların başarıları daha geniş kitlelere ulaşabilecek ve yeni yeteneklerin keşfedilmesi mümkün olacaktır.

Yetenekli engelli sporcuların fiziksel engeline uygun branşlara yönlendirilmesi konusunda görüşler şu şekilde;

“Kendi fiziksel engeline uygun, kendi şartlarında, kendi kilosunda atıyorum yani çok eşit şartlarda yarışabildiği için çok yetenekli olmasa bile çok çalışmayla bu sporun içinde bulunur. Milli takım seviyesine kadar da gelir yani.” (S1). “Yani her engelli grubu, her sporu yapamıyor. Yatkın olduğu ve bazı engel gruplarının yatkın olduğu branşlar var. Onlara yönlendirilebilir o yaşlarda.” (S3). “Mesela okçular vakfi spor kulübü her yıl ilkokul, ortaokul ve liselere okçuluk öğretmeye gidiyor. Bunu uzun bir süredir yapıyor. Yani bir okula sadece bir gün gitmiyor oraya uzun bir süre gidiyor ve analiz yapıyor. Hangisinin daha çok yeteneği yatkın? Mesela makaralı yay, olimpiyat yay. Diyorlar ki ya daha uygun makaralıya alalım ya da olimpiyat için vücudu daha iyi, daha uzun boylu, daha uzun kol boyuna sahip olimpiyat yayı alalım. Engelli bireylerin içinde aslında ayırt edilmeden yani bunun yapılması lazım. Yani işte bu engelli bir birey bu işi yapamaz değil.” (S4). “Engelinin durumuna göre tabii ki engel durumuna göre basketbola. Eğer basketbola engeli uymuyorsa yüzmeye mi, masa tenesine mi, okçuluğa mı? Bunların belli program dahilinde yönlendirilmesinin yapılması lazım.” (S31). “Öncelikle tespit edip engelinin hangi branşa yeteneği varsa o branşta yönlendirip onun üstüne gitmesi lazım. Ama maalesef böyle değil. Şu an sokakta gördüğümüz engelliye mesela ben bile sokakta gördüğüm zaman bir engelliye hani direk söylüyorum ya böyle bir spor var yapmak ister misin seni götürüyüm antrenmanlara falan. Böyle ama dediğim gibi Millî Eğitim Bakanlığıyla böyle bir ortak bir çalışma yapıp, engellileri bulup yetenekli olduğu branşa doğru yönlendirir ise çok daha faydalı ve başarı elde edeceğimize inanıyorum.” (S32). “Gerçekten de inanılmaz derecede yetenekli sporcularımız var, genç sporcularımız var ama sadece ellerinden tutulması gerekiyor. Yani bir şekilde yani onları bu fiziksel engeline uygun spor branşlarına yani sadece bu basketbol için söylemiyorum bunu basketbol branşı dışındaki branşlara da katılabilecek

yüzlerce sporcu olduğuna inanıyorum. Sadece bizim yapacağımız tek şey onları piyasaya çıkarabilmek.” (S33). “Engelli çocukların böyle bu spora katılmasında belki daha fazla çalışmalar yapılabilir. Ben mesela biraz tesadüfen basketbola başladım. Basketbolu seviyordum, o yüzden başladım. Ama belki basketbola yeteneğim de olmayabilirdi. Ama sadece elimde olan basketbol vardı. O zaman oradan ilerlemek zorunda kaldım. Başarılı oldum ama olmaya da bilirdim. Belki bu konuda engelli bireylerin hangi branşta başarılı olabileceği konusunda çalışma yapılabilir. Bence en azından farklı 3 veya 4 spor dalı denendikten sonra bir karar vermesi açısından bir çalışma yapılabilir.” (S35). “Hani biz bu konuda her branşa sadece tekerlekli sandalye tenis değil, işte tekerlekli sandalye basketbol değil her branş için kendi illerinde bir komisyon kurmak gibi düşünün bunu. Araştırmalar yapmaları gerekiyor ki neye göre yeteneği var, neye uygun, hangi sporu yapabilir? diye” (S40).

Katılımcılar engelli bireylerin yeteneklerinin doğru tespit edilmesinin ve ilgili spor branşlarına yönlendirilmesinin kritik önem taşıdığını belirtmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin engelli eğitimi konusunda bilgilendirilmesi ve bu konuda eğitim almaları gerektiği, böylece engelli öğrencilere doğru yaklaşım ve yönlendirmenin sağlanabileceği vurgulanmıştır. Her engel grubunun her spor branşına uygun olmadığı, engel durumuna göre uygun branşların belirlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Engelli bireylerin farklı spor branşlarını deneyimleyerek kendi yeteneklerine uygun olanı keşfetmelerinin önemli olduğu ifade edilmektedir. Engelli bireylerin spor branşlarına yönlendirilmesinde, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyon sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Engelli bireylerin spor yapma konusunda desteklenmesi ve yeteneklerinin keşfedilmesi için çalışmaların artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak, engelli bireylerin fiziksel engeline uygun spor branşlarına yönlendirilmesi için sistematik ve kapsamlı bir yaklaşım benimsenmesi önemlidir. Bu kapsamda, eğitim, yönlendirme, iş birliği ve farkındalık artırma gibi unsurlar kritik rol oynamaktadır

Yetenekli engelli sporculara aile desteğinin olması konusunda görüşler şu şekilde;

“Ben çok yetenekli insanların olduğunu gördüm. Yani bizzat şahit oldum. Ben elimden geldiğince çok yazan oluyor bana bende yapmak istiyorum, ben de uğraşmak istiyorum ama özgüvenim yok, inancım yok, korkuyorum işte cesaret edemiyorum diye. Çevreden hiçbir destek görmediği için, yapamayacağı söylendiği için aslında o öyle düşünüyor. Bu yüzden öncelikle engelli ailelerine, ebeveynlerine bir kere bunu lanse etmek lazım. Çünkü biraz da ebeveynlerden geçiyor. Yani bir çocuk dışarı çıkmak istediği zaman hayır sen çıkamazsın, sen yapamazsın, başına bir şey gelir dememek lazım. Madem korkuyorsun, beraber çıkın. Bir iki kere çık ayakların kopmaz

ya yani hani. Ya da ne bileyim sana da bir şey olmaz ya. Yani madem çıkmak istiyor alıştır onu, o özgüveni ver. Ya da sana bunu sorduğunda ya sen yapamazsın ya da işte seni üzerler değil de de ki kızım seni üzebilirler ama sen vazgeçme de. Ya da işte oğlum bak hani bunda bocalayabilirsin işte anlamayabilirsin ama hani bak herkes bunu yaşıyor. Yani sen sadece engelli olduğun için bunu yaşadığını düşünme. Aslında bunu biraz normalleştirmek lazım.” (S4). “Biz burada Denizli de 6, 7 kişi başladık okçuluğa. Sadece ben ve eşim kaldık. Diğerleri bıraktı, bırakmak zorunda kaldılar. Destek olmayınca onlara, aileden bir destek göremeyince bırakmak zorunda kaldık. Yani destek olması lazım. Öncelikle ailelerin onlara destek vermesi lazım. Onları teşvik etmeleri lazım.” (S4). “Bence ilk önce ailelerinin ikna edilmesi lazım bu konuda. Çünkü Bolu'da ben mesela 10 engelli olarak başladık biz spora ama 2 kişi kaldık, 2 kişi sadece milli sporcu olabildik. Çünkü diğerlerinin aileleri bu konuda bilinçli değildi, destek vermediler yani. Hani nasıl biz olmadan il dışına çıkacaklar, kim onlarla ilgilenecek diye. Hani insanların çok fazla güvenleri yoktu açıkçası. O yüzden bence ilk önce ailelerin bilinçlenmesi lazım. Onun dışında da dediğim gibi tesislerde bize öncelik tanınmalı. Bizim giriş çıkışlarımız ona göre ayarlanmalı.” (S8). “Tabii başta şimdi en baştan evde duran bir engelli bireyi düşündüğümüzde onun evden çıkmasından başlayalım. Spor yapabilmesi tek başına, antrenör yani çok fazla sorun var evden çıkmadan. Aile bir kere ona destek olabilecek imkanlara sahip mi? Tek teçhizat kullanıyorsa dediğim gibi bir aracı var mı? Hadi aracı yok. Toplu ulaşımı onlara uygun mu? Toplu ulaşımaya uygunsa salona geldi. Salonunda adım adım gidiyorum. Salonunda geldiğinde salonun ona uygunluğu, salonunda da engelliye anlayabilecek kalitede nitelikte olması önemli. Tecrübeli antrenör var mı o branşa özgü. Bundan sonra da tabii destek önemli. Yani o çocuk bir gelişim gösteriyorsa da artık milli takıma da zaten seçilecektir. Ancak bu çok basamaklı bir şey. Yani kolay bir şey değil gerçekten.” (S16). “Bence bu görevde en çok ailelere sorumluluk düşüyor aslında. Benim mesela spora başlama hayatım annemin sayesinde oldu. Annem benim evde oturmamı istemiyordu. Hani sporla uğraşmam istiyordu. İlk önce basketbolla başlamıştım. Sonra atletizme yöneldim. Bence burada en büyük görev bence ailelere düşüyor. Ondan sonra toplumumuzun engelli arkadaşlarımızı gördüğünde hani bir spor yapabilir yani önermesi gerekiyor. Ben mesela bir engelli gördüğümde hani söylüyorum bir şey yapabilirsin, bir sporun ucundan tutması gerektiğini söylüyorum.” (S20).

Katılımcılar ailelerin desteği olmadan engelli bireylerin spor yapmasının ve başarılı olmasının oldukça zor olduğunu ifade etmiştir. Ailelerin engelli çocuklarını desteklemesi, onları teşvik etmesi ve özgüven kazandırması gerektiği, aksi takdirde engelli bireyler kendilerini yetersiz hissedip spor yapmaktan kaçınabileceği belirtilmiştir. Bazı ailelerin engelli çocukları konusunda başına bir şey geleceği için korktuğu, özgüven vermediği ve onları dışarı çıkarmaktan bu sebeplerden çekinebildiği vurgulanmıştır. Bu yüzden ailelerin bilinçlendirilmesi ve psikolojik destek almaları

gerektiği belirtilmiştir. Ailelerin, engelli çocuklarına spor yapabilmeleri için gerekli imkanları sağlamaları ve onları desteklemeleri gerektiği, aksi takdirde engelli bireylerin sporu bırakmak zorunda kaldıkları vurgulanmıştır. Engelli bireylerde spor yapabileceklerine dair farkındalık eksikliği oluşmaması için ailelerin yanı sıra, toplumun da engelli bireyleri spor yapmaya teşvik etmesi ve onlara destek olması gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak, ailelerin engelli çocuklarına spor konusunda destek olması, onları teşvik etmesi, psikolojik ve maddi açıdan desteklemesi, engelli bireylerin spor yapabilmesi ve başarılı olabilmesi için kritik öneme sahiptir.

Yetenekli engelli sporculara ekonomik desteğin sağlanması konusunda görüşler şu şekilde;

“Arka planda sporcuların bir şekilde desteklenmesini sağlamak, onların bu işe tutunabilmesi sağlamak önemli. Ben bile şu seviyede milli takımın dışında kalsam sporu yapmakta zorlanabilirim. Belki de daha önceki dönemlerde maddi olarak bu yaşanabilirdi. Sporcuların en büyük kaygısı da ekonomik oluyor. Yani spordan bir şey kazanamadığı zaman oraya tutunması çok zor olabiliyor. Yani bir şekilde bunun desteklenmesini sağlamak da önemli. Sporcunun bir amacı var. Ama arka planda tabii işin ekonomik boyutu da var. Yani ekonomik eksiklik büyük bir engel olabiliyor.” (S2). “Ulaşım ve erişimin sağlanması ve tabii ki okçuluk gün boyu antrenman istediği için yani gününüzü tamamen ona ayırmanız gerekiyor. Bu kez de o şey engelli. Başka bir işle uğraşması gerekiyor. Onun için de maddi olarak bir de destek vermek gerekiyor.” (S3). “Aslına bakarsanız ilk önce yani tamam spor yapmalarını söylüyorlar, sporcu yetiştirmemizi söylüyorlar herkes bunu bakanlık da dahil işte büyük bütün büyüklerimiz bu konuda hemfikirler. Yani demek istediğim tamam biz sporcu yetiştirelim. Yetenekli sporcular var. Ama gel gelelim bizim yapmış olduğumuz spor biraz maliyetli bir spor. Yani bir silah olsun, bir ceket olsun bir de atış malzemeleri konusunda baya bir maliyetli olduğu için yani malzeme konusunda zaten sıkıntı yaşanıyor. Yani hem spor yaptırın hem yetiştirin, lisanslarımızı çoğaltalım deniyor ama birtakım kişiler işte bu spora yönlendirildiği zaman işte malzeme eksikliği çekiyoruz. İşte kopukluk burada başlıyor.” (S26). “Aslında bizim en büyük sorunlarımızdan birisi de bu. Ben bunu daha önce bakanlıkta bir yetkiliye aktarmıştım. Ben Güneydoğu gazisiyim. Maddi olarak kendimi tatmin edebiliyorum. Nasıl tatmin edebilirim? Benim bir maaşım var, gazi maaşım. Spordan kazandığım parada benim ek gelirim ama hayatını tamamen spordan kazanan insanlar için bakanlığın, federasyonların, yerel yönetimlerin biraz daha kendini geliştirmesi lazım. Sebebiyse Türkiye şampiyonasında genç, 18 veya 19 yaşında pırıl pırıl çocuklarla görüştüğümde o çocuklar diyor ki ben zamanımı daha fazla ayıramıyorum. Sebebi benim aileme ve kendime para lazım diyor. Bir antrenmana gitmesi için, iki malzeme alması için. Bunlar için devlet şu an son dönemde Bakanlığımız bunu geliştirmeye

başladı. Ama bu kendini ispatlamış sporcular için antrenörlük ya da spor uzmanlığı veriliyor. Ama genç kişiler, genç yetenekler. Eğer ki bir adanmışlık varsa ya da maddi imkanları iyiyse o kişi ailesi tarafından destekleniyor. Ama diğerlerinin bir araya gelebilmesi için devletinde, federasyonlarında, bakanlığın da yerel yönetimlerinde çok önemli var bana göre. Biraz daha işin içine girmeleri gerektiğini düşünüyorum.” (S29).

Katılımcılar spor yapmanın ve sporcu yetiştirmenin maliyetli olduğunu, spor malzemeleri, ekipmanlar, silahlar, kıyafetler gibi unsurlar nedeniyle sporcu olmak ve sporcu yetiştirmenin oldukça maliyetli bir süreç olduğunu, bu durumun özellikle maddi imkanları kısıtlı olan sporcular ve aileleri için büyük bir engel teşkil ettiğini ifade etmiştir. Devletin, federasyonların ve yerel yönetimlerin desteğinin yetersizliği vurgulanmıştır. Bakanlığın, Federasyonların ve yerel yönetimlerin, özellikle genç ve yetenekli sporcuların ekonomik ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı belirtilmiştir. Maddi destek sağlanmaması nedeniyle, birçok sporcunun antrenman ve yarışmalara katılmakta zorlandığı ifade edilmiştir. Sporcuların ekonomik kaygılar yaşadığı, sporcuların en büyük endişelerinden biri ekonomik güvencelerinin olmaması olduğu vurgulanmıştır. Spordan yeterli gelir elde edememelerinin, spor kariyerlerine odaklanmalarını zorlaştırdığı, ekonomik destek sağlanmasının, sporcuların odaklanmasını ve performanslarını artırmasını sağlayabileceği belirtilmiştir. Engelli sporcular için ek maliyetlerin olduğu, engelli sporcular için gerekli olan özel malzemeler ve ekipmanların yurt dışından temin edilmekte olduğu ve oldukça maliyetli olduğu, bu durumda engelli sporcuların spor yapmasını zorlaştırdığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak, sporcuların ve sporcu adaylarının ekonomik olarak desteklenmesi, sporun gelişimi ve başarılı sporcuların yetiştirilmesi açısından kritik önem taşımaktadır. Devlet, federasyonlar ve yerel yönetimler tarafından sağlanacak mali destek, sporcuların antrenman ve yarışmalara katılımını kolaylaştırarak performanslarını artırabilir.

Paralimpik sporcuların okullarda tanıtıcı ve bilgilendirici seminerler vermesi konusunda görüşler şu şekilde;

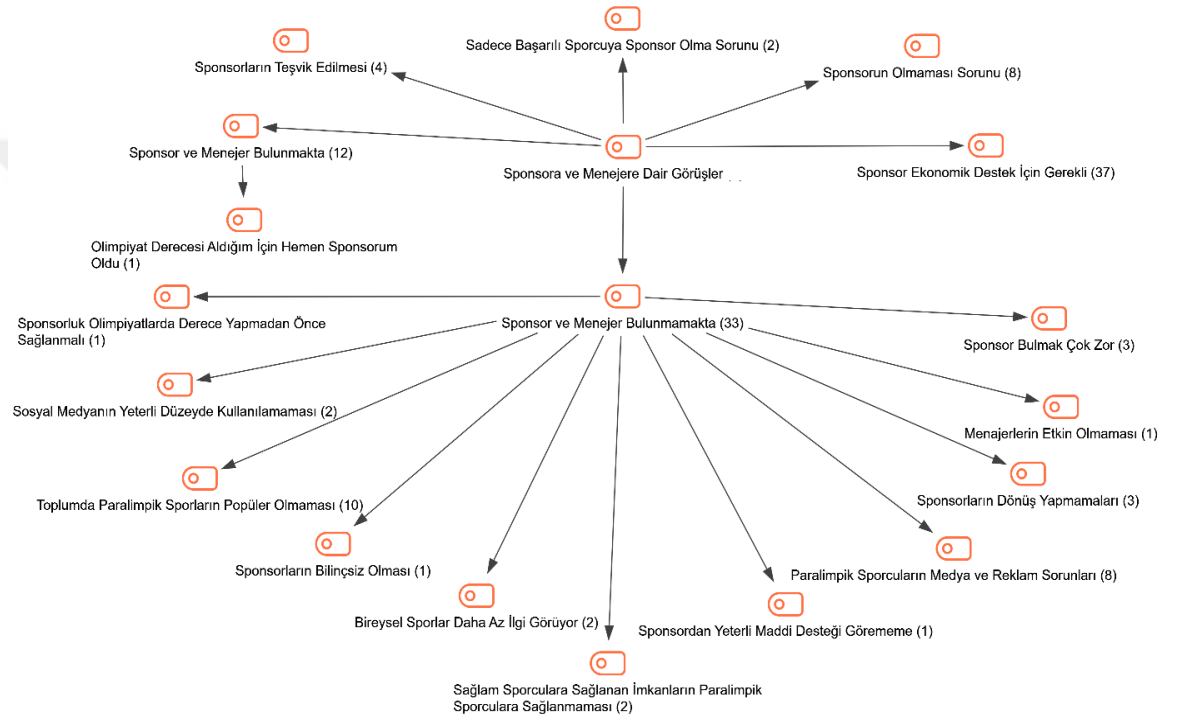
“Bugün biz bir okulda idik zaten siz aradığınızda ben okulda idim. Orada bir seminer verdik. Okulda çocuklara eğitim vermek için engelliye nasıl davranacaklarını hepsini anlattık orada ama yeterli olmuyor yani bol bol anlatılması lazım.” (S7). “Okullarda özellikle belki paralimpik sporlar nedir diye konferanslar, seminerler verilse öğretmenlere bu kişiler, bu öğretmenler ne yapabileceğini bilse iyi olur. Yani atıyorum engelli bir birey var okulunda. Bu kişiyi spora nasıl yönlendirebilir? Paralimpik sporlar nedir bunu bilse. Otomatikman Öğretmen de kulüp ile iletişime geçecek,

birebir iletişime geçecek derken sporun içinde bulacak kendini. Ama öğretmenlerimiz de bu bilgilerden çok biliyorsunuz. Bir haberler aslında.” (S10). “Yani okullarda bunlara yönelik programlar düzenlenebilir. Medyada buna daha çok yer verilip ailelerin bu konuda daha çok bilgi alması sağlanabilir. Okullarda yani rehberlik bölümü ilgilenir. Bilmiyorum bu tarz engelli çocukların aileleri ile iletişim halinde olup Spor İl Müdürlükleri ile bir şeyler yapılabilir. Yani eve atıyorum işte bu genelde çok oluyor. Ben de çok gidiyorum okullara. Hani örnek olabilmek açısından. Hani bu tarz milli sporcuları, spor yapan kişileri onlarla daha böyle bire bir görüşüp onlara tecrübelerini aktarabilirler.” (S30). “Bence yani bir kere onlar o okullara gidip de sporu tanıtmaları ya da bizim gibi engelli ve başarılı sporcular gidip o okullarda onlara örnek olabilirler. Yani bizleri örnek gösterip onları spora çekme konusunda bu şekilde bir yol izleyebiliriz. Hani onlara sporu tanıtır bizler de iyi, başarılı paralimpik sporcular olarak onları motive edip spora çağırabiliriz.” (S38).

Katılımcılar okullarda engelli bireylere yönelik spor ve paralimpik sporlar hakkında farkındalık yaratmak ve bilgilendirme yapmanın oldukça önemli olduğunu, öğretmenlerin ve öğrencilerin paralimpik sporlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olması gerektiğini, engelli öğrencilerin spora yönlendirilmesi ve desteklenmesi açısından kritik rol oynadığını belirtmiştir. Engelli bireylere nasıl davranılacağı konusunda öğretmenlere eğitim verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin paralimpik sporlar hakkında bilgilendirilmesinin, engelli öğrencileri spora yönlendirme konusunda onlara yardımcı olacağı ifade edilmektedir. Paralimpik sporcuların okullara giderek öğrencilerle buluşması ve onlara örnek olmasının da oldukça etkili bir yöntem olabileceği, engelli ve başarılı sporcuların okullara giderek öğrencileri spora teşvik etmesinin oldukça önemli olduğu, milli sporcuların okullarda öğrencilerle bir araya gelerek tecrübelerini paylaşması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, okullarda engelli sporculara yönelik programların düzenlenmesinin, medyanın da bu konuya daha fazla yer verilmesinin ve ailelerin bilgilendirilmesinin önemli adımlar olabileceğinin altı çizilmiştir. Genel olarak, okullarda engelli spor seanslarının artırılması ve beden eğitimi öğretmenlerinin engelli sporculara yönelik eğitim alması gerektiği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, paralimpik sporcuların okullarda tanıtıcı ve bilgilendirici seminerler vermesi, öğretmenlerin ve öğrencilerin paralimpik sporlar hakkında farkındalık kazanması, engelli öğrencilerin spora yönlendirilmesi ve desteklenmesi açısından oldukça önemli bir adım olabilir. Bu tür girişimlerin artırılması, engelli bireylerin spor yapma ve başarı elde etme fırsatlarının genişlemesine katkı sağlayabilir.

4.6. SPONSOR VE MENAJER

Şekil 4. 7. Sporcuların Sponsor ve Menajere Sahip Olma Durumlarına Dair Görüşleri

Aşağıda katılımcıların sponsor ve menajere sahip olma durumlarına dair görüş ve önerilerine yer verilmiştir.

Katılımcıların sponsor ve menajere sahip olma durumlarına dair görüşleri şu şekilde;

“Her ikisi de var. Ben 2022 yılının başından beri bir sporcu kariyer yönetim ajansı ile çalışıyorum. Onlar benim hem sosyal medya yönetimi olsun hem kariyer yönetimi olsun hem de iletişim olsun her anlamda arkamda duruyorlar. Ben bir şey yapacağım zaman onlardan mesela destek alabiliyorum. Bazen sporda çok fevri hareketler yapabiliyorlar ya da çok böyle fevri açıklamalar yapabiliyorlar. O anlamda mesela benim o duygularım hareketlerimi kontrol edebilecek insanlar var. Sponsorum da çok yakın bir zamanda oldu. Hatta bunu bir basın lansmanı ile duyurduk ve bu dünyada belki de çok güzel örnek olabilecek bir işti. Hani böyle profesyonel sporcularda görürüz ama sporda da öyle bir şey başardık. Batıdan da güzel örnek oluşturduğunu düşünüyorum.” (S2). “İki yıldır

birlikte çalışıyoruz. Çok da severler ben de onları severim. Gayet güzel bir ilişkimiz var. Devam ediyoruz. Desteklerini hiç esirgemiyorlar. Ailem benim onlar. Onlar her zaman desteklerini bana gösterir. Yani ailem olduğu için hiç öyle resmi bir şeye ihtiyaç duymuyoruz. Yani onlarla iletişimimiz çok ayrı. Ama onlar gerçekten inanılmaz insanlar.” (S4). “Menajerlik yok sponsorum var. 2016'dan beri Rio Paralimpik Oyunları'ndan daha sonra sponsorum sağ olsun maddi ve manevi her türlü desteklerini yapıyor bana.” (S23). “Menajerim yok. Şu andaki menajerim, eşim diyebilirim size. Sponsorum da uzun yıllardır var. Yani sandalye için. Çünkü bizdeki sandalye tekerlekli sandalye. Çok cüzi miktarlarda olan materyaller değil. O yüzden diğer sporcular için biraz sıkıntılı olabiliyor. Ama ben yıllardır benim İngiltere'nin en iyi hatta dünyanın şu anda 1 numarası olarak görülen bir araç markası vardı mesela. Yıllarca bana sponsor oldular ve hala bana işte sponsor olmak istiyorlar. Ama ben çok şey yapmıyorum. Şu an ben başka bir yerdeyim mesela. Benim de çok sevdiğim bir abim, dostum, eski federasyon başkanımız. Zaten bende çok farklı yeri var. Yani ben onu tercih ettim ama yıllardır da hala onlarla çalışıyorum. Yani herhangi bir sorun yaşamıyorum. Zaten benden kalan diğer sandalyeleri de ihtiyacı olan sporcu arkadaşlarımıza elimin yettiği kadar o insanlara yardımcı olmaya çalışıyorum. Yani herhangi bir şekilde karşılıksız onlara yardımcı oluyorum.” (S33). “Sponsorum, raket sponsorum var ve sporcu sandalyesi olarak sponsorum var. Sporcu sandalyesiyle 4 yıllık bir spor sözleşmem var. Ekstra tekerlekli sandalye firması, ekstra bir sporcu sandalyesi ve normal kişiye özel aktif sandalye üretimi yapıyor. Bir de Türkiye Sigorta'dan sağlık sigortam mevcut. Türkiye Sigortadan bir de normal uluslararası turnuva için sponsorluğu mevcut.” (S40).

Bazı katılımcılar hem sponsorunun hem de menajerinin bulunduğunu ifade ederken, bazı katılımcılar sadece sponsorunun veya sadece menajerinin olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların sponsorluk ilişkileri farklılık göstermektedir. Bazı sporcular uzun süredir aynı sponsorla çalıştıklarını, bazıları ise yeni sponsor bulmaya başladığını belirtmiştir. Menajerlik ilişkilerin de çeşitlilik olduğu görülmektedir. Bazı sporcular uzun süredir aynı menajerle çalıştıklarını, bazıları ise menajer değişikliği yaptıklarını ifade etmiştir. Bazı sporcular menajerlerinin yanı sıra eşlerini de bir tür menajer olarak gördüklerini vurgulamıştır. Sponsorluk ve menajerlik ilişkilerinin sporcular için önemli olduğu, maddi ve manevi destek sağladığı belirtilmiştir. Sonuç olarak, sporcuların sponsor ve menajer durumları oldukça çeşitlilik göstermekte ve her sporcunun kendi özel durumu bulunmaktadır.

Katılımcıların sponsor ve menajere sahip olamama durumlarına dair görüşleri şu şekilde;

“Yok sponsorumuz yok yani kimsede.” (S3). “Maalesef bizim en büyük sıkıntı yaşadığımız şey bu sponsor ve menajer kısımlarında bir türlü olduramadık. Yani olmuyor yani herkes bu işe reklam gözüyle bakıyor. Reklam ön planda tutuluyor. Biz de öyle çok olmuyor maalesef. Ben kendimden örnek vereyim Gazi olduğum için bu kullanılmaya çalışılıyor. Herkes bu işe biraz şey bakıyor. Reklam olsun, şu olsun işte sadece biraz o yüzden de biz kendimizi geri çekmek zorunda kalıyoruz. Keşke sadece spor için işte sponsor olunsa, spor için destek sağlansa, menajerlik o şekilde olsa. Ama benim kendi şahsımda yaşadığım zorluklar bunlar. Sponsorluk da gerçekten zor. Çünkü dediğim gibi malzemeler bugün bir profesyonel bir malzeme kurduğunda 200, 250 bin lira gibi bir meblağ çıkıyor yıllık. Bunu şu an bağlı bulunduğumuz federasyon elinden geldiği kadar herkese eşit bir şekilde yapmaya çalışıyor. Dediğim gibi hali hazırda pahalı bir spor. Herkese yetişmeyebiliyor. Zaman zaman burada sponsorların önemi gerçekten büyük. Olmazsa olmaz aslında. Bunu da sponsorlara iyi anlatmak lazım. Şimdi bireysel yapamıyorsun bu işi bireysel yaptığın zaman hem federasyon ayağı giriyor işin içerisine, hem işte gazilik ön plana çıkıyor falan derken biraz sıkıntı yaşıyoruz. Bu federasyonca ya da büyük iş adamlarının birlikte iş birliğiyle yapacakları bir şey. Biraz zor oluyor bireysel sponsor bulmak.” (S5). “Benim yok şu anda sponsorum veya menajerim.” (S6). “Menajerim de yok, sponsorum da yok.” (S7). “Menajer ve sponsorumuz yok.” (S8). “Menajerim yok. Yüzme branşında menajer de şöyle kısa bir dönem çalıştım. Biliyorsunuzdur belki sosyal platformda menajerler var. Sizin için çalışmalar yapan. Ama çok fazla etkin görmedim. Devam etmedim çünkü sosyal anlamda kendi sayfama sporun da çok zayıf kaldığımı düşündüm. Şu anda sponsorum yok. Arada çok ufak tefek kendiniz belki birbirlerine ulaşabiliyorsunuz sponsorluk anlamında ama ana sponsor kısmının zayıf olma sebebi de engelli branşlarda biliyorsunuz özellikle popülerite çok olmadığı için çok fazla tercih edilmiyor diğer branşlar kadar. O yüzden de yok yani. Hani çaba sarf ediyoruz ama çok zor.” (S10). “Sponsorum henüz hiç olmadı. Çünkü sponsor konusunda çok zayıfız. Zayıf demeyelim de ben hiç bugüne kadar sponsor teklifi almadım. Ama sponsor bulmak için gerçekten elimden geleni yaptım ama bir türlü dönüş olmadı.” (S11). “Hocam menajer yok. Sponsorum yok. Sadece benim hocam var. Beni geldi elimden tuttu, büyüttü. Şu an birlikteyiz. Yine aynı hocamız sağ olsun başka tek beni yani benle ilgilenen sadece antrenörüm var. Sponsorun olmaması bir dezavantaj. Bizim camiada önemli bir durum.” (S12). “Maalesef sponsorum yok. Sponsorumuzun olmaması bizim ve tüm sporcu arkadaşlarımız için sorun teşkil ediyor.” (S13). “Menajerim veya sponsorum yok. Olmadığından zorluklar yaşadım kendi imkanlarımızla çok kampa gittiğimizi, ikili kamp yaptığımızı, kendi imkanlarımızla çok yurt içi, yurt dışı olsun kamplara gittiğimizi bilirim. Bu anlamda hayli zorluk yaşadık.” (S16). “Sponsorum yok. Menajerim de yok henüz. Sponsor olması tabii ki bir sporcu için çok büyük bir şey. Yani çok güzel bir şey hani ama henüz yok.” (S25). “Yok. Ne menajer var ne sponsorumuz var. Hiçbir şeyimiz yok.” (S27). “Menajerimde yok sponsorum da yok. Her şeyi kendim yapıyorum.” (S28). “Hiç yok abi öyle. Ne menajer Ne sponsor.” (S39).

Birçok katılımcı, özellikle okçuluk, atıcılık, halter, yüzme, masa tenisi, basketbol ve eskrim gibi branşlarda sponsor ve menajer desteğinden yoksun olduklarını belirtmektedir. Bu durumun, sporcuların antrenman, seyahat, malzeme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamada zorlanmalarına neden olduğu vurgulanmıştır. Katılımcılar, sponsor ve menajer bulmanın zorluğundan bahsetmektedir. Sponsorların genellikle reklam ve tanıtım odaklı olduklarını, sporculara yeterli destek sağlamadıklarını ifade etmektedirler. Katılımcılar menajer eksikliğinin de sporcuların kendilerini tanıtmaya, sponsorluk bulma konularında sıkıntı yaşamalarına yol açtığını belirtmektedir. Bazı katılımcılar ise geçmişte sponsor veya menajer desteği aldıklarını ancak bu desteklerin daha sonra sonlandığını, bu durumun da sporcuların süreklilik arz eden bir destek sisteminden yoksun kalmalarına neden olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, birçok sporcunun sponsor veya menajerin bulunmadığı saptanmıştır. Sponsor ve menajer eksikliği sporcuların temel ihtiyaçlarını karşılamalarını zorlaştırmakta, antrenman ve yarışma performanslarını olumsuz etkilemektedir. Sporcuların bu konudaki en önemli talepleri, daha etkin ve sürdürülebilir bir destek sisteminin oluşturulmasıdır.

Katılımcıların ekonomik destek için sponsorun ve menajerin gerekliliğine dair görüşleri şu şekilde;

“Yani sponsor bizim için olması gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü bizim malzemelerimiz gerçekten çok pahalı. Onun için sponsor olması lazım.” (S6). “Sponsorun olmaması bir sorundur. Çünkü bizim malzemelerimiz bayağı bir pahalı malzemeler. Ondan baya bir zorluk çekiyoruz. Kulüplerimiz destek veriyor sağ olsunlar ama belli bir yere kadar.” (S7). “Bence sponsor çok önemli. Yani ben şu an milli takımında olduğum için malzeme alınıyor. Spor kulübüm de karşılıyor ama onun dışında bir kulübe bağlı olmayan sporcuların malzeme açısından desteklenmesi gerekiyor. Sponsorlar da bu konuda yani belli markalar, firmalar bu konuda çok fazla yeterli değil. Yani yeterli bilgiye sahip değiller. O yüzden sponsor olmaktan biraz korkuyorlar açıkçası. Bu yüzden bizim arkamızda olan insanlar işte federasyonlar ne bileyim hani genel müdürlükler bu şekilde bilgilendirme yapsalar sponsorlara, böyle bir toplantı bir şey hazırlasalar en azında onlar da bilgi sahibi olurlar. Bize daha iyi destek olabilirler. Yani ben birkaç kere sponsorluk için görüşme yapmışım ama çok fazla anlamadıkları için sponsor olmak istemiyorlar ve bizim de maddi açıdan ya da malzeme açısından çok fazla desteğe ihtiyacımız var. Okçuluk çünkü çok pahalı bir spor. Yani tek başına bireysel yapılabilecek bir spor değil.” (S8). “Ya aslında en önemli meselemiz bu sanırım. Çünkü sponsorun olması işte çok daha özgür kılıyor sizi. Düşünmeden, stres yapmadan ilerlemenize katkı sağlıyor. Bugün ben de söylemiş olduğum gibi malzeme temin ederken bunun mali boyutunu, tüm detaylarını düşünmek zorundayım ve bir

şeylerden kısmak zorundayım. Görünürlüğü arttırıyor, sponsor biraz daha ön plana alıyor sizi ve birçok anlamda destek alıyorsunuz. Yani manevi anlamda da maddi anlamda da. Bu da olumsuz düşüncelerden arınmaya sebep oluyor. Performansınızı yükseltmenize de katkı sağlıyor.” (S9). “Bir de şöyle bir şey eklemek isterim Engin Bey. Özellikle mesela ben kendi adıma konuşayım. Ağır bir engeliniz varsa, bir hastalığınız varsa. Kullandığınız araç gereçler, sürekli aldığınız tedaviler, spor için spora katkı sağlayabilecek birçok şey. Belki ilaçlar, vitaminler çok pahalı olabiliyor. Normal bir bireye göre ister istemez baktığınız zaman gerçekçi olmak gerekirse maliyetler de çok fazla olduğu için ülkemizde sponsor olmayınca da sıkıntı yaşayabiliyorsunuz.” (S10). “Sponsorumun ve Menajerimin olmaması beni etkiliyor. Ben şu an bir belediyede çalışıyorum. Belediyeden istiyorum, müdürlerimden istiyorum ama zaten bana antrenmanları yapabilmem için zaman veriyorlar. Bir de üstüne bir şeyler isteyince ben mahcup oluyorum. Ama bir sponsorum olsa ondan istesem çok daha doğru olur. Sponsor konusunda da sıkıntı var. Sponsor bulmanız için kendinizi öne çıkarmanız gerekiyor. Reklamlarınızın yapılması gerekiyor. O konuda bir sıkıntı var. Sistemde bir sıkıntı var bence.” (S11). “Menajer değil de sponsorluk çok önemli hocam. Bizim aldığımız takviyeler var. Proteinler yani antrenman sonra aldığımız takviyeler var. Bunlar bayağı pahalı ürünler. Gücümüz yetmiyor yani onlara.” (S12). “Yani ulaşımda sıkıntı yaşayan arkadaşlarım oluyor. Ya da ne bileyim başka birçok konuda ihtiyaç var. Sponsor olması şart çünkü maddi olarak çok destek sağlanabiliyor.” (S15). “Şöyle bir gerçek var. Bu işi kurumsal bazda yapabilmek için sponsorlar çok büyük önem arz ediyor. Yani benim sponsorlardan beklentim maddi kaynaklardan ziyade sponsorların bana vereceği. Ben daha çok engelli insana ulaşabiliyorum bu tanıtımlarla. Bunu büyük holdingler, büyük şirketler bu konuda çok güzel çalışmalar isteseler çok rahatlıkla yapabilecekler. Maddi her şeye ulaşma imkânımız yok. Sosyal kurumlar, yerel yönetimler, büyük holdingler, şirketler devreye girmeli. Ama ne yazık ki sadece bizim değil, olimpiik ve paralimpiik olan bütün branşlarda futbol, voleybol, basketbol tenzih ediyorum bu konuda hiçbir branşa yeterli anlamda bir sponsorluk anlayışı ne yazık ki yok.” (S19). “Bence çok büyük sıkıntı sponsorun olmaması. Mesela bizim olduğumuz branşlara çok fazla sponsorluk desteği sunulmuyor. Aslında sunulsa daha iyi yerlere gelirim diye düşünüyorum ben. Hani benim bu yıl ilk defa oldu mesela kendimi daha çok değerli hissediyorum. Yani hani destek veriyorlar sonuçta.” (S20). “Şimdi uluslararası arenada da görüyoruz insanları. Sponsor olması demek ihtiyaçların daha profesyonel ortamda daha güzel giderilmesi demek ve bu sporcuya da pozitif anlamda şey yapar, katkı sunar. Ondan sonra bu katkıyı mutlaka almalı sporcuya. Psikolojik olarak bazı eksikleri görme anlamında, kendine yetebilme anlamında. Çünkü her sporun kendi içinde bir maliyeti var. Bu maliyeti karşılama anlamında. Bazen sporcunun o anki maddi durumu yeterlimi, yetersiz mi bilinmeyebilir ama sponsor olduğunda tam bir profesyonel destek oluyor demektir. O sporcuyu olaya ve başarıya daha çok konsantre hale getirecektir diye düşünüyorum.” (S22). “Bizim malzemeler çok fazla pahalı olduğu için hani en azından bizim attığımız mermiye saçma diyoruz ya biz en azından. Yani onları karşılanması için

önemli biz okçular gibi değiliz. Attığımız zaman gidip okumuzu alamıyoruz. Biz attığımız zaman ondan artık bir şey olmuyor. Geri dönüşüm sağlayamıyoruz. Mermileri biz attığımız zaman ne oluyor ondan sonra onunla bitiyor. Yani bir kutuda zaten 500 tane mermi var. Ufak saçma biliyorsunuzdur. Onların geri dönüşümü olmuyor işte. Onların sağlanması bile zor oluyor. Bazı zamanlar onların alınması bile zor oluyor. Ne bileyim ihtiyaçlar onlar oluyor. Yani bazı işte atış ekipmanları oluyor. Pahalı biliyorsunuz işte onların sağlanması konusunda yani olabilir birtakım şeylerde yardım edebilirler. Sponsorluklar bu şekilde olabilir.” (S26). “Tabi maddi yönden olsun, manevi yönden olsun bir destek olmadığı için bayağı zor. Çünkü bütün işlerimizi kendimiz yapmak zorunda kalıyoruz. Bizim malzemelerimiz baya fazla. Silahların masaya oturması, oturma taburesi yani bunlar baya bir masraflı geliyor. Çünkü düştüğümüz şu zaten durumumuz belli yani ekonomik durumdan dolayı diyorum. Serbest piyasa olduğu için adam ağzını açıyor, istediği şekli istiyor. Biz de bunu yaptırmak mecburiyetinde olduğumuz bir sporla uğraştığımız için mecbur yaptırmak zorundayız. Çok zorluk çekiyoruz.” (S27). “Milli sporcudan beklenti başarı. Peki başarı nasıl gelecek? Antrenmana gelecek. Peki antrenman nasıl yapacak bu kişi? Zaman ayıracak. Yani çalışmıyorsa veya çalışıyorsa zaman ayıramıyor. Parası yoksa buna destek olması lazım. Ben o problemleri yaşamadım. Geçmişte yaşadım ama şimdi yaşamıyorum. Ama sponsorum o zamanlar olsaydı çok iyi olurdu işte. Eşimin dostumun desteğiyle tabi biraz zor günleri atlattım. Yani maddi güçlük çeken sporcular için sponsorluk tabi ki çok çok önemli. Çünkü atıcılık pahalı bir spor. En ufak bir mermi bile 500 lira olmuş. Şimdi bir hafta boyunca kullanacak onu. Sadece mermi parası 2000 lira düşünün. Bunun silah masrafı, tüfek masrafı git gel saymıyorum bile. O yüzden çok çok önemli tabi ki.” (S28). “Sponsorun olmaması çok büyük bir problem. Çünkü şöyle atıcılık sporu gerçekten külfetli bir spor işte. Tüfeği, atış ceketi, eldiveni yani bunlar gerçekten çok pahalı ve yurt dışında dolar üzerinden, euro üzerinden satılan şeyler. En kötü şey attığımız mermi bile yani çok pahalı ve ben ayda 8, 9 kutu bitiriyorum. O yüzden hani sponsorumun olmasını çok isterdim ya benim gibi diğer arkadaşlarım da eminim çok isterler ama maalesef bireysel sporlar bu konuda birazcık geri planda kalıyor.” (S30). “Sponsoru olmayan takımların bir hedefi yok. Şampiyon olmak, şov yapmak. Çünkü atıyorum birinci ligde sponsoru olmayan bir takım şampiyon olduktan sonra Süper Lig'e çıkıyor. Süper Lig'de sponsorun yoksa barınamazsın. Hemen ertesi sene tekrar birinci lige düşüyorsun. Yani bizim spor da baya bir masraflı bir spor. Yani altımızdaki bir sandalyenin en uygunu yani Türkiye ye yapılan en uygunu 100 bin lira, 110 bin lira. Tabi pahalı bir spor olduğu için sponsorlar olmadığı zaman atıyorum engelli gidip kendine sandalye yaptıramıyor. Sponsorların desteğine ihtiyacımız var.” (S32). “Genel anlamda basketbolda sponsor problemi yaşıyoruz. Sponsor olmaması sorun teşkil eder hocam. Şöyle bir sorun teşkil eder. Bizim spor çok fazla bir gelir sağlanamıyor kulüplerimize. Yani sponsorlarımız oyunculara kulübümüze destek sağlaması, sporumuzun daha iyi yerlere gelmesi açısından çok önemli. Maddiyat anlamındaki destekleri gerçekten çok büyük önem arz ediyor. Çünkü bizim sporumuz da maddi

anlamda kapatan kulüplerimiz var. Her yıl neredeyse bir iki kulüp kapatmak zorunda kalıyor. Destek alamadığından dolayı. Sponsorların bu konuda sporun ve basketbolun yanında olması çok önemli. Sporun yanında kesinlikle bir sponsor olması şart.” (S34). “Sponsorun olmaması büyük eksiklik. Niye dersiniz. Çünkü bu bir araç üzerinde yapılan bir spor. Yani araç dediğim sandalye. Bu sandalyede bir metal olduğu için yani bunun da bir kullanım ömrü vardır. Performansa %50 etki eden bir sebeptir. Sandalyenin sporcuya uyumluluğu ve kullanılabilir olması ve yani tabiri caizse yeni olması bu çok büyük bir etkidir. Tabi buna günümüzde sporcular Avrupa'da mesela buna iki yıl ömür biçiyor. Yapan firma ya da kullanan kişi iki yılda bir değiştirilmesi gerekir diye şartname koyuyor bizde. Ama bir sporcu sandalyeyi 5 yıl, 10 yıl kullanıyor. Nasıl kullanıyor mesela? Bir arızasını gidererek kullanıyor ama her zaman böyle oluyor. Yani bu bir futbol ayakkabısı gibidir. Yani eski bir ayakkabıyla ne kadar zemine tutulursa sporcu o kadar. Yeni bir ayakkabıya oranla eski ayakkabı iyi değildir. Bu da aynı onun gibidir. Onun için bunun belli dönemlerde ülkede ulaşılabilir olması ve alınabilir olması yani bu da bir destekle alınabildiğine göre sponsor çok önemli bir rol oynuyor.” (S37). “Menajer ve sponsorun olmamasının büyük bir eksi olduğunu düşünüyorum. Yani bir sponsor ile yol almak bence sporcunun ulaşamadığı yani katılamadığı maçlarda destek alabilmesini kolaylaştırır. İşte sponsor yani psikolojik olarak da bence iyi bir şey. Hani seni destekleyen senin yanında olan birileri olduğunu biliyorsun maddi, manevi. Hani işin maddi tarafı da çok önemli yani bizim sporumuz da her şey yani kıyafet, materyaller her şey. Yani bir yüzme gibi mayonuzu giy, tak, havuza gir değil hani her şey bir sürü malzememiz var yani ben olimpiik olmadan yani olimpiik olunca her şeyimi aldık kıyafetlerimi ama çok pahalı yani 100 bin lira ya yakın. Benim bir tekerlekli sandalye 3500 Euro. Hani bir de bizim dediğim gibi şeyi uçak biletini al git olmuyor. Uçak biletini alırken ekstra bagaj almak zorundasın yani. Hani ben bunların hepsini olimpiik olmadan önce çok zorlanarak yapıyordum. Yani o ekstra bagaj lazım. Çünkü şey bir sürü çantamız var, bilmem neyiz var. Hani maça giderken şey yaptım, hani spor çantamı nasıl götürebilirim diye nasıl yaptrabilirim falan filan bunları düşünüyordum ve öyle gidiyordum yani ekstra bagaj almamak için bilmem ne. Sponsor olsaydı bunların hepsi karşılanırdı. Yani şöyle sporcunun kafasında böyle şeyler olmazdı. Bunu düşünmek zorunda kalmazdı. En azından maça konsantre olabilir. Hem kafan rahat olacak hem mesela daha fazla ben kampa gidebilirim. Yurt dışında daha fazla şey tekerlekli sandalye kategorisinde sporcuların yanına gidip maç yapabilirim. Kendimi geliştirebilirim. Sponsorum olsa.” (S38). “Sponsor çok önem teşkil ediyor. Çünkü sponsor olmadığı zaman biz zorlanırsınız. Mesela bir raket. 10 bin lira olmuş. Bu sporcu destek almıyorsa bunu nereden bulacak? Hadi geçtim onu. Rakete sardığınız bir grip var. Her antrenmanda, bir veya iki antrenmanda bir o gribi es geçiyoruz. O gribin tanesi 50 lira. Yani 365 gün düşünürsek. Diyelim ki hafta sonlarını çıkartalım ve 300 gün diyelim antrenman yapıyoruz. 300 günü böldüğümüzde iki günde bir 150 grip yapar. Bu 150 grip de kişi için çok büyük bir paradır. Yani baktığınızda bunu cebinden harcaması, şey yapması hani 150, 200 grip maçlarda daha fazla

gidiyor. Yani hiçbir geliri olmayan bir sporcu bunu yapamaz. Biz olimpiyat sporcuları işte devlet destekli olduğumuz için, kendi cebimizden sponsor olmasa da devlet destekli olduğumuz için kendi cebimizden harçayabiliyoruz. Ama normalde bunlar büyük rakamlar. Ayrı bir şeyde sporcu sandalyesi aslında en önemli olan sporcu sandalyesi. Bugün en aşağıya bir sporcu sandalyesi 100 bin lira yani çok büyük bir rakam bir sporcu için.” (S40).

Katılımcılar sponsorlarının olmamasını bedensel engelli sporcuların karşılaştığı en büyük sorunlardan biri olarak tanımlamaktadır. Katılımcılar sponsorluk desteği olmadan, sporcuların malzeme, ekipman, seyahat, tedavi ve diğer ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandıklarını vurgulamaktadır. Ayrıca tekerlekli sandalye, atış ekipmanları, mermiler, vitaminler ve takviyeler gibi temel ihtiyaçların çok pahalı olduğu, seyahat, kamp ve yurt dışı müsabakalara katılımın da büyük maliyet gerektirdiği vurgulanmıştır. Sponsorluk desteği olmadan, sporcuların bu ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığı, maddi sıkıntılar yaşadığı ve performanslarının olumsuz etkilendiği de belirtilmiştir. Katılımcılar sponsorların sporculara sağlayacağı ekonomik destek ile malzeme, ekipman, seyahat ve diğer ihtiyaçların rahatça karşılamasına, daha iyi antrenman yapılmasına ve odaklanarak performanslarının artırmasına olanak sağlayacağını vurgulamıştır. Ayrıca, sponsorluk desteği sporcuların psikolojik olarak da rahatlamasını ve kendilerini daha değerli hissetmelerini sağlayacağı belirtilmiştir. Sonuç olarak, bedensel engelli sporcular için sponsorluk desteği hayati önem taşımaktadır. Sponsorların sağlayacağı ekonomik katkı, sporcuların ihtiyaçlarını karşılamasına, performanslarını artırmasına ve daha başarılı olmasına olanak tanıyacaktır.

Katılımcıların toplumda paralimpik sporların popüler olmamasına dair görüşleri şu şekilde;

“Şu anda sponsorum yok. Arada çok ufak tefek kendiniz belki birbirlerine ulaşabiliyorsunuz sponsorluk anlamında ama sponsor kısmının zayıf olma sebebi de engelli branşlarda biliyorsunuz özellikle popülerite çok olmadığı için çok fazla tercih edilmiyor diğer branşlar kadar. O yüzden de yok yani. Hani çaba sarf ediyoruz ama çok zor.” (S10). “Kesinlikle medya zayıf kalıyor. Yani şöyle söyleyeyim bizim masa tenisinde Avrupa şampiyonları, dünya şampiyonları yani çok fazla var ama hiçbir şekilde yoldan geçen demeyeyim de, hakkını vererek kimsenin bunu bilmediğini düşünüyoruz. Çünkü paralimpik branşlara ilgi yok, medya yüzü yok. Böyle olunca tanınmaya da yani sponsor olarak da tabi ki tanımayan insanlar bize sponsor olmuyor doğal olarak. Başarımızın çok olması bu konuda bizim bir avantajımız olmuyor.” (S17). “Elimizden geldikçe bunu dile getiriyoruz. Medyanın eksikliğinden ziyade bu bir arz talep meselesi. Toplum nereye

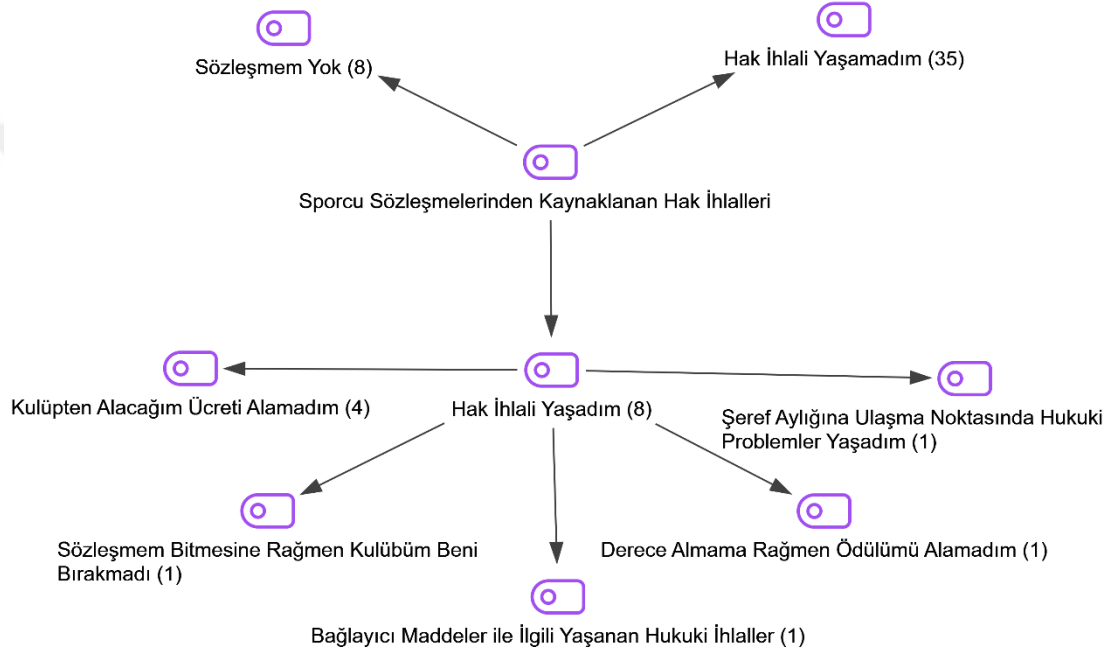
giderse medya da onu lanse eder işin açıkçası. Yani toplum benim şampiyon olduğumdan ziyade magazinsel olayları daha kıymetli buluyorsa, medyanın magazine önem vermesi kadar doğal bir şey yok. Bu tamamen arz talep meselesi diye düşünüyorum. Bunu sadece medyayı suçlamak veya bunu medya yeterli ilgiyi göstermiyor düşüncesinden öte bir durum olduğunu düşünüyorum ben açıkçası.” (S19). “Yani iki dünya şampiyonu olmuşum, kulübüm ve ailemden başka kimse gelmedi havaalanına. Yani ne diyeyim, takdir eden sadece işte takım hocalarım, arkadaşlarım, ailem ve kulübüm oldu. Hiç kimse yok ama bir topun peşinden 11 kişi mi gidiyor, 12 kişi mi gidiyor, yok sultan oluyor, yok ya dev adam oluyor bilmem aslan oluyor, kaplan oluyor. Ama ben hani dünya şampiyonluğunu iki kez yapmışım, rekor kırmışım. Dünya rekoru hala bende ama hiç kimsenin haberi bile yok. Bu çok üzücü bir şey. Yani eğer menajer olsa o beni öne çıkarır mıydı? Onu da sanmıyorum da. Onlar bana şimdi çok şey geliyor. Medya söylese bile yok. Bir gün söyleniyor, iki gün söyleniyor, üçüncü gün unutuluyor. Yani çok ilgi çekici değil.” (S24). “Medya zaten tamamen görsel sporlara yönelmiş durumda. Yani görselliği olan, taraftarı olan, işte ne bileyim biraz daha rant sağlayan branşlara yönelmiş durumda. Şimdiye kadar soruyorlar bana ne sporu yapıyorsunuz? Atıcılık yapıyorum diyorum, ok mu atıyorsunuz diyorlar? Ya da işte yani atıcılığı bile ok atmak zanneden bir kesim var. Yani bizi o şekilde bilen insanlar var. Bilmiyorlar çünkü bilgilendirilmiyorlar. Ya burada yaşayıp da işte biz atış yaparken gelip izleyenler böyle bir spor varmış diyenler bile var hala.” (S26). “Bizim branşımız atıcılığın bir popülerliği bir şeyi yok. Olmadığı için de hani bizim buraya tesislerimize gelende olmuyor bizim bu atışlarımızı da bilmiyor. Öyle bir gelen giden olmadığı için hani böyle bir gençleri görmedim ben. Gelip bize yani biz de bu sporu yapalım, bu sporla uğraşalım diye bir gençlerden gelmedi. Yani popüler olmadığı için bayağı bu yönden de sıkıntılarımız var.” (S27). “Çok çok güzel bir soru hocam. Bu yıllardır dünyanın hemen hemen her yerinde büyük bir sorun ve biz bu sorunu aşmak üzereyiz ama henüz aşamadık. Ben Hong Konglu bir sporcunun olimpiik sporculardan farklı olup olimpiyat rekorları ve dünya rekoru paralimpiik rekorları kırmasına rağmen hiçbir şekilde destek almamasını izledim. Hayatı film olmuştu. Çok etkilenmiştim. Bunun yanı sıra Azerbaycan bizim kardeş ülkemiz. Orada da mesela şu an çok geridedir. Biz paralimpiik olarak ilerliyoruz ama hala paralimpiikleri olimpiikler kadar değerli görmüyorlar. Bunun görülebilmesi için devletimizin ve kamu spotlarının ve medyanın da ön plana çıkarması gerektiğini düşünüyorum.” (S29). “Badminton şöyle engelli branşının lanse edilmesi için yani popüler olması için ilk önce olimpiik branşında popüler olması gerekiyor. Bizim branşında olimpiik ve popüler olması için ben olimpiik deki kişileri gördüm. Yurt dışında bu çok çaba sarf edilmesi gerekiyor. Öyle böyle çaba değil. Hani çok ciddi uzun vadeli 50 yıl gibisinden bir çaba sarf edilmesi gerekiyor. Badminton da paralimpiiklerin bir yere gelebilmesi için. O yüzden dolayı bizim badminton da paralimpiikler popüler olmayınca engelli badminton da hiç popüler değil.” (S39). “Tenis çok mesela göz önünde değildi. Şimdi kendi branşımızın altına 5, 6 aydır geçtik. Türkiye Tenis Federasyonuna bağlıyız. Popülerlik de bu şekilde daha da arttı. Tenis Federasyonu bu konuda daha çok şey yapıyor. Bize reklam

konusunda önem veriyor. Sosyal medya konusunda önem veriyor. Yani Türkiye'de şöyle bir şey var. Her şey kendi gününde, özel gününde hatırlanıyor. Atıyorum işte engelliler gününde herkes 3 Aralık Dünya Engelliler Gününde hatırlar. Ya da 10 Mayıs Dünya Engelliler Haftasında hatırlar işte. Yoksa diğer çerçevede bakin biz Grand Slime gittik. İki tenis oyuncusu Grand Slime gittik. Tarihte bir ilk yaşandı. Tekerlekli sandalye teniste kimsenin haberi yoktur yani. Onun için dediğim gibi. Yani bu şeyde. Önem arz etmesi için görsel olması lazım. Bir de Türkiye'de bazı şeylere çok fazla önem veriliyor mesela. Sosyal medyan olmadığı sürece ne olursan ol bir sponsor asla bulamazsınız. Türkiye'de şöyle bir sistem var. Medya açısından reklam anlamında söylüyorum. Yanlış anlaşılmasın. Görsel bir tablo yoksa ortada hiçbir şekilde sponsor desteği bulamıyorsunuz. Bizde de aynı şekilde.” (S40).

Katılımcılar medyanın ilgisiz olduğunu, paralimpik sporcuların başarıları ve rekorlarının yeterince medyada yer almadığını, medyanın daha çok magazinsel içeriklere odaklanmakta ve paralimpik sporları yeterince öne çıkarmadığını ifade etmiştir. Katılımcılar sponsorluk desteğinin zayıflığını, paralimpik sporcuların sponsorluk bulmakta zorlandığını, bunun nedeninin ise branşlarının yeterince popüler olmaması ve medya ilgisinin az olmasına bağladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar paralimpik sporların olimpiik sporlar kadar değerli görülmediğini, devlet ve kurumsal desteklerin de bu nedenle yetersiz kaldığını, özellikle engelli branşlarında bu durumun daha belirgin olduğunu vurgulamıştır. Katılımcılar olimpiik branşların gölgesinde kaldıklarını, paralimpik spor branşlarının popülerleşmesi için öncelikle paralimpik oyunlarının da popüler olması gerektiğini vurgulamaktadır. Katılımcılar spor kültürünün futbol ağırlıklı olduğunu, Türkiye'de spor kültürünün büyük ölçüde futbol odaklı olduğunu, bu durumun diğer branşların, özellikle de paralimpik ve engelli branşlarının yeterince ilgi görmemesine neden olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, paralimpik sporların toplumda daha popüler hale gelebilmesi için medya, sponsorluk, devlet desteği ve spor kültürünün çeşitlendirilmesi gibi alanlarda iyileştirmeler yapılması gerekmektedir.

4.7. SPORCU SÖZLEŞMELERİNDEN KAYNAKLANAN HAK İHLALLERİ

Şekil 4. 8. Sporcuların Sözleşmelerinden Kaynaklanan Hak İhlallerine Dair Görüşleri

Aşağıda katılımcıların sözleşme durumlarına dair görüşlerine yer verilmiştir.

Hak ihlali yaşayan katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Federasyon değil de ben engeliler şeyinde iken, federasyonda iken dünya şampiyonu olduk takımda onun için şeref adaylığına başvurduğum. Verilmeyeceğini söylendi. Şu an dava açtım. Dava sürecindeyiz. Daha önce alan kişiler vardı. Hani takımda şeref aylığı alan kişiler var. Niye bize verilmiyor? Hani hak ettiğimiz halde niye alamıyoruz diye dava açmak zorunda kaldık. Ortalama 1 seneyi buldu dava.” (S7). “Biz ilk dünya şampiyonasında takım olarak bir derece yaptık. Bayanlarda takım olarak dünya üçüncüsü olmuştu ama takım üçüncüsü olduğumuz halde bize şey vermediler. Ondan dolayı ekstradan para alacağımızı düşünemiyordum çünkü hani ben şu an o dediğiniz maaşı falan alıyorum ama ekstra para alacağımı hiç düşünmüyordum yani buna da şükrediyordum artık. Yani devlet bazı şeyleri kabul etmeyince bilmiyorum takım olarak erkekleri kabul etmişlerdi ama bizi etmediler. Hatta biz çok şey yaptık bakanlıkla görüştüğümüz şey yaptık. Biz 2010 Temmuz ayında derece yapmıştık, 2011 sonunda mıydı

neydi ya da başında bir yönerge değişti. Bize ona göre kalktılar ve hiçbir hak alma şeyimiz yok dediler. Biz de artık pes ettik. Burada bir hak ihlali yaşadık. Yani biz mahkemeye falan verdik de iki sene oldu o mahkeme baya uzadı, iki sene temyize gitti iki kez. Bu son şansınız dediler. Zaten ikinci kez de hiçbir şey olmadı. Yani ondan gitti.” (S24). “Yıllar önce yaşamıştım ama hukuksal yollarla bunu çözdüm. Önce bir avukata tabii ki vekalet verdim. Avukatımla ondan sonra ihtar çektik kulübe. Karşı tarafa ihtar çekildi, noterden bir uyarı çekildi. Uyarıyla beraber süre başladı ödeme için. Daha sonra ödeme on gün içinde olmayınca bir daha aynı şey için bir daha ihtar çekildi şey yoluna gidilecektir diye. İcra yoluna gidilecektir diye. Daha sonra karşılıklı anlaşmayla icraya gitmeden problem çözüldü.” (S31). “Daha önce yaşadım bundan önceki kulübümde. Kulüpten alacağım ücreti alamamıştım ama çözüm olarak avukata verdim. Avukat aracılığıyla bir uzlaşma şeyine gidildi. Ondan sonra alacağımı aldım hocam öyle söyleyeyim.” (S32). “Hak ihlali yaşadım. Bir sene yaşamıştım. Gençlik Spor Bakanlığının yayınladığı kuraldan dolayı bir sıkıntı yaşadım. Bir senelik sözleşme imzalamıştım ama o dönem işte Almanya'ya gidecektim. Almanya'ya gideceğim diye kulübüme söyledikten sonra kulübüm onay verdi ama Almanya'da vize konusunda sıkıntı yaşadığım için gidememişim o dönem. Ben de otomatikman Türkiye'deki başka bir takımla anlaşmak üzereyken ayrıldığım kulüp işte bu amatör branşlarda iki sene oynama mecburiyetinden dolayı aslında ben tek bir yıllık sözleşme imzalamama rağmen beni göndermemişti ama sonradan Almanya vizesi olunca tabii ki Almanya'ya gittim ama olmasaydı ne beni oynatacak ne bana para verecekti. Öyle karışık bir durum olacaktı yani. Çünkü benim sözleşmem bir yıllıktır. Eve ama ben o takımla devam etmek istememe rağmen beni mecbur o takımda oynatmak zorundaymış gibi lanse ettiler. Umarım Gençlik Spor Bakanlığı da bu sorunu çözer.” (S35). “Kulüp için yarışıyorum şu anda. Ben yeni bir kulübe geçtim. Geçen hafta, yani 1 ay önce Türkiye ligine gönderdiler. Oranın parasını ben cebimden harcadım. 2 ay olacak. Biraz daha geçerse ücretini alamıyorum. Kulüp başkanı ile görüşemiyoruz. Hani bana telefonda şunu söyledi sırtını yasla, siz maaşınızı düşünün, parayı düşünmeyin dedi. Tamam dedim. Ona göre ben cebimden para harcadım orada. Ama şu başkanımız telefonumuza bakmıyor. Geçen hafta Türkiye Şampiyonası'na gittik. Türkiye şampiyonu olduk geldik ve orada para harcadık. Şu anda yine telefona bakmıyor. Diğer antrenörümüz arıyor. Bir antrenörümüz var o arıyor açmıyor. Ben arıyorum, benimkini de açmıyor. Bir de bizi öyle vaatlerle çıkarttı ki eski kulübümüzde işte o üzüyor beni. Yani maaş bağlarım, malzeme desteği sağlarım, turnuva desteği sağlarım dedi. Bizim eski kulübümüz de maaş sağlanıyordu ama malzemedir, turnuva desteğidir, odur, budur yoktu. Daha ikiletmemişlerdir. Sadece maaş konusunda dedim ki yani maaş veriyor oraya gideriz. Neyse ben şu anda kulübümde bir hak ihlali yaşıyorum. Valla hukuki yola başvurmam. Bugün hatta kaç defa aramıştım, iki defa aradım, hatta üç defa aradım geri dönmedi. Yani ne zaman geri döner bilmiyorum. Şu anda hani hikaye atıyor, görüntü falan atıyor. Ben de dedim ki şey yapayım, alkış yapayım, bir şey yapayım, görsün, dönüş yapsın bari diyerekten. Yani hukuki yol değil de bu şekilde yollar yapmaya çalışıyoruz. Yani bize aracı olan bir hocamız vardı,

o da bin pişman, o da çok üzülüyor. Hani onu da arayıp üzme istemiyorum. Hani hocam niye böyle oldu? Hani aracı oldunuz? Bakın demek istemiyorum. Kalbini kırmak istemiyorum onun. Yani bir türlü ulaşmaya çalışıyoruz şu anda.” (S39).

Katılımcılar okçuluk takımında, şeref aylığı alan kişiler olmasına rağmen, kendilerine verilmediği için dava açmak zorunda kaldıklarını, dava sürecinin de yaklaşık bir yıl olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar atıcılık takımında, bayanlar kategorisinde dünya üçüncüsü olmalarına rağmen, ödül mekanizması tarafından ödüllendirilmediklerini vurgulamışlardır. Ayrıca takım olarak bakanlıkla görüşmeler yapmasına rağmen, yönerge değişikliği nedeniyle herhangi bir hak elde edemediklerini, mahkemeye başvurduklarını ancak sonuç alamadıklarını ifade etmiştir. Katılımcılardan biri, daha önce hak ihlali yaşadığını ancak hukuksal yollarla çözdüğünü belirtmiştir. Sonuç olarak sporcular başarılarına rağmen gerekli ödül ve desteklerden mahrum bırakılmışlardır. Hak ihlallerine karşı mücadele etmek zorunda kalmışlar, ancak bazı durumlarda sonuç alamamışlardır. Bu tür hak ihlallerinin önlenmesi ve sporcuların hak ve menfaatlerinin korunması önemlidir.

Hak ihlali yaşamayan katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Şu ana kadar olmadı. Hani kulübümüze gerçekten böyle bir hak kaybına uğratmayacak kadar bilinçli insanlardan kurulu ekip. Herhangi bir hak kaybı yaşadığımı düşünmüyorum.” (S5). “Yok, yaşamadım. Kulübüm ile sözleşmemiz var. Biliyorsunuz hak ihlalinde belli bir tazminat ödemeniz gerekiyor. Kulüpte şu an iyi gittiğimiz için hani. O noktaya hiçbir zaman gelmedik. İletişimde kaldığımız için sıkıntı yaşamadık.” (S10). “Yok hayır, daha önce öyle bir sorun yaşamadım. Bir sıkıntım olmadı hiçbirinde.” (S17). “Yok, o konuda hiçbir sorun yaşamadım açıkçası.” (S19). “Hak ihlali yaşamadım. İmzaladığım sözleşmeyi de yeni imzaladım. Bir tane kulübe girdim. Derece yaptıktan sonra rekor kırdıktan sonra beni bir kulüp istedi. Onlarla yeni anlaşma yaptım. Daha yeni oldu yani 4 5 gün önce imzaladım.” (S28). “Daha önceki kulübüm ile sözleşme imzalamadım ama paralimpik sporcu olduğumuz için biz maalesef ülkemizde biliyorsunuz ki hem sağlamlarda hem engellilerde ampute futbol, voleybol bu tarz branşlar daha popüler. İlk kulübüm de bu tarz maddi olarak desteklenmekte şey gördüm. Yani diğer sporcular kadar desteklendim. Herhangi bir hak ihlali de yaşamadım.” (S29). “Yok herhangi bir hak ihlali olmadı. Ben sözleşmemiz de hak ihlali yaşamadım bugüne kadar.” (S36). “Ben yaşamadım ama tabi yaşayan çok sporcu var. Yani ben şu ana kadar bana verilmiş bir söz ya da işte alamadığım bir ücret ya da hak kaybına uğramadım açıkçası. Ama ben hakkımı sonuna kadar arayacağım mercileri de biliyorum yani.” (S37).

Katılımcılar kulüpleri ve federasyonları ile ilgili herhangi bir hak ihlali yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sporcuların çoğu, kulüpleri ve federasyonları ile iyi iletişim içinde olduklarını ve herhangi bir sorun yaşamadıklarını vurgulamışlardır. Bazı katılımcılar, kulüpleri ve federasyonları ile iyi ilişkiler içinde olduklarını, maddi ve manevi olarak desteklendiklerini ve herhangi bir hak kaybına uğramadıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, sporcuların büyük çoğunluğu kulüpleri ve federasyonları ile olumlu ilişkiler içinde olduklarını ve herhangi bir hak ihlali yaşamadıklarını vurgulamışlardır. Bir sporcu diğer branşlara kıyasla daha az desteklendiğini ifade etmiştir.

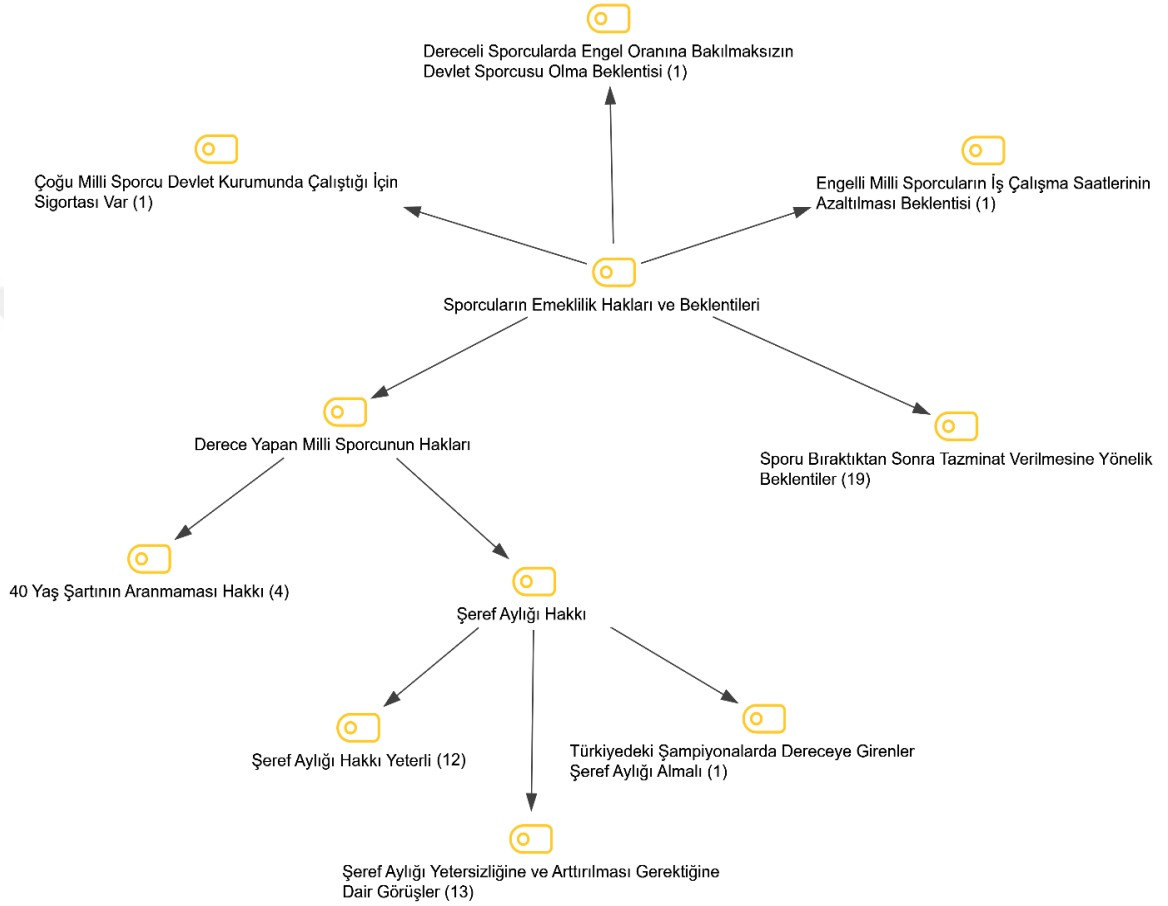
Sözleşmesi bulunmayan katılımcıların görüşleri şu şekilde;

“Yok hocam. Yani zaten ben kulübüm ile alakalı bir sözleşme falan imzalamadım. Federasyonla alakalı da böyle bir şey olmadı.” (S8). “Ben kulübümle bir şey imzalamadım. Sözleşme direkt zaten bize lisanları veriyorlar, bizi kaydediyorlar, o tarz oluyor ama bilmiyorum yani şu ana kadar hiç öyle bir şey yaşamadım.” (S12). “Yani aslında bir sözleşmem yok diyebilirim aslında.” (S20). “Ben hiç öyle bir sponsorla, kulüple sözleşme imzalamadım hocam.” (S27). “Yok yaşamadım. Bir şey imzalamadım. Sözleşme imzalamadım.” (S38).

Bazı sporcular kulüpleri ile veya federasyonla herhangi bir sözleşme imzalamadıklarını belirtmişlerdir. Bu sporcular, sözleşme olmadığı için hak ihlali yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sporcular, sözleşme olmadığı için hak ihlali yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Genel olarak, sporcuların çoğu kulüpleri veya federasyonlarıyla herhangi bir sözleşme imzalamadıklarını ve bu nedenle de hak ihlali yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

4.8. SPORCULARIN EMEKLİLİK HAKLARI VE BEKLENTİLERİ

Şekil 4. 9. Sporcuların Emeklilik Hakları ve Beklentilerine Dair Görüşleri

Aşağıda katılımcıların emeklilik haklarına ve beklentilerine dair görüşlerine yer verilmiştir.

Derece yapan katılımcıların haklarına dair görüşleri şu şekilde;

“Engellilerde ya da herhangi birinde milli sporcu sporu bıraktıktan sonra emeklilik diye bir şey söz konusu değil diye biliyorum. Şöyle bir durum var. Mesela ben sporcuyum ya, bu anlamda işte belli haklarım var, işte şeref aylığı, sosyal haklar, yeşil pasaport falan yani böyle bir haklar var. Kendiliğinden doğal olarak var. Şu anda mesela engellilerde özellikle 40 yaşını beklememe gibi bir durum var. Atıyorum ben mesela geçen sene bu dereceleri aldığım için o yıl 5 6 ay içerisinde bu haklar teslim edildi. Bir şekilde bana bunlardan faydalanmayı sağlayacak imkanlar verildi. Normalde işte milli olmak yetmiyor bu konuda. Şimdi yurt dışında belli dereceler yapmışsa sporcu zaten şeref aylığına devlet sporculuğuna layık

görüliyor. O anlamda herhangi bir sıkıntı yaşamıyor zaten” (S1). “Hocam zaten biz derece yaptığımız zaman devlet tarafından ödüllendiriliyoruz. Şeref aylığı diye bir ayağımız var bizim. O zaten emekli aylığı olarak geçiyor bizde. Yani şöyle bizim vereceğimize göre o maaş artıyor ya bu biz ölene kadar ya da çocuğumuza falan kalıyor. Yani bu konuda iyi desteklendiğini düşünüyorum açıkçası aldığımız paranın da. Yani ben kendi açımdan söyleyeyim. Yani yeterli olduğunu düşünüyorum. Zaten bu parada asgari ücret arttığı zaman bizim de maaşımız artıyor ya bu senin yani sporcunun biraz da yaptığı dereceye bağlı bir şey. Hani ben iyi yönde ödüllendirildiğini düşünüyorum.” (S8).

Katılımcılar Milli sporcu olmaları nedeniyle şeref aylığı, sosyal haklar, yeşil pasaport gibi çeşitli haklara sahip olduklarını, bu hakları uluslararası alanda elde ettiği başarılarla göre belirlendiğini ifade etmiştir. Katılımcılar engelli Milli sporcular için özel düzenlemelerin olduğunu, bunların engellilik oranı %40'ın altında ise 40 yaşını dolduran ve engellilik oranı %40'ın üzerinde ise şampiyonluk tarihinden itibaren emeklilik hakkına sahip olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonluklarında elde edilen başarılarla göre farklı miktarlarda şeref aylığı verildiği, Olimpiyat şampiyonluğunun en yüksek ödüle karşılık geldiği vurgulanmıştır. Katılımcılar aldıkları şeref aylığının, asgari ücretin belirli bir yüzdesi olarak hesaplandığını ve asgari ücret artışlarından etkilendiğini ifade etmiştir. Sonuç olarak, katılımcıların bazıları emeklilik hakları ve beklentileri yeterli görülmektedir.

Katılımcıların şeref aylığının yeterli olduğuna dair görüşleri şu şekilde;

“Yani aslında şu an ödül yönetmeliği yeterli. Çünkü şu an çalışan insanların aldığı maaşı düşündüğünüzde yeterli gibi. Hani bir emekli maaşı o kadar. Otuz yıl çalışanların 7500 lira, 8000 lira aldığı bir dönemde yani onu işte uluslararası alanda yaptığınız bir başarıdan alınan şey yeterli gibi tabii toplu paranın dışında.” (S3). “Şöyle bir ayırım var. Engelli milli sporcuların olimpiik sporculardan bir farkı var. Dünyada, Avrupa da ya da paralimpik oyunlarında derece yaptığınız zaman şeref ağırlığına bağlanırsınız. Bu hem sporcu için hem paralimpik sporcu için bir hak. Ancak şöyle bir ayırım var. Olimpiik sporcu bu hakkını 40 yaşında kazanır. Yani 40 yaşında başlar. Ama paralimpik sporcularda hemen başlar. Herhangi bir yaş sınırı yok, herhangi bir sınırı yok. O yüzden de yani devletin bu konuda inanılmaz bir desteğe var zaten. Yani biz 40 yaşımıza kadar beklemiyoruz. Ben 24 yaşında emekli oldum. Yani 40 yaşına kadar bekleyebilir miydim yani? Ki aynı zamanda bu süreç de zaten hem şeref aylığı var, aynı zamanda havuz sistemi var. Havuzdan da derecenize göre bir maaşa bağlanıyorsunuz. Bu yüzden gerçekten şu anda kaliteli bir bütçeye sahibiz. Yani gerçekten şu an engelli milli sporcular için emeklilik ömür boyu. Yani o günden itibaren ömür boyu bir emeklilik var.” (S4). “Günümüzde normal emekli vatandaşlarımızla karşılaştığımda yani onlarla karşılaştığımda benim emekli maaşım daha

yüksek onlara göre. Çünkü maaşlarımız belirleniyor. Hani normal bir emekli örnek verirsem, 7500 lira alıyorsa ben dünya şampiyonluğunda 14000 alıyorum. Memur emeklisi olarak sayılıyorum. O yüzden memnunum. Bir sıkıntı yok.” (S14).

Katılımcılar şeref aylığı hakkında Türkiye'de önemli bir sosyal güvence sağlandığını, Avrupa, Dünya ve Olimpiyat şampiyonluklarına göre farklı oranlarda şeref aylığı aldıklarını, bu aylığı emekli maaşı gibi düşündüklerini ve ömür boyu ödenmeye devam edildiğini ifade etmiştir. Özellikle engelli milli sporcular için şeref aylığı hakkının daha erken başladığı ve normal emekli olan birinden daha yüksek miktarlarda olduğu vurgulanmıştır. Katılımcılar, yaptıkları başarılar karşılığında devlet tarafından iyi desteklendiklerini ve ödüllendirildiklerini ifade etmektedir. Sonuç olarak, bazı sporcuların şeref aylığı hakkının yeterli olduğunu ve emekli maaşlarının normal vatandaşlara göre daha yüksek olduğunu düşündükleri görülmektedir. Bazı sporcular ek desteklerin de sağlanabileceğini belirtse de mevcut sistemin sporcular için oldukça iyi bir sosyal güvence oluşturduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Katılımcıların şeref aylığının yetersizliğine ve artırılmasına dair görüşleri şu şekilde;

“Devlet sporcularının maaşını da yetersiz buluyorum. Son zamanlarda başlayan olimpiyat harçlığı denilen bir şey var. O biraz düşük seviyedeki sporculara destek olarak görülüyor. Bunların artması tabii ki sporcular için teşvik olacaktır. Biliyorsunuz ülkemizde sporcu olmasanız dahi engelli bir bireye ancak ve ancak çok fakir olduğu durumda engelli maaşı veriliyor ya da bakım maaşı. Orta gelirli bir aile iseniz böyle bir sosyal hakkınız olmuyor. Bir Avrupa ülkesi gibi zaten bu olmuyor. Bir de yıllarca emek veriyorsunuz ve biliyorsunuz profesyonel spor hayatı çok uzun yıllar sürmüyor. Zaten otuzlu yaşların ortalarında artık geri çekilmeye başlıyorsunuz. Emekli maaşı yeterli gelmiyor. Çünkü engelli bir bireyin ihtiyaçları da çok daha fazla. Düşünsenize ben mesela engelli bir bireyim ben ilerde emekli olduğum zaman benim mesela bütün ihtiyaçlarımı geçtim yanıma bir bakıcı gerekiyor. Bu gerçekçi bir şey. Peki ben bunu aldım. Eğer kendi özel bir gelirim olmazsa. Yalnızca verilen bir emekli maaşıyla bunu nasıl karşılayabiliriz? Yani belki engelli bireylerin öteki yandan ihtiyaçları karşılanırsa bu kadar maaşa ihtiyaç duyulmaz ama karşılanmadığı için o anlamda çok geç kalındı. Bence kesinlikle artırılmalı.” (S10). “Şu an biz evet şeref aylığı olarak alıyoruz ama çok düşük bir miktar.” (S11). “Şimdi bize Avrupa, Dünya ve Olimpiyatta derece yaptıktan sonra bir emeklilik maaşı bağlanıyor ve sporu bıraktıktan sonra da bize ödemesi olarak devam ediyor. Ömrümüz boyunca yani şöyle bize göre zaten herkesin paralimpik şampiyonluğundan ayrı ayrı ödül yani ayrı miktarda alıyor işte. Dünya da ayrı, Avrupa da ayrı alıyor. Tabii ki bunlar yükseltilebilir. Ne kadar olabileceğini bilmiyorum ama bu konuda desteğin olmadığını söyleyemem. Ama güncellenmeli bence yani insanlara kazandıkları yetmeyebiliyor

sonuçta bizim de çok fazla hani atıyorum sağlık yönünden kullanıyoruz biz bunları tekrardan spor için kullanıyoruz. Sponsorumuz olmadığı için kendimiz harcıyoruz. Yeterli olsa, biraz daha fazla olsa tabi ki bize de rahat olur. Takviye gıdalar alıyoruz falan yani bu konuda destek biraz daha fazla olsa bizde tabi ki rahat ederiz.” (S17). “Engelliye iş imkânı verin o hakları hiç vermeyin. Engellilere maddi olanaklar sağlayın. Sudan indirim yapmayın arkadaşım. Diğer insanlar ne ödüyorsa ben de aynısını ödeyeyim ama yetsin. Hayat şartlarını ve standartlarını düzgün verelim yani. Yoksa sudan indirim, elektrikten indirim yapma. Ama ben hayatım boyunca pozitif ayrımcılığa karşıydım. Ömrümün sonuna kadar da buna karşı olacağım. Benim tek derdim engellilerin daha düzgün bir hayatı olsun, daha iyi olanak imkanları olsun. Engellilerin maaşında düzeltme yapalım yani hani evet o sudan indirim yapmasın ama engellinin daha rahat hayatını sürdürebilir bir şekilde yaşayacak bir şekilde bir hayatta olsun. Biz bunu istiyoruz. Yoksa gerisi çok önemli değil yani. Yoksa hani sudan indirim, elektrikten indirim, farklı alanlar.” (S19). “Aslında ülkemizin verdiği ödül geçmiş dönemlerde çok daha iyiydi ama emeklilik maaşlarının ben daha da artırılmasını düşünüyorum. Çünkü sporcu işte bir kere iki kere Milli oldu ya da işte baktı derecede aldı bu sporcu sonrasını da düşünüyor. Sonrasında işte çoluk çocuğa karıştığında, evi barkı olduğunda o parayla ne kadar sürede geçinebilir? Ne kadar yetebilir ödül? Şu an Türkiye’de diğer ülkelere göre iyi ama bence biraz daha artırılabilir.” (S29). “Ben emekli bir sporcuyum. Millilik den dolayı uluslararası derecem olduğu için oradan emekli edilmiş bir sporcuyum. Günümüz şartlarında her şey çok yukarı gittiği için, hayat pahalılığı çok arttığı için ben milli sporcuların, uluslararası derece yapmış sporcuların aldıkları şeref aylığı diye adlandırılıyor bunun artırılmasından yanayım. Yani sonuçta biz dünyanın çeşitli yerlerinde İstiklal Marşını okutmuş sporcularız bunu çok az sporcu yapabilmiş ülkede. Takım bazında Türkiye’de ilk defa biz şampiyon olduk 2017 yılında. Ben şey söyleyebilirim buradan zaten devletin bir ödül yönetmeliği var ama bu emekli edilmiş sporcuların aldığı ücretin asgari ücret seviyelerine çekilmesi, en azından asgari ücreti takip etmesi gibi bir şey. Benim açımdan mantıklı diye düşünüyorum.” (S37). “Şu süreçte bence yeterli değil. Sadece emekli olup sadece o parayla geçinecek olursa bir sporcu bence hiç yeterli değil. Gerçekten yeterli değil. Kiralar olsun, hayat, yaşam şey olsun o yüzden dolayı ben pek yeterli bulmuyorum. Artırılması gerekiyor yani artırılması gerekiyor. Çünkü yurt dışındaki arkadaşlarımın yani ben sporcu arkadaşlarımın neler kazandığını, ne imkanlar sağlandığını çok iyi bildiğim için hani ülkemizde bu imkanları sağlıyoruz diyorlar ama kimlere sağlıyorlar bilmiyorum. Yani ben de sporcuyum, derece ise bizim de dereceler var ama hangi sporcular nasıl bir imkan sağlanıyor ben merak ediyorum.” (S39).

Katılımcılar şeref aylığının mevcut seviyesinin yeterli olmadığını, hayat şartlarını karşılamakta zorlandıklarını vurgulanmaktadır. Katılımcılar özellikle engelli sporcuların ihtiyaçlarının daha fazla olduğunu, bakım ve sağlık giderlerinin yüksek olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle şeref aylığının artırılması gerektiğini ifade edilmektedirler.

Katılımcılar uzun yıllar milli takım ve uluslararası müsabakalarda ülkeyi temsil eden sporcuların, emeklilik sonrası aldıkları ücretin yetersiz olduğunu, bu emeğin karşılığının verilmediğini vurgulanmaktadır. Bazı katılımcılar, şeref aylığının yanı sıra emeklilik sonrası bir tazminat ödenmesi gerektiğini de savunmaktadır. Genel olarak, sporcuların emeklilik sonrası maaşlarının artırılması ve daha iyi imkanlar sağlanması gerektiği yönünde görüş birliği bulunmaktadır. Sonuç olarak, katılımcılar şeref aylığının yetersiz olduğunu, sporcuların emeklilik sonrası hayatlarını idame ettirebilmesi için bu ücretin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Engelli ve milli sporcuların emeklilik sonrası aldıkları "şeref aylığı" konusunda genel bir memnuniyetsizlik ve artırılması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır. Ayrıca tazminat ödenmesi de talep edilmektedir.

Katılımcıların sporu bıraktıktan sonra tazminat verilmesine dair görüşleri şu şekilde;

“Aslında hiç düşünmedim ama çok mantıklı geldi şu an bana. Yani bir tazminat gibi öyle bir şey olabilir. Çünkü biz de devlete hizmet ediyoruz. Yani mesela şu konuda sıkıntı yaşıyoruz. Mesela okçuluğu bıraktığımız zaman malzemelerimizi veriyoruz, her şeyimizi veriyoruz. Yani o zaman sadece aktifken gözde oluyoruz açıkçası. Daha sonra bıraktığımız zaman kimsenin umurunda olmuyoruz bence. Hani böyle bir şey olabilir. Devlet tarafından bir tazminat bir şey verilmeli. Yani bir ödüllendirme olmalı bence de.” (S8). “Bence tazminat olmalı. Çünkü şöyle. Yani spor aslında bir istihdam. Yani bunların birlikte düşünülmesi gerekiyor. Bunu iş olarak yapıyoruz, hobi olarak yapmıyoruz. Ben mesela ilk yarışmada daha çıktığım uluslararası ilk yarışmada çok yeni bir sporcu olmama rağmen ilk onda emekli oldum, derece yaptığım için. Ama şöyle düşünüyorum şimdi yıllardır aynı antrenmanlara gelip aynı maddi manevi aynı enerjiyi sarf edip maalesef çok yaklaşmış olmasına rağmen derece yapıp emekli olamamış insanlar var. Bence bunun da sadece madalya ile değerlendirilmemesi lazım. İşte insanlar yıllarca çalışıyor, sonrasında tazminat alıyor, emeklilik alıyor. Bunun gibi değerlendirilmesi lazım bence.” (S9). “Emekli olduktan sonra tazminat ödenmesini kesinlikle düşünüyorum. Çünkü emekli maaşları çok düşük. Bir de engelli bireylere verilen maaşlar daha düşük oluyor.” (S10). “Sporu bıraktıktan sonra tazminat ödenmesini ve şeref aylığının arttırılmasını isterdim. Şu an biz evet şeref aylığı olarak alıyoruz ama çok düşük bir miktar.” (S11). “Milli sporcular veya emekli sporcular şöyle. Emekli sporcular zaten sporu bıraktıktan sonra belli bir emekli maaşını alıyor. Ama yıllardır uğraşan bir emekli şey bir Milli sporcuya hani bir tazminat veya bir emek harcadığı için bir şey verilmesi lazım yani. Onu düzenleseler yapsalar güzel olur aslında.” (S12). “Bence tazminat verilse gayet güzel olur. Aslında normal bir emekli gibi olmuş oluruz. Diğerleri nasıl alıyorsa bizde öyle alabiliriz.” (S20). “Emeklilik için tazminat ödenmesini isterdim güzel olurdu. Sigortalı gibi olmasını isterdim kesinlikle hocam.” (S21). “Spora büyük emekler veriyoruz. Nihayetinde iki üç türlü kavram var. Birinci kavram madalyayı direkt alan sporcu, ikincisi çok iyi

olmasa da yine o üst düzey sporculara destek veren kendisi de sporcu olan mesela takım sporlarında üçüncü sporcuyla düşünelim. Adam birinci, ikinci kalitesi belli. Üçüncü olmadan takım sporunda o madalyayı alamıyoruz. Bu adam bireysel olarak belki de hayatı boyunca hiç madalya kazanamayacak tek başına ama takım sporunda takımına ve ülkesine madalya kazandırmada üçüncü kişi olarak büyük bir destek veriyor. Büyük bir madalya alamayacağı için, takım sporunda kaldığı için, bu kadar uzun yıl emek verdikten sonra bir anda sporu bıraktığında her şey dünde kaldı gibi olacak dediğimiz kavram emeklilik kavramı. Bu tip arkadaşlarımız için çok olumlu bir süreç. Çok iyi olurdu, bizim için de iyi olurdu. Ama ben en kötü şeyden ele aldım. Tabi ki her sporcu yaptığı işten bu kadar uzun süre bu antrenmanı üst düzey yaptıktan sonra, bu yarışmalara gittikten sonra böyle ekstra emekli olmayı ister. Çünkü güncel hayatın dışında hareket ediyoruz. Çünkü amatör bir spor dalı bir futbol gibi profesyonel değil hala maalesef. Bu profesyonel olamama işte şunu getiriyor. Herkesin ekstra bir işi olmak zorunda. Hayatının geçimini sağlaması için çok çalışmalı engelli, engelsiz, sosyal değerlerini iyi oturtabiliyorlar böyle. Halbuki aynı imkanlar verilse bu madalya almamış, yani çok iyi durumda olmayan insanların içinden de müthiş cevherler çıkabilir. Çünkü zamanını gerçekten spora verebiliyor mu? Zamanını gerçekten spora verebilmesi için bu dediğimiz destekleri alabilmesi lazım. Yani emeklilik maaşı ve tazminat verilmesi gerekiyor.” (S22). “Emekli olduktan sonra tazminat verilse harika olurdu. Çok güzel olurdu. Çok isterdim. Benim 19. yılım olacak. 19 yıldır da zaten Milli kadroydayım. Öyle söyleyeyim size. Yani gitmediğim herhalde 3 veya 4 müsabaka vardır. Harika olur tazminat alsak.” (S25). “Yani şöyle düşünüyorum. Emekli olduktan sonra tazminat ödenirse yani devletimiz için çok da zor bir tutar değildir diye düşünüyorum. Ama en azından engelli sporcu tarafından bakınca sonuçta o engelli sporuna zaman ayırmış, derece yapmış, ülkesini temsil etmiş bir insana böyle bir destek verilmesinin o ülkeyi çok da zora sokacağını sanmıyorum. Bence yapılabilir.” (S28). “Emeklilik maaşında artış veya bir tazminat alınması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü şimdi şöyle biz sürekli kamptayız ve zaten çalışan bir insan sürekli iş hayatına devam edemiyor. Bu şekilde mecburen ağırlığı spora vermemiz gerekiyor. Çünkü kamplar, yarışmalar hani bunun için mesela sporculara ayrı bir avantajlı bir şey sağlanabilmeli diye düşünüyorum. İleride yaşlandığımda ve sporu bıraktığımda ben bu şekilde düşünüyorum.” (S30). “Normalde olması lazım ama bu sadece engelli sporcuları için değil. Altını çiziyorum bunun. Bütün sporcular için Türkiye’de böyle bir tazminat hakkımız yok. Sporcu olarak bir takımda aralıksız 15 yıl dahi olsanız herhangi bir tazminat talep edemiyorsunuz. Bunun olmasını isterdim. Bu yok yani hiç olmadı. Sporcu özel bir maddeyle karşılaşabilir. Çünkü biz bedenimizden de bazı şeyleri veriyoruz karşı tarafa. Bunun olmasını isterdim. Belki onu yapmasalar bile emekli maaşına çok yüksek oranlarda primler ödenmeli. Emekli maaşına ekstra bir yüzdeyle desteklenebilir.” (S31). “Sporu bıraktıktan sonra maaşların artırılması gerektiğini ve bir tazminat da ödenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani sonuçta şimdi şöyle düşünün ben 2001 yılından beri Milli olarak görev yaptım. Yani bu 2001 2022 yılına kadar düşün arasında 20 sene ben bu

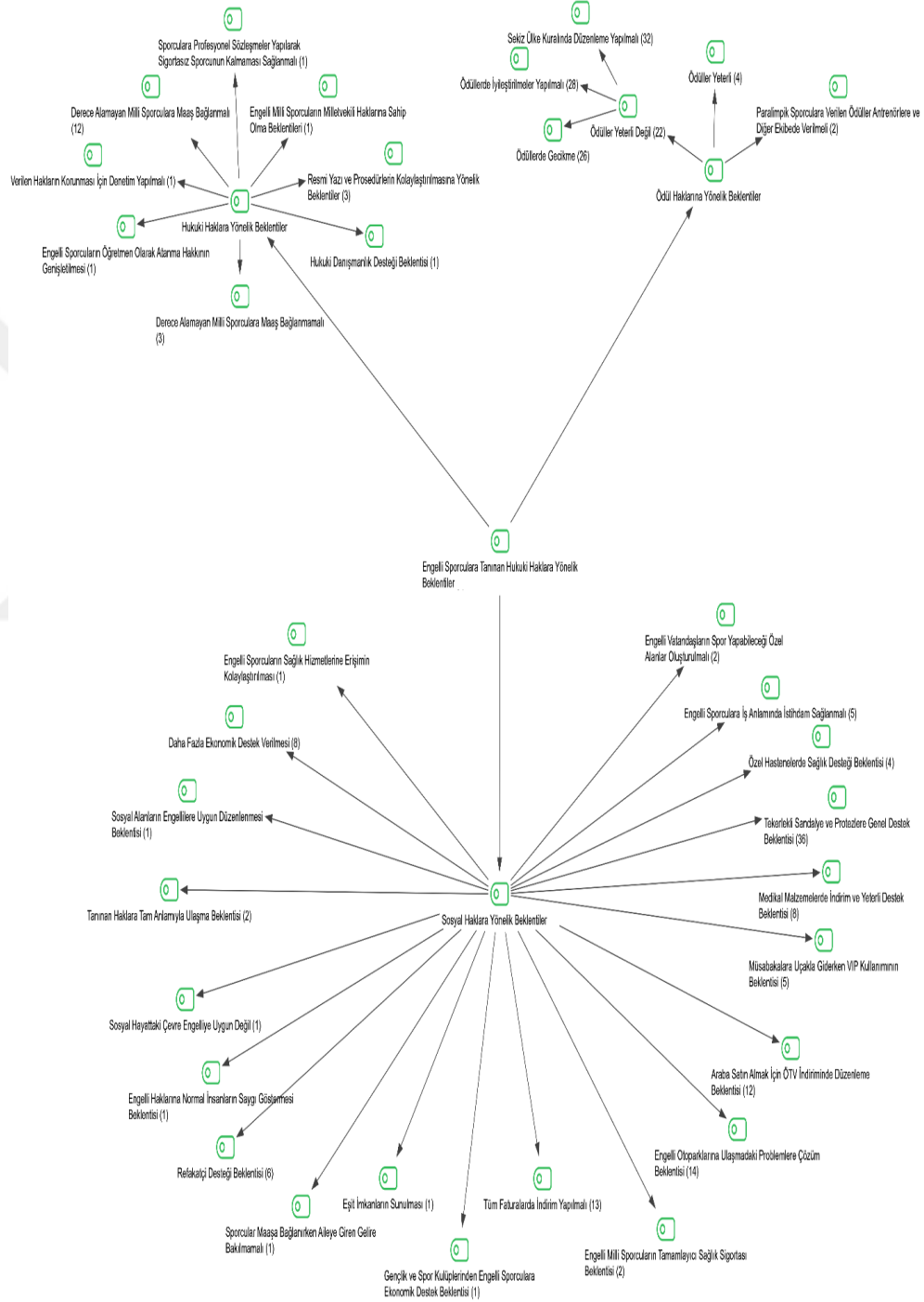
ülkeye, milli takıma hizmet ettim. Sizin dediğiniz gibi yani başarılı olduğumuz zaman işte bizde bir devlet tarafından bir statü var, işte şeref aylığı diye bir statü var. Yani o da asgari ücretin %78'ine tekabül ediyor. Yani öyle söyleyeyim size. Yani çok büyük paralar değil aslında. Yani işte bir de şampiyon olanla, işte bir üçüncü olanın arasında da bir fiyat farkı oluyor. Yani dediğim gibi cüzi fiyatlar yani. Hatta söyleyebilirim. Yani 7000 lira, 8000 lira gibi bir şey. Yani bu ülkede bu kadar zamandan sonra sigortalı, işte emekli oluyorsunuz falan, şudur budur ama spor anlamında yani o paranın hemen hemen yani çok bir şeyi yok ama gerçekten de tabii ki de böyle yıllarca emek vermiş sporculara bu tarz böyle yaklaşımlar olsa bence daha şeffaf ve güzel olur diye düşünüyorum. Yani en azından o insanı şey yapmış olurlar yani değer verdiğini gösteren bir şey olmuş olur. Bu parayla ölçülecek bir şey değil aslında.” (S33). “Sporu bıraktıktan sonra maaşlarımızın arttırılmasını ve aynı zamanda bir tazminat da ödenmesi gerektiğini düşünüyorum ben. Çünkü engelli sporunu yaptıktan sonra bazı yapacağımız işler kısıtlı olduğu için emekli maaşlarının biraz güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum.” (S34). “Bence tazminat ödenmesi de gerekiyor sporu bıraktıktan sonra. Çünkü hani yanlış anlamayın ben bayrağı taşıdığım için binlerce kez şükrediyorum. Tabii ki bu bayrağı ben göklerde taşıdığım için her zaman şükrettim. En ufak işi yapmayan insanlar bile bazen tazminatı hak ediyor, ömür boyu maaşa bağlanıyor ve bu insanlar hiçbir iş yapmadan 5 yıllık görevle çok ciddi paralar alıyor. Biz ömrümüzü veriyoruz, ailemizden fedakârlık ediyoruz. Gerekirse okulumuzdan, çocuğumuzdan, aile hayatımızdan, işimizden, her şeyden fedakârlık edip böyle bir süreçte bence düşünülür. Yani çok mantıklı olur. Çünkü biz de bu bayrak uğruna bir işler yapıyoruz ve çok güzel işler. Hatta o yapmayan insanların yaptıkları işlerden daha da iyi işler yapıyoruz.” (S39).

Katılımcılar sporu bıraktıktan sonra tazminat ödenmesini istediklerini, tazminat ödenmesinin kendileri için "harika" ve "çok güzel" gibi ifadeler kullanarak belirtmektedir. Tazminat ödenmesinin, emekli maaşlarının düşük olması nedeniyle önemli olduğu vurgulanmıştır. Sporcular, diğer meslek gruplarında olduğu gibi kendilerinin de tazminat alma hakkına sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Sporcular, tazminat ödenmesinin yanı sıra emekli maaşlarının da artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle engelli sporcular için tazminat ve emekli maaşlarının daha önemli olduğu belirtilmektedir. Bazı sporcular, zaten şeref aylığı aldıklarını ancak bunun yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Uzun yıllar ülkelerini temsil eden ve başarılar elde eden sporcuların, emeklilik sonrası desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, tazminat ödenmesinin sporcuların motivasyonunu artıracığı ifade edilmektedir. Sonuç olarak, katılımcılar sporu bıraktıktan sonra tazminat ödenmesini ve emekli maaşlarının artırılmasını önemli bir beklenti olarak dile getirmektedir. Tazminat

ödenmesi, sporcuların emeklilik sonrası hayatlarını daha rahat sürdürebilmeleri ve ülkeye olan hizmetlerinin karşılığını almaları açısından önem taşımaktadır.

4.9. ENGELLİ SPORCULARA TANINAN HUKUKİ HAK VE BEKLENTİLER

Şekil 4. 10. Engelli Sporculara Tanınan Hukuki Hak ve Beklentilere Dair Görüşler

Aşağıda katılımcıların engelli sporculara tanınan hukuki haklara yönelik beklentilerine dair görüşlerine yer verilmiştir.

Katılımcıların hukuki hakları kapsamında derece alamayan milli sporcularında şeref aylığına bağlanması yönündeki beklentilerine dair görüşleri şu şekilde;

“Ben sahaya çıkıyorum şimdi kampta biz aynı antrenmanları yapıyoruz. Belki çok daha fazla mücadele veren arkadaşlar var aramızda. Ama işte yaptığımız sporda malzeme sporu olduğu için çok hazır olmasına rağmen başarı elde edemeyen sporcular oluyor. Ama aynı emeği veriyoruz ve söylemiş olduğum gibi hani bu bir istihdam gibi düşünülmeli. Hobi olarak yapmıyoruz biz bu sporu. Tam anlamıyla yani içine almalı bu durum. Düşünün ki işte 10 yıldır bu işi yapmış birileri var. Ben ilk yarışmada gittim, yeşil pasaportumu aldım, emekli oldum ama 10 yıldır bu işi yapan çok daha profesyonel, çok daha tecrübeli arkadaşlarımın maaşı yok, pasaportları yok, çok adil değil. Aynı emeği veriyorken sadece şey gibi değerlendiriliyor. Yani sadece yarışma alanı ve madalya olarak değerlendirilmemeli bence bu.” (S9). “Maaş bağlanması için derece alınması gerekiyor. Bu sıkıntılı bir durum. Benim çok arkadaşım var. Öyle maaş bağlanmadığı için herkes bırakıp şu an çalışma hayatına atılmak zorunda olan ve çok yetenekli kişilerdi. Bu yüzden de yetenekli olan sporcularımız sporu bırakmak zorunda kalıyor.” (S11). “Derece alamayan Milli sporculara maaş ödenmesi bence gerekiyor. Çünkü engelli bireyin hayatını devam ettirebilmesi için gerekiyor. Örnek veriyorum 20 yaşında bir sporcu olimpiyata gitti başarısız oldu. Bir daha bunu tekrar yapabilmesi için daha çok azimle kendini bir dahaki seneye adapte edebilmesi için o maaşın bağlanması gerekiyor.” (S12). “Dediğim gibi başarılı olan sporcular devletten çok ciddi destekler görüyor ama başarı yakalayamayan sporcu da sanki yani bu biraz da ödül sistemiyle alakalı. Yani ödüllendirme diye bir kavram var ya bizde bu ödüllendirme kavramı da ne yazık ki olsa iyi olur hani.” (S19). “Milli olup derece alamayan sporculara da maaş verilse çok daha iyi teşvik olur. Yani en azından sporcuyla teşvik, motive etmek amacıyla. Bizim aldığımız maddi açıdan şeyler bizi daha çok kamçılıyor, daha çok motive ediyor. Oyun içinde az da olsa hani teşvik açısından motive açısından çok iyi olur hani destek açısından.” (S23). “Derece alamayan Milli sporculara gerçekten destek verilmeli bu yönde mağdurlar zaten. Yani Avrupa’da bir derece yapamayan ve emeklilik olmaksızın bu sporculara ayrıyeten emeklilik maaşının yarısını verseler yine en azından bir destek olur. Destek olunursa çok daha iyi olur.” (S27). “Hani ben şeyi düşünmüyorum yani evet, bir engelli spor yapıp arkasından bıraktığında gerçek hayatı düşünüyor olabilir ya da sporu hani nasıl kazandıracağız bu engelleri dedik ya hani, o gerçek hayatı düşünüyor. Para kazanmayı düşünüyor veya sporu bıraktıktan sonra ne yapacağını düşünüyor olabilir. Ben mesela şu anda rahatım. Çünkü bir 10, 15 yıllık bir çalışma hayatım var. Ben emekliliğimin gününü doldurmaya çalışıyorum. Ama şu anda mesela spora tekrar bedensel engelli olarak spora döndüm ve ben gazeteyi yani işimi tamamıyla geri plana attım ve ben onu bırakmayı düşünüyorum. Şu anda yüzde yüz çünkü spora konsantre olmak istiyorum.

Orayı bırakıp buraya döndüğümde mesela benim burayı tamamlamam lazım, emekli olabilmem ve maaş alabilmem için. Ama şu anda o kısmı düşünmeden spora geçmem gerek. Yani spora odaklanacağım, bırakacağım ben gazete işini ama sonra geleceğim ne olacak? Hani o da var. Hani bunlar bence bir sporcunun kafasını karıştıran şeyler olabilir. Yani bence maaş almalı. Tabi ki de o zaman şu anda çok düşük bir miktarda olimpik olduğumuz için cep harçlığı alıyoruz ama mesela ben 5, 6 yıldır devam ediyorum. Hani iki olimpiyata katıldım. Hani sporu bıraktığımda yaşım olacak, kaç o saatten sonra eğer emekli maaşı diğer işimden alamayacak olsam alamayacağım diyelim. Spordan da alamayacağım. O zaman benim yaşantım nasıl olacak? Yani bence her türlü derece alınmasa da maaş alınmalı.” (S38).

Katılımcılar derece alamayan milli sporculara maaş bağlanması gerektiğini ifade etmektedir. Katılımcılar Milli sporculuğun bir istihdam olarak görülmesi gerektiğini ve bu sporcular için bir gelir kaynağının sağlanması gerektiğini vurgulamıştır. Başarılı olamayan sporcuların da büyük emek ve fedakârlık gösterdiği, sadece madalya kazananların değil, takım sporlarında önemli rol oynayan diğer sporcuların da desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Maaş desteğinin, sporcuları motive edeceği ve spora daha çok konsantre olmalarını sağlayacağı vurgulanmıştır. Özellikle engelli sporcular için bu desteğin hayati önem taşıdığı, sporu bıraktıklarında geçimlerini sağlayacak başka bir gelir kaynaklarının olmayabileceği belirtilmiştir. Maaş desteği olmaması nedeniyle, yetenekli pek çok sporcunun sporu bırakmak zorunda kaldığı, bu durumun sporun gelişimi açısından da olumsuz sonuçlar doğurduğu ifade edilmiştir. Sonuç olarak, görüşülen sporcular derece alamayan milli sporculara maaş bağlanması gerektiğini, bunun hem sporcular hem de spor gelişimi açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Katılımcıların hukuki hakları kapsamında derece alamayan milli sporcularında şeref aylığının bağlanmamasına dair görüşleri şu şekilde;

“Türkiye’de bir sürü milli sporcu var ama başarı daha ön sırada geliyor. Şimdi diyelim milli sporcu olunca hani şöyle mesela olimpiyat kotası alanlara veya derece alanlara maaş veriyorlar. Ama her milli sporcuya maaş verilirse bu Türkiye’nin zararına olur. Ama başarılı sporcuya verseler daha mantıklı yani.” (S12). “Yani yapılan işlemi ödüllendirme illaki olacak. İki defa milli sporcu olarak yarışan sporculara maaş bağlanmasını ben doğru bulmuyorum. Derece alan sporculara maaş bağlanmasını doğru buluyorum. Başarılı sporcu ile başarısız sporcu ayırt edilmeli diye düşünüyorum.” (S15). “Ödül yönetmeliğinde yazan en az Avrupa üçüncülüğüne şeref aylığı bağlanıyor. Engellilerde bu paralimpik sporlarda %40 üzeri engeli olan sporcular hiç yaş beklemeden direk ödül yönetmeliği

şeref aylığı bağlanması oluyor. Kural doğru bir kural. Eğer bir madalyası yoksa, yıllarını verdiyse, madalyası yoksa almaması normal. Çünkü bu kural başarı için yapılmış bir şey. Çünkü binlerce sporcu olur ve devlete çok büyük yük olur. Başarı alanların orada yine takım sporlarında ben mesela şu an 2009 yılında ilk alanlardan biriyim. Şeref aylığı ilk bağlananlar dan biriyim. İlk 12 kişiden biriyim. Takım sporlarında yine burada biz mağdur ediliyoruz. Bireysel bir sporcu. Benim yaptığım derecelerle bireysel bir kişinin yaptığı dereceler arasında ücretlendirme de farklar var.” (S31).

Bazı katılımcılar Türkiye'de milli sporcuların olmasına rağmen, başarının daha ön planda olduğunu, tüm milli sporculara maaş verilmesinin Türkiye'nin zararına olacağını, bunun yerine, başarılı sporculara maaş verilmesinin daha mantıklı olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, iki defa milli sporcu olarak yarışan sporculara değil, derece alan sporculara maaş bağlanmasının daha doğru olduğu, başarılı sporcular ile başarısız sporcuların arasında ayırım yapılması gerektiği belirtilmiştir. Engelli sporcularda, paralimpik branşlarda yüzde 40 üzeri engeli olan sporculara yaş beklemeden doğrudan ödül yönetmeliğinde şeref aylığı bağlanmasının söz konusu olduğu, ancak takım sporlarında bireysel sporcular ile arasında ücretlendirmede farklarının olduğu belirtilmektedir. Sonuç olarak, derece alamayan milli sporculara değil, başarılı ve dereceye giren sporculara maaş bağlanması daha uygun görünmektedir.

Katılımcıların hukuki hakları kapsamında resmi yazı ve prosedürlerin kolaylaştırılmasına yönelik beklentilerine dair görüşleri şu şekilde;

“Yani şöyle mesela dereceli sporcular, işte ne bileyim madalyalı sporcular böyle spor tesislerine böyle yazısı olmadan işte ne bileyim orada kalıp da gidip de kalmalı işte. Yok oradan yazı çıkacak, yok buradan yazı çıkacak zaten ben bunu inşallah 2024 Paris de madalya alırsam işte bunu konuşacağım. Yani en ufak bir şey. Ben 9, 10 aydır depremden dolayı buradayım ama işte yok şu yazı yazacak, yok bu yazı yazacak. Yani olimpiyat sporcusuna bugün yazı yazılmasa sokakta kalacağım. Yani böyle olimpiyat sporcusu geldiği zaman gerekirse ücretini al ama şey yapma yani hani yok yazın olacak, yok işte efendime söyleyeyim buraya belgesiz işte ne bileyim yazısız giremezsin, olmamalı. Yani o sporcu sokakta kalabilir, depremden çıkmış, ne bileyim evi olmayabilir. Olabilir ya oldu yani depremden çıktık yani sokakta kaldık. Ben 20 gün falan rahat arabada yattım yani 15 gün, 20 gün. Sonradan gerçekten yani gene söylüyorum Allah razı olsun. Bakanlık aradı, Nazmiye kızım işte doğum merkezine gel, bak orada olmazsın, arabanın içinde bak senin idmanın var deyip beni buraya getirdiler. Ama ben birilerine belge yazdırmak için onu ayrı arıyorum, bunu ayrı arıyorum. Ben idman yapamıyorum yani yok günüm bitti yarışmaya yani bunlar bence madalyalı sporculara biraz tolerans tanınmalı diye düşünüyorum ben.” (S13). “Covid-19 döneminde baya bir

zorluk yaşadık. Yani yurt dışına çıkarken prosedürler baya bir çoğalmıştı.” (S32). “Yani Avrupa’da mesela çok özür dilerim, uzatıyorum belki ama yani Avrupa’da mesela bir insan işte bir engelli raporunu bir kere alıyorsa onu ömür boyu yani diyor ki engelli ya sonuçta ben düzenleyeceğim doğru mu? Yani bu benim istediğim bir şey değil ama iyi ki böyle olmuşum. Ben kendi adıma söylüyorum. Ben çok mutluyum bu durumdan. Ama hani bu tarz şeylerle uğraşmak insanı gerçekten yoruyor. Gereksiz çok fazla evrak işleri. Devlet prosedürü diyoruz, eyvallah diyoruz. Yapacak bir şey yok. Ne yapalım.” (S33).

Katılımcılar olimpiyat ve madalya kazanmış sporcular için özel düzenlemeler yapılmasını beklediklerini vurgulamıştır. Bu sporcuların spor tesislerine herhangi bir yazı veya belge olmadan girebilmeleri, konaklama ihtiyaçlarının karşılanması gibi ayrıcalıklı uygulamaların yapılması gerektiği ifade edilmiştir. COVID-19 pandemisi döneminde, özellikle yurt dışına çıkarken artan prosedürler ve bürokratik işlemler nedeniyle zorluklar yaşandığı vurgulanmaktadır. Bu tür durumlarda prosedürlerin sadeleştirilmesi beklentisi olduğu belirtilmektedir. Engelli bireyler için alınan raporların ömür boyu geçerli olması gibi, bürokratik işlemlerin azaltılması ve kolaylaştırılması talepleri dile getirilmektedir. Gereksiz evrak işleri ve prosedürler nedeniyle insanların yorulduğu ve zorlandığı belirtilmektedir. Sonuç olarak, özellikle sporcular, engelliler ve pandemi gibi olağanüstü durumlarda karşılaşılan bürokratik engellerin azaltılması, resmi yazı ve prosedürlerin kolaylaştırılması yönünde beklentiler ön plana çıkmaktadır. Devlet kurumlarının bu konuda daha esnek ve hassas davranması, vatandaşların hayatını kolaylaştıracak düzenlemeler yapması beklenmektedir.

Katılımcıların hukuki hakları kapsamında sporculara profesyonel sözleşmeler yapılarak sigortasız sporcunun kalmamasının sağlanmasına dair görüşleri şu şekilde;

“Bazı kulüpler hala sporcuların sosyal güvenlik haklarını ödemediğini oynatıyor belli sürelerle. Bunların olmaması lazım. Bunun için de federasyonun her sporcunun sözleşmesini istemesi lazım. Federasyon istemesi lazım yani. Şu anda bu yeni yeni yapılmaya başladı. Basketbol Federasyonu’na geçmesiyle beraber bu sene biraz muafiyet sağlayarak yine kontrollü bir şekilde sigortasız hiçbir sporcu bir sene sahada mücadele edemiyor. Yani kendi işi bile olsa memur bir sporcu tamam sigortasız oynayabiliyor ama hiçbir sigortası olmayan sporcu sahada mücadele edemiyor. Bunun önü açıldı. Basketbol Federasyonu’na geçmesiyle seneye bu maddelerin daha da yerleştirileceğini biliyorum. Direkt %3 sigorta ödeyerek sporcular sahaya çıkabilecek. Bunların daha da gelişmesi için

öncelikle her sporcuya profesyonel bir sözleşme kesinlikle şart konulması lazım.” (S31).

Katılımcı bazı kulüplerin hala sporcuların sosyal güvenlik haklarını ödemediğini, federasyonların her sporcunun sözleşmesini istemesi ve kontrol etmesi gerektiğini, Basketbol Federasyonu'nun uygulamasıyla, sigortasız hiçbir sporcunun bir sene boyunca sahada mücadele edemediğini, memur olan sporcuların sigortasız oynayabilirken, hiçbir sigortası olmayan sporcuların sahada mücadele edemediğini, Basketbol Federasyonu'nun uygulamasıyla, sporcuların direkt %3 sigorta ödeyerek sahaya çıkabildiğini ve her sporcuya profesyonel bir sözleşme yapılmasının şart olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcıların hukuki hakları kapsamında engelli sporcuların öğretmen olarak atanma hakkının genişletilmesine dair görüşleri şu şekilde;

“Ben size şey söylemek istiyorum. Bu haklardan bahsedince engelli sporcuların atama haklarıyla ilgili bir sıkıntı vardı. Ben bununla ilgili dava açtım. Bu davayı ben kazandım. Engelli sporcuların, milli sporcuların yani derece yapmış sporcuların öğretmen olma hakkı sadece diyor ki Paralimpik Oyunları'nda ilk üç dereceye girerseler atansınlar Avrupa, Dünya işte herhangi bir işte Akdeniz oyunlarında yapmış olduğun derecelerle atama hakkın yok diyor yönetmelik. Bende buna istinaden bu yönetmeliğe istinaden bir dava açtım. Bu davayı kazandım. Bir buçuk yıl sürdü davam. Ben bu davayı kazandım. Bundan sonra bütün engelli sporcular beni emsal gösterip öğretmen olma hakları var. Avrupa şampiyonasında derece yaptıysa öğretmen olma hakkı var. Bu konuda yönetmelikte bir açık var. Açık dediğim şöyle. Diyor ki olimpiik sporcuların bütün Akdeniz Oyunlarında yaşları 15 yaş altı olan hatta ben bunu atamayı onaylayan Spor Bakanlığında başkanla görüştim. Dedim ki Başkan dedim 15 yaşında dedim ola ki bir insan olimpiik sporcu oldu dedim. 15 yaşında yapmış olduğu dereceyle siz bu adama atama hakkı veriyorsunuz. Bu adam sonrasında sporu bıraksa bile yine atama hakkı veriyorsunuz. Ama aktif Avrupa şampiyonu, Dünya ikincisi olan bir sporcuyu siz engelli diye atama hakkı vermiyorsunuz dedim. Evet dedi bana böyle telefonda. O zaman dedim ben bununla ilgili dava açacağım dedim. Aç dedi, hakkındır dedi. Eyvallah dedim. Açtım ve kazandım. Böylelikle bütün sporcular, engelli sporcuların hepsi Avrupa Şampiyonasında ve Dünya şampiyonasında yaptığı herhangi bir özel uluslararası turnuvada aldığı derece ile bu hakkı var. Bunun için seviniyorum bu konuda.” (S39).

Katılımcı engelli sporcuların öğretmen olarak atanma haklarının genişletilmesi konusunda, engelli sporcuların öğretmen olma haklarıyla ilgili bir dava açtığını ve bu davayı kazandığını belirtmiştir. Önceki yönetmeliğe göre, engelli sporcuların öğretmen olabilmeleri için Paralimpik Oyunları'nda ilk üç dereceye girmeleri gerektiğini, ancak

bu kuralın adaletsiz olduğunu düşündüğünü, Avrupa veya Dünya Şampiyonalarında derece yapan engelli sporcuların da öğretmen olma hakkına sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcı, bu konuda bir dava açtığını ve davayı kazandığını belirtmektedir. Böylece, artık tüm engelli sporcuların Avrupa Şampiyonası, Dünya Şampiyonası veya diğer uluslararası turnuvalarda derece yaptıkları takdirde öğretmen olma hakkına sahip olacağı emsal bir davayı kazandığını ifade etmiştir. Katılımcı, bu gelişmeden duyduğu memnuniyeti dile getirmektedir. Engelli sporcuların haklarının genişletilmesinde önemli bir adım olduğunu vurgulamaktadır. Sonuç olarak bu tarz davaların engelli sporcular tarafından duyulması ve onlara örnek olmasının hukuki hak arayışı konusunda oldukça önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların sosyal hakları kapsamında tekerlekli sandalye ve protezlere genel destek beklentisine dair görüşleri şu şekilde; *“Milli takımda mesela ok desteği sağlandı ama yay konusunda hala bir şeyleri kendim yapmam gerekiyordu. Ama 2019 senesinde yine kulübüm o anlamda destek oldu. Okçular Vakfı Spor Kulübü ben onların büyük desteğini gördüm. Tabi milli takım seviyesinde yarışmalara gitme, kamp yapma konusunda olsun federasyonun sağladığı destekler vardı. Ama yine malzeme temin etme konusunda, tekerlekli sandalye temin etme konusunda birçok şeyi kendim yaptım.”* (S2). *“Şunu söyleyebilirim, ben sonradan engelli oldum. Sonradan engelli olmadan önce de olimpiik bir sporcuydum. Şu anda paralimpik bir sporcuyum. İki alanı da biliyorum. Yani çok açık ve net şekilde bunun ayrımını yapabiliyorum en azından. Çünkü iki tarafı da yani hem olimpiik tarafı yaşadım, şu an paralimpik tarafı yaşıyorum. Mesela akülü sandalye diye başvuru da bulunmuştum o zaman. Çünkü manüel sandalyeyi yokuşlarda kullanmanız, otobüste inip binmeniz tek başınıza gerçekten zor. Hele ki o süreçte paralimpik olmanın ilk adımlarında sonradan olan biri için biraz daha zor oluyor bunlara uyum sağlama sürecinde. Mesela akülü sandalye başvurduğumda işte daha öncesinden hastane raporlarını bahane ederek bana akülü sandalye vermediler. Herhangi bir psikolojik problemin olduğunu, tabi o süreçlerde bilirsiniz siz de yani bu ilk kaza yaralanmadan sonra bir süreçten geçiyoruz işte zorlanma olarak. Ama bu ne yazık ki işte doktor raporlarından çıkarak yani bunu bana veremeyeceklerini iddia ettiler ve ben bu yüzden devletinden akülü sandalye alamadım. Hakkım olduğu halde bunu alamadığım ama ben hiçbir zaman da vazgeçmedim. Yani kafama koyduğumu yaptığım için bir şekilde sponsor bulup akülü sandalye alıp o şekilde antrenmanlara gidip gelmeye başladım.”* (S4). *“Sporcu sandalyesini bir ayakkabı gibi düşünün. Ayakkabıyı değiştirdiğinde uygun değilse ya ayağından çıkar ya ayağına vurur o şekilde. Çünkü yaptığımız spor gerçekten özellikle milimetrelerle ölçülen bir şey. Bugün attığım bir okun bir santim bir milim dışta olması senin madalyanın rengini değiştirebilir ya da madalyadan uzak tutabiliyor. Sandalyemizde o şekilde milimetrik ayarlanıyor işte sırtı, oturma derinliği, genişliği dediğimiz şey. Aynı sporcuların ayakkabısı gibi düşünün. Sadece şu sandalye mi*

göstereyim? Şöyle. Bu sandalyenin fiyatı 140, 150 bin lira civarı. Bu sandalye kısmında mesela yardım edebilir, devlet olarak destekleyebilir. Desteklenmesi de gerekiyor. Çünkü normal bir engelli bireyle spor yapan engelli bireylerin sandalye eskitme süresi kısalıyor. Ben yılda 2, 3 kere yurt dışına gidiyorum işte. Uçakta gidiyorum, biniyorum, sandalye atılıyor bir yere kırılıyor, bir yeri parçalanıyor. Bu konuda mesela mağdur oluyoruz biz. Neden? Çünkü biz gaziler olarak bize 5 yılda bir sandalye ödüyor. Aynı şekilde dışarıdaki olan bir hastamıza mesela ödemiyor 5 yılda bir. Gazi olduğum için şanslıyım diyorum kendime. Çünkü bir şeylere ulaşabiliyorum kendi adıma ama normal bir engelli olarak düşünürsem gerçekten yetersiz. Her sporcumuzun bu sandalye ihtiyacın var. Sandalye bizim için lüks değil, gerçekten ihtiyaç. Sandalye konusu, medikal malzeme konusu hani oturduğumuz minder bile bugün 20, 30 bin lira gibi bir fiyatı var. Bu konuda bunların desteklenmesi lazım aslında. Yani dediğim gibi sosyal haklar veriliyor işte devlet sporcusu yapıyor seni, işte ödül yönetmeliğinde sana işte kazandığın dereceye göre bir ödül veriyor. Ama bunların da göz ardı edilmemesi lazım. Bu hakları bütün engellilere sağlanması lazım ki o da gönül rahatlığıyla işini yapabilsin. Dediğim gibi sıradan bir engelli, spor yapmayan bir engelli bundan dolayı 5 yılda eskitebilir. Ama ben yeri geliyor 1 yılda eskitebiliyorum. Hani böyle sporcular böyle sürekli sandalye kullanmak zorunda olan iş sandalyenin üstünde spor yapan paralimpik sporcular sandalyeyi daha kısa zamanda eskitebiliyor. Bunların kesinlikle bir düzenlemeye girmesi lazım diye düşünüyorum.” (S5). “Hiçbir şekilde destek olunmuyor. Her şeyini kendimiz karşılıyoruz. Tekerli sandalye kendimize özel olduğu için baya bir pahalı tutuyor. Yani şu anki fiyatları 100 binden falan başlıyor bizim tekerlekli sandalyelerimiz. O yüzden bu medikal malzemeleri tekerlekli sandalye olsun onlar indirmeye girerse gerçekten en çok bize yararlı olur.” (S6). “Kesinlikle tekerlekli sandalyenin veya protezlerin değiştirilme süreleri kısaltılmalı. Şöyle söyleyeyim, biz bu anlamda devletten destek almıyoruz, almak istemiyoruz. Çünkü devlet desteğiyle alınan sandalye bizim işimize yaramıyor. Ben bu dönem mesela 150 bin lira verdim sandalyeye. Geçen senede 20, 30 bin lira civarında çok daha yerli yapım bir sandalye yaptırmıştım, ona verdim. Bir önceki senede 40 bin lira, işte 3 bin Euro idi sanırım, 40 bin lira gibi bir paraydı yani öyle bir para verdim. Burada şöyle bir durum var. Devlet maalesef bu bütçeleri karşılamıyor. Kişiye özel sandalye konusunda destek vermiyor. Bizim de sandalye ile birlikte protez sandalye gibi cihazların kişiye özel bir şekilde kişinin talebi doğrultusunda değerlendirip, ihtiyaçları ve talebi doğrultusunda değerlendirilerek temin edilmesi gerekiyor. Yani sporcu burada şeyi düşünmemeli. Ben sandalye mi almalıyım yoksa yay mı almalıyım, oku mu almalıyım ya da işte evimin ev giderlerinden mi almalıyım gibi düşüncelere girmeden özgür bir şekilde kendi işine yarayacak sandalyeyi temin etmesi gerekiyor. Bunları kesinlikle düşünmemesi gerekiyor.” (S9). “Özellikle materyal destek kısmı çok çok zayıf. Benim mesela en kötü bir akülü sandalyem ortalama 70, 80 bin lira. Böyle bir şey karşılanmıyor. Ancak diyorlar ki rapor alacaksınız. Rapor karşılığında satan firmalar bile söylüyor ki ablacım boşuna rapor alma. Rapor alsan bile en fazla 70 bin lira onun 10 bin lirasını karşılar.” (S10).

“Şöyle söyleyeyim ben size kendimden örnek vereceğim. Ben iki protez bacak kullanıyorum. Protezleri son 11 yıldır kullanıyorum ve arızalı durumda ama ben bunları değiştiremiyorum çünkü devlet çok ufak, ufacak bir kısmını karşılıyor. Tabii bunun olmasını çok isterdik çünkü bacaklarımız yara oluyor ve yürüyemiyoruz. Yurtdışına çıkıyoruz, sandalyeye mahkûm kalıyoruz protez bacak olmasına rağmen. Örnek arıyorum fiyat soruyorum hayatımda edinemeyeceğim uçuk fiyatlar alıyorum. Ama buna çözüm bulamıyoruz hiçbir zaman.” (S12). “Ben iki yıl önce protez aldım. Bakanlık tarafından yapılmıştı protez iki yıl önce yapılmıştı bana. Onun öncesinde 5 yıl önce falan kendi imkanlarımla yaptırmıştım. Kullandığım silikon malzemesi aktif spor yaptığım için çok eskiyor. Yani çok deforme oluyor, çok müsait buna. O yüzden kullandığım normal bir spor yapmadığım güne göre örnek veriyorum 3 ay kullanıyor olsam bir silikonu kullandığım malzemeyi sporla beraber bu 1 aya düşüyor. Oda şu anda yurt dışından geldiği için de tabii ki pahalı oluyor. Kendi imkanlarımla alıyorum şu an zaten bunu. Bu konuda daha fazla destek verilmesi gerekiyor.” (S18). “Devlet olsun, federasyon olsun çoğu tekerlekli sandalyeye tam bir destek sağlamıyor. Çoğu kendi imkanıyla almaya çalışıyor ve çoğunun tekerlekli sandalyesi çok kötü. Bu bir engelli için, dış görünüş için çok önemli. Bir tekerlekli sandalye gibi bir şey yani gerekli. O yüzden devlet bu konuda yardım etmiyor. Bunda sıkıntılar var. Yani mesela bir sandalyenin maliyeti yurt dışından geldiği için 150, 200 bin ve çoğu engellinin bu kadar bir bütçesi yok ve ülkemizde de yapan kişiler 50 bine satıyor ve bunu da ödeyecek insanlar yok. Çoğunun ailesinin durumu bu ve durumları iyi olmayabiliyor. Yani bu konuda sıkıntılar var. Sürekli bence hani engellinin sandalye durumunun kontrol edilmesi lazım. Hastane sandalyesi veriyorlar engellilere.” (S21). “Mesela protez kullanan arkadaşlarımız var ve bunları devlet karşılamıyor. Bunların da karşılanması çok iyi olur. Gazi arkadaşlarımız var mesela, onlar da bizim gibi. Onlar bu şeylerden yararlanamıyor ne bileyim kullandığı başka medikal şeyler var bunu karşılamıyorlar. Özel sosyal sigortası yapabilirlerse engelli sporculara belli ücret karşılığında olabilir. Şu olsa çok çok daha iyi olur arkadaşlarımız için. Bizim şu anda kullandığımız özel vücuda yapılan sandalyelerden. Şu anda bilmiyorum ne kadar. Yani ücretleri bayağı yüksek çünkü.” (S23). “Tekerlekli sandalyelere veya protezlere çok destek olunmuyor. Hatta ben aldığım da neredeyse hiç olmuyor. Tekerlekli sandalye alacaktım ben kaç yıl önce onu hatırlamıyorum. Diyelim ki işte tekerlekli sandalye 10 lira ise devletin verdiği para 250 liraydı. Öyle hatırlıyorum şimdi tekerlekli sandalye gerçi 10 bin değil de 55 binden aşağı yok sportif sandalyeler. Devletin de çok bir şey yaptığını düşünmüyorum. Yani yardım ettiğini düşünmüyorum. Gereken desteğin fazla verilmesini istiyorum.” (S24). “Zaten biz kendi imkanlarımızla bazı şeyleri yapıyoruz. Hani atış malzemelerimiz, atış sehparımız olsun. Yani onları zaten federasyonlar karşılamıyor. Buldukları yani arkadaşlarımızın, sporcularımızın buldukları iller ya da işte kendi imkanlarıyla karşıladıkları bazı şeyler. Tabii bunların da federasyonlar ve buldukları illerdeki il müdürlüklerinin buldukları spor kulüplerinin de karşılaması gerekiyor. Yani bunları tek başımıza yapıyoruz bazen. Hani gerçekten ihtiyaç duyduğumuz şeyler bunlar. Protezlere veya tekerlekli sandalyelere

daha fazla destek verilmeli.” (S26). “Paralimpik milli sporcuların protezleri veya tekerlekli sandalyelerini eskitme süreleri daha kısa buna tam destek verilmeli kesinlikle. Hatta bir önceki verdiğim örneklerde bence en önemlisi bu. Çünkü protez veya tekerlekli sandalye zaten bir engelli insan için olmazsa olmaz. Yani ayak gibi, yani ayakkabı gibi bir şey öyle düşünün. Protezler şu an çok çok pahalı. Yani belki en kötü protez 30, 40 bin lira olduğunu düşünemiyorum bile. Tabi bu çok önemli bir problem. Bence en önemli şeyin bu olduğunu düşünüyorum ben. Çünkü bu olmazsa hiçbir ihtiyacını karşılamıyor engelli sporcular. Ne antrenman ne temel ihtiyaçların hiçbirini.” (S28). “Ben oturarak spor yaptığım için sağ bacağım protez benim. Bana bu yönde federasyondan bir destek sağlanmadı, katkıda sağlanmadı. Şöyle bir şey var. Ben ne kadar konforlu bir protez kullanırsam gittiğim uluslararası yarışmalarda o kadar performans gelir. Çünkü çok fazla yol kat ediyoruz, mesafe kat ediyoruz. Bu da haliyle bizi yoruyor. Olimpik köylerde olimpiyat köyleri zaten çok büyük. Burada da sporcu eğer protezi yeni değilse ya da işte yeni teknoloji değilse çok fazla efor sarf ediyor. Aynı zamanda sandalye de uygun değilse sporcu daha fazla efor sarf ederek ertesi gün çıkacağı maça biraz daha yorgun çıkıyor. Bunun çözülebilmesi için federasyonun, bakanlığın bir sponsor anlaşması yapılarak paralimpik sporculara daha iyi bir katkı sağlanabilir diye düşünüyorum.” (S29). “Paralimpik sporcuların yani tekerlekli sandalyeyi eskitme süresi daha kısaldığı olduğu için 5 yılda bir değil senede bir veya iki sene de bir sandalyelere tam destek verilerek değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü şöyle bir şey var. Dediğiniz çok doğru. Biz çok fazla yolculuk yaptığımız için uçuş esnasında bagajlar da sandalyeler mahvoluyor zaten. Gerçekten çöp oluyor ve atışta mesela sandalyeyi bize göre uyarlamak zorundayız. Mesela benim bir atışım var ama masayla destekli atışla destek alarak atıyorum ve sandalyenin her yeri böyle delik deşik oluyor. Yani o masayı oraya ayarlamak için, işte tripod takmak gerekiyor.” (S30). “Normal bir engelli birey için tekerlekli sandalyenin mesela eskime süresi daha uzun olabiliyorken, bir milli sporcu için tekerlekli sandalyenin eskime süresi daha da kısılıyor. Çünkü seyahatler, uzun. Uçuşlarda, seyahatte sandalyeler zarar görüyor. Bunları da yaşıyoruz. Çok yaşıyoruz, hatta çok sıklıkla yaşıyoruz. Bunlar bizim sandalyelerimizin ömrünü çok aşağı çekiyor. Bu da bizi ekonomik açıdan gerçekten zorluyor. Şöyle söyleyeyim, bizim aldığımız ödüllerin neredeyse %50’si kendimize yani bu tarz kendi mobil cihazlarımıza gidiyor. Protez kullanan protez alıyor, sandalye kullanan tekerli sandalye alıyor ve yedek parçasını alıyor. Bu şekilde zorlanıyoruz. Tekerlekli sandalye, orteز veya proteze bunlarla ilgili devlet herhangi bir ödeme yapmıyor. Bunların olması bizim için belki verdikleri o şeref aylığından çok daha değerli. Sandalyenin belli yıllar arasında yenilenmesi çok önemli. Çünkü maliyeti bir sandalye 250 bin lira. Şu anda bunları sponsorlarımız olmadığı zaman kendimiz karşılamak zorunda kalıyoruz.” (S31). “Ya tek tek gidecek olursak. Ben protez kullanıyorum. Kullandığım protez şu an 100 bin lira. Şu an ben kendim alsam güncel fiyatı 100 bin lira ama devletin ödediği 2500 lira komik bir rakam. Benimkisi bir de uygun olanlardan birisi. Şimdi ampute arkadaşlarımız var. Ampute arkadaşlarımızın protez cihazları çok çok daha

pahalı ama işte onları alacak gücü yok. Artık tamir edip, tamir ettirip öyle kullanmak zorunda kalıyorlar. Onu tamir ettirmesi bile çok yüksek fiyatlar. Çünkü yıpranan bir şey o. Yıpranan parça da çok pahalı. Tamir etmesi bile zor yani çok zorluyor. Mesela Avrupa'nın birçok ülkesine gittiğimiz için orada da arkadaşlarımız var. Avrupa'da oynayan arkadaşlarımız da var. Onlar da mesela 2 yıl ama bizde böyle değil 5 yıl yenileme süresi. Bunun kısalması gerektiğini düşünüyorum. Yani şimdi ihtiyaca göre 2 yıl sonra dediğim gibi iki yılda, üç yılda bir atıyoruz. Sporcu olmayanlar, daha şey olanlar, yani aktif olmayan engelliler bunu daha uzun bir süre kullanabiliyorlar. Bizim gibi en azından sporcu olanların şeylerini, yani zaman aralığını yükseltmeleri lazım.” (S32). “Bu orte ve protez konusunda da devlet kanalından yapılan şeylere bakınca bence çok yüksek şeyleri karşılamıyorlar. Sonuçta yani bir ayağı olmayan protez kullanan bir arkadaşımız mesela almakta zorlanıyor. Yani tekerlekli sandalye ve protezlerin 5 yılda bir değil de 2 yılda bir yenilenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani sonuçta bir ayakkabı olarak düşünün. Bir ayakkabıyı ne kadar giyiyorsunuz? Bir pantolonu ne kadar zaman kullanabiliyorsunuz? Yani ne bileyim o sandalye bizim ayaklarımız kesinlikle. Yani o olmadığı zaman bizim hayatımızı idame etmemiz çok zor. Yani sonuçta yerde sürünecek halimiz de yok.” (S33). “Bir de protez desteğine gelirsek protez desteğinin kesinlikle sağlanmadığını düşünüyorum ben ülkemizde. Ben çok büyük problem yaşıyorum protez konusunda. Sponsor bulmam gerekiyor sürekli. 5 yılda bir değiştirmem gerekiyor. Protezim daha erken de yıprandığı için protez yaptırmak zorunda kaldığım zaman devlet bunu sağlayamıyor. Sağlanan destek süresinin de kısaltılmasını istiyorum. Çünkü ben sürekli aktif olarak kullandığım için daha erken yıpranıyor protezim. Benim de ihtiyacım olduğundan dolayı protez ihtiyacımı karşılayamıyor. Çünkü maddi anlamda problem yaşıyorum. Çünkü iyi bir protez gerçekten çok ciddi meblağlara çıkıyor. Devletimiz de bu protezi hiç iyi bir protez olarak karşılamıyor. Devletimiz protezin de belli bir kısmını karşılıyor. Maalesef bizleri çok zor durumda bırakıyor yani. Hocam bu soruyu sorduğunuz için çok teşekkür ederim.” (S34). “Yani aslında şöyle bizim en büyük sıkıntımız sandalye problemimiz oluyor. Zaten milli sporcu olduğun zaman, işte paralimpik oyunlara falan katıldığın zaman zaten Gençlik ve Spor Bakanlığı sandalye temin ediyor. Ama bunlar bence çok daha sık olmalı. Çünkü yarıştığımız rakipler bunu atıyorum 2 senede değiştirirken bizler 4, 5 belki bazen 6 yılda değiştirmek zorunda kalıyoruz. Ben yurt dışında oynadığımda yani oradaki arkadaşlarımdan biliyorum. Devlet sandalye ve protez ihtiyacını oralarda çok daha iyi karşılıyor. Yani günlük çarşıda benim kullanabileceğim işte mesela 6 bin Euro civarı benim için aktif sandalye diyebileceğim hayatımı tamamıyla kolaylaştıran bir sandalye. Tabi ki Türkiye'de bununla ilgili bir destek göremiyoruz sandalye konusunda ama Avrupa'da mesela atıyorum cüzi bir miktar verip devlet engelli olan bireylere sandalye veriyor. Protez konusunda sıkıntı yaşayan arkadaşlarım var. Sanırım devlet herhalde çok küçük meblağı karşılıyor. Bu konuda bence çok yüksek meblağlar olduğu için yani sonuçta bazen karşılığı olamayabiliyor yani kesinlikle. O yüzden bence bu konulara da

dikkat edilirse çok daha güzel olur. Verilen desteğin artırılmasını ve o destek sürecinin de kısa olmasını isterdim.” (S35).

Katılımcılar tekerlekli sandalye ve protezlere yönelik devlet desteğinin yetersiz olduğunu vurgulamaktadır. Katılımcılar tekerlekli sandalye ve protezlerin değişim sürelerinin kısaltılmasını istediklerini ifade etmektedir. Katılımcılar 5 yılda bir değişen tekerlekli sandalye ve protezlerin daha sık yenilenmesi gerektiğini, 2-3 yılda bir değiştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Katılımcılar devletin tekerlekli sandalye ve protezlerin maliyetinin yalnızca küçük bir kısmını karşıladığını, geriye kalan yüksek maliyetlerin kendilerince karşılandığını bu konuda devlet desteğinin artırılması gerektiğini ifade etmektedir. Katılımcılar ihtiyaçlarına uygun, aktif kullanıma elverişli tekerlekli sandalye ve protezlerin sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Standart ürünlerin yetersiz kaldığı, kişiye özel çözümlerin önemli olduğu belirtilmektedir. Katılımcılar, yurt dışındaki engelli bireylere sağlanan daha kapsamlı destek sistemlerinin örnek alınması gerektiğini ifade etmektedir. Sonuç olarak, paralimpik sporcular ve engelli bireyler, tekerlekli sandalye ve protezlere yönelik devlet desteğinin artırılması, değişim sürelerinin kısaltılması ve kişiye özel çözümlerin geliştirilmesi konularında iyileştirmeler beklenmektedir.

Katılımcıların sosyal haklar kapsamında engelli otoparklarına ulaşmadaki problemlere çözüm beklentisine dair görüşleri şu şekilde;

“Şimdi biz engelli sporcuların normal bir sporcuya göre ya da atıyorum işte okçuluk bir engelli kısmı. Bir de işte engeli olmayan, işte normal sağlamların attığı okla bizim attığımız okun arasında antrenman anlamında bizimkinde çok büyük zorluklar var. Yani gittiğin antrenmanda yaptığın ortamda lavabosu, tuvaleti, banyosu ve engelli otoparkı bunlar ulaşabilir değilse çok ciddi sıkıntı yaşıyorsun. Kafadan 1-0 yenik başlıyorsun zaten.” (S1). “Ben şu anda tek yaşıyorum. Oturduğum site mesela her anlamıyla bana uygun. Kendi özel park yeri var ama yani orada uyarı olmasına rağmen, bariyer olmasına rağmen mesela transfer sandalye var orada. Ben oraya geçip kendim oradan eve çıkıyorum. O sandalyeyle oraya bile hala parkeden insanlar var. 5 dakika 10 dakika bıraktıklarını söylüyorlar ama yani benim hayatımdan maalesef sürekli böyle dakikalar, saatler gidebiliyor. Bu yüzden ekstra masraf yapmak durumunda kaldım ki kimsenin mesela bundan haberi yok. Yani ben oranın bana uygun olmasını sağlayabilmek için ekstra bir masraf oraya bariyer yaptım.” (S2). “Ya sosyal haklar veriliyor ama mesela engelli park yeri oluyor bir alışveriş merkezine gittiğinde ya da başka bir yere gittiğinde engelli park yeri var ama biz gidene kadar başka biri park etmiş mesela. Bu durumda ona ceza yazılırsa, hani denetimlerde bir teşvik edilirse oraya park edilmemesi gerektiği anlatılırsa bence daha iyi olur. Hani haklar veriliyor ama o hakların çoğunu kullanamıyoruz.” (S7). “Mesela bu otopark olayı birçok yerde

engelli otoparkı diye geçiyor. Gidiyorsunuz engelli otoparkları. Ne kadar güzel bir otopark yani dışarda bir alan. Belediyenin bile olsa baktığınızda 10 tane park yeri var, orada dolu. Yani şunu düşünüyorum görevliye abi diyorum sence şu an 10 tane engelli mi var burada? Bence yok. Her semtte kaç tane engelli günlük her gün dışarı çıkıyor, araba sürüyor ya da arabası var falan. İşte geliyorlar, çekiyorlar, bir şey yapamıyoruz. Hiçbir yaptırım yok. Ama çalışanları da suçlamıyorum. Şey diyorlar. Hastanelerde problemi çok yaşıyoruz. Engelli otoparkı hem de hiçbir zaman yer bulamıyoruz. Görevliler diyor ki güvenlik görevlilerinin hiçbir yaptırımı yok diyor. Sadece polislerin yaptırımı var. Polis gelip bakmıyor diyor. Şu an böyle bir yaptırım verilmediği için, yani ceza kesmek gibi bir yaptırım olmadığı için de geçen sene de kardeşimde çekiyordu yani. Göstermelik o tabelaları koyuluyor ama icraat yok. Ancak orada bir tartışma yaşayacaksınız falan. Belki öyle.” (S10). “Otoparklarda biz yer bulamıyoruz ki zaten. Biz o engelli hakkımızı kullanamıyoruz. Zaten hiç kullanamadık. Yer de bulamıyoruz. Ekstra bir yere park ettiğimizde de cezayı yiyoruz. Engelli olup olmaması hiç trafik mensuplarının umurunda olmuyor yani. Yani bize bir serbestlik verilmesini isterdik. Çünkü sonuçta protez veya tekerlekli sandalye kullanıyoruz. Gideceğimiz yere araçsız gitmemiz imkânsız.” (S12). “Şimdi park alanlarında bir insanda bu zihniyet varsa ben alışveriş merkezine gittiğimde adam benimkinin yerine park ediyorsa bunu uyarmak bile bana göre çok abesle iştigal bir durum. Yani o adamda o zihniyet yoksa biz onu istemedi isek bu hepimizin suçu, toplumun suçu bir kere. Yani şimdi ben o adama oraya park etme demem bile yani bunu söylemek bile bana engelli bir birey olarak engelli kartımı arabamın önüne koymak bile bana zul geliyor. Yani hakaret edercesine ne gerek var kardeşim orada koca tabela var, sen park etmeyeceksin. O engelli park sahibine aittir. Yani bunu eğitimle, anaokulundan itibaren başlayarak, engelli haklarıyla ilgili, paralimpik bilgisi ile ilgili durumlarla toplumu kökten eğitmek lazım. Çünkü ben çocuğa bunu söylersem o çocuk gider, belki annesini, babasını da eğitir, kardeşini eğitir. Böyle bu zamanla yeni nesillerle bu durum değişebilir diye düşünüyorum ben işin açıkçası.” (S19). “Engelli yerine park eden araçlar yüzünden çok problem yaşadım, şikâyet ettim hiçbir şey olmadı. Engelli olmayan araçlar yüzünden park edemediğim için problemi yaşıyorum. Sosyal hak mahrumiyeti yaşıyorum” (S28). “Engelli haklarının ülkemizde çok fazla çiğnendiğini söyleyebilirim rahatlıkla. Ben spor yapıyorum, alışveriş merkezine gidiyorum, engelli park yeri bulamıyorum orada. Engelli olmadığına yemin edebilirim. Öyle araçlar geçiyor ki yani bunu çiğniyorlar.” (S34). “Bu konuda sert bir eleştiri yapacağım. Çünkü şöyle söyleyeyim. Ya böbrek hastasına engelli parkı veriyorsun. Engelli raporu var diye otoparka gelip benim otoparkı işgal ediyor, yürüyor bide. Yani benim de diyor engelli park, otopark hakkım var. Emniyete bu şekilde bir düzenleme gelmemiş ki. Emniyet diyecek ki devlet diyecek bunu hatta arkadaşım tekerlekli sandalye kullanmayanların dışında hiç kimseye park kartı vermeyeceksiniz diyecek.” (S40).

Katılımcılar tarafından engelli otoparklarını kullanmakta ciddi sorunlar yaşadıkları, birçok yerde engelli otopark yerleri bulunmasına rağmen, bu yerlerin

başkaları tarafından işgal edildiği ve engelli bireylerin bu yerleri kullanamadıkları vurgulanmıştır. Engelli sporcuların, engelli otoparklarını kullanamamaları nedeniyle, gittikleri yerlere ulaşmakta zorluk çektikleri ve ek masraflar yapmak zorunda kaldıkları belirtilmektedir. Engelli sporcuların, engelli otoparklarını kullanamamalarının temel nedeni olarak, toplumda engelli haklarına yönelik farkındalık eksikliği ve denetim mekanizmalarının yetersizliği gösterilmektedir. Katılımcılar, engelli otoparklarının kullanımına yönelik denetimlerin artırılmasını, cezaların caydırıcı hale getirilmesini ve toplumun engelli haklarına yönelik eğitilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Sonuç olarak, engelli bireylerin engelli otoparklarına erişimindeki sorunların çözümü için, toplumsal farkındalığın artırılması, denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve engelli haklarına yönelik eğitim çalışmalarının yapılması beklenmektedir.

Katılımcıların sosyal haklar kapsamında engellilere tüm faturalarında indirim yapılmasına dair görüşleri şu şekilde;

“Hep aklıma gelmişken şu elektrik olayı. Bence o zaman o faturalandırma olayında olacaksa tüm faturalarda olması lazım yani. Koymuşlar zaten gelebilecek en düşük fatura ödemesi olan su ya indirimi neden elektrikte yok? Eklenebilir yani ben mesela atıyorum her gün akülü arabamı şarj ediyorum değil mi? En basitinden evi geçtim ben her gün uyku maskesiyle uyumak zorundayım geceleri fişe takıp. Ama baktığınız zaman elektrik ülkemizde çok pahalı, ayrıca doğal gazda pahalı. Neden elektrik yok? Yani bir şey yapılıcaksa düzgün şekilde yapılmalı. Tüm faturalarda indirim yapılmalı. Ya suyu karşılarsa ne olur, karşılamasa ne olur?” (S10). “Valla bence devlet kurumları olmayan yerlerde de indirim sağlanması gerekir yapılsa iyi olur. Nedeni de engelli maaşı alıyoruz. Ne alıyoruz ki zaten sadece 3, 4 bin lira engelli maaşı ile nasıl geçinecek ki bu adam? Emeklilik yok bir şey yok. Çalışmak zor çalışmıyor. Bir aldığı engelli maaşı o da neye yetecek hocam? Ya düşünsene ne yiyecek yani bu adam evlense yetmez evlenmese zaten evlenemiyor o parayla nasıl evlenecek? Şükür ben madalya aldım da evlendim. Yoksa bende evlenemezdim. Çünkü hayat çok zor.” (S12). “Şimdi elektrikte yok öyle bir şey. Yani biz başvurduk yok. Sadece suda var. Doğal gazda falanda yok. O da belediye yapıyor suları. Yani engellerden dolayı sadece belediye yapıyor. Yani su da var ve doğalgaz da yok. Yani bu sosyal haklar yeterli değil. Valla ne otopark hakkı veriliyor. Efendime söyleyeyim ne dediğim gibi sadece su hariç hiçbir hak yok. Yani ben görmedim, bilmiyorum yok.” (S13). “Yani sonuçta devletin bizi bir yerlerden daha fazla desteklemesi gerekir ki engellilerin hayatına daha fazla tanınması gerekiyor. Daha az enerji ile daha fazla iş yapıyoruz biz. Aslında her yerden bizi daha fazla desteklese tüm faturalarda indirim gibi belki de aslında yaşam kalitemiz yükselecek.” (S17). “Sosyal hak olarak su da indirim var ama yani en azından doğalgaz ve elektrik de buna dahil edilebilir.” (S25). “Yani olması gereken bir şey aslına bakarsan. Tüm

faturalarda indirim yapılması gerekiyor. Tabi bunu bazı arkadaşların kulüpleri sağlıyorlar. Hani buldukları kulüpler, işte ev kiralarnı, doğalgaz faturalarnı, sonra ne bileyim belki elektriğini suyunu falan ödeyenler de vardır büyük ihtimalle. Kulübü olmayan arkadaşların peki ne yapması gerekiyor bu konuda? Bence güzel bir şeye değinmişsiniz. Bence olması gerekiyor yani olmalı da bence. Yani engelli sporcular ve milli takım sporcularının bu şekilde de bir ayrıcalığı olması gerekir diye düşünüyorum.” (S26). “Ya şöyle söyleyeyim. Yani bize suda indirim yapılıyor işte. Neden bir doğalgazda mesela indirim yapılmıyor? Neden bir elektrikte indirim yapılmıyor mesela?” (S33). “Tüm faturalarda indirim yapılması gerektiğini düşünüyorum tabi. Yani sınıf ayırırlar. Doğal gaz ve elektrikte gaziler faydalaniyor bu engelden amenna. Keşke benim de ayaklarım olsaydı da ben de askere gitseydim. Ama ben bunun ceremesini doğuştan engelli olarak neden çekiyorum? Yani benim durumum iyi değil. Mesela diyelim ki şöyle söyleyeyim. Durumu iyi olmayan bir sürü engelli var. Benden daha kötülerini var. Hadi geçtim beni buna şey yap raporuna göre oran ver yüzde ellisi alınmayacak de. Gelir durumuna bak. Bundan da indirim olacak, olmayacak diye ayırt edelim. Ama bu ülkede bunlar olmaz.” (S40).

Katılımcılar, tüm faturalarda indirim yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Şu anda sadece suda indirim yapılırken, elektrik, doğalgaz ve diğer faturalarda indirim yapılmamasını adaletsiz olarak ifade etmektedir. Katılımcılar düşük maaşları ve çalışma imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle, tüm faturalarda indirim yapılmasının yaşam kalitelerini önemli ölçüde artıracığını ifade etmektedir. Milli sporcular da, kulüpleri tarafından bazı faturalarının karşılandığını ancak kulüp desteği olmayan sporcular için tüm faturalarda indirim yapılmasının gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Sonuç olarak, engelli ve milli sporcular, tüm faturalarda indirim yapılmasının kendileri için çok önemli olduğunu, bunun bir sosyal hak olarak sağlanması gerektiğini düşünmektedirler. Özellikle elektrik ve doğalgaz faturalarındaki indirimlerin hayatlarını kolaylaştıracağı belirtilmektedir.

Katılımcıların sosyal haklar kapsamında araba satın almak için ÖTV indiriminde düzenleme beklentisine dair görüşleri şu şekilde;

“Önceden Özel Tüketim Vergisinde 1.6 motor sınırı vardı. Mercedes BMW gibi arabaların 1.6 motorlu olanını alabiliyorduk. Ama şu anda bunlar yasal düzenleme ile 1,5 milyon sınırı oldu. Yani 1,5 milyona da şu anda hemen hemen bizim için daha önemli olan araçları, engelli araçlarını alamıyorsunuz. Yani bu konuda yeni bir düzenleme yapılırsa harika olur. Özellikle engelli sporcu olarak kaliteli arabalara binmek istiyoruz.” (S15). “Milli sporculara dediğim gibi bence o hani engel seviyesine hiç bakmadan milli sporcu zaten derece aldıysa o sosyal hakkı da vermeli bence kurumlar

özel ya da devlet anlamında. Artı bir de şöyle bir şey var. Şimdi arkadaşlarım istediği için ben şahit oluyorum. Dediğim gibi engelim %32 olduğu için zaten engelli aracı alamıyorum. Ancak şimdi tekerlekli sandalyede bir arkadaşım daha önceden biliyorsunuz işte 1 milyon 4 lira mıydı? Öyle bir şeydi. Şimdi o var ama şimdi arkadaşımın tekerlekli sandalyesi var. O boyuta göre arabanın daha büyük olması lazım. Bir tekerlekli sandalye ile arabanın içine binmesi, yanında biri daha varsa ve aynı anda yolculuk yapsalar bavulu falan o arabaya sığmıyor. İnsanlar iki tekerlekli sandalye ile hiç sığmıyor. Bu hani böbreği olmayan insan da %50 oluyor. Hani bir teçhizat kullanan da iki organı olmayan insanın aynı seviyede ÖTV'den yararlanması saçma geliyor bana. Hani ÖTV'nin en azından o tekerlekli sandalye kullanan ya da işte artık daha büyük akülü sandalyeler var biliyorsunuz. Hani böyle engelli bireylere ÖTV olarak daha yüksek meblağdaki arabalar alabilecek potansiyele sahip olmaları lazım. ÖTV hakkı bunlara daha çok verilmeli diye düşünüyorum.” (S16). “Yani iki hata var bence orada. Birincisi ÖTV indirimli alacağınız aracın limit sınırı alçakta kaldı. Çünkü engelli en azından yani ben kendi adıma diyeyim Jeep modeli olan bir araca sahip olabilmeli. Hem yerden yüksek gittiği hem de yerlerde rahatsız edici kavramlarla karşılaşmaması açısından. İkincisi de bu engelli araçlarının tertibat ve kullanım şekillerinde de bazı düzenlemeler olmalı diye düşünüyorum. Ondan sonra rakamın yeterli olmadığını düşünüyorum. Belki bir tık daha iyileştirme desek çok da değil ama bir tık daha serbest bırakılsa yani.” (S22). “Engelli araçların ÖTV limitleri o en kötü şey. Mesela önceden limit yoktu. Bu limiti kaldırması bence engelli için çok daha iyi. Çünkü o limite göre araba bulamıyorsun galeride mesela. Belki mesela önceki gibi limitsiz olsa çok çok iyi olur bizim için.” (S24). “Mesela şu anda biz engelliyiz sandalyeli. Ben kendi adıma söyleyeyim sandalyeli aynı zamanda sporcu olduğum için spor sandalyesi de var. Araba yani kullandığım otomobilin büyük bagajı olması lazım yani. Şimdi biz engelliler araç alırken bir sınır koydular. Yani fiyat olarak bir sınır koydular. Biz o konuda o sınırdaki kadar büyük arabaları alamıyoruz. Eskiden böyle sınır yoktu. Sadece motor şeyi vardı. Yani 1600 motordan büyük araba alamıyorduk. Şimdi üstüne bir de fiyat sınırlaması koydular. İhtiyacımıza göre araba bulamıyoruz şu anda. Bu konulan sınırı ya yükseltin ya da en doğalı kaldırılın. Yani o motor sınırlaması kalksın. Bu fiyattan şimdi büyük bagajı olan araba almak istiyorum ama onların verdiği limitin üstünde onu alamıyorum.” (S32). “Araç alırken bile hala işte yok elden tertibatı, işte bilmem ne, şudur budur. Yani çok engellilerin hayatlarını kolaylaştıracağı yerde engellilerin hayatlarını hep her seferinde zora sokmaya çalışıyoruz. Zor ulaştırıyoruz yani.” (S33). “Bir sınır var, o sınırın kaldırılması değil. O sınır kaldırılın demiyorum ben. Bakın ben o kadar şey değilim yani 3 bin motor arabaya bineyim, 5 bin motor arabaya bineyim derdinde değilim. Tekerlekli sandalyenin sığabileceği bir arabaya bineyim derdindeyim. Ben yine arabaya binmem. Yani sedan arabaya binemem. Bagajına sandalye sığabilecek bir Jeep, yarı Jeep de olur veya C segment olur 2008 tarzı diyelim. Ama bunlar ÖTV işi yaparken bana 1,5 milyon liralık sınır değil, 2,5 milyonluk sınıra yükselt. Yani motor sınırlamasını kaldırma ya da şey yapma ama ya da şöyle de engellinin

kendisi kullanacaksa sınırlamayı kaldırsın. Yine bir engelli ailesine alacaksa. Ama bu da olmaz sonuçta o kişi de tekerlekli sandalyede kullanmıyorsa ona da haksızlık olur. Yani bu konuda sadece sınır biraz arttırılabilir. 1,5 milyona bulunabiliyor mu? Mesela 2008'den alabiliyor muyuz? Alamıyorsam geçmiş olsun. Ya hadi geçtim ÖTV'yi. Devlet kendi vergi sistemini uygulamıyor bize ya. Kanunda diyor ki engellilerin hayat standartlarını değiştirebilecek alet ve ede vatlardan vergi kesinlikle alınmayacak diyor. Benden ÖTV'yi almıyor, KDV'yi alıyor ama KDV de alınacak. Vergi demişsin sen. KDV vergi değil mi? KDV'yi de alma o zaman. Ben sana hiç para ödemeyeyim demiyorum ki. Ama ben istediğim araca bineyim. Yani bana indirim yapıyorsun şey gibi şöyle bir ürün var bunu engelliye indirim yapıyoruz ürün atıyorum 50 liranın 40 liranın üstünde ama biz bunun üstüne indirim yapamıyoruz. Ben o ürünü alamadım. Alamadım yani o ürünü. Buna da böyle bir kota belirlemiş gibi. Yani bu kotayı engelli kişinin ona uygun araba standardında ayarla. Bana kotayı kaldır, ben bineyim, beş bin motor arabaya bineyim demiyorum ki hiçbir zaman demedim. 1600 motor sınırlaması kaldırılmazsa kaldırılmasın o kalsın. Ama alabileceğimiz güçte arabalar için sınır getirilsin, işimize yarayan arabaları alamıyoruz.” (S40).

Katılımcılar Özel Tüketim Vergisi indirimi için getirilen fiyat sınırlamasını çok düşük bulduklarını ifade etmektedir. Engelli bireylerin ihtiyaçlarına uygun, daha büyük ve güvenli araçları alabilmeleri için bu sınırın yükseltilmesini beklediklerini vurgulamaktadır. Katılımcılar önceden sadece motor gücü sınırlaması varken, son dönemde ek olarak fiyat sınırlaması getirilmesini eleştirmektedir. Engelli bireylerin ihtiyaçlarına uygun araçları alamadıkları belirtilmiştir. Bazı katılımcılar, Özel Tüketim Vergisi indiriminden yararlanırken suistimallerin olduğunu ve bunun nedeniyle sınırlamaların getirildiğini ifade etmektedir. Ancak bu durumun asıl engelli bireyleri olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır. Engelli sporcular özellikle, ihtiyaçlarına uygun, güvenlik ve konfor özellikleri yüksek araçları alabilmek için Özel Tüketim Vergisi sınırlamalarının kaldırılmasını veya yükseltilmesini talep etmektedir. Bazı katılımcılar, engelli bireylerin araç kullanımına yönelik daha kapsamlı düzenlemelerin yapılması gerektiğini, sadece Özel Tüketim Vergisi indiriminin yeterli olmadığını belirtmektedir. Örneğin, engelli bireylerin araç kullanımını kolaylaştıracak ek düzenlemeler, denetimler ve destekler önerilmektedir. Sonuç olarak, engelli bireyler Özel Tüketim Vergisi indiriminde daha esnek ve ihtiyaçlarına uygun bir düzenleme beklenmektedir. Ayrıca, engelli araç kullanımına yönelik daha kapsamlı politika ve uygulamaların geliştirilmesi talep edilmektedir.

Katılımcıların sosyal haklar kapsamında medikal malzemelerde indirim ve yeterli destek beklentisine dair görüşleri şu şekilde;

“Medikal malzemeler için bize indirim sağlansa çok memnun oluruz çünkü gerçekten aşırı yüksek. Tekerlekli sandalyemiz özel medikal malzemeleri gerçekten çok aşırı yüksek. Yani onlarda indirim olsa bizim için en önemlisi onlar yani.” (S6). “Birde benim en çok hani bahsetmek istediğim bir şey var aslında. Çünkü arkadaşlarımdan ve çevremden de duyuyorum. Yani şu sıra medikal malzemelerin böyle eksik verilmesi işte onlardan ayrıca kesinti yapılması. Hani bunu devlet karşılıyor ama karşıladığı halde işte bu medikal malzemelerin atıyorum işte şuydu buydu böyle eksik verilmeye başlanmış. Ben böyle sağdan soldan arkadaşlarımdan da duyuyorum ama çok üzülüyorum hani bununla ilgili. Yani çünkü bir engelli isteyerek bunu kullanmıyor. Sonuçta buna ihtiyacı var ve kullanmak zorunda. Hani bunlarla ilgili kesintiler yapılmamalı. Yani daha çok aslında destek olunmalı. Çünkü keyfi alınan ve kullanılan şeyler değil.” (S30).

Katılımcılar özellikle protez bacak ve tekerlekli sandalye kullanıcılarının, medikal malzemelere erişimde ciddi sorunlar yaşadığını, devletin sağladığı desteğin yetersiz kaldığını ve bu malzemelerin fiyatlarının aşırı yüksek olduğu için engelli sporcuların büyük ekonomik yükler altına girdiklerini ifade etmiştir. Bazı katılımcılar protez bacaklarının değiştirilmesinin çok pahalı olduğunu ve devletin sadece küçük bir kısmını karşıladığını belirtmektedir. Katılımcılar, tekerlekli sandalyelerin de çok yüksek fiyatlı olduğunu ve devlet desteğinin yetersiz kaldığını vurgulamaktadır. Katılımcılar, medikal malzemelerin fiyatlarında indirim yapılması ve daha kapsamlı devlet desteği sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Medikal malzemelerde yapılan kesintilerin engelli bireyler için çok zor olduğu ve daha fazla destek verilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Sonuç olarak, engelli bireylerin medikal malzemelere erişimindeki ekonomik zorluklar ve yetersiz devlet desteği, önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar, fiyatların düşürülmesi ve daha kapsamlı bir destek sisteminin oluşturulması gerektiğini talep etmektedir.

Katılımcıların sosyal haklar kapsamında engelli sporculara iş anlamında istihdam sağlanmasına dair görüşleri şu şekilde; *“Baktığınız zaman birçok ülkede ne yapıyorlar? Sosyal anlamda engellilere iş imkanları sunuyorlar değil mi? Bizde de sözde her şirkette çalıştırılması gerekiyor ama birçok engelli işsiz. Çünkü özel şirketlerde de görüyorum. Birçok engelli birey anlatıyor. İşe girseler bile psikolojik baskı uygulandığını söylüyorlar. Çünkü kendi kendine işi bırakıp gitsin gibisinden. Zaten mecburiyetten oluyor. Mesela belediyelerde olsun böyle devletin kendi gibi kurumlarda olsun engelli bireylere iş anlamında daha fazla olanak sağlanabilir bence. Ben şu an çalışıyorum mesela ama benim çevremde çalışamayan engelli bireyler*

var. Bunları özel şirketlerde almadı. Çünkü ben ne yapacağım, nerede çalıştıracağım der. Bu tarz insanlara devletimiz daha fazla belki çalışabileceği alanları bulur iş sağlayabilir. Kişinin de bir katkısı olsun yaşama dair ve edindiği parayla da kişi yaşamını sürdürebilsin. Yani karşılıklı.” (S10). “Birincisi benim işim var ama diğer engelli arkadaşlarım için söylüyorum. Muhakkak engellinin işe girmesi şart. Bu hakkın herkese verilmesi gerekiyor. İş hakkı bir engellinin her şeyden önemli hakkı. En önemlisi engeli için bu yani iş. Çok büyük, en büyük sıkıntı engellinin işsiz olması. Çünkü bir geliri yok, bir hayatı yok. Evlenemiyor, sporunu yapamıyor. Bir geliri yok. Çünkü hiçbir şey yapamıyor.” (S12). “Bir de şey engelli bireylerin çalışma hayatıyla ilgili bir şey söylemek istiyorum. Yani tabii şu an mesela benim bildiğim kadarıyla bir işyerinde atıyorum 100 kişi çalışıyorsa %3’ünü iş yeri engelli olarak çalıştırmak zorunda. Yani bu oranın da artırılmasını istiyorum. Artırılırsa çok daha engelli vatandaşların iş bulmaları kolaylaşır çünkü çok zor. Özellikle böyle okumamış ise yani özel sektörde iş bulmak çok zor. Bununla ilgili mesela bu %3’ü atıyorum %10’a en az %5’e çıkarılırsa engellilerin çalışma yeri daha da iyi olacaktır. Yani işsizliği biraz daha ortadan kaldırmış oluruz, iş bulması daha kolay olur.” (S32).

Katılımcılar iş anlamında istihdamın engelli bireyler için en önemli hak olduğunu ve engellilerin işe girmesinin şart olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca katılımcılar tarafından devletin engelli sporculara iş imkanları sağlanması için düzenlemeler yapması gerektiği vurgulanmaktadır. Özellikle özel sektörde engelli bireylerin iş bulmasının çok zor olduğu belirtilmiştir. Her 100 çalışan için en az 3 engelli çalıştırma gibi mevcut yasal zorunlulukların yetersiz olduğu ve bu oranın artırılması gerektiği belirtilmektedir. Devlet kurumlarının ve belediyelerin, engelli bireylere daha fazla iş imkânı sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Özel sektörde ise engelli çalışanlara psikolojik baskı uygulandığı ve işten ayrılmaya zorlandıkları belirtilmektedir. Milli sporcu olan engelli bireyler için özel iş olanaklarının sağlanması gerektiği belirtilerek hem engelli sporcuların hem de diğer engelli bireylerin istihdamının artırılacağı ifade edilmiştir. Engelli bireylerin çalışma hayatına katılmasının hem onların yaşam kalitesini artıracığı hem de topluma katkı sağlayacakları vurgulanmıştır. Devletin, engelli bireylerin iş bulmasını kolaylaştıracak adımlar atması gerektiğinin de altı çizilmiştir. Sonuç olarak, engelli sporculara ve diğer engelli bireylere yönelik iş imkanlarının artırılması hem yasal düzenlemeler hem de kamu ve özel sektör iş birliği ile sağlanmalıdır. Bu sayede engelli bireylerin sosyal ve ekonomik hayata katılımı desteklenecektir.

Katılımcıların ödül hakları kapsamında engelli sporculara verilen ödüllerin yeterli olduğuna dair görüşleri şu şekilde;

“Bizim ülkemizde bence çok şanslıyız. Yani ben Amerikalı sporcularla da bunu konuştuğumda onların buna çok özendiği görebiliyorum. Yani ödüllendirme konusunda bence iyiyiz. Yani bizim sosyal anlamda işin spor boyutunun haricinde yaşadığımız problemler var. Ama mesela sporun ödüllendirilmesi durumu yönetimimiz var mesela ve engellilerde yaş sınırı yok. Normalde olimpik bir sporcu bir derece yaptığında 40 yaşından sonra bundan faydalanabiliyor. Ama engelli bir sporcu da yaş limiti yok bu anlamda. Bu uygulamayı çok başarılı buluyorum ve ödül sisteminde olimpik ve paralimpik sporcularda herhangi bir farkı yok. Yani dünyanın birçok yerinde farklı uygulanıyor. Bu yönetmelik o anlamda şanlı olduğumuzu düşünüyorum.” (S2). “Yanlış hatırlamıyorsam eğer büyük ihtimale yanlış hatırlıyor da olabilirim ama 2008’den önce ödüller çok farklıydı. Yani olimpik brans ödülü atıyorum işte 500 altın alıyorsa bir dünya şampiyonluğundan paralimpik sporcu %10’unu alıyordu. Öyle bir fark vardı ama daha sonrasında buna müdahale edildi ve daha sonrasında eşitlik sağlandı. Yani hem paralimpik sporcu hem olimpik sporcu şu anda aynı ödülü alıyor. Bu konuda herhangi bir sorun yok. Anladım ki şöyle bir durum var. Mesela şu anda zaten ödül yönetmeliği de şöyle bu arada verilebilir diyor. Verilecektir yazmıyor. Okudunuz mu bilmiyorum ama verebilir ya da vermeyebilir. O yüzden çok net bir şey söyleyemeyeceğim. Bu konu hakkında çok net bilgiye sahip değiliz. Bunu siz de biliyorsunuz. Verilebilir dediği için buna çok bir itiraz hakkımız olmuyor. Ama şu an alınan şeylere göre olimpik ve paralimpik eşit olduğunu söyleyebilirim ki bu zaten yeterli. Yani bir üstünü zaten istemeyiz ya da altını zaten yapmıyorlar. Bu yüzden eşitlik konusunda iyi.” (S4). “Şöyle mesela. Yani yeterli aslında. Yani sağlamlarla paralimpik sporcuları da aynı seviyede tutuyorlar.” (S20). “Yani aslında verilen ödüller bundan 5, 6 sene öncesine kadar gerçekten çok iyiydi ama daha sonra ödüller düştü. Yani bu başka ülkelere baktığımızda gerçekten güzel ödüller alıyoruz. Çünkü ben birkaç ülkedeki arkadaşlarımla da konuşuyorum. Çoğunun ödül yönetmeliği yok. Varsa da bunlar çok çok küçük rakamlar. Baktığımızda gerçekten emeğimizin karşılığını alıyor muyuz? Alıyoruz ama daha mükemmel olan hikayelerde var. Duyduğumuzda tabi ki öyle de. Ama bu işte ülkenin şartlarıyla da alakalı bir durum maalesef. Ama yine de ben emeğimizin karşılığını aldığımızı düşünüyorum.” (S30).

Katılımcılar paralimpik ve olimpik sporcular arasındaki ödül eşitsizliğinin özellikle 2008 yılından önce oldukça belirgin bir sorun olduğunu, paralimpik sporcuların olimpik sporculara göre alınan ödüllerin yalnızca %10’unu alabildiğini, ancak daha sonra bu konuda iyileştirmeler yapıldığını ve ödüllerin eşitlendiğini belirtmiştir. Günümüzde Türkiye’deki paralimpik ve olimpik sporcuların aynı ödülleri aldığı, ödüllendirme konusunda Türkiye’nin diğer ülkelere göre daha iyi bir durumda

olduğu da vurgulanmıştır. Sonuç olarak, Türkiye'de paralimpik ve olimpiik sporcular arasındaki ödül eşitliği sağlanmış olsa da ödüllerin yeterliliği ve paralimpik sporların daha fazla desteklenmesi konusunda hala iyileştirmeler yapılabilir.

Katılımcıların ödül hakları kapsamında engelli sporculara verilen ödüllerin yeterli olmadığına dair görüşleri şu şekilde; “Bence yeterli değil. Eskiden mesela ödüller daha yüksekmiş sonradan düşürmüşler ödülleri. Yani çok emek veriliyor gerçekten. Psikolojik olsun yani o kadar çok emek veriyoruz ki. Yani oraya çıktığımda, bir madalya aldığımda hani güzel bir ödül almak ister insan ama ödüller bayağı bir düşmüş.” (S7). “Ben ödül yönetmeliğinin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Mesela şöyle bir problem yaşadım. Ben dünya ikincisi oldum. Aldığım madalya Türkiye tarihindeki ilk madalya. Yani bu madalyayı ülkeye sokan ilk sporcu benim. Daha önce alınmamış bir madalya. Fakat 12 kişi katılmıştı sanırım o yarışmaya. Ama 7 ülke şartı vardı. Ödül alabilmem için. Tam ödül alabilmem için yani 12 sporcu olmasına rağmen bir de sporcuların mesela 3 tanesi aynı ülkeden olduğu için sporcu bazında değerlendirilmedi. Bu ülke sayısı bazında değerlendirildi ve benim kategorim çok zor bir kategori olmasına rağmen, sağlık durumum itibariyle daha denk geldiğim daha ağır bir kategori bu yüzden bu sporu yapabilen dünyada sporcu sayısı çok az. Az olduğu için de yönetmelik ülke sayısına baktığı için tam ödül vermiyor. Ona zaten çok ciddi bir yatırım yapıyoruz, karşılığını alamıyoruz maalesef.” (S9). “Ödül yönetmeliklerinde değişiklik, bir güncelleme yapılıp daha iyi bir üst seviyeye taşınması gerektiğini düşünüyorum. Mesela herkes güncel ödüllerin arttırılmasını istiyor. Yani bazı ödüller çok az.” (S12). “Ödül yönetmeliği yetersiz. Yani dışarıdan insanlar çok büyük ödüller aldığımızı düşünüyor ama ödüllerimizin yeterli olduğunu düşünmüyorum.” (S14). “Ödüller baya bir düştü. Ödül yönetmeliğinin düzenlenmesini isterim.” (S23). “Zaten ödül yönetmeliğine göre bizim yönetmelikteki şeyler biraz düşürülmüş. Hani önceki ödül yönetmeliğine göre atıyorum resmi müsabakalarda verilen ödüller yarı yarıya inmiş. Bunu niye yaptılar onu da bilmiyorum. Yani zaten verilen maaşlarda asgari ücretin ya tamamı ya %30’u ya da %70’i gibi. İşte aldığınız dereceye göre onu hesaplıyorlar tabi ki. Yani bıraktıktan sonra da ne bileyim belli bir artış ya da işte daha güzel bir yaşam için fazla bir şey de olabilirdi. Yani bir tazminat olabilirdi aslında. Yani tam ona bir şey diyemiyorum da. Tamam bu spora gönül vermiş arkadaşlar var; milli takımda işte derece yapamayan arkadaşlar var; bireysel yapamayan arkadaşlar var. Yani takım sporlarında da işte yapıp da yani baya bir düşük ödül alanlar arkadaşlarımızda var. Onlar için de mesela birtakım düzenlemeler gelebilir. Yani bireysel tamam belki yetmiyordur hani bazı şeyleri yani ferdi olarak değil de takım olarak yapılan derecelerde de biraz hani şey olması gerekiyor güncel ödül yönetmeliğinde biraz daha değişiklik olması gerekiyor diye düşünüyorum.” (S26). “Ben ödül yönetmeliklerinde güncelleme yapılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bugün Avrupa, Dünya şampiyonalarında madalya alan bir sporcunun doğru dürüst bir araba bile alabilecek ödülü yatmıyor. Evler zaten enflasyon döneminden dolayı çok uctu. Şimdi bir sporcu için

birinci öncelik ev, barınma sonrası araba. Bunlar sporcular için önemli ihtiyaçlardır.” (S29). “Ödüller daha önce çok yeterliydi ama 2009 yılından sonra ödül yönetmeliği değişti ve ödül yönetmeliği çok aşağı çekildi. Özellikle takım sporlarında böyle. Ülkemizde başarıların gelmediği branşlarda takım sporlarına daha çok teşvik verilebilir. Ödül yönetmeliği arttırılabilir. Ödül yönetmeliği çok aşağı çekildi. Bununla ilgili sıkıntılar var.” (S31). “Bence ödüllerde güncelleme gerekir. Ben size şunu da söyleyeyim. Gençlik ve Spor Bakanlığının bir döneminde yüzdeye vurursak yani üçte biri olarak düşünürsek aldığımız ücretleri. Yani atıyorum eskiden bir şampiyonluğa 500 veya 600 ya da 700 Cumhuriyet altını verilirken şimdi 100 Cumhuriyet altını, 75 Cumhuriyet altını falan veriliyor. Yani o tarz algıyı böyle bir dibe vurdular yani bu tarz ya sporculuk çok başka bir şey hocam. Bu parayla dediğim gibi pulla ölçülecek bir şey değil. Biz gerçekten de ben yıllarca çocuğumu görmedim. Yani 17 yıl abartısız söylüyorum, 17 yıl ben hiç tatil yapmadım. Milli takım bitiyordu, lig başlıyordu, lig bitiyordu, Milli takım başlıyordu. Yani benim çocuğum doğdu, 3 yaşında, 4 yaşında falan oldu arada sırada görüyordum, öyle söyleyeyim size.” (S33). “Ödüle gelirsek tabi ki ben yeterli olmadığını biliyorum. Çünkü biz hem fiziksel hem mental açıdan kendimize baktığımız için yani çok daha bazen maddi ihtiyaç duyuyoruz. Sonuçta çalışmamız da gerekiyor. O yüzden ödül yönetmeliğinin de bence biraz daha artması bizim için, sporcular için çok daha şey olur, iyi olur.” (S35). “Yani şu şartlarda mesela Avrupa'ya bakarsak Avrupa mesela şey vermez bizim gibi nedir? Mesela bizim zamanımızda 87 cumhuriyet altın aldık biz 2017'de. Ama Cumhuriyet altını güncel piyasasından değil de ne derler ona? Yani şeyden çıkış. Fiyatın tam adını hatırlayamadım. Çıkış fiyatı üzerinden verilir. Son da tabi yani ödül yönetmelikleri yarışmalara göre bence düzenlenmesi lazım. Çünkü verilen bir Avrupa şampiyonluğuna mesela verilen ücret şu an ne kadardır tam bilmiyorum ama yeterli değil bence de. Bunlar kolay yapılacak şeyler değil. Çünkü tekerlekli sandalye basketboluna Avrupa 1940'larda başlamış, biz 1990'larda başlamışız. Avrupa'dan 50 yıl geriden gelip de Avrupa şampiyonluğunu almak bizim ülkemizde yeterince ses getirmediğine inanıyorum. Yani bunun yeterince önemsenmediği inanıyorum. Çünkü siyasi bir propagandamız yok bizim. Sadece orada gidip mücadele edilmiş ve kupa alınmış Avrupa şampiyonu olmuşuz. Onun için ödül yönetmelikleri de bu kazanılmış başarı kadar bence önemli olması lazım. Çünkü engelli sporcular hayatlarını bu ödül yönetmeliğindeki gelecek parayla oluşturabilmeli mesela. Bunu bu şekilde düşünüyorum. Çünkü şu an gelen paralar ülkenin bu pahalılığından mesela bugün atıyorum yeniden Avrupa şampiyonu olsak, sıfırdan milli takıma girmiş, Avrupa şampiyonu olmuş bir sporcu olsam, oradan gelen parayla ben bir araba bile alamam yani.” (S37). “Bence yeterli değil ama hani olimpiyatta bir derece yaptığın zaman çok ciddi ödüller alıyorsun ama Avrupa ve dünyada yaptığın zaman çok hani seni şey yapmıyor, cezbetmiyor, tatmin etmiyor. Ama şu andaki bu ödül yönetmeliği seni tatmin etmiyor. Yani beni tatmin etmiyor.” (S39).

Katılımcılardan birçok sporcu ödül yönetmeliklerinin yeterli olmadığını belirtmektedir. Özellikle 2009 yılından sonra ödüllerin yarıya düştüğünü, eskiye göre çok daha az olduğunu ve bunun da sporcuların motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir. Ödüllerin sporcuların temel ihtiyaçlarını (ev, araba vb.) karşılamakta yetersiz kaldığı, ekonomik krizin de etkisiyle bu durumun daha da zorlaştığı vurgulanmaktadır. Sporcular, emek verdikleri ve başarı elde ettikleri için daha yüksek ödüller beklediklerini ifade etmiştir. Ödül yönetmeliklerinin güncellenmesi ve iyileştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Avrupa ve dünya şampiyonalarında alınan madalyaların karşılığında verilen ödüllerin yetersiz olduğu, sporcuların temel ihtiyaçlarını bile karşılayamadığı ifade edilmektedir. Takım sporlarında ve az bilinen branşlarda başarı elde eden sporcuların ödülleri de artırılması gerektiği öne sürülmektedir. Ayrıca, ödül yönetmeliklerinin branşlara, başarı seviyelerine ve ülke koşullarına göre daha adil ve kapsayıcı bir şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Sonuç olarak, sporcular ödül yönetmeliklerinin güncel ekonomik koşullara ve sporcuların emeklerine daha uygun hale getirilmesini talep etmektedir.

Katılımcıların ödül hakları kapsamında engelli sporculara verilen ödüllerde gecikme olmasına dair görüşleri şu şekilde; *“Ödül alırken herkes bir planlama yapıyor, bir yatırım yapmak istiyor, yaptığı işe yatırım yapmak istiyor, geleceğine yatırım yapmak istiyor. Fakat ödüller yattığı tarihte maalesef o para değerini tamamen kaybetmiş oluyor. O yüzden ben hep şey derim. Hani ödülü aldığımızda bunun dörtte biri gibi düşünün. O tarihte, hani bu ödülün dörtte biri gibi düşünün ki elinize geldiğinde neler yapabileceğimizin farkında olun.”* (S9). *“Ödülleri alma süresi çok zayıf. Arkadaşlarımdan da biliyorum. Çünkü ödülü kazanıyorlar. Bir iki yıl sonra ödül alabiliyorlar. Çok süreler uzuyor. Bu zaten büyük bir eksi.”* (S10). *“Daha iyileştirilebilir çünkü ödülleri de gerçekten çok bekliyoruz. Mesela bir derece alıyoruz mutluyuz madalyamızı aldığımız için ama hani bir yerden sonra biliyorsunuz ki genelde çok ihtiyacımız oluyor. Çünkü söylemişim vitamin olsun mesela şu anki ödülümüz veriliyor. Ama şöyle anlatayım. Ödülümüze başvurduğumuz zaman ödülümüz 7, 8 ay sonra yattıyor. Mesela 3, 4 ay değil de 8 ay sonra yattıyor. Ben burada mesela Türkiye adına konuşuyorum. Ben burada 1 ay içinde, mesela o ödülüm 2 ay içinde yattığında ben her şeyi alabilirim. Ama piyasa yönünden bakarsan 8 ay sonra ben o parayla hiçbir şey alamam. Çünkü piyasa gerçekten öyle bir değişiyor ki ben bile anlayamıyorum. Mesela 1 milyondan bahsedeyim ben kendim 1 milyonla mesela diyelim ki 2 ev alabilirim bundan 2 sene önceki bir milyona. Bana 1 milyonu zamanında vermedikleri için 1 ev bile alamıyorum.”* (S11). *“Asla zamanında verilmiyor. Şimdi şöyle bir şey var. Her sporcu doping testine girmek zorunda. Doping testinin cevabı 10 gün, 20 gün veya 1 ay diyelim. Güzel gelirse, sıkıntısı olmazsa hemen verilmesi*

gerekiyor. Ama maalesef 10 ay bekliyoruz. Bir sene bekliyoruz. Ben Avrupa da hepsinde bekledim yani baya bekledim. Olimpiyatlarda öyle olmuyor. Bak olimpiyatlarda gidiyorsun, yarış ediyorsun, testini veriyorsun testin çıkıyor. Bir ay, bilemedin 1,5 ay sonra en baba 2 ay sonra çağırıyor bizleri. Hem ödüllerimizi veriyor hem yemek yiyor, işte şampiyonlar masasında ağırılıyor; işte sporcularla görüşüyor, konuşuyoruz. Yani olimpiyatlarda Allah herkese bu madalyayı nasip etsin ya, bambaşka bir şey zaten. Orada zaten ödül çok uzamıyor ama Avrupa ve Dünyalarda maalesef uzuyor.” (S13). “Yani ödülleri almamız uzun sürüyor. Yani 1 yıl gibi falan sürüyor. Aranın kısaltılması gerekiyor. Sadece paralimpik yani olimpik paralimpik zamanı daha yakın yatıyor ama diğer Avrupa, Dünya çok uzun 1 yıl önce, 1,5 yıl önceden yatmıyor.” (S18). “Yani zamanında değil 1 yıl sonra alıyoruz. 1 yıl öncenin kuruna bakıyorlar verirken ödülü. Bu bir sorundur. Yani zamanı mesela 1 aylık bir süre olsa daha iyi. Hani ödül aldığımda 2 yıl öncenin kuruna bakıyorlar verirken ödülü.” (S21). “Ödüller zamanında verilmiyor mesela bu konuda çok dertliyim. Çünkü kazandığımız maçların ödülleri 1 senede falan, 1,5 senede alıyoruz. Yani hemen aldığımız bir ödül yok. Hani kazandık da 3 ay içinde, 4 ay içinde aldığımız bir para yok. Yani zaten o para gelene kadar şey oluyor hani derdi kalmıyor enflasyonda eziliyor; ihtiyaçlarda zamanında gönderilmiyor. Yani nasıl şey oluyorsa biz derece yaptıktan sonra diyelim dopingli çıkmadıysak bizim paramızın hemen verilmesini isterim aslında ama o konuda çok yavaşlar.” (S24). “Ödüllerimizi 7 veya 8 ay sonra değil 1 ay içerisinde almamız süper olurdu ama onun olacağını zannetmiyorum ama olsa güzel olur. Bu bir sorundur. Yani benim 1 sene beklediğim bile oluyor.” (S25). “Zamanında zaten bilmiyorum artık işleyiş ne derece sürüyor; işte imzalar işte prosedür ne derece işte bilmiyorum da yani baya bir zaman alıyor. Mesela en son şöyle örnek vereyim ben 2023 Hollanda'da düzenlenen Avrupa Oyunları vardı. Yaklaşık olarak bir 6, 7 ay oldu galiba. Biz hala ödülümüzü alamadık mesela. Dönemki enflasyonla şu anki enflasyon aynı değil. Yani bu kadar süre geçmiş durumda işte Ocak ayının fiyatıyla diğer fiyatlar arasındaki fark zaten eriyip gidiyor. Sonuç itibariyle kalmıyor. Yani enflasyondan da kalmıyor; bir manası da kalmıyor. Bu süreç de uzuyor; bir şekilde sürüyor.” (S26). “Maalesef şu an ülkemizdeki ve çevremdeki sporcuların en büyük sıkıntıları ödülün geç verilmesi. Enflasyonist bir ortamda yaşıyoruz. Bir yıl, 1,5 yıl sonra alındığı için 1 yıl öncesi alınan ürün ki zaten biraz önce söylediğim gibi ödül %50 düştü düşüyor ve bir de 1 yıl 1,5 yıl sonra alındığı için insanlar maalesef istediği kadar tatmin olamıyor. Maddi olarak bunun güncellenmesi bulunduğu yıl içerisindeki kur değerlerine bakılarak verilirse en azından sporcunun kaybı olmaz. Tamam 1,5 yıl sonra, 1 yıl sonra ödeniyor ama 2023 yılında alınan derecenin kuruyla 2024 yılında ödenmesi zaten %50 olarak veriliyor %70 olarak %60 olarak veriliyor. Bir de 1 yıl, 1,5 yıl sonra aldığımızda tamamen maddi olarak, ödül olarak değersiz bir duruma düşüyor.” (S29). “Sporcunun teri kurumadan, hakkını aldığımda motivasyonunun çok daha yukarı çıktığını biliyoruz. Sporcu olarak bunun yapılması çok daha iyi olur. Belki şeyler bu kadar yüksek olmaz ama direk turnuvadan bir hafta sonra sporcu eline teri kurumadan ödülü geçerse motivasyonunun daha çok artacağını düşünüyorum. Ondan sonraki

sürdürülebilir başarı için.” (S31). “Valla ödüllerde biraz geç oluyor yani prosedür işleri işte ne bileyim her atıyorum işte bu sene şampiyon olduk işte birtakım kağıtlar falan dolduruyoruz, işte engelli raporundan bilmem ne bir sürü şey yapıyoruz. Bir sene sonra tekrar şampiyon olup tekrar aynı şeyleri yapıyoruz ya. Sonuçta biz engelli milli takım sporcularıyız. Sonuçta bizim devlet tarafından yatan bir paramız var. Yani sürekli sürekli aynı şeyleri yapmamız ne bileyim çok tuhafıma gidiyor yani. Zaten engellilerin en büyük problemi yani.” (S33). “Verecekleri ödül 2023 yılında mesela örnek veriyorum ama aradan 1 yıl geçmiş daha ödül 2023 kuruyla hesaplanıp veriyor, veriliyor ama günümüz 2024 her şey ona göre arttı. Bunun da düzenlenmesini isterim. Mesela eğer 2023 geçtiyse 2024 kuruyla hesaplanıp verilmesi gerekiyor. Adil olması gerekiyor. Çok uzun sürüyor. Ben mesela temmuzda ödülü hak ettim. Daha ödülüm gelmedi. Ödül yok. Önemli değil. Hani bekleriz, alacağız illaki bir gün. Ama biz Mart’ı bitireceğiz. Mart bittikten sonra zaten şu anda ekonomi de uçtuk ya, uçuyor yani. Bu para da eridi mi? Eriyor. Çok ciddi eridi. Ocak ayının yani 2023 Ocak ayının şeyiyle alıyorlar, altın kuruyla alıyorlar. O yüzden dolayı o kurla bugünkü kur bir değil.” (S39). “Daha alamadık biz işte Eylül de hadi Ağustos’ta ödüle hak kazandık. Henüz yatırılmadı. Bu konuda zamanında olduğunu düşünmüyorum. Düzenleme yapılmalı.” (S40).

Katılımcılar bürokratik işlemlerin uzun sürdüğünü, ödül almak için gerekli evrakların doldurulması, kurulların toplanması gibi süreçlerin çok uzun zaman aldığını ifade etmiştir. Enflasyon nedeniyle ödüllerin değer kaybettiği, ödülleri kazanıldıkları dönemin kur ve fiyatlarına göre hesaplanıp verildiği için, aradan geçen sürede ödül miktarının satın alma gücünü ciddi şekilde azalttığı belirtilmiştir. Ödül yönetmeliğindeki eksiklikler, ödül yönetmeliğinin güncel ihtiyaçlara göre güncellenmemesi, ödeme sürelerinin net olmaması gibi sorunlar vurgulanmıştır. Sporcular, ödülleri hak ettikleri dönemin koşullarına göre, gecikmeden almak istediklerini, böylece ödüllerin gerçek değerini alabilecek ve ihtiyaçlarını karşılayabileceklerini ayrıca ödül süreçlerinin iyileştirilmesinin, sporcuların motivasyonu ve performansı açısından da önemli olduğunu vurgulamıştır. Sonuç olarak hak ettikleri ödüllerin zamanın da verilmesi ile sporcuların alım güçlerinin de korunacağı, sporcuların motivasyonlarına ve performanslarına katkıda bulunacağı ön görülmektedir.

Katılımcıların ödül hakları kapsamında engelli sporculara verilen ödüllerde iyileştirmelerin olmasına dair görüşleri şu şekilde;
“Bazen hani yurtdışına gidiyorsun, Dünya şampiyonası yapıyorsun, şampiyon oluyorsun ama hiçbir hak elde edemiyorsun. Hani diyor ki bu bir paralimpik değil. Yani orada açılmamış o yarışlar bu sene hiç verilmiyor. Mesela ben 2 kez dünya şampiyonu oldum, 2 kez dünya şampiyonu

olduğumdan aldığım toplam ödül. Birinden hiç almadım. 2017'de sıfır yani. İkincisinde 2019'da 4 bin 500 lira aldım.” (S3). “Şöyle bir saçmalık var. Benim yaşadığım bir olay hatta başıma geldi. Mesela paralimpik oyunlarda rekor kırdığımdan bahsetmişim size. Evet rekor kırdık ama bizde şöyle bir şey oldu. Biz de 10 kadar kategorileri var. Ben engelli kategoride, birinci kategoride yarıştım. Ama dediğim gibi ben hak elde ederek gittim. Bütün barajları geçtim. En üst seviye olimpiyatlara kadar gittim ama orada benim kategorimde sporcu gelmedi. Bizim Dünya Yüzme Federasyonunda da böyle bir saçmalık var. Yeterli sporcu olmadı diye beni üçüncü kategoriye düşürdüler. Ben müsabakaya girdim. Yani daha hafif engelli olan kişilerle müsabakaya girdim. Sizi orada engelinize göre değerlendirilmiyorlar. Yani sizi birlikte sokuyorlar. Tabi ki sizden daha önde bir derece elde edecek bir kişinin engeli sizden çok daha hafif. Yani süper gücünüz olması gerekiyor geçmeniz için o ayrı. Ama bana orada ayrı bir kategori vermiyorlar. Yani kendi kategorimi vermiyorlar. Sizi toplam kategoride değerlendiriyorlar. Dünyaya çok fazla müdahil olamıyorsunuz. Ne kadar da dilekçe versek, şikâyet etsek de aynı. Şöyle bir şey oldu. Bir kategoriye girdim ve kendi kategorimde rekor kırdım. Rekor kırdığım için şu an Yüzme Federasyonu'nda bile rekor belgem var işte rekor kırdık. Bizim ödül yönetmeliğinde şöyle bir şey var. Sadece madalya alanların üzerine. Bir de kendileri ile orada yöneticilerle konuştuğumuz zaman. O süper, çok güzel başarı elde ettin. Bunun kesinlikle ödüllendirilmesi gerek diye kendi söylemleri varken baktığımız zaman kaldık. Hiçbir şey yok. Beni o zaman maddi açıdan ne motive edecek yani? Motivasyon kırılıyor. Bence kolayca kaçmak, ödül yönetmeliğine göre madalya alanlara veriliyor. O zaman kesinlikle bunu şey gibi düşünün. Şahika Ercümen falan bir dalış rekortmeni. Bu rekor kıran insanlar o zaman nasıl ödüllendirecek? Yani burada buna bir müdahale olması gerekiyordu yani beni etkilemedi belki ama bizden sonraki sporcuların bundan yararlanması gerekiyor kesinlikle.” (S10). “Ödül yönetmeliklerinde bir güncelleme olması gerektiğini düşünüyorum. Mesela herkes güncel ödüllerin arttırılmasını istiyor. Yani bazı ödüller çok az.” (S12). “Yani şimdi 2012'ye dönersek, ne bileyim 2016'ya dönersek, 2012'de alıyorsun, affedersin işte 2 milyon, 2016'ya dönüyorsun, 1 milyon alıyorsun, gene aynı rekoru kırıyorsun, gene aynı şeyi yapıyorsun. Artması gerekirken düşüş vardı.” (S13). “Kesinlikle ödül yönetmeliklerinin bir baştan aşağı bir yenilenip güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum.” (S17). “Aldığımız ödüllerde güncelleme olursa daha iyi olur. Çünkü dopingden dolayı düşürmüşler bunları. Düşme olduğu içinde tabi bu konuda bir güncelleme olursa daha güzel olur neden olmasın. Ödül yönetmeliklerinde güncelleme yapılması gerekiyor bence.” (S18). “Ödül yönetmelikleri. Şöyle diyeyim size gerçekten koyulan ödül yönetmeliği rakamları çok şey değişken. Yani bir dünya şampiyonu oluyorsunuz, bir rakam söylüyorsunuz altın ama en fazla onu diyorsunuz. Ahmet başka oluyor, Mehmet başka oluyor. Halbuki kıstas aynı olmalı. Yani ben dünya birincisi olduysam benim almam gereken miktar belli olmuş olmalı. Oradaki toplantı yapılıp toplantıda şuna şu kadar verelim, buna bu kadar verelim gibi bir ibare olmamalı diye düşünüyorum. Yani burada esasında sıkıntı var. Yoksa şu anki rakamlar kötü değil, iyi ama daha giderek zaten kötüleşiyor.

Önceden daha iyiydi alınan miktar diyelim. Şu anki rakama da iyi dersek iyi olan rakamın uygulama şeklinde eksik var.” (S22). “Mesela biz de bizden örnek vererek söylüyorum. Çünkü diğer branşları bilmediğim için şimdi ödül yönetmeliklerinde yazdıkları şey mesela örnek veriyorum dünya şampiyonasında üçüncü olana 150 Cumhuriyet altını yani örnek olarak söylüyorum bunu değerinde verilebilir ibaresi kullanıyorlar. Yani verilebilir. İstenirse verilemeyebilir. Yani ucu açık öyle değil mi? Yani verilebilir aslında o ibarenin kesinlikle verilir. İşte verilecektir. Yani kesin bir ibare olması gerekir bence. Yani verilebilir. Neye göre verilebilir yani? Verilebilir diyorsun ama vermeye de bileceksin o zaman. Ya da yarısını vereceksin. Yani kendi isteğine göre vereceksin belki de bilmiyorum artık. Yani böyle bir düzenlemelerinin olması lazım.” (S26). “Ödül yönetmeliğinde iyileştirmeler yapılırsa çok iyi olur. Hem başarıda da bunun çok büyük motivasyon sağlayacağına inanıyorum.” (S32). “Genç takımlardaki ödül yönetmeliğinde bir güncelleme yapılması taraftarıyım. Çünkü genç yani 22 yaş altındaki yapılan turnuvalarda elde edilen başarılar normal A takım seviyesinde olan başarılarla beşte bir civarında ödül veriliyor. Onların zamanında biz de bunu yaşadık. Yani çok genç yaştaki sporcu bu zaten spora teşvik ödül yarasından çıkarmışız. Yani genç arkadaşlara da bu konuda ayırım yapılmazsa hem spora teşviki daha da artmış olacak diye düşünüyorum.” (S36).

Katılımcılar ödül miktarlarının yetersiz olduğunu ve enflasyon karşısında eridiğini vurgulamaktadır. Bazı katılımcılar eskiden aldıkları ödüllerin şimdiki değerinin çok düşük olduğunu belirtilmektedir. Ödül sisteminin adaletsiz olduğu ve branşlar arasında eşitsizlikler bulunduğu ifade edilmektedir. Genç sporcular ile A milli takım sporcularının ödülleri orantısız olduğu, takım sporlarının ise yeterince ödüllendirilmediği dile getirilmektedir. Ödül ödemelerindeki gecikmelerin ve bürokratik engellerin de sporcuların mağduriyetine yol açtığı vurgulanmıştır. Ödül yönetmeliğinin güncel ihtiyaçlara ve ekonomik şartlara göre güncellenmesi gerektiği de belirtilmiştir. Sonuç olarak, katılımcılar ödül sisteminin iyileştirilmesi, adaletli ve güncel hale getirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu sayede sporcuların motivasyonunun artacağı, spora ve başarıya daha fazla teşvik edileceği ifade edilmektedir.

Katılımcıların ödül hakları kapsamında sekiz ülke kuralında düzenleme yapılmasına dair görüşleri şu şekilde;

“Toplam ödül yani normalde 4 milyon 5 milyon alacakken neymiş orada yarış olmamış ama bu bir dünya şampiyonası. Sonra diyor ki 8 ülke olacak, 7 ülke varsa paralimpik olarak o branşta bana ödül vermiyor.” (S3). “Kesinlikle 8 ülke kuralında düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü söylemiş olduğum gibi. Yani zaten sporcunun bu kategoride az olması demek bu alanda bu işin daha zor olduğu anlamına geliyor. Çünkü kolay olsa çok daha fazla sporcu olacak zaten. Böyle bir zorlukla mücadele ederken bir de başka ülkelerin katılımıyla alakalı bu ödül denen şeyden

eksik bırakılmak çok adil değilmiş gibi düşünüyorum.” (S9). “Ödül yönetmeliğinde bu 8 ülke olayı da bence çok yanlış şimdi baktığınız zaman zaten paralimpik sporcu sayısı dünyada az. Yani bir normal branş kadar düşünülmemeli. Siz Avrupa barajını geçiyorsunuz, gidiyorsunuz Dünya barajını geçebiliyorsunuz. Olimpiyat barajını geçerken öyle ki sabah gidiyorsunuz 8 ülke vardı akşam olimpiyata gidiyorsunuz biranda 7 ülkeye düşüyor. Sonuçta siz oraya bir hak elde ederek geliyorsunuz. Orada 8 kişinin olması ya da 20 kişinin olması size bağlı bir durum değil aslında. Yani bence o ödül yönetmeliğini de buna bağlamaları çok saçma. Yüzme içinde bu en büyük problem zaten. Finalde 8 kişi zor, 2 tane aynı ülkeden sporcu varsa ödülün yarısını alıyoruz. Zaten finali baz alıyor 8 kişi istiyorlar. Elemelerde 100 metre dereceleri değil. Elemelerde belki de 40 ülkeyle yarışyorsun ama finali baz alıyor. Yani burada toplamı baz alsa aslında müsabakaya katılan ülke sayısını baz alsa yüzücüler için çok daha avantajlı olur. Yani böyle çok daha dezavantajlı.” (S10). “8 Ülke kuralı var mesela. 7 ülke olsa çok eksik alıyorsun. Yani ben Avrupa’da yarıştım, 2018’de miydi ya? 2018’de yarıştım. 4 tane rakibim vardı. Ya ben o zaman ne aldım? O zamanın parasıyla 2018’in parasını 12 bin lira para aldım. Düşün yani ikinci oluyorum. Zaten birinci olan 300, ikinci olan 250, üçüncü olanda 150 Cumhuriyet altını alıyor. Bence bu şekil bir düzenleme yapılması gerekiyor yani. Şimdi bu mesela orada bana hiç ödül verilmedi. Diğer arkadaşım vardı Avrupa da birinci oldu. Rakipleri sağladı. O zaman ne oldu? 1,5 milyon para aldı gitti arabasını aldı, evine aldı. 8 ülke kurtardı. Şimdi bizim de 8 ülke olsaydı mesela, biz de alsaydık. En azından bizim de kendimize göre geçimimiz olurdu.” (S12). “Yarışmada 8 Ülke kuralını doğru bulmuyorum. Yarısını bile almıyoruz. Ben Avrupa Şampiyonasında 3 tane mi 2 tane mi rakibim eksikti yani bu da benim suçum değil. 20 bin lira para aldım. Açık ve net konuşuyorum. Bence doğru değil. Yani şöyle doğru değil. Şimdi bir yıl boyunca o ağırlığı kaldırıyorsun her gün gidiyorsun. Bir tek pazar hariç ki geçen hafta pazarda yaptım, bu hafta pazar dinleniyorum. Her gün gidiyorsun. Tamam, ben yine söylüyorum, Allah bundan geri koymasın. Ama 1 yıl boyunca çalışıp da işte 2 rakibin eksik, işte 3 rakibin eksik deyip de maalesef ödüller verilmiyor. Yani dediğim gibi 20 bin verildi.” (S13). “8 Ülke kuralında düzenleme yapılarak sayının düşürülmesini çok istiyorum. Takımca gidiyoruz. Mesela madalyalar kazanıyoruz. Benim kulvarımda 4 kişi var. Mesela ben birinci oldum. Ben %10’unu aldıysam arkadaşımın rakip sayısı sekizi geçtiği için o ödülün tamamını alıyor. Yani benim tamamen şanssızlığımdan dolayı başarılı olsam da yeterli ödülü almıyorum.” (S14). “Ödül yönetmeliğinde yaşadığımız sıkıntılı yerler var ve onlar düzeltilse daha iyi olur. Mesela engelli sporcuların müsabakalarında 8 ülke kuralı var. 8 ülke olduğunda ödülün tamamını olmadığında ise mesela 7 ülke ile yarıştığın zaman ödülün %30’unu alıyorsun. Yani bu ciddi bir kayıp oluyor. Bu kısmın düzenlenmesi lazım.” (S15). “Yani paralimpik branşlarda buna bakıyorlar. Maalesef paralimpik de belki ülke sayısı gene 5 oluyor mesela. Çünkü bizde mesela 8 kişi kota verilmişti 2012’de. Ama hani daha zor olan 3 Çinlinin içinden mesela çıktık. Masa tenisinde mesela Çin bir numaradır. Ona rağmen hani ikinci oldum? Aslında baktığınız zaman hani ülke sayısının da önemi yok.

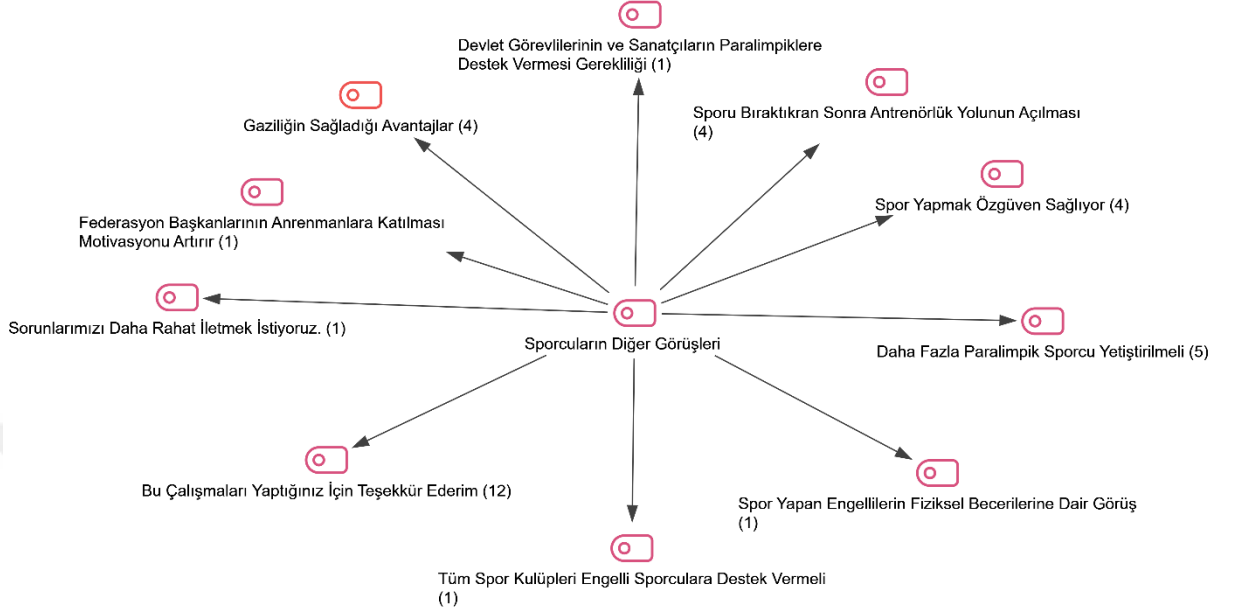
Daha zor şartlarda ikincilik branşa göre değişiyor aslında o 5, 6 ülke sayısı. Bence onu da revize etmeliler. Mesela yedi ülke olursa ödülün %30'unu, sekiz olursa ödülün %100'ünü alıyorsunuz. Ya da kademeli şekilde %90 işte %80, %70 diye gidiyor. Öyle bir düşüş olabilir mi ya. Hani bir ülkeyle olmayınca bu kadar değişmemeli bence. Yani bu şekilde keskin ayrımlar olmamalı." (S16). "Bana çok saçma geliyor 8 ülke kuralı. Biz yıllardır bunu dile getirdik. Bir ara 7'ye falan düşürdük. Bu bile yeter. Ama bunun yani ülke gelmiyorsa bundan bana ne? Ülke sporcu çıkartmış olsa bana ne? Ben sporcuym ve başarılı bir sporcu ödülünün hakkını almak istiyorum. Yani bu iş biraz da böyle düşünmek lazım." (S19). "Yeterli kişi sayısına baktığı için yeterli olmuyor engelli branşları. Mesela kendi branşında olsun. Hani Avrupa şampiyonu kulvarda 8 ülkenin 8 sporcusu olması lazım ama aynı ülkeden hani finale kalınca aynı ülkeden 2 sporcu oluyor ve bu ödül yönetmeliğini etkiliyor. Az bir miktar cüzi bir miktar oluyoruz yani. Bu yüzden sıkıntımız var engellilerde." (S21). "8 ülkeden fazla ülke varsa ödülün tamamı, 8 ülkeden az ülke varsa düşüyor mesela bunu doğru bulmuyorum. Çünkü bir sporcu ne emekler vererek oraya gidiyor. Aynı zamanda ülke de birçok emek veriyor. Hem maddi hem manevi. Bir paralimpik oyunlara hazırlanmak inanılmaz derecede zor. Yani hem fiziksel hem psikolojik olarak. Gerçekten ülke de elini taşın altına koyuyor. Sporcu da öyle, ailelerimiz de öyle. Yani bence emekler de heba edilmemeli diye düşünüyorum." (S30). "Karşı federasyon böyle bir şey yaptıysa, uluslararası federasyon böyle bir karar aldıysa o zaman bir takım çekildiğinde son anda bu göz önüne alınarak ödül yönetmeliğine bir madde eklenebilir. Çünkü o da olabiliyor. 8 takım oluyor. Mesela bu sene paralimpik oyunlar basketbolda eskiden 16 takım iken 8 takıma düşürüldü. Orada bir takım çekilse veya bir ülkede savaş çıkarsa, 7 takım olduğunda düşünsenize paralimpik şampiyonu oluyorsunuz ve ödül yönetmeliğinden faydalanamıyorsunuz. İnanılmaz bir şey. Yani bunun bir şekilde mücbir sebepler koyularak düzeltilmesi gerekiyor." (S31). "Bence 8 ülke kuralı doğru değil. Çünkü sporcunun bir hatası veya bir suçu değil bu 8 takımın altında olması kesinlikle. Çünkü tüm yılını, şeyini bu şeye harcıyor, yarışmaya harcıyor, emeğini, gününü, şeyini ve oradan oraya gidiyor. 8 takımın altında olduğu için ödülü düşüyor. Yani bayağı bir şey yok denecek kadar az. Kesinlikle bu sporcunun suçu değil." (S32). "Ya ben 8 ülke kuralının doğru olduğunu düşünmüyorum. Dediğim gibi bu iş parayla pulla ölçülecek bir şey değil. Sonuçta burada sporcu kardeşlerimiz hepsi emek veriyor. Ailelerinden uzakta, çocuğundan falan. Yanlış anlamayın, bana verdiğiniz hiçbir para benim çocuğumdan, ailemden veya ailemden ayırdığım zamandan daha değerli olduğunu düşünmüyorum. Bu kendi kişisel fikrim. Yani ben kendimden şöyle bir örnek vereyim. Ben milli takım kampında omuriliğimi kırdım. Yani kuyruk sokumuna kadar kırdım. Şu an hala onun sıkıntılarını yaşıyorum. Mesela 2015'te yaşadım ben bunu kampta. Yani benim sağlığımı geri verebilecek mi para mesela? Ama ben emek veriyorum o kadar başarı elde etmek için bu ülke için, bayrak için elimizden geleni yapıyoruz. Bir sürü zorluklarla biz bazı yerlere geldik. Şimdi insanlar daha rahat. Biz eski zamanlarda daha büyük yokluklar görüyorduk. Yani düzenleme yapılmalı diye düşünüyorum." (S33). "Mesela

bir ülke savaşa giriyor veya herhangi bir sıkıntı oluyor. 8 ülke varken geri çekilmek zorunda kalıyorlar. 7 ülkeye düşüyor ve ödülün büyük bir çoğunluğu da gidiyor bu durum bence uygun değildir. Ben buna katılmıyorum. O şekilde yani katılım sağlanan hani ondan sonraki olacak gelişmelerden sonra oraya yansıtılması gerektiğini düşünüyorum ben.” (S34). “8 ülkeden az olup ama çok sporcu olan şeyler var. Kategoriler var. Mesela belki 7 ülke var ama 7 ülkeden dörder beşer tane sporcu var. Bu dörder sporcu Türkiye'de dahil 30, 40 sporcu yapar. Böyle olunca bence bu adaletsiz. Yani yine insan 30, 40 sporcuyla yarışıyor. Bence ülke sayısını düşünmeleri gerekiyor. Yani bu maddeyi kaldırmaları veya düzenleme yapılmaları gerekiyor.” (S39). “Ben düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorum. Şöyle ki. Biz Avrupa Şampiyonasına gittik, işte 8 ülke diye gittik. Son dönemde listeler belli oldu, 2 ülke gelmedi. Yani bunun sorumlusu ben değilim ki. Bunun yani cezasını da ben çekememeliyim. Bu şey gibi yani 6 ülke geldi bak bu ödüle girmiyor. Şimdi ben 2 ülkenin gelmemesinden dolayı devlet sporcusu da olamayacağım mesela. Ona bakarsak öyle oluyor yani.” (S40).

Katılımcıların birçoğu sekiz ülke kuralının adaletsiz olduğunu ve düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Ülke sayısının az olması nedeniyle sporcuların yeterli ödül alamadıkları vurgulanmaktadır. 8 ülke şartı sağlanmadığında ödüllerin yarıya kadar düşebildiği, bu durumun da sporcular için büyük bir motivasyon kaybına yol açtığı belirtilmektedir. Bazı branşlarda sporcu sayısının yeterli olmasına rağmen ülke sayısının az olması sebebiyle sporcuların haksız bir şekilde ödül alamadıkları vurgulanmaktadır. Mücbir sayılan savaş, ambargo gibi nedenlerden ötürü ülke sayısının 8'in altına düşmesi durumunda sporcuların ödül miktarının çok düştüğü ifade edilmektedir. Engelli branşlarında sporcu sayısının az olması nedeniyle ülke sayısının yeterli olmaması vurgulanan bir diğer sorundur. Tüm bu sorunlar dikkate alındığında sonuç olarak, birçok sporcu 8 ülke kuralının değiştirilmesi gerektiğini, ülke sayısının 5 veya 6 olarak düzenlenmesi, kademeli ödül sisteminin uygulanması veya mücbir sebeplerin göz önünde bulundurulması gerektiğini görülmektedir.

4.10. SPORCULARIN DİĞER GÖRÜŞLERİ

Şekil 4. 11. Sporcuların Diğer Görüşleri

Aşağıda katılımcıların diğer görüşlerine yer verilmiştir.

Katılımcıların daha fazla paralimpik sporcu yetiştirilmesi ile ilgili görüşleri şu şekilde;

“Milli sporculara veya emek harcayan sporculara daha çok önem gösterebilirler daha iyi. Çünkü sporcu gitgide azalıyor. Yani Türkiye’de sporcu sayısı azalıyor. Çünkü emek verip de bir yerlere gelmek için uğraşan çok insan var. Ama arkasında duran insanlar yok. Daha çok arkasında duran insanlar olursa daha çok sporcu sayısı artar ve başarı daha çok gelir diye inanıyorum. Yani bu olsa daha iyi olur.” (S12). “Mesela benim yaptığım spor ya da başka bir branş. Diğer kulüplerde de mesela daha çok olsa daha çok sporcu yetişsin isterim. Yani ben hani gittiğimde sadece ben değil de birçok ilden de birçok şehirden de katılan olsa mesela.” (S20). “Türkiye’de sporcu olarak yürüyemiyorum, partnerim yok benim. Maçlara ya da kamplara gidip kendimi geliştirmem lazım. Hani burada hocam var çalışıyoruz ama bir partnerim yok. Maç yapılmıyor hani burada bunun bir Türkiye’de klasmanı yok. Tekerlekli sandalye eskrim her şeyi yok ama yurt dışına gitmem lazım. Onlarla maç yapabilmem için maçlara katılmam lazım.” (S38). “Ailelerle ilgili hani çocuklarını hiçbir şekilde engelli yetersiz görmesinler. Aksine gerçekten benim eşim de otizmli çocuklarla çalışıyor. Ben o çocukların bile neler yapabildiğini, öyle şeyleri gördüm ki hiçbir engellinin hani eve kapalı olmasını istemiyorum artık. Görme engelli olur, zihinsel engelli olur hiç fark etmez evde kalmasınlar. Bütün engelli sporcular spor yapabilir. Zaten bunu herkes görüyor. Ama aileler çekindiği için, çocuklarından çekindikleri için o da dışarının vermiş olduğu etkiden dolayı herkes eve kapatıyor. Ben zincirleyeni bile gördüm. Bunları yapmasınlar. Spora yönlendirsinler. Çocukları aktif bir hayata sorsunlar ki

o zaman çocukların öz güvenini görürler zaten. Yani bu desteklemeyi de bakanlık tarafından dediğim gibi bir böyle hani yetenek taraması tarzında engelli taraması tarzında yapılmalı. Zaten benim böyle bir projem var şu anda. İnşallah bu projeyi gerçekleştiririz. Kendi ilimde bari böyle bir proje yapayım. Hani Türkiye çapında değil de kendi ilimde böyle bir proje yapıp belediye destekli engelli çocukları bulmak amacım.” (S39).

Katılımcılar devlet desteğinin daha fazla maddi destek, malzeme ve ekipmanların artırılarak sağlanması gerektiğini vurgulamıştır. Paralimpik sporlar için yeterli antrenman ve müsabaka alanlarının oluşturulmasının, sporcuların ihtiyaçlarına uygun tesislerin kurulmasının öneminden bahsedilmiştir. Katılımcılar engelli bireylerin spor yapabileceklerine dair toplumsal farkındalığın artırılmasını, ailelerin çocuklarını spora teşvik etmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca ailelerin engelli çocuklarını eve kapatmak yerine spora yönlendirmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Paralimpik sporlar için yetişmiş antrenör ve uzman personel sayısının artırılmasının, sporcuların daha iyi desteklenmesini sağlayacağı ifade edilmiştir. Bir katılımcı engelli çocukların spora yönlendirilmesi ve öz güvenlerinin artırılmasını hedefleyen bir proje üzerinde çalıştığını belirtmiştir. Ayrıca bu projede engelli çocukları bulmak ve desteklemek amacıyla yapılacağı belirtilmiştir. Paralimpik sporcuların daha fazla yarışma ve müsabaka fırsatına erişebilmesi, performanslarını geliştirmeleri ve rekabet edebilmeleri açısından önemli olduğu vurgulanmış ve bir sporcunun daha çok rakip olmasını istediğini ifade etmiştir. Ayrıca Paralimpik sporcuların, kendilerini zorlayacak ve yenebilecek rakiplerin olmasını istedikleri, bu sayede daha çok motive olacakları ifade edilmektedir. Engelli bireylerin spor yapmasının önemine dikkat çekilmekle birlikte aynı zamanda ailelerin engelli çocuklarını spora yönlendirmesi gerektiği, bunun çocukların özgüvenini artıracığı ifade edilmektedir. Engelli bireylerin spor yapabileceklerine dair farkındalık oluşturulması, yetenek taraması yapılması ve engelli sporcuların desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Sonuç olarak, paralimpik sporların geliştirilmesi için devlet desteği, altyapı ve imkanların iyileştirilmesi, toplumsal farkındalık, uzman desteği ve yarışma fırsatlarının artırılması gibi çok yönlü çabalara ihtiyaç vardır. Bu sayede daha fazla paralimpik sporcunun yetiştirilmesi ve başarılarının artması mümkün olacaktır.

Katılımcıların spor yapmanın özgüven sağlama ile ilgili görüşleri şu şekilde;

“Bir engelli için zor şartlar. Yani o sporu yapması ona bir özgüven sağlıyor. Kendi kişisel ihtiyaçlarını, kişisel bakımını görmekte çok büyük rahatlık sağlıyor. Çünkü kasları işte kullanabildiği uzuvları ile, o kaslar daha geliştiği için kendi işini hatta kişisel ihtiyaçlarını çok daha rahat

karşılatabiliyor. Onun için bu spora ulaşımın ve erişimin yapılması çok önemli.” (S3). “Bir de şunu da söylemek istiyorum. Ben milli sporcu olmadan önce çok şeyde özgüvenim çok düşüktü. Ailem beni çok korurdu. Hani az dersem kırılacak yumurta gibi bakarlardı. Dışarı çıksam yanımda sekiz, dokuz, on tane çocuk olurdu. Yani çevrem çok olurdu böyle. Korkardım tekerim patlasa ne yapacağım diye. Ama milli sporcu olunca bir baktım oradaki engellilerin tek başına neler yaptığını görünce Türkiye'ye geldim ay dedim ben hani onlar gibi ben de yapabilirim, neyim eksik dedim. İlk geldim akülü arabayla pazarı, şurayı burayı gezince yanımda telefon olduğu halde insan arıyordum. Hani şey tekerim patlar mı bir şey olur mu falan diye. Ama sonra çok özgür hissettim kendimi.” (S24). “Yani spor yapmadan önce evden dışarı bile çıkmazdım. Ben öyle diyeyim. Hiç kimse engelli değil bir ben engelliyim kimse beni görmesin. Ondan sonra ben kimseyle konuşmayayım, kimse benle konuşmasın. İçine kapanık biriydim ben. Spora başladıktan sonra her şey değişti. Ben çok şanslıyım. Çünkü ben Diyarbakır'da Diyarbakırlı olduğum için Diyarbakır'da da poligon vardı zaten. Ondan sonra bizler başlamadan önce stantlar çok yüksekti. Ben duygu olarak, psikolojik olarak, bir engelli olarak çok sıkıntılar yaşadım. Spor benim hayatımı değiştirdi. Sonra biz başladıktan hemen bir ay sonra bizim için hani bizim standartlara göre yapıldı yani. Ben spora başladıktan sonra sporla alakalı yani antrenman yaparken, antrenmana giderken pek bir sıkıntı yaşamadım. Aslında ben şanslıyım, şanslı sporculardan biriyim yani. Ben duygu şey olarak, psikolojik olarak, bir engelli olarak çok sıkıntılar yaşadım. Spor benim hayatımı değiştirdi.” (S25).

Spor yapmaya başlamadan önce kendini içine kapanık ve toplumdan soyutlanmış hisseden bir katılımcı, spora başladıktan sonra hayatının tamamen değiştiğini ve özgüveninin arttığını belirtmiştir. Spor sayesinde kendini daha iyi ifade edebilir ve toplumla daha rahat iletişim kurabilir hale geldiğini vurgulamıştır. Bir engelli birey için spor yapmanın, kişisel bakım ve ihtiyaçlarını daha rahat karşılayabilmesine yardımcı olduğu, kaslarının ve vücut fonksiyonlarının gelişmesine katkı sağladığı vurgulanmıştır. Bu da engelli bireylerin özgüvenini artırdığı belirtilmiştir. Bir katılımcı, milli sporcu olmadan önce ailesinin çok koruyucu davrandığını ve kendisinin de çok özgüvensiz olduğunu belirtmiştir. Ancak milli sporcu olduktan sonra, diğer engelli sporcuların tek başlarına neler yapabildiğini görünce kendisinin de onlar gibi başarılı olabileceğine inanmaya başladığını ve özgüveninin arttığını ifade etmiştir. Sonuç olarak, spor yapmak engelli bireyler için özgüven kazanmalarında, kişisel bakım ve ihtiyaçlarını daha bağımsız bir şekilde karşılayabilmelerinde, toplumla daha rahat iletişim kurmalarında ve kendilerini daha iyi ifade edebilmelerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Katılımcıların sporu bıraktıktan sonra antrenör olarak görev yapması ile ilgili görüşleri şu şekilde;

“Sporcunun spor kariyeri sonrasında değerlendirilmesi noktasında bence devletin daha çok alan açması gerekiyor. Bu anlamda yani sporcunun tecrübesinden, bilgi birikiminden, onların deneyimlerinden daha fazla faydalanması gerekiyor. Bu anlamda da bence pozisyon açılması gerekiyor. Daha fazla yapılmalı. Bu anlamda atılan adımlar var ama biraz daha yani devletin makamının sporcuyu çekip biz senden faydalanmak istiyoruz, bize anlat nasıl geliştirebiliriz şeklinde problemler yaşadığın ya da iyi olan neler var ya da bir şeyleri daha iyi yapabiliriz noktasında sorgulaması lazım. Gerçekten yani o sporcudan öyle her anlamda faydalanması gerekiyor diye düşünüyorum.” (S2). “Ya bu başarılı sporcuları aynen dediğiniz gibi bazı okullar da böyle engelli öğrenciler vardır. Yani oralarda görevlendirilir o branşı o öğrencilere öğretmesi için. Yani işte haftada bir iki gün de olsa sözleşmelerle anlaşılabilir. O çocuklara o eğitimi verebilir. Spor bıraktıktan hem kendileri aktif olur hem de bir öğrenci kazandırılmış olur topluma.” (S3). “Elimizden alınan sosyal haklar değil de kurumsal haklar var. Daha önceden ben milli takımda başarılı bir sporcu olarak direkt antrenörlük belgesi alabiliyordum. Değişen kurullarla beraber ben şu anda onu alamıyorum. Normal her insan gibi sınava giriyorum. Ondan sonra temel eğitim sınavı tamam doğru girebilirim. Onu geçtikten sonra ama bana mesela şu anda lise mezunu olduğum için yardımcı antrenörlük den daha yukarı bir şey vermiyorlar. Antrenörlük belgesi vermiyorlar. Daha önceden dördüncü kademe antrenörlük belgesi alabiliyordum. Şu anda yardımcı antrenörlük belgesi alabiliyorum. Bununda düzeltilmesini istiyorum. Başarılı Milli sporcular için bunun düzeltilmesini istiyorum. Çünkü biz milli sporcular olarak ilerleyen nesilleri çok daha iyi tecrübelerimizle çok daha iyi yetiştireceğiz, inanıyoruz. Basketbolu bıraktıktan sonra camianın içinde kalmayı düşünmüyorum antrenörlük yapmayı. Mesela geçen hafta sonu sınava girdim, kazandım. Kazansam bile yardımcı antrenörlük kursuna gidebiliyorum. Kazandığım sınavla önümü göremediğim den dolayı bu camiada devam etmek istemiyorum. Yani tekerlekli sandalye basketbolunda gelecek planlarım yok öyle söyleyeyim.” (S31).

Katılımcılar Milli sporcuların tecrübelerinden ve bilgi birikimlerinden daha fazla yararlanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca Milli sporcuların doğrudan antrenörlük belgesi alabilmesi gibi ayrıcalıklı hakların kaldırılması eleştirilerek, bunun yerine tüm adayların aynı sınavlara girmek zorunda kalması, milli sporcular için dezavantaj olduğu ifade edilmiştir. Katılımcılar Milli sporcuların, ilerleyen nesilleri daha iyi yetiştirebileceklerini, ancak mevcut düzenlemeler nedeniyle antrenörlük yapmak istemediklerini belirtilmektedir. Özellikle engelli öğrencilere spor eğitimi verebilmeleri için, milli sporcuların okullarda görevlendirilmesi önerisi sunulmaktadır. Bu sayede hem sporcular aktif kalabilir hem de topluma katkı sağlayabilirler görüşüne

yer verilmiştir. Sonuç olarak Milli sporcuların tecrübelerinden daha fazla yararlanılması, ayrıcalıklı hakların yeniden değerlendirilmesi ve engelli öğrencilere spor eğitimi verebilmeleri için desteklenmesi gibi konular ön plana çıkmaktadır.

Devlet görevlilerinin ve sanatçıların paralimpiklere destek vermesi gerektiğine dair katılımcıların görüşleri şu şekilde; *“Sayın Bakanın o dönem bizlerle olan yakın ilişkisi medyanın da ilgisini çekti, toplumun da ilgisini çekmişti. Bu da önemli bir durum için açıkçası. Çünkü devlet büyükleri veya popülerliği olan sanatçılar bu konuya hassas bir şekilde davrandıkları müddetçe bazı şeyler daha dikkat çekiyor için açıkçası. O dönemde sağ olsun Bakan Bey Olimpiyat oyunlarına ne kadar kıymet verdiyse, kaç gün kaldıysa aynı şekilde Paralimpik Oyunlarına da kaldı, destek verdi, yanımızda durdu. Bunda da hem medyanın hem de toplumun ilgisini çektiği için açıkçası bazı bakış açılarını kırmasına yardımcı oldu diyebilirim.”* (S19).

Katılımcı dönemin Gençlik ve Spor Bakanının Paralimpik Oyunlara gösterdiği ilgi ve desteğin, medyanın ve toplumun da ilgisini çektiğini ve toplumun bakış açılarını değiştirmesine yardımcı olduğunu belirtilmektedir. Devlet büyüklerinin ve popüler sanatçıların Paralimpik Oyunlara hassas bir şekilde yaklaşmalarının, paralimpik sporculara daha fazla dikkat çekilmesini sağladığı vurgulanmıştır. Ayrıca Bakan'ın Olimpik ve Paralimpik oyunlara eşit derecede önem vermesinin ve desteğinin, toplumun farkındalığını artırdığı ifade edilmiştir. Sonuç olarak devlet görevlilerinin ve sanatçıların Paralimpik Oyunlarına destek vermesi önemlidir.

Katılımcıların federasyon başkanlarının antrenmanlara katılmasının motivasyonu artıracığına dair görüşleri şu şekilde;

“Yani şöyle yani sporcuyla bence. En zirveye çıkaracak, bana göre en zirveye çıkaracak federasyon başkanıdır. Antrenmanlarına katılmalı, antrenmanlarında motivasyonunu yapmalı. Ne bileyim yani hani biz demiyoruz ki işte bize ortak, işte ne bileyim bize şunu yap. Hani antrenman saatleri dışında gelmemeli yani mesela antrenman bitiyor, atıyorum geliyor. Bence böyle olmamalı.” (S13).

Katılımcı federasyon başkanının antrenman saatleri dışında değil, antrenman saatleri içerisinde sporcuları ziyaret etmesinin son derece önemli ve motivasyonu artırıcı bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir.

TARTIŞMA

Bu çalışma bedensel engelli milli paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorluklar ve hukuki ihtiyaçlarının incelenmesi ve paralimpik milli sporcuların bu konu hakkındaki görüşlerine başvurularak çözüm odaklı öneriler sunulması amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya katılan milli paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorlukları ve hukuki ihtiyaçlarını; Karşılaşılan zorluklar, Spor tesislerinin düzenlenmesi, Psikolojik destek, Antrenörün ve diğer ekip üyelerinin yeterliği, Yetenekli engelli sporcular, Menajer ve Sponsor, Hukuki haklar ve Sonlandırma şeklinde 8 ana tema oluşturularak belirlenmiştir. Alt temalar ise; Milli olmadan önceki karşılaşılan zorluklar, Milli olduktan sonra karşılaşılan zorluklar, Spor tesislerinde engellilere yönelik yapılması beklenen düzenlemeler, Psikolojik desteğin sağlanma durumu, Sporcuların antrenör ve diğer ekip üyelerine yeterlik anlamında bakış açısı, Yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi, Sponsor ve Menajere dair görüşler, Sporcu sözleşmelerinden kaynaklanan hak ihlalleri, Sporcuların emeklilik hakları ve beklentileri, Engelli sporculara tanınan hukuki haklara yönelik beklentiler ve Sporcuların diğer görüşleri şeklinde 11 alt temaya ulaşılmıştır.

Milli paralimpik sporculardan ilk olarak karşılaşılan zorluklar ana teması ve milli olmadan önce karşılaşılan zorluklar alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Ulaşım, Maddi yetersizlik, Malzeme desteğinde yetersizlik, Spor tesislerinin yetersizliği sorunları ifade edilmiştir. Bu ifadeler sonucunda ulaşım sorunun oldukça fazla olduğu ifade edilmiştir. Sporcuların bu konuda karşılaştıkları çeşitli alt sorunlar mevcuttur. Birkaç örnek vermek gerekirse sporcuların yaşadıkları evlerin spor tesislerine oldukça uzak kalması sonucu toplu taşıma araçları bulamadıkları, bulduklarında ise toplu taşıma araçlarının çoğunda engelli rampasının olmadığı, uzaklık sebebiyle çift vesayet yapmak zorunda kalmaları gibi çeşitli zorluklar ifade edilmiştir. Literatürde bakıldığında bu çalışma ile aynı sonuçların elde edildiğini gösteren çalışmalar mevcuttur. Gürbüz ve Henderson (2014) engellilerin spora katılım konusunda spor tesislerine ulaşımının oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. McLoughlin vd. (2017) araştırmasında engelli sporcuların veya bireylerin spor tesislerine ulaşmalarında zaman ve uzaklık konusunda oldukça zorlanmalar yaşadığını, bazı spor programlarının uygulanabilirliğinin bu sebeplerden dolayı zor olduğunu vurgulamıştır. Argan vd. (2021) araştırmasında ulaşım zorluklarının engelli sporcular için büyük zorluklar olduğundan bahsetmiştir. Paralimpik

milli sporcular ile milli olmadan önce karşılaşılan zorluklar alt teması kapsamında görüşme sonucunda malzeme yetersizliğinin de oldukça büyük sorunlardan olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Özellikle engelli bir bireyin milli olmadan önceki süreçte malzeme yetersizliği yaşamasının milli olmasına hatta sporcu olmasına bile çok büyük bir engel olduğu açık bir şekilde belirtilmiştir. Literatürde bakıldığında bu çalışma ile aynı sonuçların elde edildiğini gösteren çalışmalar mevcuttur. Mattinson vd. (2018) araştırmasında engelli bireylerin toplumsallaşma açısından önemli olan projelere katılımlarının artması için malzeme, ulaşım, zaman ve para gibi desteklerin son derece önemli olduğunu vurgulamıştır. Wilson ve Khoo (2013) çalışmasında malzeme yetersizliğini Malezyalı paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorluklar olarak ifade etmiştir. Madhushani ve Burnett (2020) Sri Lanka'daki çalışmasında paralimpik sporcuların malzeme yetersizliği zorluğu ile karşılaştıklarını vurgulamıştır. Milli sporcuların bir başka ve yine en büyük karşılaştıkları zorluklardan biri olarak ifade ettikleri maddi yetersizliklerinin de oldukça önemli olduğu sporcular tarafından vurgulanmıştır. Milli olmadan önce engelli bireylerin zaten hali hazırda iş bulmalarının veya çalışmalarının engel durumlarına göre oldukça güç ve zor olduğunu belirten sporcular aynı zamanda spor yapmak içinde maddi engellerin aşılması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Maddi yetersizlik engelli bir bireyin spor yapmasında en önemli engellerden biridir. Literatürde bakıldığında bu çalışma ile aynı sonuçların elde edildiğini gösteren çalışmalar mevcuttur. Madhushani ve Burnett (2020) çalışması mevcut çalışma ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Katılımcıların Sri Lanka'dan olduğunu ve sporcuların en çok maddi yetersizlik ile mücadele ettiği bulgusuna varıldığını ifade etmiştir. French ve Hainsworth (2001) çalışmasında maddi yetersizlik sorunu ile sadece bedensel engelli bireylerin değil aynı zamanda paralimpik sporcularında mücadele ettiği vurgulanmıştır. Wilson ve Khoo (2013) çalışmasında Malezya paralimpik sporcularının maddi yetersizlik konusunda çok zorluklar ile karşılaştıklarını ifade etmiştir. McLoughlin vd. (2017) çalışmasında bu çalışmaya paralellik göstermeyerek elit sporcuların sponsorluk yardımı ile maddi kaynaklar bulma ihtimallerinin oldukça yüksek olduğunu bu sebeple engelli bireylere oranla daha az maddi zorluklarla karşılaşabileceklerini ifade etmiştir. Milli sporcuların milli olmadan önce karşılaştıkları zorluklar alt teması kapsamında en çok ifade ettikleri bir diğer husus ise spor tesislerinin yetersiz olmasıdır. Spor yapmak isteyen engelli bireylerin spor tesisi

bulmalarında veya spor tesisi bulmaları durumunda bile refakatçi eşliğinde veya refakatçi olmadan kendilerini kabul ettirmeleri konusunda zorluklar yaşadıkları ifade edilmiştir. Spor tesislerinin artırılması gerektiği konusunda ifadelere yer verilmiştir. Engelli sporcuların milli olmadan önce fiziksel özelliklerine göre seçtikleri branşı icra etme noktasında spor tesislerinin yetersizliği konusunda büyük zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Madhushani ve Burnett (2020) Sri Lanka'da yaptığı çalışmada paralimpik sporcuların spor tesisleri konusunda zorluklar yaşadığını vurgulamıştır. Karadaş ve Çetiner (2022) çalışmasında Paralimpik Oyunlarının Türkiye'de gerçekleştirilmesinin ülkenin ekonomisine ve turizmine sağlayacağı katkının düşünülmesi ile engelli bireylerin spor tesislerine ulaşması konusunda zorlukların ortadan kaldırılması konusunda gerekli adımların atılmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Ergin (2021) çalışmasında paralimpik sporcuların spor tesisi konusunda zorluklar ile karşılaştıklarını ifade etmiştir.

Milli paralimpik sporculardan karşılaşılan zorluklar ana teması ve milli olduktan sonra karşılaşılan zorluklar alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Spor materyal maliyetlerinin yüksekliği, Materyal desteğindeki yetersizlik, Toplumun engelli sporculara bakış açısı ile ilgili sorunlar, Sporun rehabilite amaçlı yapıldığına dair görüşler, Toplumdaki paralimpik bilinç yetersizliği, Toplumun engelli sporcuların başarılarını hafife alması sorunları ifade edilmiştir. Sporcular materyal yani spor malzemelerinin birçoğunu zaman zaman kendi kazançları ile aldıklarını ifade etmişlerdir. Malzemelerin yüksek maliyetlerinden dolayı çok zorlandıklarını belirtmişlerdir. Literatür incelendiğinde Yılmaz (2021) çalışmasında paralimpik sporcuların malzemelerin fiyatlarının çok yüksek olduğunu belirttiklerini ifade etmiştir. Madhushani ve Burnett (2020) çalışmasında paralimpik sporcular için spor ekipmanlarının ve spor malzemelerinin yüksek maliyetli olmasının spora katılımları noktasında büyük bir engel teşkil ettiğini vurgulamıştır. Literatürdeki bu çalışmaların mevcut çalışmayı destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Paralimpik milli sporcular, milli olduktan sonra karşılaşılan zorluklar alt teması kapsamında görüşme sonucunda malzeme yetersizliğinin hala devam ettiğini belirtmişlerdir. Bu durumun oldukça büyük sorunlara yol açtığını da aşikâr olmuştur. Sporcular milli olmalarına rağmen malzeme temini konusunda desteğin bazı zamanlarda yetersiz olduğu görüşündedir. Literatürde mevcut çalışmayı destekleyici olarak Murphy ve Carbone (2008) ve Madhushani ve

Burnett (2020) çalışmalarında spor malzemelerinde ve ekipmanlarındaki yetersiz destek ile ilgili paralimpik sporcuların sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Paralimpik milli sporcular, milli olduktan sonra karşılaşılan zorluklar alt teması kapsamında görüşme sonucunda toplumun paralimpik sporculara bakış açılarından rahatsız oldukları birkaç durumdan bahsetmişleridir. Bu sorunların başında toplumun engelli sporculara sporu yapma amaçlarının profesyonel olarak değil sadece rehabilite olma ile sınırlı olduğu düşüncesinde olması, toplumun sporcuların başarılarını yeterince önemsenmediği ve yeteri kadar değer verilmediği, toplumun paralimpik sporlar hakkında yeterince bilinçli olmadığı gelmektedir. Bu durumların sonucunda da paralimpik milli sporcular motivasyonlarının son derece düştüğünü dile getirmişlerdir. Literatüre bakıldığında Wilson ve Khoo (2013) çalışmasında Malezyalı paralimpik sporcular medyadan, kamuoyundan ve hükümetten olumsuz düşünceler veya tutumlar hissettiklerinde kendilerini karşılaştıkları en zorlu sürecin içinde bulduklarını ifade ettiklerini belirtmiştir. Crawford ve Stodolska (2008) çalışmasında Kenyalı paralimpik sporcuların toplumun engelliler üzerindeki tutumların en fazla engel yaşadıkları durum olduğunu ifade ettiklerini belirtmiştir. Argan vd. (2021) çalışmasında belirlediği bazı sosyal engeller kapsamında engelliler üzerinde negatif damgalanma, görünmezlik algısı, prososyal davranış ve yarım insan algısı gibi toplum bakışlarının getirdiği zorlukların büyük engeller olduğunu belirtmiştir. Karadaş ve Çetiner (2022) çalışmalarında yasaların engelli bireylerin sporu profesyonel olarak yapmaya haklarının olduğu bilinci ile yasaların çıkarılması gerektiğini belirtmiştir. Afacan ve Yurtdaş (2022) çalışmalarında toplumun sadece engelsiz sporlar konusunda değil engelli sporlar konusunda da bilgilendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Milli paralimpik sporculardan spor tesislerinin düzenlenmesi ana teması ve spor tesislerinde engellilere yönelik yapılması beklenen düzenlemeler alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Tuvalet ve lavaboların engellilere uygun dizayn edilmesi, Banyoların engellilere uygun dizayn edilmesi, Antrenman yapılacak yerlerin artırılması, Tesislere engelli dostu düzenlemelerin gerekliliği, Rampaların ve eğimin engellilere uygun yapılması, Spor tesislerine ulaşımın kolaylaştırılması gibi beklentiler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporcular spor tesislerindeki tuvalet ve lavaboların birçoğunun engellilere uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Spor tesislerindeki tuvaletleri engelli olmayan vatandaşlarında kullandığını ve bu durum için herhangi bir önlemin

alınmadığını vurgulamışlardır. Tuvalet ve lavaboların engellilere uygun olarak yapılmasını, sayısının artırılmasını ve kapıdaki asılı olan engelli işareti haricinde farklı önlemler alarak engelli olmayan vatandaşların kullanmalarının sağlanmasını beklemediklerini ifade etmişlerdir. Literatüre bakıldığında bu çalışma ile paralel sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Kuyulu ve Beltekin (2020) çalışmalarında bedensel engelli sporcuların % 95,7'sinin spor tesislerindeki tuvalet ve lavaboların sayısını ve genel imkanlarını yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca genel olarak diğer engel türlerinin de dahil olduğu sonuca göre sporcuların %87,8'inin de tuvalet ve lavaboların sayısını ve genel imkanlarını yetersiz bulduklarını vurgulamışlardır. Yapılan bazı çalışmalarda mevcut çalışmaya paralel sonuçlar bulunmamıştır (Can ve Yıldırım, 2018). Sporcular aynı zamanda banyolardaki engellilere uygun olmayan girişlerden ve düşme yerlerindeki tekerlekli sandalyeler için uygunsuz yüksekliklerden bahsetmişlerdir. Zaten hali hazırda tekerlekli sandalye ile duşa giren sporcular yeri geldiğinde bir oturabilecekleri tabureyi bile bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Kuyulu ve Beltekin (2020) çalışmalarında bedensel engelli sporcuların %95,7'sinin spor tesislerindeki banyo ve duş alanlarının sayısının ve genel imkanlarının yetersiz olduğunu belirttiklerini vurgulamışlardır. Ayrıca diğer engel türlerine sahip engelli sporcularla birlikte genelde bu oranın % 90,2 olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Kızar (2018) çalışmasında engelli sporcuların tuvalet ve banyolarda sorunların olduğunu belirten 172 katılımcı (%9,4), sorun yaşamadığını belirten 143 katılımcı (%7,8) olduğunu, tuvalet ve banyo sayılarını yetersiz gören 124 erkek (%17,6), 21 kadın (%3,0) toplam 143 katılımcı olduğunu, yeterli gören ise 59 erkek (%9,2), 26 kadın (%4,0) toplamda 85 katılımcı olduğunu vurgulamıştır. Paralimpik milli sporcular spor tesislerine ulaşım konusunda da sıkıntılar çekildiğini ve bu sorununda ortadan kaldırılması gerektiğine vurgu yapmışlardır. En çok sorun yaşanan konulardan biri olduğunu vurgulamışlardır. Bu konu ile ilgili literatürde bakıldığında mevcut çalışma ile paralellik gösteren bir çalışma olduğu görülmektedir. Bekçi (2012) çalışmasında Türkiye'deki şehirleşmenin dış düzenlemelerin yeterince engellilere uygun olmadığını ve engellilerin sportif aktivitelere katılmakta zorlandıklarını belirtmiştir. Argan vd. (2021) çalışmalarında engelli sporcuların tüm engelli sporcular için ulaşımın başlı başına bir sorun olduğunu belirttiklerini vurgulamışlardır. Mevcut çalışmanın aksine Kuyulu ve Beltekin (2020) tarafından yapılan çalışmada bedensel engelli sporcuların %47,8'inin genelde ise %51,2'sinin spor

tesislerine ulaşımı yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Can ve Yıldırım (2018) tarafından yapılan çalışmada antrenör ve sporcuların %46.8'inin spor tesislerine ulaşımın yeterli düzeyde olduğunu belirttiklerini ifade etmişleridir. Paralimpik milli sporcuların bir başka düzenlenmesini istedikleri konu ise rampalar ve eğimlerdir. Rampaların engelli sporcular için olabildiğince artırılmasını ve var olanların veya yeni yapılacak olanlarında engellilere uygun eğimlerde yapılmasını beklediklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda literatür incelendiğinde Arğan (2021) engelli sporculara uygun olması gereken rampa ve eğimlerden bahsetmiştir. Misener ve Darcy (2014) çalışmalarında engelli bireylerin sportif aktivitelere katımları sırasında çok sayıda engelle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bunların başında ise spor tesislerine giriş çıkışlarda rampa ve eğimler gibi genel erişilebilirlik açısından sorunlar olduğunu vurgulamışlardır. Kang vd. (2007) çalışmasında engelli bireylerin spor tesislerine erişim konusunda zorlanmalar yaşadıklarını rampaların artırılmasının ve eğimlerin engellilere uygun yapılmasının gerektiğinden bu durumun büyük bir sorun olduğundan bahsetmiştir. Paralimpik milli sporcular antrenman yapmak için spor tesisi bulmakta zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bir sporcu için en önemli noktalardan biri olan antrenman yerleri yani spor tesisleri oldukça önemli bir konudur. Bu konuda literatüre bakıldığında Kızar (2018) tarafından yapılan çalışmada 200 engelli sporcunun yani çalışmaya katılan katılımcıların %11'inin evlerinin spor tesislerine oldukça uzak olmasından dolayı spor yapamadıklarını antrenman yapılacak yerlerin spor tesislerinin sayılarının artırılması gerektiğini belirttiklerini ifade etmiştir. Anayasamızın 59. Maddesinde spor tesislerinin yapımı ve yaygınlaştırılması, vatandaşın hizmetine sunulması Gençlik ve Spor Bakanlığının görevleri arasında yer almaktadır (Aksoy, 2006). Yaman vd. (2004) çalışmalarında sporun genel anlamda yaygınlaştırılmasının, engelli bireylerinde antrenman, spor ve fiziksel aktivite yapabilmeleri için tüm vatandaşlara uygun spor tesislerinin yapılarak sayılarının artırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Paralimpik milli sporcular genel anlamda spor tesislerinde engelli dostu düzenlemelerin yapılması gerektiğinin altını çizmişleridir. Engelli sporcular için spor tesislerinin yalnızca var olması veya yakın olması tam bir sorunu çözemez aynı zamanda içinde kullanılacak opsiyonların engellilere uygun olması engellilerin kullanabilecekleri düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Kızar (2018) yaptığı çalışmada önlerindeki en büyük sorunun spor tesislerindeki yetersiz fiziksel koşullar olduğunu, spor tesislerinde engellilerin

ihtiyaç duydukları tüm noktaların karşılanması gerektiğini belirlemiştir. Mumcu (2018) çalışmasında spor tesislerinin engellilerin ihtiyaçları doğrultusunda engellilere uygun olarak yapılması gerektiğinin öneminden bahsetmiştir.

Milli paralimpik sporculardan psikolojik destek ana teması psikolojik destek sağlanması durumu alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Psikolojik destek sağlanıyor, Psikolojik destek sağlanmıyor ve Psikolojik destek sadece müsabaka öncesi sağlanıyor gibi görüşler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporcuların bazıları Bedensel Engelliler Federasyonundayken psikolojik destek anlamında çok az görüşme sağladıklarını, bazıları hiç görüşme sağlamadıklarını ifade etmişlerdir. Psikolojik desteğin sağlandığını söyleyen toplam 22 paralimpik milli sporcu branşlarının kendi federasyonları bünyesine geçmesi ile bu hizmeti aldıklarını ifade etmişlerdir. 22 paralimpik milli sporcudan 11'i psikolojik desteği yalnızca müsabaka öncesinde aldıklarını daha sonrasında bir daha almadıklarını ve bu durumundan muzdarip olduklarını ifade etmişlerdir. 18 paralimpik milli sporcu ise hiç psikolojik destek almadıklarını ve bu durumun son derece performanslarını etkilediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca kendileri için psikolojik desteğin en önemli durumlardan biri olduğunu da vurgulamışlardır. Psikolojik destek tüm sporcular için son derece önemli olan bir olgudur. Sporcu performansı antrenman öncesinde, sırasında veya sonrasında psikolojik duruma bağlı olarak tamamen artabilmekte veya azalabilmektedir. Bu durum müsabakalarda engelli sporcular için çok daha önemli bir olgu olmaktadır. Literatür incelendiğinde mevcut çalışmayı destekler nitelikte olan çalışmalar mevcuttur. Mellalieu ve ark. (2009) çalışmalarında her ne kadar sporun genellikle bir eğlence ve keyif kaynağı olarak kabul edilse de sporcular açısından yüksek performans gerektiren durumlarda stres ve kaygı gibi bazı psikolojik durumların ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Biçer (1997) çalışmasında sportif başarıyı artırmak amacıyla, sporcuların motor becerilerinin iyileştirilmesinin yanı sıra, psikolojik özelliklerinin de güçlendirilmesi gerektiğini belirlemiştir. Bir sporcunun başarı elde edebilmesi için, çeşitli fiziksel ve psikolojik engelleri (iklim, gürültü, seyirci, aydınlatma ve rakip gibi çevresel faktörlerin yanı sıra kaygı, endişe, acı, motivasyon kaybı, sosyal kabul eksikliği, reddedilme ve en önemlisi kazanma baskısı) aşması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca, sporcuların üst düzey hedeflere ulaşma sürecinde spor ortamında maruz kaldıkları baskı, stres ve duygusal yoğunluk, normal koşullara ve günlük hayata kıyasla çok daha yüksek

seviyelerde olabilmektedir (Lazarus, 2000). Özellikle rekabet ortamında, sporcuların duygularını yönetme yetenekleri hem kendi hislerini hem de diğer bireylerin (rakip sporcular, antrenörler, hakemler ve izleyiciler gibi) duygularını kavrama ve bu hislerin farklılık gösterebileceğinin bilincinde olma bakımından büyük önem taşır. Bu farkındalığı edinen sporcuların, çeşitli koşullarda duygularını istenilen seviyede dengeleyerek performanslarına pozitif yönde katkıda bulunmaları kaçınılmazdır (Topuz ve Çağlayan, 2019). Kaya (2005) çalışmasında elit düzeydeki sporcuların psikolojik destek almalarının kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu ifade etmiştir. Sporcuların psikolojisini etkileyen çok sayıda faktör bulunduğunu da vurgulamıştır. Spor psikolojisinin devreye girmesinin sadece sporcunun performansını iyileştirmekle kalmayıp, zaman zaman performans üzerindeki etkisinin de daha belirgin olduğunu ileri sürmektedir. Schaal vd. (2011) çalışmasında elit sporcuların psikolojik dayanıklılığının, her zaman psikopatolojiden tamamen korunmuş oldukları anlamına gelmediğini vurgulamışlar. Bu bireylerde, yüksek düzeydeki ek baskıların psikolojik sorunların gelişimini kolaylaştırabileceğinin önemini belirtmiştir. Ayrıca literatürde, sporcuların sosyal, kişisel ve sportif bağlamlarındaki zorlukların, psikopatoloji ile ilişkili oldukça özel bir stres kaynağı olduğuna da vurgu yapılmaktadır. Souza vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada spor dalına ilişkin herhangi bir ayırım gözetmeksizin, antrenman öncesi ile yarışma öncesindeki anksiyete ve stres düzeylerinin önemli ölçüde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, elit kadın voleybolcular üzerinde antrenman öncesi gerçekleştirilen değerlendirmeler, psikolojik iyi oluş, depresyon, anksiyete ve stres gibi unsurları inceleyen bir araştırma, anksiyete ve stres seviyelerinin yüksek olduğunu, ancak depresyonun söz konusu olmadığını göstermiştir (Mielgo-Ayuso vd., 2017).

Milli paralimpik sporculardan antrenör ve teknik ekibin yeterliliği ana teması sporcuların antrenör ve diğer ekip üyelerine bakış açısı alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Antrenör ve diğer ekip üyeleri yeterli, Antrenör ve diğer ekip üyeleri kısmen yeterli ve Antrenör ve diğer ekip üyeleri yetersiz gibi görüşler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporculardan bazıları antrenör ve diğer ekip üyeleri ile aile gibi olduklarını ve tamamen yeterli olduklarını bu yüzden motivasyon ve performanslarının üst düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Bazı paralimpik milli sporcular ise bazen yeterli bazen yetersiz olduklarını teknolojik gelişmelere ayak uydurmada, çok

yönlü bilgi ve beceri ile aynı zamanda sürekli gelişim konularında iyileştirmelerin yapılması gerektiğini bu durumun motivasyon ve performans açısından önemli olduğunu ifade etmiştir. Bazı paralimpik milli sporcular ise antrenör ve diğer ekip üyelerini yetersiz bulmaktadır. Bazı paralimpik milli sporcular buldukları yerlerde antrenör veya diğer ekip üyelerinin olmadığını yalnız başlarına antrenmanlar yapmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Yetersiz bulunmasından kasıt yalnızca sayısal anlamda değildir. Sporcular kendilerini geliştirebilecek daha ileriye götürebilecek kabiliyete sahip olmayan ekip üyeleri ile de çalıştıklarını ve bu durumda motivasyon ve performanslarını büyük oranda etkilediğini ifade etmişlerdir. Engelli sporcuların ruh hali veya genel mental durumu ile ilgili çok fazla bilgi sahibi olmayan, deneyimi olmayan veya adalet sahibi olmayan ekip üyeleri ile çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bir sporcu için antrenör ve diğer ekip üyelerinin önemi oldukça büyüktür. Antrenör sporcuya yol gösteren yeri geldiğinde her türlü müsabakalara hem fiziksel hem de mental anlamda sporcuyu hazırlayan kişidir. Diğer ekip üyeleri ise psikolojik destek sunan psikologlar, sporcunun fiziksel kontrolleri ve sakatlıkların önüne geçilmesi açısından olmazsa olmaz olan fizyoterapistlerin de önemi oldukça büyüktür. Antrenör ve diğer ekip üyeleri ne derece yeterli ise sporcularında motivasyon ve performansları o derece yükselmekte veya düşmektedir. Literatüre bakıldığında mevcut çalışmadan çıkan sonucu destekler nitelikte çalışmalar bulunmaktadır. Yılmaz (2021) çalışmasında engelli sporcuların önündeki çevresel engeller olarak antrenör ve diğer ekip üyelerinin sportif anlamda tecrübe azlığını, sporcular ile ilgili etkileri bilmeme durumunun olduğunu belirlemiştir. Ayrıca engelli sporcular açısından çevresel kolaylaştırıcılar olarak antrenör, sağlık personeli ve diğer ekip üyelerinin engelli sporcuların yer aldığı spor branşları ile ilgili konulara hâkim olunmasının gerekliliğinin olduğunu vurgulamıştır. Mageau ve Vallerand (2003) çalışmalarında sporcu ve antrenörün kurduğu ilişkinin motivasyon seviyesini oluşturduğunu belirlemiştir. Antrenörlerin varlığının yanında sporculara davranışlarının sporcularda içsel ve dışsal motivasyonlarını olumlu veya olumsuz olarak etkilediğini ve bununda sporcunun performansını belirlediğini vurgulamıştır. Bu bağlamda antrenörlerin sporcuları desteklemelerinin, sporcular açısından yeterli alan bilgi ve deneyime sahip olmalarının, sporculara demokratik ve adaletli davranmalarının, sporcuların genel ihtiyaçlarını belirlemelerinin motivasyon ve performans açısından oldukça önemli olduğunu ifade etmiştir. Kiper (2004) yaptığı çalışmada spor

performansında lider, antrenör ve eğitimcilerin olumsuz olan tutumlarını engeller başlığı altında toplamıştır. Jaarsma vd. (2015) çalışmasında spora katılım noktasında antrenör ve sporcu ilişkisinin olumsuz yönde olmasını çevresel engeller kategorisine aldığını belirtmiştir. Iconomescu vd. (2014) çalışmalarında spor örgütlerinde antrenör ve diğer ekip üyelerinin örgütün tüm misyonunu belirlediklerini, bu misyonu hayata geçirilmesinde önemli rol oynadıklarını, bu nedenle hedefe ulaşmada spor örgütünün başarılı olması için antrenör ve diğer ekip üyelerinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Tarım ve Atalı (2023) yaptıkları çalışmada engelli bireylerin spora katılımının az olmasının bir sebebinin de alanında özel eğitim almış antrenörlerin yoksunluğu olduğunu vurgulamıştır. Kuyulu ve Beltekin (2020) çalışmalarında engelli sporcular için en önemli olan asıl durumun bir antrenör veya diğer ekip üyelerinin varlığından ziyade engelli sporcular ve onların branşları hakkında bilgi sahibi olan antrenör ve diğer ekip üyelerinin varlığının önemli olduğunu belirtmiştir.

Milli paralimpik sporculardan yetenekli engelli sporcular ana teması yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Okullarda yetenek taraması yapılması, paralimpik sporcuların görünürlüğünün artırılması, fiziksel engeline uygun branş seçimi, ailelerin engellilere spor konusunda destek vermesi, ekonomik destek sağlanması ve paralimpik sporcuların okullarda tanıtıcı ve bilgilendirici seminerle vermesi gibi görüşler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporcuların yetenekli engelli sporcuların ortaya çıkarılması ve spora kazandırılması açısından en önemli gördükleri konu okullarda yetenek taramasının yapılması eğer yapılıyorsa da daha düzenli bir şekilde yapılmasıdır. Engelli bireylerin spora katılımı konusunda her yıl okullarda tarama yapılması oldukça önemlidir. Zira okullardaki engelli bireylerin yeteneklerinin keşfedilmesi bir an önce onları spora kazandırmak açısından mühim bir durumdur. Karadaş ve Çetiner (2022) çalışmasında Milli Eğitim Bakanlığı ile ortak olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın "Türkiye Sportif Yetenek Taraması ve Spora Yönlendirme" başlıklı projelerinin içine engelli çocuklarında eklenmesi ile erken yaşlarda spor ile tanışan genç engelli çocukların yetiştirilmesinin Paralimpik Oyunlarda Türkiye için oldukça önemli olabileceği ve başarının artabileceği görüşünü vurgulamışlardır. 2018-2019 eğitim öğretim yılı okul taramalarında 800 öğrenci ve yaklaşık 2700 engelli öğrenci taramalara katılmıştır. Ayrıca sportif anlamda gelişebilecek 100 bin öğrenci ve 869 engelli öğrenci Temel

Hareket ve Sportif Beceriler Eğitime katılması için davet edilmiştir (GSB Faaliyet Raporu, 2020). Paralimpik sporcular yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi için ilk önce paralimpik sporlarının görünürlüğünün artırılması gerektiğini ifade etmiştir. Paralimpik sporların bilinmemesi, medyada yeterince yer alamaması gibi durumların sonucunda elbette engelli bireylerinde spora katılım oranları düşük kalacaktır. Çünkü paralimpik kelimesinin ne anlama geldiğini bile hala birçok kişi bilmemekten ve birçok engelli bireyin bundan haberdar olmaması gayet doğal olmaktadır. Paralimpik sporların görünürlüğünün artırılması yetenekli engelli bireylerin sporculara katılımı ve gelişimi konusunda oldukça önemli bir etkidir. Afacan ve Yurtdaş (2022) çalışmalarında dört gazetenin engelli sporcular ile ilgili haber dağılımlarını incelemiştir. Paralimpik Milli sporcuların 2020 Tokyo Paralimpik Oyunlarının başlamasından 2 ay önce pasif bir şekilde fotoğraflandıklarını Paralimpik oyunlarının başladığı dönemde ise sporcuların daha fazla aktif olarak fotoğraflandıklarını belirtmiştir. Aynı dönem gazetelerin haber dağılımlarına bakıldığında ise engel görünürlüğü açısından haberlerin %88,2'sinin bedensel engelli sporcular olduğunu bu durumun oyunlara daha çok bedensel engelli sporcunun katılması ile ilgili olduğunu vurgulamışlardır. Thomas vd. (2003) çalışmalarında Sydney Paralimpik Oyunları konusunda yazılan makale ve bilimsel çalışmaların %50'sinden fazlasında engel görünürlüğü ile ilgili herhangi bir konuya değinilmediğini tespit etmişlerdir. Buysse ve Borcharding (2010) yaptıkları çalışmada yayımlanan haberlerin %50'sinden fazlasında engel görünürlüğüne yer verilmediğine ve verildiği zamanlarda ise sadece erkek sporculara odaklanıldığını vurgulamışlardır. Paralimpik milli sporcular yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi konusunda en önemli odak noktalarından birinin de yetenekli genç engelli bireylerin fiziksel engellerine uygun branşların seçilmesi olduğunu vurgulamışlardır. Yetenekli engelli bireylerin fiziksel engeline uygun branşın seçimi ileride başarılı olmaları için oldukça önemlidir. Fiziksel engeline uygun olmayan bir branş seçiminde sporcunun hem performansı hem gelişimi hem de motivasyonu oldukça düşebilmektedir. Kennedy vd. (1987) çalışmalarında bedensel engelli olan birçok sporcunun fiziksel yetersizliklerinden dolayı çektikleri sıkıntıların haricinde bir de yaptıkları spor dallarının kendilerine uygun olmamasından kaynaklanan zorlukları yaşadıkları ve engelli bireylerin spora katılımları noktasında bu durumun oldukça sorun yarattığını vurgulamışlardır. Jaarsma vd. (2015) çalışmalarında engelli sporcuların bireysel veya

takım sporları olarak bir ayrımı olmadan fiziksel engellerinin aynı olmaması fakat karşılaştıkları zorlukların hemen hemen aynı olduğunu ve bu durumun ilgilendikleri spor dalı ile bağlantılı olduğunu düşündüklerini vurgulamışlardır. Bu düşüncenin ise farklı spor dallarının farklı psikolojik zorlukları, farklı motivasyon kaynakları ve farklı mücadeleleri içerdiği sebebiyle oluştuğunu belirtmişleridir. Paralimpik milli sporcular yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi için ilk olarak ailelerinin desteklemesinin en önemli unsur olduğunu vurgulamışlardır. Paralimpik milli sporcular ilk spora başlama evrelerinde aile desteğini görmelerinin onları çok daha motive ettiğini ve spora ilk başladıklarında veya tenezzül ettiklerinde yapamayacaklarını düşünseler de aile desteği ile birçok karşılaştıkları psikolojik zorluğun üstesinden geldiklerini ayrıca motivasyon kaynağı bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu sebepler yetenekli engelli sporculara aile desteğinin oldukça önemli olduğunu ve bir yetenekli engelli sporcunun geliştirilmesinin neredeyse buna bağlı olduğunu açık bir şekilde belirtmişlerdir. Shields vd. (2012) çalışmalarında engelli sporcuların spora katılımcıları noktasında aile desteğinin son derece önemli olduğunu ve katılımın aile desteği ile artırılabilceğini vurgulamışlardır. Jaarsma vd. (2014) çalışmalarında engelli bireylerin spora katılımcılarını kolaylaştırıcı etkileri incelediklerinde aile desteğinin oldukça önemli bir kolaylaştırıcı olduğunu belirtmişlerdir. Paralimpik milli sporcular yetenekli engelli sporcuların yetiştirilmesi için ekonomik, mali engellerin çok olduğunu ve ekonomik desteğin muhakkak sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yetenekli engelli bireyler eğer spora katılım göstereceklerse ekonomik olarak kafalarında bir soru işareti olmaması gerektiği önemli bir durumdur. Spora odaklanmak için ekonomik destek verilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak yetenekli engelli bireylerin icra edecekleri spor dalları için malzemeye ve materyallere ihtiyaçları olmaktadır. Bu malzeme ve materyallerin günümüz şartlarında oldukça pahalı olduğu gerçeği yadsınamaz bir gerçektir. Esatbeyoğlu ve Karahan'ın (2014) engelli bireylerin spora katılımcıları noktasında karşılaştıkları zorlukları belirledikleri çalışmalarında çevresel ve bireysel faktörler olarak iki ana temaya ulaşmışlardır. Çevresel faktörlerde sosyal ve fiziksel faktörler olarak alt temalarına bireysel faktörlerde ise ekonomik faktörlere ulaşmışlardır. Yani engelli bireylerin spora katılımlarında karşılaştıkları zorluklar veya engellere bakıldığında ekonomik faktörlerin varlığında söz etmişlerdir. Tow vd. (2019) çalışmalarında spora katılım noktasında engelli bireyler için sorun teşkil eden bir değişkeninde ekonomik sorunların varlığı ve

desteğın yetersizliği olduğunu vurgulamıştır. Kennedy vd. (1987) alışmalarında engelli bireylerin spora katılım noktasında kişisel ve çevresel engeller ile karşılaştıklarını, kişisel engellerin becerileri ile ilgili olduğunu ve ellerinde olan bir durum olması sebebiyle üstesinden gelebileceklerini hissettiklerini fakat çevresel etmenler içerisinde ekonomik engellerinde olması ile ellerinde olmayan sebepler kapsamında görülmesinden dolayı daha karmaşık sorunlar olarak hissedilerek rahatsız edici engeller kategorisinde değerlendirildiğini belirtmiştir. Cottingham vd. (2016) alışmalarında engelli bireylerin spora katılımları karşısındaki engeller olarak ekonomik engellerin varlığında söz etmiştir. ınarlı ve Ersöz (2010) alışmalarında aktif olan engelli sporcuların sayısının az olmasının ekonomik sebeplerden kaynaklandığını vurgulamışlardır. Paralimpik milli sporcular yetenekli engelli sporcularda farkındalık oluşturabilmek adına okullarda tanıtıcı ve bilgilendirici seminerler verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Paralimpik milli sporcuların okullara giderek seminerler vermeleri yetenekli engelli sporculara hem örnek olacak hem de onları motive edebileceği n görülmektedir. Ergin (2021) alışmasında engelli bireylerin spora katılımları noktasında karşılaşılan engellerin aşılması için okullarda öğrencilere bilgilendirici eğitimlerin ve sunumların yapılmasının etkili olacağını vurgulamıştır. Konar (2003) alışmasında engelli bireylerin spora katılımlarını artırmak için eğitim kurumlarında engellilerin spora katılımlarının sağlanması amacıyla eğitimler düzenlemesi gerektiğini belirtmiştir. Canpolat (2020) alışmasında engelli bireylerin spora katılımları için hem engelli ailelerin engelli bireylerin spor ile kazanabilecekleri kazanımlar konusunda hem de engelli bireyleri spora yöneltmek için gerekli eğitim çalışmalarının yapılmasına dikkat çekmiştir.

Milli paralimpik sporculardan sponsor ve menajer ana teması sponsor ve menajer alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Sponsor ve menajerin bulunması, sponsor ve menajerin bulunmaması, sponsor ve menajerin gerekliliği ve paralimpik sporların popüler olmaması gibi görüşler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporculardan bazıları hem sponsorunun hem de menajerinin bulunduğunu bazıları yalnızca sponsorunun bazıları ise yalnızca menajerinin bulunduğunu ifade etmiştir. Fakat genel olarak sponsoru olanlar menajere çok fazla ihtiyaç duymadıklarını ifade ederken bazı sporcular ise hem sponsorun hem menajere ihtiyaç duydıklarını fakat ikisinin de olmadığını belirtmişlerdir. Paralimpik milli sporcular sponsorun olması gerektiğini

özellikle ifade etmiştir. Zira sponsor hem reklam açısından hem de maddi kaynak açısından oldukça önemlidir. Paralimpik milli sporcular sponsor bulmakta oldukça zorlandıklarını ve bu zorluğun üstesinden gelemediklerini ifade etmişlerdir. Bazı sporcular yalnızca başarılı sporcuların sponsor bulabildiklerini milli olup Avrupa, Dünya veya Paralimpik Oyunlarda derece alamayan sporcuların sponsor bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Bazı sporcular ise Paralimpik Oyunlar haricinde alınan dereceler sonucunda bile sponsorluk bulamadıklarını vurgulamışlardır. Bu durumu paralimpik sporların yeterince popüler olmamasına, medyada yeterince yer bulamadıklarına ve sponsorların bilinçlendirilmemesinden kaynaklandığına dikkat çekmişlerdir. Türkiye'yi Avrupa'da, Dünya'da ve Paralimpik Oyunlarda temsil eden paralimpik milli sporcuların spor malzemeleri ve materyallerinin pahalı olması sebebiyle her sporcunun bir sponsor ile anlaşma sağlaması oldukça önem arz etmektedir. Bu yönüyle bakıldığında sporcular sponsor bulamamaktan oldukça rahatsızlık duymaktadır. Literatüre bakıldığında sponsorun ve menajerin önemi ile ilgili mevcut çalışma ile paralellik gösteren çalışmalar vardır. Madhushani ve Burnett (2020) Sri Lanka'da yapıları çalışmada paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorluklar çerçevesinde mevcut çalışmaya benzerlik göstererek sponsorluk sorununa değinmişlerdir. Mevcut çalışmanın aksine McLoughlin vd. (2017) çalışmasında elit sporcuların sponsor yoluyla maddi destek aldıklarından ekonomik sıkıntıları az yaşadıklarını ifade etmiştir. Çınarlı ve Ersöz (2010) çalışmalarında basında yer alamayan spor kulüplerinin sponsor bulmakta çok zorlandıklarını zira yazılı veya görsel basında yer alan spor kulüplerinin bile sponsor bulmakta oldukça zorlandıklarını belirtmişlerdir. Sponsorluğu özendirecek düzenlemeler ve faaliyetler yapılarak spor federasyonlarının bünyesinde barındırdığı binlerce engelli sporcuya sponsor bulunarak spor faaliyetlerine daha etkin katılımın sağlanmasına, performanslarına ve motivasyonlarına son derece etkileyebileceği belirtilmiştir. Devletin kendi bünyesindeki vatandaşlara spor yaptırması veya olanak saptamasının bir ödev olduğunu ve bu ödevin gereği sponsorluğa teşvik edici vergi indirimlerinin sağlanması ile değişiklikler yaptığını ifade etmiştir. Bahse konu olan indirimleri 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda olan diğer indirimler başlığı ile 89. Maddenin 8. Bendi ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun matrahtan yapılan veya yapılacak indirim hakkı tanınan 10. Maddesinin 1/b bendinde spor için sponsorluk kapsamında düzenleme getirmiş,

bahsi geçen kanun hükmüne göre gelir ve kurumlar vergi matrahının belirlenmesinde, kurumlar ve gelir vergisi beyannamesi üzerinde gösterilerek, kurum ve gelir kazancından 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 17.6.1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun dahilinde sponsorluk için icra edilen harcamaların genelinde profesyonel olan spor branşları için %50'si, amatör spor branşları için tamamı olmak üzere beyan edilen kurumların vergi ve kazançlarından o sene ki kazanç ile sınırlı olacak şekilde indirim hakkı tanınmıştır (TBMM, 1961; TBMM, 1986). Buna benzer teşviklerin yapılmasının engelli sporcuların sponsor bulmaları açısından oldukça önemli olduğu da vurgulanmıştır.

Milli paralimpik sporculardan hukuki haklar ana teması sporcu sözleşmelerinden kaynaklanan hak ihlalleri alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Hak ihlali yaşadım, hak ihlali yaşamadım ve sözleşmem yok gibi görüşler ifade edilmiştir. Bazı sporcular kulüpten alacağı ücreti alamadıkları konusunda hak ihlalleri yaşadıklarını ve dava yolu ile çözdüklerini ifade etmişlerdir. Bazı sporcular kulüpleri ile sözleşmeleri bitmesine rağmen kulübün yasal anlamda sporcunun başka bir kulüpte oynamasına müsaade etmeyecek şekilde engeller çıkardığını vurgulamıştır. Bazı sporcular dünyada derece almalarına rağmen ödülleri verilmediğini, bazıları ise dünyada derece almalarına rağmen şeref aylığına bağlanamadıklarını belirtmişlerdir. Bazı paralimpik milli sporcular hiçbir sözleşme imzalamadıklarını sözleşmelerinin olmadığını belirtmişlerdir. Bazı sporcular ise hiçbir hukuki hak ihlali yaşamadıklarını bildirmişlerdir. 2013/5628 Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğinin 6. Maddesinde “Olimpik ve paralimpik branşlarda Dünya şampiyonasında büyükler kategorisinde ferdi müsabakalarda birinci olan sporcuya 500 adet, ikinci olan sporcuya 300 adet, üçüncü olan sporcuya 150 adet ayrıca Olimpik ve paralimpik branşlarda Dünya şampiyonasında büyükler kategorisinde takım sporlarında takımın birinci olması halinde her sporcuya 250 adet, takımın ikinci olması halinde her sporcuya 150 adet, takımın üçüncü olması halinde her sporcuya 75 adet Cumhuriyet altını karşılığı Türk Lirası ödül verilebilir.” hükmü yer almaktadır (Bakanlar Kurulu, 2013). Bu hükümler gereği bazı paralimpik milli sporcuların derece yapmalarına rağmen ödülleri alamamaları durumu oluşmasından kaynaklı dava yoluna gitmişlerdir.

Milli paralimpik sporculardan hukuki haklar ana teması sporcuların emeklilik hakları ve beklentileri alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; derece yapan milli sporcu hakları, şeref aylığı hakkı yeterli, şeref aylığı yetersizliğine ve artırılması gerektiğine dair görüşler ile sporu bıraktıktan sonra tazminat verilmesine yönelik beklentiler gibi görüşler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporcular derece yaptıklarında bazı haklar elde ettiklerini ifade ederek bunların ömür boyu bağlanan şeref aylığı olduğunu, 40 yaşını beklemeden emekli olma hakkı olduğunu ifade etmişlerdir. 40 yaşını beklemeden emekli olma hakkını birçok sporcular olumlu olarak karşılarken şeref aylığının yeterliliği konusunda çoğunluğun olumsuz bakışı dikkat çekmiştir. Bazı sporcular yeterli bulsalar da birçok sporcu şeref aylığını yetersiz bulmakta ve artırılmasını istemektedir. Günümüzdeki ekonomik sebepler göz önüne alındığında bağlanan şeref aylıkları alınan derecelere göre değişim göstermek suretiyle yetersiz görülmektedir. 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun'un 2. Maddesinde "Müsabakaların yapıldığı dönem itibariyle Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından olimpik, paralimpik ve defolimpik spor dalları içinde kabul edilmiş spor dallarının büyükler kategorisinde; Olimpiyat Oyunlarında, Dünya veya Avrupa şampiyonalarında ferdi ya da takım sporlarında takım halinde birinci, ikinci ve üçüncü olan amatör sporcular ile bunların ölümü halinde bakmakla yükümlü oldukları eş ve çocuklarını ve takım halinde olimpiyat veya dünya şampiyonu olmuş amatör sporcuların milli takım teknik direktör ve antrenörlerini kapsar" 3. maddesinde Sporcu Şeref Aylığı alma koşulları hüküm altına alınmıştır. Şeref aylığının bağlanabilmesi için Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından belirlenen spor branşları ve kategorilerde sporcunun birincilik, ikincilik ve üçüncülük dereceleri alması ile %40 engeli veya daha fazla engel oranının bulunması durumunda 40 yaşını beklemeden emekliliği, devlet sporcusu unvanını ve şeref aylığını hak etmektedir. Paralimpik milli sporcu olup 40 yaşını doldurmamış %40 engel oranı olmayan sporculara şeref aylığı için 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun'un 3. Maddesinin 2. fıkrasında "Engellilik durumu ortadan kalkan veya % 40'ın altına düşenlerin aylıkları, rapor tasdik tarihini takip eden ay başından itibaren kesilir ve haklarında birinci fıkra hükümleri uygulanır" hükmü yer almaktadır. Bu durumdan da muzdarip olan paralimpik milli sporcular bulunmaktadır. Şeref aylığı bağlanan bireyin vefat etmesi durumunda ailesine

bağlanacak şeref aylığını 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun'un 4. Maddesinde "Sporcu şeref aylığı almakta iken ölen amatör sporcular ile 40 yaşını doldurmamış olmaları sebebiyle henüz aylık bağlanmaksızın ölen amatör sporcuların; 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine göre ölüm aylığı bağlanması şartlarını haiz olan eşlerine bu şartları haiz olmaya devam ettikleri müddetçe, aylık bağlanan eşin ölümü veya aylık bağlanması şartlarını kaybetmesi halinde ise yine 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre ölüm aylığı bağlanması şartlarını haiz çocuklarına bu şartları haiz olmaya devam ettikleri müddetçe aylık bağlanır. Eş veya çocuklara bağlanacak aylıkların ödenmesine, hak sahiplerinin Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına yazılı talepleri üzerine ve ölüm tarihini izleyen aylık ödeme döneminden itibaren başlanır. Aylık ödenmesine ilişkin şartlara, ölüm tarihinden daha sonraki bir tarihte haiz olanlara ise, bu şartlara haiz olduktan sonraki yapacakları müracaatı izleyen aylık ödeme döneminden itibaren aylık ödenmeye başlanır" hükmü yer almaktadır. Şeref aylığı bağlanan sporcunun vefatı durumunda eşine veya çocuklarına geçmesi durumu söz konusudur. Sporcunun eşine şeref aylığının %75'i çocuklarına geçecek ise şeref aylığının %50'si bağlanmak suretiyle eğer birden fazla çocuğa bağlanacaksa %50 eşit şekilde bağlanır. Bireysel olarak derece alan paralimpik milli bir sporcu şeref aylığının %100'ünü alırken takım halinde derece alan paralimpik milli sporcular şeref aylığının %75'ini almaktadır (TBMM, 2008; Öztuna, 2015). Bu kapsamda bazı sporcular bağlanma şartlarını ve bağlanan miktarı yeterli olarak görseler de birçok sporcu bağlanan miktarı yetersiz olarak görmekte ve artırılmasını talep etmektedir. Ayrıca paralimpik milli sporcuların birçoğu sporu bıraktıktan sonra da kendilerine normal bir devlet memuru gibi toplu bir tazminat ödenmesi konusunda isteklerini dile getirmişlerdir. Devlet sporcusu unvanı ile devletin diğer memur kesiminden ayrı kalmamak adına sporu bıraktıktan sonra emekliliklerinde bir nebze olsa kendilerine ekonomik açıdan ilaç olabilecek bir toplu tazminat almak istediklerini ifade etmişlerdir.

Milli paralimpik sporculardan hukuki haklar ana teması engelli sporculara tanınan hukuki haklara yönelik beklentiler alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Derece alamayan milli sporculara maaş bağlanmalı, derece alamayan milli sporculara maaş bağlanmamalı, resmi yazı ve prosedürlerin kolaylaştırılmasına yönelik beklentiler, sporculara profesyonel sözleşmeler yapılarak sigortasız sporcunun kalmaması

sağlanmalı, engelli sporcuların öğretmen olarak atanma hakkının genişletilmesi gibi beklentiler ifade edilmiştir. Birçok paralimpik milli sporcular derece alamayan milli sporcuların da derece alan milli sporcular nezdinde bir kademelendirme yapılarak maaş bağlanmasını, yıllarını milli takımda Türkiye'yi uluslararası neredeyse tüm turnuvalarda temsil ettiklerini bazen sakatlık sebebiyle bazen müsabaka psikolojisi nedeniyle derece alamadıklarını belirtmişlerdir. Bu sebeple derece alamamaları da belirli bir kademelendirme ile maaş bağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Paralimpik milli sporcular hali hazırda hem spora hem iş hayatına tam anlamıyla vakit ayırtmakta oldukça zorlanmaktadırlar. Paralimpik sporları icra etmek için hemen hemen her gün uzun saatler antrenmanlar yapmaktadırlar. Günün uzun saatlerini antrenmana harcayan sporcuların maddi bir kaynağı olması şarttır. Bu sebeptendir ki paralimpik milli sporcular derece alamamaları da bir maaş bağlanması gerektiğini düşünmektedirler. 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun'un 2. Maddesinin (TBMM, 2008) genişletilerek derece alınmaması durumunda da belirli bir miktar maaş bağlanması gerektiği ifade edilmiştir. Bazı paralimpik milli sporcular ise derece alamayan milli sporculara maaş bağlanmamasını, derece alamayan milli sporcuların bir başarı elde etmeleri gerektiği ve maaş bağlanmasının derece almaya teşvik ettiğini ifade etmişlerdir. Paralimpik milli sporcuların en çok karşılaştıkları zorluklar kapsamına girecek bir diğer konu ise resmi yazıların ve prosedürlerin olması olarak ifade edilmiştir. Bazı paralimpik milli sporcular Hatay depreminde 15-20 gün arabada kaldığını ve bu süreçte çok zorlandığını daha sonrasında bakanlık tarafından arandığını ve sporcunun idmanlarına devam edebilmesi adına güvenli bir yere alındığını fakat yine sporcunun idman yapabilmesi için spor tesislerinin resmi yazı istemesi ve prosedürün işlenmesi gerektiği ile karşılaştığını ve çok zorlandığını ifade etmiştir. Başka bir paralimpik milli sporcu ise covid-19 döneminde yurt dışına çıkarken çok zorlandıklarını resmi yazılar ve prosedürlerin onları çok yorduğunu ifade etmiştir. Diğer bir paralimpik milli sporcu ise Avrupa alınan engelli raporunu sporcuların bir kere aldığını ve tüm sistemlerde alınan dönem için geçerli olduğunu, Türkiye'de ise başvuru yerlerin sürekli bir resmi yazı istediklerini ve bunun sporcuları çok yorduğunu ifade etmiştir. Resmi yazılar ve prosedürlerin engelli sporcular açısından biraz daha rahatlatıcı bir durumu getirilmesi son derece önemlidir. Paralimpik bir milli sporcu sigortasız sporcunun hiçbir federasyon bünyesinde

oynatılmaması gerektiğini, hali hazırda sigortasız sporcuların dönem dönem sahalarda oynatıldığını ifade etmiştir. Sporcunun sigorta ile ilgili bilgisi olmasa dahil federasyonların kulüplere talimatlarıyla kesin bir şekilde denetimler sağlayarak sigortasız sporcuların oynatılmaması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca sporcular için federasyonların kulüplerden profesyonel sözleşmeler yapmaları gerektiği konusunda kesin talimatlar ve denetimler yapması gerektiği de ifade edilmiştir. Sigortasız bir sporcunun sahalarda mücadele etmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Her sporcunun sahalarda mücadele etmesi için öncelikle kulüpler ile profesyonel bir sözleşme yapması ayrıca sigortalarının da düzenli bir şekilde yatırılması şartı ile oynatılması gerekmektedir. Paralimpik bir milli sporcu engelli sporcuların öğretmen olarak atanması kapsamındaki yönetmelikte Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarda derece yapan 15 yaş üstü sporcuların daha sonra sporu bırakması durumunda dahi atanmaya hakkı olduğunu ama tam olarak belirtilmeyen bir şekilde Avrupa veya Dünya turnuvalarında derece yapan engelli sporcuların atanmaya haklarının olmadığı yönündeki durumlar gereği dava açtığını ve bu davayı kazandığını ifade etmiştir. Hatta bu durumla ilgili atamadan sorumlu yetkililerle de görüşüğünü ve davayı açtığını sonunda kazandığını, tüm engelli sporcular için bu davanın bir emsal sayılacağını ve yararlanmalarını istediğini mutlu bir ifade ile belirtmiştir. Bu tür davaların kazanılması engelli sporcuların haklarının korunması anlamına gelmektedir. Engelli sporcuların haklarının korunması son derece önemlidir. Paralimpik milli sporcuların devlet nezdinde haklarının korunduğu bir gerçektir. Fakat bazı yönetmeliklerde tam olarak belirtilmeyen durumlardan kaynaklanan mağduriyetler olduğu da bu dava ile ortaya çıkmıştır. Bir paralimpik milli sporcunun bir hak için dava kazanması tüm aynı durumu paylaşan paralimpik milli sporcuların bir hak elde etmesi anlamına gelmektedir. Bu emsal karar ile tüm aynı durumda olan paralimpik milli sporcuların öğretmen olarak atanmalarının yolu açılmıştır. Kazanılan bu hak paralimpik milli sporcular kadar milli olamayan engelli sporcular açısından da son derece önemli bir haktır. Ayrıca paralimpik milli sporcuların bu şekilde dava kazanmaları tüm engelli sporcular için bir özgüven anlamına gelmektedir.

Milli paralimpik sporculardan hukuki haklar ana teması engelli sporculara tanınan sosyal haklara yönelik beklentiler alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Tekerlekli sandalye ve protezler için genel destek beklentisi, engelli otoparklarına

ulaşmadaki problemlere çözüm beklentisi, tüm faturalarda indirim beklentisi, araba satın almak için Özel Tüketim Vergisinde indirim düzenlemesi beklentisi, medikal malzemelerde indirim ve yeterli destek beklentisi ve engelli sporculara iş anlamında istihdam sağlanması gibi beklentiler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporcular tekerlekli sandalye ve protezlerdeki devlet desteği için değiştirilme süresinin 5 yıl olduğunu bu sürenin Avrupa'nın birçok ülkesinde 2 veya 3 yıl olduğunu bu uygulamanın örnek alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Sedanter bir engelli bireye göre sporcuların sandalye eskitme sürelerinin daha kısa olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca tekerlekli sandalye ve protezler için devlet desteğinin oldukça az olduğunu ve artırılması gerektiğini de belirtmişlerdir. Kişiye özel çözümler üretilmesi gerektiğini sporcuların kullanabilecekleri aktif sandalyelerin kendilerine tahsis edilmesi gerektiğini pasif sandalyelerin sporcular için çok bir işlevinin olmadığını da belirtmişlerdir. Tekerlekli sandalye ve protezlerin çok yüksek maaliyeti olduğunu ve bu durumdan oldukça rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. Ergin (2021) çalışmasında araştırmaya katılan paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorluklardan birinin de spor ekipmanlarının eksik olması veya yıpranmış olması olduğunu belirtmiştir. Madhushani ve Burnett (2020) Sri Lanka'da yaptıkları çalışmalarında paralimpik sporcuların spor ekipmanları kapsamında zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca spor ekipmanlarının yüksek maliyetlinin paralimpik sporcular için spora katılım noktasında önemli bir engel olduğunu vurgulamışlardır. McLoughlin vd. (2017) çalışmalarında spora katılım noktasında spor ekipmanlarının yüksek maliyetlerinin önemli bir faktör olarak vurgulamışlardır. Çalışmalarında hali hazırda zaten tekerlekli sandalyelerin binlerce dolar olduğunu ve engelli sporcuların becerilerinin artması ile spor ekipmanlarının tekerlekli sandalyelerin fiyatlarının da oldukça arttığını ve bunun bir engel olduğunu belirtmişlerdir. Wilson ve Khoo (2013) çalışmalarında Malezyalı paralimpik sporcuların spora katılım noktasında spor ekipmanlarında yetersizlik ve bu sebepten çok fazla zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Paralimpik milli sporcuların bir diğer mustarip oldukları konu ise engelli otoparklarıdır. Engelli otoparklarına ulaşmada sorunlar yaşadıklarını engelli otoparklarının var olduğunu ancak yetersiz olmasının yanında bir de engelli olmayanlar tarafından sürekli meşgul edildiğini vurgulamışlardır. Engelli sporcular gittikleri yerlerdeki otoparkları kullanamadıklarını ve bu sebepten ek masraflar yapmak zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. Bu duruma

toplumun engelli hakları konusunda bilinçsiz olmasının ve bu konudaki yetkililer tarafından yetersiz denetim yapılmasının sebep olduğunu vurgulamışlardır. Denetimlerin artırılmasını cezaların caydırıcı olmasını ve toplumun engelli hakları ile ilgili bilinçlendirilmesi gerektiğine de dikkat çekmişlerdir. Kuyulu ve Beltekin (2020) çalışmalarında spor tesislerindeki otoparkların yetersiz olduğunu engelli sporcuların %43,9'unun belirttiğini vurgulamışlardır. Kızar (2018) tarafında yapılan çalışmada katılımcıların spor tesislerinin otopark alanlarının yeterlilik görülerine dair dağılımına göre 85'inin kararsız 102'sinin yeterli bulduğunu ve antrenman yapılan tesislerin otopark alanlarını yeterli bulmayan engelli sporcuların toplam 128 olduğunu belirtmişlerdir. Bazı paralimpik milli sporcular eğer indirim yapılacaksa sadece su faturalarında değil elektrik ve doğal gaz gibi tüm faturalarda indirim yapılması gerektiğini diğer faturalarda indirim yapılmamasının adaletsizlik olduğunu belirtmişlerdir. Paralimpik milli sporcular maaşlarının ve çalışma imkanlarının genel anlamda kısıtlı olduğu gerekçesi ile tüm faturalarda indirim yapıldığında yaşam kalitelerinin artacağını, bazı kulüplerin engelli sporcularının faturalarını karşıladığını fakat bazı kulüplerin bu desteği sunmadıklarını ve o kulüpte olan engelli sporcuların tüm faturalarında indirimler yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Güngör ve Güneş (2013) tarafından yapılan çalışmada engelli politikaları kapsamında toplum beklentisinin bazı bölgelerde iş imkanı olurken bazı bölgelerde faturalarda indirim olduğunu belirtmiştir. Örtülü (2019) çalışmasında 5393 sayılı Kanununun 60. Maddesinde belediye giderleri olarak "Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" hükmü verilmiştir. Bu kapsamda 2828 sayılı kanuna göre; bakıma muhtaç olan ağır ve devamlı engeli olan bireylerin yakınlarına maaş verilmekte olup, Engelliler Şube Müdürlüğü'nün belirlediği %40 ve üzeri Sağlık Kurulu Raporu olan bireylere toplu taşımada ve su kullanımında %50 indirim yapılmaktadır (Konya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2023). Paralimpik milli sporcular Özel Tüketim Vergisi kapsamında araç alabildiklerini fakat araç alırken belirli bir fiyat sınırlaması olduğunu bu fiyat sınırlaması sebebiyle kendilerine uygun araç bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Paralimpik milli sporcular tekerlekli sandalyelerinin sığabileceği büyük araçlar almaları gerektiğini fakat Özel Tüketim Vergisi muafiyet sınırlaması yüzünden alamadıklarını belirtmişlerdir. Örtülü (2019) çalışmasında engelli bireylerin ehliyet ve araç alımlarında Özel Tüketim Vergisi indirimlerinin daha fazla

olması gerektiğini belirtmiştir. 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 7'nci maddesinin 2'nci fıkrası ile malûl ve engellilerin 5 yılda bir defaya mahsus olarak kendilerinin veya uygun dereceye sahip yakın çevrelerinden şoför olarak yazdırmaları dahilinde %90 ve daha üzeri engeli bulunanların motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşmayan araçlarda Özel Tüketim Vergisinden muaf tutulacağı belirtilmiştir (Yayman ve Çımat, 2012). Paralimpik milli sporcular medikal malzemelere genel anlamda ulaşmada devlet desteğinin de yetersizliği sebebiyle çok büyük sorunlar yaşadıklarını, medikal malzemelerin fiyatlarının çok yüksek olduğunu, bu konudaki ihtiyaçlarını büyük ekonomik yükler yüklenerek karşılamaya çalıştıklarını vurgulamışlardır. Medikal malzemelerin fiyatlarının yüksekliğinin engelli sporcuları son derece olumsuz etkilediğini ve devlet desteğinin yetersizliği sebebiyle de büyük ekonomik sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Paralimpik mili sporcuların medikal malzeme fiyatlarında indirim yapılması gerektiğini ve devlet desteğinin olabildiğince fazla artırılması gerektiğini belediklerini belirtmişlerdir. İnal (2011) çalışmasında engelli sporcuların doğru tekerlekli sandalye ve protezlere sahip olmaları ile yerinde kullanılmasının sporcuların yaralanma riskini azalttığı ve performansını artırdığını belirtmiştir. 2008 Pekin Olimpiyatları'nda Güney Afrikalı Oscar Pistorius 200 metre ve 400 metre ampute kısa mesafe koşucusu olarak yarışmıştır. 100 metre koşusunu 10,91 saniyede, 400 metre koşusunu 45,65 saniyede koşarak en hızlı koşu yapan ampute unvanını almış yaptığı bu koşularla engeli olmayan sporcuların dünya rekoruna yaklaşmıştır. Sporcu için biyomekaniksel ve fizyolojik anlamda incelemeler yapılmış ve Olimpik sporculara yakın derece yapması sonucunda yorgunluk seviyesinin diğer atletlerle ile aynı olmadığı daha düşük bir seviyede olduğu bulgulanmıştır. Pistorius'un kullandığı medikal malzeme olan protezlerin Biyomekaniksel değerlendirmede engelli olmayan diğer sporculara göre daha fazla avantaj sağladığı ortaya çıkmıştır. Pistorius'un koşu andındaki durul fazının ikinci yarısında potansiyel enerjisi %90-95 seviyesinde olduğu, diğer atletlerin ise ayak bileklerini %40 düzeyinde kullandıkları saptanmıştır. (Wolbring, 2008; Potthast ve Brueggemann, 2010). Bu tür örneklere bakıldığında engelli sporcuların kullandıkları medikal malzemelerin ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya konulmaktadır. Paralimpik milli sporcuların iş istihdamı konusunda engelli sporcular için ciddi düzeyde öneme sahip bir hak olduğunu ve tüm engelli sporculara iş istihdamı sağlanmasının şart olduğunu vurgulamışlardır. Devletin bu konuda son derece

hassas olmasını ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını beklediklerini de belirtmişlerdir. Paralimpik milli sporcular özel sektörde iş bulma imkanlarının oldukça kısıtlı olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun sebebi olarak da her işletmedeki 100 kişiden en az 3 kişinin engelli olması zorunlu olan kanunların yetersiz olduğunu ve bu oranın daha fazla artırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Yerel yönetimlerin, belediyelerin engelli bireylere daha fazla iş imkânı sunmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Sporcular engelli bireylerin özel sektörlerde iş bulsalar dahi işten bırakmaları konusunda psikolojik baskıların yapıldığını ifade etmişlerdir. Paralimpik milli sporcular hem kendileri hem de sporcu olmayan engelli bireyler için özel ve kamu alanında iş imkanlarının artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sporcular iş imkanlarının artırılması ile engelli bireylerin hem yaşam kalitelerinin artacağını hem de topluma katkıda bulunabileceklerini düşündüklerini ayrıca devletin iş imkanlarını kolaylaştırıcı adımlar atması gerektiğini vurgulamışlardır. Literatüre bakıldığında mevcut çalışmadaki bulgulara paralel çalışmalar mevcuttur. Şen (2018) yaptığı çalışmada engelli bireylerin sürekli ve düzenli çalışmalarının belirli bir gelire sahip olmalarının ön koşulu olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca engelli bireylerin iş istihdamının yapılmaması durumunda toplumsal hayata katılamayacaklarını ifade etmiştir. Bu sebeple engelli bireylerin topluma yük olarak görülmesinin önüne geçilmesi ve potansiyel üretken bireyler olduklarının görülmesi açısından son derece önemli olduğunu vurgulamıştır. Engellilerin istihdam oranlarına bakıldığında hem dünyada hem de Türkiye’de oldukça düşük seviyelerde olduğunu vurgulamıştır. Dolayısıyla diğer vatandaşlar gibi engelli bireylerinde topluma eşit bir şekilde katılmalarının önündeki en önemli engellerden birisinin de istihdam sorunu olduğunu belirtmiştir. Engelli bireylerin iş istihdamının yapılmaması bir ülke için en önemli konulardan biri olan üretim için insan gücünün kullanılmaması anlamına gelmektedir. Engelli bireylerin iş istihdamının gerçekleşmesi ile toplumun refah düzeyinin artırılması ile ekonomik gelişmenin oluşmasına olanak sağlayarak etkin bir üretim ortamı oluşturacaktır (Kutal, 1993). Kendileri haricinde bakmakla yükümlü oldukları kişilerinde bulunması durumlarında bireylerin çalışması yaşamsal bir zorunluluktur. Engelli bireylerin çalışmaması yani istihdam edilememeleri durumunda kendilerine bakmakla yükümlü aile bireylerinden en az birinin çalışması da engellenmektedir. Engelli bireylerin istihdam edilmesi ile milli gelir düzeylerinde bir artış olacak ve milli gelirden aldıkları pay yükselecektir. Engelli bireylerin istihdam

edilmeleri ile devletin sosyal güvenli altında sosyal yardım hizmetlerindeki yararlandırmaları gerekmediğinde harcamalarda düşecektir. Bu da sosyal güvenlik hizmetlerini finanse eden aktif sigorta ve vergi yükümlülerinin yüklerini azaltacaktır (Altan, 2007).

Milli paralimpik sporculardan hukuki haklar ana teması engelli sporculara tanınan ödül haklarına yönelik beklentiler alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Ödüller yeterli, ödüller yeterli değil, ödülde gecikme, ödülde iyileştirmeler yapılmalı ve sekiz ülke kuralında düzenleme yapılmalı gibi beklentiler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporcular Olimpiyat sporcuları ile Paralimpik sporcularının ödül eşitsizliğinin 2008 öncesinde olduğunu fakat daha sonra eşitlendiğini belirtmişlerdir. Olimpik ve paralimpik sporcuların günümüzde aynı ödülleri aldığını ve bunun yeterli olduğunu belirten az sayıda sporcunun olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan paralimpik milli sporcuların çoğunluğunun ise ödülleri yeterli olmadığını belirttiği görülmektedir. Sporcular bu konuda özellikle 2009-2010 yıllarından sonra ödülleri eskiye göre daha da düştüğünü ve motivasyonlarının olumsuz yönde etkilendiğini bu durumun performanslarına da yansıdığını belirtmişlerdir. Bireylerin motivasyon ihtiyaçlarını karşılamalarında ödüller etkilidir (Malone ve Lepper, 1987). Bireylerin dışsal motivasyonlarını ödül almaları etkilemektedir (Ercan, 2001). Dışsal motivasyon açısından ödül almak kişinin hedef davranışı gerçekleştirmesi için önemli bir etkidir (Tekkurşun-Demir vd., 2018). Bir spor müsabakasının sonucunda elde edilen başarı karşılığında verilen ödüller sporcuların temel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Avrupa, Dünya ve Paralimpik Oyunlarda derece elde eden sporcular aldıkları ödüller ile ev ve araba almak istemektedirler. Fakat verilen ödül miktarları ekonomik kriz gibi durumlarında etkisi ile bu konuda yetersiz kalmaktadır. Paralimpik milli sporcular Avrupa, Dünya ve Paralimpik oyunlarda başarı elde edebilmek adına yıllarını spora adanmış elit sporcular olarak spora emek veren ve derece almalarının karşılığında elbette ki yüksek ödüller almak istemektedirler. Bir sistem içerisindeki genel pozisyonlar için daha iyi performans ve yeteneklerin ortaya konulması isteniyorsa elbette ki o pozisyon için daha iyileştirilmiş ödüllerin sağlanması gerekmektedir (Davis ve Moore, 1945). Özay (2019) çalışmasında katılımcıların sporcu kimliğinin olumlu etkileri olarak başarılarından elde edilen gelir, sporcu olarak tanınma ve eğitim olanaklarını sayarken olumsuz etkilerini ise performans açısından stres ve profesyonel elit sporcu olarak

başarıların karşılığında toplumsal düzen içerisinde bulunan ödül mekanizmasında beklenen dilimin ve gereken itibarın alınamaması olarak ifade etmiştir. Fakat hali hazırda zaten ödülleri yetersiz bulan birçok sporcu aynı zamanda ödülleri zamanında alamadıklarından da yakınmaktadır. Ödüllerini en erken alabildikleri turnuva olarak Paralimpik oyunları gösteren sporcular 3-4 ay içerisinde alabildiklerini ifade ederken diğer uluslararası turnuvalar olan Avrupa ve Dünya şampiyonalarında ise yeri geldiğinde 8-12 ay ödülleri alamadıklarını vurgulamışlardır. Ayrıca başarı elde ettikleri yani ödül almaya hak kazandıkları dönemin altın fiyatı üzerinden 8-12 ay sonra Türk Lirası karşılığını aldıklarını ve bu durumda enflasyona yenildiklerini, başarı elde ettikleri vakit ödülleri alabilmeleri durumunda ev ve araba gibi zorunlu ihtiyaç olarak gördükleri ihtiyaçlarını karşılayabilecekken ödüllerin geç verilmesi durumunda bu konuda zorluk ve sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle Avrupa ve Dünya şampiyonalarında verilen ödüllerin çok fazla yetersiz olduğunu da ifade etmişlerdir. 2013/5628 Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğinin 5. Maddesinde “Olimpik ve Paralimpik ferdi müsabakalarda birinci olan sporcuya 1000 adet, ikinci olan sporcuya 600 adet, üçüncü olan sporcuya 300 adet ayrıca Olimpik ve paralimpik oyunlarında takım sporlarında takımın birinci olması halinde her sporcuya 500 adet, takımın ikinci olması halinde her sporcuya 300 adet, takımın üçüncü olması halinde her sporcuya 150 adet Cumhuriyet altını karşılığı Türk Lirası ödül verilebilir.” hükmü yer almaktadır. 2013/5628 Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğinin 6. Maddesinde “Olimpik ve Paralimpik branşlarda Dünya şampiyonasında büyükler kategorisinde ferdi müsabakalarda birinci olan sporcuya 500 adet, ikinci olan sporcuya 300 adet, üçüncü olan sporcuya 150 adet ayrıca Olimpik ve paralimpik branşlarda Dünya şampiyonasında büyükler kategorisinde takım sporlarında takımın birinci olması halinde her sporcuya 250 adet, takımın ikinci olması halinde her sporcuya 150 adet, takımın üçüncü olması halinde her sporcuya 75 adet Cumhuriyet altını karşılığı Türk Lirası ödül verilebilir.” hükmü yer almaktadır. 2013/5628 Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğinin 7. Maddesinde “Olimpik ve Paralimpik branşlarda Avrupa şampiyonasında büyükler kategorisinde ferdi müsabakalarda birinci

olan sporcuya 300 adet, ikinci olan sporcuya 150 adet, üçüncü olan sporcuya 75 adet ayrıca Olimpik ve paralimpik branşlarda Avrupa şampiyonasında büyükler kategorisinde takım sporlarında takımın birinci olması halinde her sporcuya 150 adet, takımın ikinci olması halinde her sporcuya 75 adet, takımın üçüncü olması halinde her sporcuya 40 adet Cumhuriyet altını karşılığı Türk Lirası ödül verilebilir.” hükmü yer almaktadır. (Bakanlar Kurulu, 2013). Ödül yönetmeliğinin ödül miktarları konusunda, yönetmelikte geçen “Verilebilir” ibaresi yerine “Verilir” ibaresi kullanılması konusunda ve ödüllerin zamanında verilmesi konusunda ödül yönetmeliğinin güncellenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Paralimpik milli sporcular sekiz ülke olmaması durumunda derece yapsalar dahi ödülün büyük bir kısmının kesildiğini bu kuralın kendilerinden kaynaklanan bir durum olmadığını ve acilen değiştirilmesi veya kaldırılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Milli paralimpik sporculardan sonlandırma ana teması sporcuların diğer görüşleri alt tema bölümünde alınan görüşler sonucunda; Daha fazla paralimpik sporcu yetiştirilmeli, Spor yapmak özgüven sağlıyor, Sporu bıraktıktan sonra antrenörlük yolunun açılması ve Devlet görevlilerin, sanatçıların paralimpiklere destek vermesinin gerekliliği ve federasyon başkanlarının antrenmanlara katılması motivasyonu artırır gibi görüşler ifade edilmiştir. Paralimpik milli sporcular daha fazla paralimpik sporcuların yetiştirilebilmesi için devlet tarafından maddi desteğin, malzeme desteğinin daha fazla sağlanması gerektiğini, antrenman ve müsabakalara katılımın artması için spor tesislerinin daha yaygın ve sayısının artırılmasını, toplumsal farkındalığın engelli sporcular için ve paralimpik branşlar için daha fazla oluşturulmasını, engelli sporcular ve branşları adına daha fazla antrenör yetiştirilmesi gerektiğini, ailelerin engelli çocuklarını spora yönlendirerek destek vermesi gerektiğini, engelli bireylerin spora katılımının artırılması için daha fazla projeler yapılması gerektiğini yani yeni yetişecek engelli sporcular için tüm alt yapının tüm destekler alınarak oluşturulması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca paralimpik milli sporcular engelli bireylerin spor yapmaları ile özgüvenlerinin de çok fazla artacağını belirtmişlerdir. Spora başlamadan önce içine kapanık toplumdaki uzak bir birey olduklarını belirten sporcular spora başladıktan sonra tamamen değiştiklerini ve özgüvenlerinin arttığını belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak spor yapan bir engelli bireyin kendi öz bakımlarını ve ihtiyaçlarını da kazandığı özgüven sayesinde yapabildiği vurgulanmıştır. Kendini daha iyi ifade edebilme

becerisinin de spor yapma ile kazanıldığı belirtmiştir. Paralimpik milli sporcular spor hayatları boyunca kazandıkları tecrübeleri genç sporculara aktarmak istediklerini ve sporu bıraktıktan sonra antrenörlük yollarının daha kolaylaştırılarak açılması gerektiğini vurgulamışlardır. Antrenörlük belgesi alabilmek için Avrupa şampiyonasında, Dünya şampiyonasında ve paralimpik oyunlarda hem katılım hem de derece yapan milli sporculara tanınan ayrıcalıkların tekrar gelmesi gerektiği, sıradan bir bireymiş gibi tekrar sınavlara girmek zorunda kalmamaları gerektiği sporcular tarafından ifade edilmiştir. Milli sporcuların antrenörlük yapabilmeleri için mevcut şartların hafifletilmemesi durumunda engin tecrübelerini genç nesillere aktarmada sorunlar yaşadıkları da bir gerçektir. Genç sporcuların yetiştirilmesi adına milli sporcuların okullarda görevler alması gerektiği de görülmektedir. Bu sayede milli sporcuların aktif durumu devam ederken bir yandan da genç sporcuların yetiştirilmesi ile topluma katkıda bulunmaya devam edilecektir. Paralimpik milli sporcular devlet görevlilerinin ve sanatçıların paralimpik oyunlara, paralimpik branşlara ve paralimpik sporculara verecekleri desteğin son derece önemli olduğunun altını çizmişlerdir. Paralimpik milli sporcular dönemin Gençlik ve Spor Bakanının paralimpik oyunlara olan ilgisi sayesinde toplumun medya aracılığı ile ilgisini çekmiş ve toplumun paralimpik oyunlara ve sporculara bakış açısını bulunulan dönem için değiştirmeye yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Devletin görevlilerin ve sanatçıların paralimpik oyunlara hassas bir şekilde yaklaşmaları ile toplumun dikkatinin çekilerek farkındalık oluşabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca dönemin Gençlik ve Spor Bakanının Olimpik sporculara verdiği önemi aynı şekilde Paralimpik sporculara da göstermesi ile toplumun farkındalığını bir nebze de olsa oluşturduğu ifade edilmiştir. Medyanın devlet görevlilerinin ve sanatçıların paralimpik sporlara ve düzenlenen turnuvalarda sporculara destek verdiklerini toplumun gözünün önüne getirmesi ile paralimpik sporların ve sporcuların toplum gözünde hem görünür kılması hem de farkındalık oluşturulması açısından oldukça önemlidir. Paralimpik bir sporcu federasyon başkanının antrenman saatleri içerisinde ziyarette bulunmasının motivasyonlarını son derece artıracığını da vurgulamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak engelli sporcuların ulaşım sorunları nedeniyle sporu bırakmak zorunda kaldıkları, antrenman verimlerinin düştüğü ve maddi olarak zorluk çektikleri anlaşılmaktadır. Ulaşım konusunda daha kapsamlı çözümler geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Malzeme ve ekipman temini konusundaki yetersizlikler, özellikle milli takım öncesi dönemde, sporcuların karşılaştığı önemli zorluklardan biri olmuştur. Bu durum, sporcuların performanslarını ve spora devam etmelerini olumsuz etkilemiştir. Engelli sporcuların milli olmadan önceki dönemde maddi yetersizlikler nedeniyle ciddi zorluklar yaşadıkları, ancak milli olduktan sonra daha fazla destek ve imkan elde ettikleri görülmektedir. Bununla birlikte, maddi konular hala önemli bir engel olmaya devam etmektedir. Engelli sporcuların ihtiyaçlarına uygun, yeterli sayıda tesis ve malzeme desteğinin sağlanması, engelli sporcuların gelişimi ve başarısı için kritik önem taşımaktadır. Özellikle Paralimpik Hazırlık Merkezleri'nin sayısının artırılması ve engellilere uygun tesislerin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Engelli sporcuların karşılaştığı en önemli zorluklardan biri, spor malzemelerinin yüksek maliyetleridir. Bu durum, özellikle okçuluk ve atıcılık gibi bireysel sporlarda, sporcuların erişimini ve performansını olumsuz etkilemektedir. Sporcuların malzeme temini konusunda yaşadıkları sıkıntılar, branşlar arasında farklılık gösterse de genel olarak federasyon ve kulüp desteğindeki yetersizlikten kaynaklanmaktadır. Bu durum, sporcuların performanslarını olumsuz etkilemekte ve onların gelişimlerini sınırlandırmaktadır. Toplumsal önyargıların engelli bireylerin gelişimini engellediği ve engelli bireylerin spora ya da diğer alanlara katılımının toplumun olumsuz bakış açısı sebebiyle zorlaştığı görülmektedir. Engelli sporcuların sporu artık sadece rehabilitasyon amaçlı değil, profesyonel olarak yaptıkları ve toplumun da bu bilinçle hareket etmesi gerektiği ön plana çıkmaktadır. Türkiye'de paralimpik sporlara ve engelli bireylere yönelik toplumsal bilinç ve farkındalık eksikliğinin önemli bir sorun olduğu, bu konuda eğitim, bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarının artırılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Engelli sporcuların üstün başarılarına rağmen, toplumun onları yeterince önemsemediği ve değer vermediği görülmektedir. Bu durum, engelli sporcuların motivasyonunu ve görünürlüğünü olumsuz etkilemektedir. Spor tesislerinin engellilerin ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanması ve standartlara uygun engelli tuvaletleri ile lavabolarının bulunması gerekmektedir. Ayrıca, bu alanların sadece engelliler tarafından kullanılması için gerekli

önlemlerin alınması da önemlidir. Kısacası, engellilerin spor tesislerinde rahat ve güvenli bir şekilde ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için, tuvalet ve lavabo tasarımlarının engellilerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Banyoların ve duş alanlarının engellilerin kullanımına uygun şekilde tasarlanması, engelli sporcuların antrenman ve müsabaka süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları azaltacaktır. Bu konuda yapılacak iyileştirmeler, engelli sporcuların spor hayatlarını kolaylaştıracak ve daha aktif katılımlarını sağlayacaktır. Tekerlekli sandalye kullanıcılarının spor tesislerine erişimi ve kullanımı konusunda önemli mimari ve altyapı sorunları bulunmaktadır. Yeni yapılacak tesislerin ve mevcut olanların engelli erişimine uygun şekilde tasarlanması ve düzenlenmesi gerekmektedir. Spor tesislerinin engelli bireylerin erişimine ve kullanımına uygun hale getirilmesi, onların spor yapma haklarının ve fırsatlarının artırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Engelli sporcuların spor tesislerine erişiminin kolaylaştırılması için ulaşım altyapısının iyileştirilmesi, spor tesislerinin engellilere uygun hale getirilmesi ve servis hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Sporcuların antrenman yapabilecekleri uygun tesislerin sayısının artırılması, bu tesislerin engelli erişimine uygun hale getirilmesi ve sporcuların antrenman saatlerinin daha esnek olması gerektiği anlaşılmaktadır. Özellikle akşam saatlerinde ve hafta sonlarında antrenman yapabilme imkanlarının artırılması önemli bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır. Spor tesislerinin sayısının ve niteliğinin artırılması, sporcuların antrenman yapma koşullarını iyileştirecek ve onları daha iyi motive edecektir. Bu durum, sporcuların performanslarını ve başarılarını da olumlu yönde etkileyecektir. Bazı sporcuların psikolojik destek alma konusunda memnun oldukları, bu desteğin performanslarına olumlu katkılar sağladığı görülmektedir. Ancak bazı iyileştirme alanlarının da olduğu anlaşılmaktadır. Bazı sporcuların psikolojik desteğin sadece müsabaka dönemlerinde değil, antrenman ve hazırlık süreçlerinde de sürekli olarak sağlanması gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Sporcuların psikolojik destek alma durumunun genellikle müsabaka dönemlerine sıkıştığı, ancak sporcuların bunu yeterli bulmadıkları ve daha düzenli, sürekli bir desteğe ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır. Sporcular psikolojik desteğin sürekli ve düzenli olarak sağlanmasını talep etmektedir. Önemli müsabakalarda geçici olarak verilen bu desteğin, sporcuların ihtiyaçlarını karşılamadığı ve sürekliliğinin olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Sporcular, psikolojik ve mental açıdan güçlü olmaları için bu desteğe ihtiyaç

duymaktadır. Antrenörlerini yeterli bulan bazı sporcular milli takım ve kulüp düzeyindeki antrenörleri yeterli bulmaktadır. Özellikle okçuluk, halter, masa tenisi gibi branşlardaki sporcular antrenörlerini, teknik ekiplerini oldukça profesyonel ve yeterli bulmaktadır. Bazı sporcuların antrenör ve destek kadrosunu kısmen yeterli bulduğu, ancak teknolojik gelişmelere ayak uydurma, sirkülasyon, çok yönlü bilgi ve beceri, sürekli gelişim gibi konularda iyileştirmelerin yapılması gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Bazı sporcuların antrenörlerinin engelli sporcular için yeterli bilgi, deneyim ve adalet sahibi olmadıklarını düşündükleri görülmektedir. Bu durum, özellikle paralimpik sporlarda, sporcuların performanslarını olumsuz etkilemekte ve psikolojik olarak zorlanmalarına neden olmaktadır. Sporcuların bu konudaki talepleri ve beklentileri dikkate alınmalı ve antrenörlerin yetkinliklerinin artırılması için gerekli adımlar atılmalıdır. Okullarda yapılan yetenek taramaları önemli bir adım olmakla birlikte, engelli öğrencilerin de bu süreçlere dahil edilmesi, takip edilmesi ve desteklenmesi gerektiği ön plana çıkmaktadır. Paralimpik sporların görünürlüğünün artırılması için medya, sponsorluk, farkındalık, tanıtım ve kurumsal destek alanlarında kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu sayede paralimpik sporcuların başarıları daha geniş kitlelere ulaşabilecek ve yeni yeteneklerin keşfedilmesi mümkün olacaktır. Engelli bireylerin fiziksel engeline uygun spor branşlarına yönlendirilmesi için sistematik ve kapsamlı bir yaklaşım benimsenmesi önemlidir. Bu kapsamda, eğitim, yönlendirme, iş birliği ve farkındalık artırma gibi unsurlar kritik rol oynamaktadır. Ailelerin engelli çocuklarına spor konusunda destek olması, onları teşvik etmesi, psikolojik ve maddi açıdan desteklemesi, engelli bireylerin spor yapabilmesi ve başarılı olabilmesi için kritik öneme sahiptir. Sporcuların ve sporcu adaylarının ekonomik olarak desteklenmesi, sporun gelişimi ve başarılı sporcuların yetiştirilmesi açısından kritik önem taşımaktadır. Devlet, federasyonlar ve yerel yönetimler tarafından sağlanacak mali destek, sporcuların antrenman ve yarışmalara katılımını kolaylaştırarak performanslarını artıracaktır. Paralimpik sporcuların okullarda tanıtıcı ve bilgilendirici seminerler vermesi, öğretmenlerin ve öğrencilerin paralimpik sporlar hakkında farkındalık kazanması, engelli öğrencilerin spora yönlendirilmesi ve desteklenmesi açısından oldukça önemli bir adım olabilir. Bu tür girişimlerin artırılması, engelli bireylerin spor yapma ve başarı elde etme fırsatlarının genişlemesine katkı sağlayabilir. Sporcuların sponsor ve menajer durumları oldukça çeşitlilik göstermekte ve her

sporunun kendi özel durumu bulunmaktadır. Birçok sporunun sponsor veya menajerinin bulunmadığı saptanmıştır. Sponsor ve menajer eksikliği sporcuların temel ihtiyaçlarını karşılamalarını zorlaştırmakta, antrenman ve yarışma performanslarını olumsuz etkilemektedir. Sporcuların bu konudaki en önemli talepleri, daha etkin ve sürdürülebilir bir destek sisteminin oluşturulmasıdır. Bedensel engelli sporcular için sponsorluk desteği hayati önem taşımaktadır. Sponsorların sağlayacağı ekonomik katkı, sporcuların ihtiyaçlarını karşılamasına, performanslarını artırmasına ve daha başarılı olmasına olanak tanıyacaktır. Paralimpik sporların toplumda daha popüler hale gelebilmesi için medya, sponsorluk, devlet desteği ve spor kültürünün çeşitlendirilmesi gibi alanlarda iyileştirmeler yapılması gerekmektedir. Bazı sporcular başarılarına rağmen gerekli ödül ve desteklerden mahrum bırakılmışlardır. Hak ihlallerine karşı mücadele etmek zorunda kalmışlar, ancak bazı durumlarda sonuç alamamışlardır. Bu tür hak ihlallerinin önlenmesi ve sporcuların hak ve menfaatlerinin korunması önemlidir. Sporcuların büyük çoğunluğu kulüpleri ve federasyonları ile olumlu ilişkiler içinde olduklarını ve herhangi bir hak ihlali yaşamadıklarını vurgulamışlardır. Bir sporcu diğer branşlara kıyasla daha az desteklendiğini ifade etmiştir. Sporcuların çoğu kulüpleri veya federasyonlarıyla herhangi bir sözleşme imzalamadıklarını ve bu nedenle de hak ihlali yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sporcuların bazıları emeklilik hakları ve beklentileri yeterli görülmektedir. Bazı sporcuların şeref aylığı hakkının yeterli olduğunu ve emekli maaşlarının normal vatandaşlara göre daha yüksek olduğunu düşündükleri görülmektedir. Bazı sporcular ek desteklerin de sağlanabileceğini belirtse de mevcut sistemin sporcular için oldukça iyi bir sosyal güvence oluşturduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Bazı sporcular şeref aylığının yetersiz olduğunu, sporcuların emeklilik sonrası hayatlarını idame ettirebilmesi için bu ücretin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Engelli ve milli sporcuların emeklilik sonrası aldıkları "şeref aylığı" konusunda genel bir memnuniyetsizlik ve artırılması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır. Ayrıca tazminat ödenmesi de talep edilmektedir. Sporcular sporu bıraktıktan sonra tazminat ödenmesini ve emekli maaşlarının artırılmasını önemli bir beklenti olarak dile getirmektedir. Tazminat ödenmesi, sporcuların emeklilik sonrası hayatlarını daha rahat sürdürebilmeleri ve ülkeye olan hizmetlerinin karşılığını almaları açısından önem taşımaktadır. Görüşülen bazı sporcular derece alamayan milli sporculara maaş bağlanması gerektiğini, bunun hem sporcular hem de spor gelişimi açısından

önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bazı sporcular ise derece alamayan milli sporculara değil, başarılı ve dereceye giren sporculara maaş bağlanmasını daha uygun görmektedir. Sporcular için pandemi gibi olağanüstü durumlarda karşılaşılan bürokratik engellerin azaltılması, resmi yazı ve prosedürlerin kolaylaştırılması yönünde beklentiler özellikle ön plana çıkmaktadır. Devlet kurumlarının bu konuda daha esnek ve hassas davranması, vatandaşların hayatını kolaylaştıracak düzenlemeler yapması gerekmektedir. Sporculardan Paralimpik Oyunlarda alınan dereceler ile öğretmenlik atamalarını uygun gören kanuna istinaden Avrupa ve Dünya şampiyonalarında da derece yapan sporcuların öğretmen olarak atanmaları konusunda açtığı davayı kazanması oldukça önemli bir durumdur. Bu tarz davaların engelli sporcular tarafından duyulması ve onlara örnek olmasının hukuki hak arayışı konusunda oldukça önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Paralimpik sporcular için tekerlekli sandalye ve protezlere yönelik devlet desteğinin artırılması, değişim sürelerinin kısaltılması ve kişiye özel çözümlerin geliştirilmesi konularında iyileştirmeler yapılması gerekmektedir. Engelli bireylerin engelli otoparklarına erişimindeki sorunların çözümü için, toplumsal farkındalığın artırılması, denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve engelli haklarına yönelik eğitim çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Paralimpik milli sporcular, tüm faturalarda indirim yapılmasının kendileri için çok önemli olduğunu, bunun bir sosyal hak olarak sağlanması gerektiğini düşünmektedir. Özellikle elektrik ve doğalgaz faturalarındaki indirimlerin hayatlarını kolaylaştıracağı görülmekte olup sadece su faturalarında değil elektrik ve doğal gaz gibi tüm faturalarda indirim yapılması gerekmektedir. Engelli bireyler için Özel Tüketim Vergisi indiriminde daha esnek ve ihtiyaçlarına uygun bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Ayrıca, engelli araç kullanımına yönelik daha kapsamlı politika ve uygulamaların geliştirilmesi oldukça önemlidir. Engelli bireylerin medikal malzemelere erişimindeki ekonomik zorluklar ve yetersiz devlet desteği, önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Fiyatların düşürülmesi ve daha kapsamlı bir destek sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Engelli sporculara ve diğer engelli bireylere yönelik iş imkanlarının artırılması hem yasal düzenlemeler hem de kamu ve özel sektör iş birliği ile sağlanmalıdır. Bu sayede engelli bireylerin sosyal ve ekonomik hayata katılımı desteklenecektir. Türkiye'de paralimpik ve olimpiik sporcular arasındaki ödül eşitliği sağlanmış olsa da ödüllerin yeterliliği ve paralimpik sporların daha fazla desteklenmesi konusunda iyileştirmeler yapılmalıdır. Sporcular ödül yönetmeliklerinin

güncel ekonomik koşullara ve sporcuların emeklerine daha uygun hale getirilmesini talep etmektedir. Hak ettikleri ödüllerin zamanın da verilmesi ile sporcuların alım güçlerinin de korunacağı, sporcuların motivasyonlarına ve performanslarına katkıda bulunacağı ön görülmektedir. Ödül sisteminin iyileştirilmesi, adaletli ve güncel hale getirilmesi gerekmektedir. Bu sayede sporcuların motivasyonunun artacağı, spora ve başarıya daha fazla teşvik edileceği düşünülmektedir. Paralimpik milli sporcuların katıldıkları turnuvalarda derece yaptıklarında ödülün tamamını alabilmeleri için 8 ülke kuralının değiştirilmesi gerekmektedir. Ülke sayısının 5 veya 6 olarak düzenlenmesi, kademeli ödül sisteminin uygulanması veya mücbir sebeplerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Sonuç olarak bu durumda sporcuların başarılı olmalarında rağmen ödül yerine ceza verilmesi gibi bir durum oraya çıkmaktadır. Paralimpik sporların geliştirilmesi için devlet desteği, altyapı ve imkanların iyileştirilmesi, toplumsal farkındalık, uzman desteği ve yarışma fırsatlarının artırılması gibi çok yönlü çabalara ihtiyaç vardır. Bu sayede daha fazla paralimpik sporcunun yetiştirilmesi ve başarılarının artması mümkün olacaktır. Spor yapmak engelli bireyler için özgüven kazanmalarında, kişisel bakım ve ihtiyaçlarını daha bağımsız bir şekilde karşılayabilmelerinde, toplumla daha rahat iletişim kurmalarında ve kendilerini daha iyi ifade edebilmelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Milli sporcuların tecrübelerinden daha fazla yararlanılması, ayrıcalıklı hakların yeniden değerlendirilmesi ve engelli öğrencilere spor eğitimi verebilmeleri için desteklenmesi gerekmektedir. Devlet görevlilerinin ve sanatçıların Paralimpik Oyunlarına destek vermesi toplumun hem paralimpik sporlara hem de paralimpik sporculara bakış açısını değiştirme konusunda bir farkındalık oluşturması açısından önemlidir. Bu konuda daha fazla destek sağlanmasının son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak paralimpik milli sporcuların yaşadığı sorunlar; ulaşım, ekipman temini, tesis erişimi, ekonomik destek, toplumsal önyargı ve yetersiz psikolojik danışmanlık gibi birçok başlık altında toplanmaktadır. Sporcular, milli olmadan önce ciddi maddi ve yapısal zorluklarla karşılaşmakta, milli olduktan sonra ise destek artsa da ihtiyaçlar tam anlamıyla karşılanmamaktadır. Spor malzemelerinin yüksek maliyeti, tesislerin erişilebilir olmaması ve antrenman saatlerinin sınırlılığı sporcuların performansını doğrudan etkilemektedir. Psikolojik destek ve antrenör yeterliliği konularında da gelişime ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Ayrıca sponsorluk,

menajerlik ve ödül sistemleri konularındaki eksiklikler, sporcuların motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Toplumsal farkındalık eksikliği, paralimpik sporların yeterince tanınmamasına neden olurken, medya ve eğitim yoluyla bu bilincin artırılması önem arz etmektedir. Sporcuların sosyal güvence, şeref aylığı ve emeklilik haklarıyla ilgili talepleri, daha adil ve sürdürülebilir politikaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Paralimpik sporların gelişimi için altyapı, teşvik, yasal düzenlemeler ve toplumsal desteğin bütüncül biçimde ele alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, engelli bireylerin spora erişimini kolaylaştıracak sistematik bir yaklaşım benimsenmeli ve sürdürülebilir destek mekanizmaları oluşturulmalıdır. Alan yazında kısıtlı çalışmalar olması sebebiyle bu çalışmanın konusu, türü ve yöntemi açısından geniş bilgileri literatüre sunarak katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Çalışmanın örnekleme bedensel engelli paralimpik milli sporcular ile sınırlı kalması sonucu gelecek dönemlerde yapılacak araştırmalar için farklı engelleri bulunan sporcular ile mevcut konuda çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, J. W. ve P. S. Rohring (2004). *Handbook to Service The Deaf and Hard of Hearing: Abridge to Accessibility*. Elsevier Academic Press. California: USA.
- Afacan, M. I. ve Ş.Ş. Yurtdaş (2022). Tokyo 2020 Paralimpik Oyunlarının Türk Medyasındaki Yerine İlişkin Bir Analiz. Namlı K. A., Bingölbalı A. (ed). *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları*. İstanbul: Efe Akademi.
- Akçalar, S. Ö. (2007). *Ortopedik Engellilerin Sosyalleşmesine Sporun Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi SBE.
- Aksoy, M. T. (2006). *Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Bünyesinde Bulunan Spor Salonlarının Kullanıcı İhtiyaçlarını Karşılama Düzeyinin Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, SBE.
- Akyol B. (2018). "The Relationship Between Walk Distance and Muscle Strength, Muscle Pain in Visually Disabled People." *Redfame Publishing*, Cilt 6, Sayı 4, 104–9.
- Akyol, B. ve M. Güllü (2014). "Serebral Palsili Çocuklarda El Becerilerinin Kaba Motor Seviyeye ve Özürlülük Durumuna Etkisinin İncelenmesi." *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 22–30.
- Altan, Ö. Z. (2007). *Sosyal Politika*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Argan, M., B. Gürbüz vd. (2021). "Engelli Sporcuların Objektifinden Spor Deneyimini Görmek: Engelleyici Faktörlerin Sosyo-Ekolojik Model Perspektifinden Analizi." *Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 32, Sayı 2, 75-97.
- Ataman A. (2013). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ankara, Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Atay, M. (1999). *İşitme Engelli Çocukların Eğitiminde Temel İlkeler*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Aydın, M. (2004). Spor Bilimlerine Giriş. Taşkıran, Y. (ed.), *Spor Bilimlerine Giriş ve Beden Eğitimi ve Sporun Temelleri*, İzmir: Ergün Yayınevi.
- Bailey S. (2007). *Athlete First. A History of the Paralympic Movement*. Hoboken: John Wiley & Sons Inc.

- Bakanlar Kurulu (2013). "Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik". (Yönetmelik No. 2013/5628). *Resmî Gazete* (Sayı: 28775). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/12/20131216-9-1.pdf> (Erişim Tarihi: 17 Ekim 2024).
- Baltacı, A. (2019). "Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?" *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 368-388.
- Batu, S. (2000). "Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri." *Özel Eğitim Dergisi*, Cilt 2, Sayı 24, 35-45.
- Bayramlar, K. (2009). "Ortopedik Özürlülerde Rekreatif Aktiviteler ve Spor". *Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokul Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 23-27.
- Bekçi, B. (2012). "Fiziksel Engelli Kullanıcılar İçin En Uygun Ulaşım Akıllarının Erişebilirlik Açısından İrdelenmesi: Bartın Kenti Örneği." *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, Cilt 14, Sayı 1, 26-36.
- Berber, R. (2011). *Sporun İşitme Engellilerin Sosyalleşmesi Üzerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi SBE.
- Bıçer, T. (1997). *Yaşamda ve Sporda Doruk Performans*. İstanbul: Sistem.
- Bilsin, E. (2012). *Engelli Çocukların Ailesine Verilen Hemşirelik Bakımının Aile Gereklerini Karşılama Düzeyine Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, SBE.
- Blauwet, C. ve S. E. Willick (2012). "The Paralympic Movement: Using sports to promote health, disability rights, and social integration for athletes with disabilities." *PM&R*. Cilt 4, Sayı 11, 851-856.
- Brittain, I. (2016). *The Paralympic Games Explained*. (Second Edition). Londra: Routledge.
- Buran, A. (2015). Nitel Araştırmada Veri Toplama. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (ed.), *Nitel Araştırma; Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları* (43-58). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Burcu, E. (2002). "Üniversitede Okuyan Özürlü Öğrencilerin Sorunları: Hacettepe-Beytepe Kampüsü Öğrencileri Örneği." *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, Sayı 1, 83-103.

- Buts, C., C. D. Bois vd. (2013). "Socioeconomic Determinants of Success at The Summer Paralympics." *Journal of Sports Economics*, Cilt 14, Sayı 2, 133–147.
- Buyse J. M. ve B. Borchering (2010). "Framing Gender and Disability: A Cross-Cultural Analysis of Photographs From The 2008 Paralympic Games." *International Journal of Sport Communication*, Cilt 3, Sayı 3, 308-321. doi: 10.1123/ijsc.3.3.308
- Can, N. ve E. Yıldırım (2018). "Sporcu ve Antrenörlerin Spor Tesislerinin Kullanımı Konusunda İstek ve Beklentilerinin İncelenmesi (Elazığ İli Örneği)." *Electronic Turkish Studies*, Cilt 13, Sayı 18.
- Canpolat, B. (2020). Türkiye’de Engelliler Spor Yönetim Organları. M. İlkin ve Ö. Karataş (ed.), *Sporda Yeni Akademik Çalışmalar*. Ankara: Akademisyen Kitabevi A.Ş.
- Canpolat, B. (2023). *Spor Bilimleri Öğrencilerinin Engellilere Yönelik Tutumları ile Paralimpik Alguları Arasındaki İlişki*. (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, SBE.
- Cantwell, J., O. T. Muldoon ve S. Gallagher (2014). "Social Support and Mastery Influence The Association Between Stress and Poor Physical Health in Parents Caring for Children With Developmental Disabilities." *Research in Developmental Disabilities*, Cilt 35, Sayı 9, 2215- 2223.
- Cavkaytar, A., ve İ. H. Diken (2005). *Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Cook, B. G., D. L. Cameron ve M. Tankersley (2007). "Inclusive Teachers' Attitudinal Ratings of Their Students With Disabilities." *The Journal of Special Education*, Cilt 40, Sayı 4, 230-238.
- Cottingham II, M., M. Carroll vd. (2016). "The Historical Realization of The Americans With Disabilities Act on Athletes With Disabilities." *Journal of Legal Aspects of Sport*, Cilt 26, 5-21. <http://dx.doi.org/10.1123/jlas.2015-0014>
- Crawford, J. L. ve M. Stodolska (2008). "Constraints Experienced by Elite Athletes With Disabilities in Kenya, With Implications for The Development of A New Hierarchical Model of Constraints At The Societal Level." *Journal of Leisure Research*, Cilt 40, Sayı 1, 128-155. <https://doi.org/10.1080/00222216.2008.11950136>
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. M. Bütün ve S. B.Demir, (çev.). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.

- Currie, J. ve R. Kahn (2012). "Children With Disabilities: Introducing The Issue." *The Future of Children*, Cilt 22, Sayı 1, 3-13.
- Çetinkaya, Ç. (2010). "19. Ve 20. Yüzyıllarda Avrupa'da Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi Tarihi." *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 51-62.
- Çınar, N. (2010). *Üniversite Kampüslerindeki Peyzaj Erişilebilirliğinin Engelliler Açısından İrdelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, FBE.
- Çınarlı, S. ve G. Ersöz (2010). "Engellilere Yönelik Spor Hizmetlerinin Gelişimi Açısından Sponsorluk ve Vergisel Düzenlemelere İlişkin Öneriler." *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 12, 141-156.
- Çitil, M., ve M. K. Üçüncü (2018). "Türkiye'de Engelli Hakları ve Engelliler Hukuku'nun Durumu." *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 35, 233-278.
- Dalbudak İ. (2012). *13-15 Yaş Arası Görme Engelli Sporcuların Stres Ve Saldırđanlık Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi SBE.
- Davis, K. ve W. E. Moore (1945). "Some Principles of Stratification." *American Sociological Review*. Cilt 10, Sayı 2, 242-249.
- Dede, Y. (2017). Nitel Yöntemler. Demir S.B. (ed.). *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Ankara: Eğiten.
- Duman, S., G. Baştuğ vd. (2011). "Bedensel Engelli Sporcularda Kendine Güven Duygusu ile Yaşam Doyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 1364-1373.
- Duyan, V. (2013). *Engellilik ve Sosyal Hizmet*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.
- Dünya Sağlık Örgütü (2011). *Dünya Engellilik Raporu*. <http://siteresources.worldbank.org/TURKEYINTURKISHEXTN/Resources/455687-1328710754698/YoneticiOzeti.pdf> (Erişim Tarihi: 16 Mart 2024).
- Eagly, A. H. (1993). *The Psychology of Attitudes*. New York: Fort Worth/Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Ercan, L. (2001). *Motivasyon-Güdülenme, Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar [Motivation, New Approaches in Classroom Management]*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Eren, A. (2010) *Engellilerin İş Yerlerinde Çalıştırılması İçin Yapılabilecekler Üzerine Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi SBE.
- Ergin, M. (2021). "Paralimpik Sporcuların Spor Yaparken Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri." *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 189-202.
- Ergun, N. (2011). "Bedensel Engellilerde Sportif Aktiviteler ve Klasifikasyon." *I. Uluslararası Katılımlı Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Kongre Kitabı*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Esatbeyoğlu, F. (2018). "Evolution of the Paralympic Movement from the Olympic Movement and Its Contribution to the Paralympics." *16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Antalya, Türkiye.
- Esatbeyoğlu, F. ve B. G. Karahan (2014). "Perceived Participation Barriers to Physical Activity Among Individuals With Disabilities." *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, Cilt 25, Sayı 2, 43-55. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbd/issue/16370/171307>
- Forrester-Jones, R., J. Carpenter vd. (2006). "The Social Networks of People With Intellectual Disability Living in The Community 12 Years After Resettlement From Long-Stay Hospitals." *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, Cilt 19, Sayı 4, 285-295.
- French, D. ve J. Hainsworth (2001). "There Aren't Any Buses and The Swimming Pool is Always Cold!": Obstacles and Opportunities in The Provision of Sport for Disabled People." *Managing Leisure*, Cilt 6, 35-49. doi:10.1080/13606710010026359
- Fry, H., S. Ketteridge, ve S. Marshall (2008). *A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice*. New York and London: Routledge.
- Garabal-Barbeira, J., T. Pousada vd. (2018). "Las Actitudes Como Factor Clave En La Inclusión Universitaria." *Revista Española De Discapacidad*, Cilt 6, Sayı 1, 181-198.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2020). *Faaliyet Raporu*. <https://sgb.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGB/012014/2020%20Faaliyet%20Raporu.pdf> (Erişim Tarihi: 17 Ekim 2024).

- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2024). *Türkiye Paris 2024 Paralimpik Oyunlarında Tarihi Başarı Kazandı.*
<https://gsb.gov.tr/haberdetay.html/1586#:~:text=T%C3%BCrkiye%2C%20tarihini n%20en%20ba%C5%9Far%C4%B1%20paralimpik,ve%20toplamda%20madalya%20rekorlar%C4%B1%20k%C4%B1rd%C4%B1> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2024).
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (1986). *3289 Sayılı T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun.* 21 Mayıs 1986 tarih ve 19120 sayılı Resmî Gazete, Ankara.
- Girli, A., H. Y. Sarı vd. (2016). "University Students' Attitudes Towards Disability and Their Views on Discrimination." *International Journal of Developmental Disabilities*, Cilt 62, Sayı 2, 98-107.
- Goh, C. L. (2020). "To What Extent Does The Paralympic Games Promote The Integration of Disabled Persons Into Society?" *The International Sports Law Journal*, Cilt 20, Sayı 1, 36-54.
- Gold, J. R. ve M. M. Gold (2007). "Access For All: The Rise Of The Paralympic Games." *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, Cilt 127, Sayı 3, 133-141.
- Gómez, V. ve M. Infante (2004). "Actitudes De Los Estudiantes De Educación Hacia La Integración De Personas Con Discapacidad Y Hacia La Educación Multicultural." *Cultura Y Educación*, Cilt 16, Sayı 4, 371-383.
- Guba, E. G. ve Y. S. Lincoln (1982). "Epistemological and Methodological Bases of Naturalistic Inquiry." *Educational Communication and Technology Journal*, Cilt 30, Sayı 4, 233-252.
- Güloğlu, T. ve E. S. Kala (ed.) (2021). *Değişen Dünyada Sosyal Politika*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Günaydın, B. (2016). *Zihinsel Engelliler Beden Eğitimi Öğretim Programlarının İçerik, Uygulama, Sorunlar Açısından Veli ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi SBE.
- Güngör F. ve G. Güneş (2013). "Dünya'daki Gelişmeler Paralelinde Türkiye'de Değişen Özürlülük Politikaları." *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 3, 25-44.

- Güngör, Ş. (2022). *Psikolojik Danışma Sürecinde Kültüre Duyarlılık Bağlamında Karşılaşılan Sorunlar ve Başa Çıkma Yöntemleri: Okul Psikolojik Danışmanlarının Görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Giresun Üniversitesi SBE.
- Gürbüz, B. ve K. A. Henderson (2014). "Leisure Activity Preferences and Constraints: 201 Perspectives from Turkey." *World Leisure Journal*, Cilt 56, Sayı 4, 300-316. <https://doi.org/10.1080/16078055.2014.958195>
- Gürgür H. (2014). İşitme Yetersizliğine Sahip Çocuklar. Vuran S (ed.). *Özel Eğitim*, 3. Baskı Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık.
- Heward, W. L. (2013). *Exceptional Children: An Introduction To Special Education*. 10th Edition. New Jersey: Pearson Education.
- Iconomescu, T. M., V. Mindrescu ve D. Badau (2014). "Importance of Human Resources in Sports Clubs and in Sports Performance Management." *Gymnasium*, Cilt 15, Sayı 2, 269–278.
- International Paralympic Committee (2019). *Paralympic Games*. <https://www.paralympic.org/> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2024).
- International Paralympic Committee (2020). *Tokyo 2020 Headlines*. <https://www.paralympic.org> (Erişim Tarihi: 01 Kasım 2024)
- International Paralympic Committee (2022). *Winter Paralympic Games Overview*. <https://www.paralympic.org/paralympic-games/winter-overview> (Erişim Tarihi: 01 Kasım 2024).
- International Paralympic Committee (2024). *2024 Paris Paralympic Games*. <https://www.paralympic.org/paris-2024> (Erişim Tarihi: 01 Kasım 2024).
- International Paralympic Committee (2024). *About The International Paralympic Committee*. <https://www.paralympic.org/ipc/who-we-are> (Erişim Tarihi: 01 Kasım 2024).
- International Paralympic Committee (2024). *Eligible Impairment Types In The Paralympic Movement*. https://www.paralympic.org/classification?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw1Yy5BhD-ARIsAI0RbXZScJjg31YtZ-mn13H77WEydGTxk9s7sK_R6qPpGXXhkjl40FzKvNUaAhi4EALw_wcB (Erişim Tarihi: 05 Kasım 2024).

- International Paralympic Committee (2024). *Paralimpik Sporlar*.
<https://www.paralympic.org/sports> (Erişim Tarihi: 02 Kasım 2024).
- İnal, H. S. (2011). “Engeliler Sporunda Performans Geliştirme.” *Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi*, 47-48.
- Jaarsma, E. A., J. H. Geertzen, vd. (2014). “Barriers and Facilitators of Sports in Dutch Paralympic Athletes: An Explorative Study.” *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, Cilt 24, Sayı 5, 830-836.
- Jaarsma, E. A., P. U. Dijkstra vd. (2015). “Barriers and Facilitators of Sports in Children With Physical Disabilities: A Mixed-Method Study.” *Disability and Rehabilitation*, Cilt 37, Sayı 18, 1617-1625.
- Jee, Y. S. (2018). “Participating in The Paralympic Games Through Exercise Rehabilitation for Individuals With Disabilities.” *Journal of Exercise Rehabilitation*, Cilt 14, Sayı 2, 158-159.
- Kahvecioğlu, T. (2021). *Paralimpik Sporcuların Vücut Bileşimi, Beslenme ve Hidrasyon Profili*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi SBE..
- Kalyon, T. A. (1997). *Özürlülerde Spor*. (1. Baskı). Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Kalyon, T. A. (2001). “Amputelerde Spor Etkinlikleri.” *Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yıllığı*, Cilt 2, Sayı 1, 55.
- Kang, M., W. Zhu vd. (2007). “Exercise Barrier Severity and Perseverance of Active Youth With Physical Disabilities.” *Rehabilitation Psychology*, Cilt 52, Sayı 2, 170-176. <https://doi.org/10.1037/0090-5550.52.2.170>
- Kapıkıran N. (2001). “Lise Öğrencilerindeki Psikopatolojik Belirtilerin Cinsiyet ve Sınıf Değişkenleri Açısından İncelenmesi.” *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, 34-9.
- Karaca, D. (2021). *Görme Engelli Üniversite Öğrencilerinin Eğitim ve Sosyal Deneyimleri: Fenomenolojik Bir Çalışma* (Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi SBE.
- Karadaş, B. ve H. Çetiner (2022). “Engelli Spor Politikaları Kapsamında Paralimpik Oyunlara Bakış (The Overview of Paralympic Games in the Scope of Disabled Sports Policies).” *Journal of Tourism ve Gastronomy Studies*, Cilt 10, Sayı 1, 135-155.

- Karagöz, M. M. (2002). *Spor Yapan ve Yapmayan Bedensel Engellilerin Bazı Fizyolojik ve Antropometrik Ölçümlerinin Kıyaslanması*. (Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi SBE.
- Kaya, N. (2005). *Ulusal Basının Elit Sporcular Üzerindeki Psikolojik Etkisi ve 2004 Atina Olimpiyat Oyunları ile Paralimpik Oyunlarına Uygulanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi SBE.
- Kennedy, D. W., Austin, D. R., & Smith, R. W. (1987). *Special Recreation: Opportunities For Persons with Disabilities*. New York: Saunders College Publishing.
- Keogh J. W. ve E. Beckman (2019). Exercise and Nutritional Benefits for Individuals With a Spinal Cord Injury or Amputation. D. Bagchi, S. Nair, C. K. Sen (ed.). *Nutrition and Enhanced Sports Performance*. (175-186). United Kingdom: Elsevier.
- Kızar, O. (2012). *Farklı Branşlardaki Görme Engelli Sporcuların Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi SBE.
- Kızar, O. (2018). *Türkiye'deki Spor Tesislerinin Engelliler İçin Yeterlilik Düzeylerinin Kullanıcılar Açısından Araştırılması*. (Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi SBE.
- Kiper, H. (2004). *Eğitim Kurumlarında Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Cinsiyete ve Yaş Guruplarına Göre Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi SBE..
- Klenck, C. ve K. Gebke (2007). "Practical Management: Common Medical Problems in Disabled Athletes." *Clin J Sport Med*, Cilt 17, Sayı 1, 55–60.
- Koca , C. (2010). *Engelsiz Şehir Planlaması Bilgilendirme Raporu*. İstanbul: Dünya Engelliler Vakfı.
- Kocabıyık, O. O. (2015). "Olgubilim ve Gömülü Kuram: Bazı Özellikler Açısından Karşılaştırma". *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 55-66.
- Konar, N. (2003). "Rehabilitasyon-Engelliler Sporu ve Paralimpikler." *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 3, 162-166.
- Konar, N. ve K. Pepe (2003). "Rehabilitasyon–Engelliler Sporu ve Paralimpikler". *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 3, 162-166.

- Konar, N. ve K. Pepe (2009). “Rehabilitasyon, Engelliler Spor ve Paralimpikler”. *Yeni Dünya Düzeninde Olimpizm Sempozyumu*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Konya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2023). *2023 Yılı Faaliyet Raporu*. https://sepet.konya.bel.tr/kbb/kbb/dosya/birim_icerik/717/9USkLF2bRdmBu5MyrrikfrlkGqw1SskOZDyjfL2D.pdf (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2024)
- Kutal, G. (1993). *Sakatların Ekonomik Hayata Katılması. İş Hukukunun Ulusal ve Uluslararası Güncel Sorunları*. Ankara: Kamu-İş Sendikası Yayını.
- Kuyulu, İ. ve E. Beltekin, (2020). Spor Ortamında Empati. M. İlkım ve E. Beltekin (ed.). *Sporda Yeni Akademik Çalışmalar-5* (247-258). Ankara: Akademisyen Kitabevi. <https://doi.org/10.37609/akya.1735>
- Lafçı, D., G. Öztunç ve Z. N. Alparslan (2014). “Zihinsel Engelli Çocukların Anne ve Babalarının Yaşadığı Güçlüklerin Belirlenmesi.” *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 723-735.
- Lauff, J. (2007). *Developing Country Participation in International Disability Sport Competition: A Historical Perspective*. (Yüksek Lisans Tezi). Oslo: Norwegian School of Sport Science.
- Lazarus, R. S. (2000). “How Emotions Influence Performance in Competitive Sports.” *The Sport Psychologist*, Cilt 14, Sayı 3, 229 – 252.
- Luque Parra, D. J. ve M. J. Luque-Rojas (2011). “Conocimiento De La Discapacidad Y Relaciones Sociales En El Aula Inclusiva. Sugerencias Para La Acción Tutorial.” *Revista Iberoamericana de Educación*, Cilt 54, Sayı 6, 1-12.
- Madhushani, A. A. L. ve C. Burnett (2020). “Let Me Win... But If I Cannot Win, Let Me Be Courageous in The Attempt”: Challenges of Paralympic Athletes in Sri Lanka.” *Olimpianos-Journal of Olympic Studies*, Cilt 4, 113-121.
- Mageau G. A. ve R. J. Vallerand (2003). “The Coach-Athlete Relationship: A Motivational Model.” *Journal of Sports Science*, Cilt 21, 883-904.
- Malone, T. ve W. Lepper (1987). Making Learning Fun: A Taxonomy of Intrinsic Motivations For Learning. R. E. Snow ve M. F. Farr (Ed.). *Aptitude, Learning and Instruction: Cognitive and Affective Process Analyses* (223-253). Hillsdale N.J: Lawrence Erlbaum Associates.
- Mattinson, S., M. Falkmer, vd. (2018). “Participation Profiles and the Barriers and Facilitators That Impact on Participation of Children With Autism Spectrum

- Disorders Living in Regional and Remote Western Australia.” *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology*, Cilt 6, 170-182.
- McHugh, M. L. (2012). “Interrater Reliability: The Kappa Statistic.” *Biochemia Medica*, Cilt 22, Sayı 3, 276-282.
- McLoughlin, G., C. W. Fecske vd. (2017). “Sport Participation for Elite Athletes With Physical Disabilities: Motivations, Barriers and Facilitators.” *Adapted Physical Activity Quarterly*, Cilt 34, Sayı 4, 421-441.
- Mellalieu, S. D., R. Neil vd. (2009). “Competition Stress in Sport Performers: Stressors Experienced in The Competition Environment.” *Journal of Sports Sciences*, Cilt 27, 729–744. doi: 10.1080/02640410902889834.
- Mielgo-Ayuso, J., M. C. Zourdos vd. (2017). “Can Psychological Well-Being Scales and Hormone Levels Be Used to Predict Acute Performance of Anaerobic Training Tasks in Elite Female Volleyball Players?” *Physiology ve Behavior*, Cilt 180, 31–38.
- Misener, L. (2013). “A Media Frames Analysis of The Legacy Discourse for The 2010 Winter Paralympic Games.” *Communication & Sport*, Cilt 1, Sayı 4, 342-364.
- Misener, L., ve S. Darcy (2014). “Managing Disability Sport: From Athletes With Disabilities to Inclusive Organisational Perspectives.” *Sport Management Review*, Cilt 17, Sayı 1, 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2013.12.003>
- Moore, A., ve P. Malinowski (2009). “Meditation, Mindfulness and Cognitive Flexibility.” *Consciousness and Cognition*, Cilt 18, Sayı 1, 176-186.
- Moreno Pilo, M. I., M. L. Morán Suárez vd. (2022). “Actitudes Hacia Las Personas Con Discapacidad: Una Revisión De La Literatura.” *Revista Española de Discapacidad*. Cilt 10, Sayı 1, 7-27.
- Mumcu, H. E. (2018). *Engelli Spor Politikaları: Avrupa Birliği Ülkeleri ile Türkiye Karşılaştırması*. Ankara: Akademisyen Yayınevi.
- Murphy, N. A. ve P. S. Carbone (2008). “Promoting The Participation of Children With 202 Disabilities in Sports, Recreation and Physical Activities.” *Pediatrics*, Cilt 121, Sayı 5, 1057-1061. <https://doi.org/10.1542/peds.2008-0566>
- Naçar, M., Z. Baykan ve F. Çetinkaya (2012). “Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Birinci ve İkinci Sınıf Öğrencilerinde Tükenmişlik Durumu ve Eğitimin Etkisi.” *Tıp Eğitimi Dünyası*, Cilt 35, Sayı 35, 9-20.

- Orhan, S. ve K. G. Genç (2015). “Engellilere Yönelik Ülkemizdeki Özel Eğitim Hizmet Uygulamaları ve Örnek Ülke Karşılaştırması.” *Journal of Social Policy Studies/Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Cilt 35, Sayı 2, 115-146. <https://doi.org/10.21560/spcd.35323>
- Öncül, R. (1989). *Özel Eğitim Sözlüğü*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Örtülü, S. (2019). *Türkiye’de Engelli Politikaları ve Belediyelerin Rolü: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi SBE..
- Özay, F. H. (2019). *Bedensel Engelli Sporcuların Toplumsal Hayata Katılımında Sporun Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi SBE.
- Özdemir, M. ve M. İlkim (2019). Engellilik ve Paralimpik Oyunları. M. İlkim ve Ö. Karataş (ed.). *Sporda Yeni Akademik Çalışmalar*. Ankara: Akademisyen Kitabevi A.Ş.
- Özer, D. S. (2013). *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özkan, N. (2009). *Üstün Zekâlı-Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Okulun, Öğretmenin ve Ailenin Yeri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi SBE..
- Özsoy, Y., M., Özyürek ve S. Eripek (2002). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Öztuna, B. (2015). “Türk Sporcularının Sosyal Güvenliği.” *International Journal of Science Culture and Sport*. Sayı 3, 802-808. doi: 10.14486/IJSCS349
- Öztürk, M. (2011). *Türkiye’de Engelli Gerçeği Raporu*. İstanbul: Müsiad Yayınevi.
- Özyürek, M. (1998). *Görme Engelliler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Partici, R. (2018). *Üniversitelerde Eğitim Gören Engelli Öğrencilerin Eğitimleri Sırasında Karşılaştıkları Problemler (Kırıkkale Üniversitesi Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi SBE..
- Pijl, S. J., C. J. Meijer ve S. Hegarty (ed.) (1997). *Inclusive Education: A Global Agenda*. London and New York: Routledge.
- Pijl, S. J., P. Frostad ve A. Flem (2008). “The Social Position of Pupils With Special Needs in Regular Schools.” *Scandinavian Journal of Educational Research*, Cilt 52, Sayı 4, 387-405.

- Polat, G. (2015). *Bedensel Engelli Sporcularda Oluşan Spor Sakatlıkları ve Rehabilitasyon Sürecinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi SBE.
- Potthast, W. ve G. P. Brueggemann (2010) “Comparison of Sprinting Mechanics of The Double Transtibial Amputee Oscar Pistorius With Able Bodied Athletes.” *XXVIII International Conference on Biomechanics in Sports*. Marquette: 19-23 Temmuz 2010. <https://ojs.ub.uni-konstanz.de/cpa/article/view/4601>
- Prystupa, E., T. Prystupa ve E. Bolach (2006). “Developmental Trends in Sports for The Disabled: The Case of Summer Paralympics.” *Human Movement*, Cilt 7, Sayı 1, 77-83.
- Roca-Hurtuna, M., G. Martínez-Rico vd. (2021). “Attitudes and Work Expectations of University Students towards Disability: Implementation of a Training Programme.” *International Journal of Instruction*, Cilt 14, Sayı 2, 1-10.
- Saldana, J. (2019). *Nitel Araştırmacılar İçin El Kitabı*. A. Tüfekçi ve S. N. Şad (çev.). Ankara: Pegem Akademi
- Schaal, K., M. Tafflet vd. (2011). “Psychological Balance in High Level Athletes: Gender-Based Differences and Sport-Specific Patterns.” *PloS One*, Cilt 6, Sayı 5, e19007.
- Scior, K. (2011). “Public Awareness, Attitudes and Beliefs Regarding Intellectual Disability: A Systematic Review.” *Research in Developmental Disabilities*, Cilt 32, Sayı 6, 2164-2182.
- Shenton, A. K. (2004). “Strategies for Ensuring Trustworthiness in Qualitative Research Projects.” *Education for Information*, Cilt 22, Sayı 2, 63–75. <https://doi.org/10.3233/EFI-2004-22201>
- Shields, N., A. J. Synnot ve M. Barr (2012). “Perceived Barriers and Facilitators to Physical Activity for Children With Disability: A Systematic Review.” *British Journal of Sports Medicine*, Cilt 46, 989-997. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2011-090236>
- Smith, C. ve R. Forrester-Jones (2014). “Experiential Learning: Changing Student Attitudes Towards Learning Disability.” *Tizard Learning Disability Review*, Cilt 19, Sayı 3, 110-117.

- Souza, R. A., O. A. B. Beltran vd. (2019). "Heart Rate Variability, Salivary Cortisol and Competitive State Anxiety Responses During Pre-Competition and Pre-Training Moments." *Biology of Sport*, Cilt 36, Sayı 1, 39-46.
- Sögüt, M. (2006). *Sporun Bedensel Engellilerin Sosyalleşmeleri Üzerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi SBE.
- Şen, M. (2018). "Türkiye’de Engellilere Yönelik İstihdam Politikaları: Sorunlar ve Öneriler." *Sosyal Güvenlik Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, 129-152.
- Şener, G. ve F. Erbahçeci (2019). *Protezler*. Ankara: Hipokrat Kitabevi.
- Şirinkan, A., S. Şirinkan ve E. Çalışkan (2010). "Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Öğrenci Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi." *Atatürk Journal of Physical Education and Sport Sciences*, Cilt 10, Sayı 2, 9-15.
- Tarım, T. ve L. Atalı (2023). "Kocaeli’de Engelliler ve Spor." *Şura Akademi*, Sayı 3, 67-77.
- Tekkurşun-Demir, G., L. E. İlhan vd. (2018). "Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği (ESKMÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması [Motivation Scale for Sports Participation of People with Disabilities (MSSPPD): A Study of Validity and Reliability]." *Spormetre*, Cilt 16, Sayı 1, 95-106. doi: 10.1501/Sporm_0000000347
- Thomas N, A. Smith (2003). "Preoccupied With Able-Bodiedness? An Analysis of The British Media Coverage of The 2000 Paralympic Games." *Adapted Physical Activity Quarterly*, Cilt 20, Sayı 2, 166-181. doi: 10.1123/apaq.20.2.166
- Thompson, W. R. ve C. V. Yves (2021). "Perspectives on Research Conducted At The Paralympic Games." *Disability and Rehabilitation*, Cilt 43, Sayı 24, 3503-3514.
- Timur, S., E. Ege ve E. Bakış (2006). "Engelli Kadınların Üreme Sağlığı Sorunları Ve Etkileyen Faktörler." *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, 51-58.
- Topuz, R. ve H. S. Çağlayan (2019). *Duygusal Zeka ve Spor. Sporda Yeni Akademik Çalışmalar 1 (179–194)*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Tow, S., J. Gober ve M. R. Nelson (2019) "Adaptive Sports, Arts, Recreation, And Community Engagement." *Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America*, Cilt 31, Sayı 1, 143–58.
- Tuakli-Wosornu Y. A. ve W. Derman (2018). "Contemporary Medical, Scientific & Social Perspectives on Para Sport." *Physical Medicine and Rehabilitation Clinics*

- of North America*, Cilt 29, Sayı 2, 17-18.
<https://doi.org/10.1016/j.pmr.2018.02.001>
- Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu (2022). *Tarihçe*.
<https://www.tbesf.org.tr/tarihce/?id=20> (Erişim Tarihi: 12 Kasım 2024).
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (1961, 6 Ocak). *Gelir Vergisi Kanunu* (Kanun No: 193). Resmî Gazete.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=193&MevzuatTertip=4&MevzuatTur=1> (Erişim: 17 Ekim 2024)
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (1986, 28 Mayıs). *Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun* (Kanun No: 3289). Resmî Gazete.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3289&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (Erişim: 17 Ekim 2024)
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (2008, 24 Haziran). *Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun* (Kanun No: 5774). Resmî Gazete. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5774.pdf> (Erişim: 18 Ekim 2024)
- Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu (2009). *Kuruluş*.
<https://www.gesf.org.tr/kurulus> (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2024).
- Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu (2023). *TİESF, Tarihçe*.
<https://tiesf.org.tr/tarihce/> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2024)
- Türkiye Milli Paralimpik Komitesi (2020). *Gurur Tablomuz*.
<https://www.tmpk.org.tr/gurur-tablomuz/> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2024).
- Türkiye Milli Paralimpik Komitesi (2020). *Madalyalarımız*.
<https://www.tmpk.org.tr/gurur-tablomuz/> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2024)
- Türkiye Milli Paralimpik Komitesi (2020). *Paralimpik Hareketin Tarihçesi*.
<http://tmpk.org.tr/tr/tarihce> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2024)
- Türkiye Milli Paralimpik Komitesi (2020). *Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Tüzüğü*.
<https://www.tmpk.org.tr/tuzuk/> (Erişim Tarihi: 17 Kasım 2024).
- Türkiye Milli Paralimpik Komitesi (2024). *Paralimpik Oyunlara Katılan Sporcularımız*.
<https://www.tmpk.org.tr/sporcular/> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2024).

- Türkiye Milli Paralimpik Komitesi (2024). *Paralimpik Sporlar Nelerdir?* <https://www.tmpk.org.tr/sik-sorulan-sorular/> (Erişim Tarihi: 17.11.2024).
- Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu (2023). *Tarihçe*. <http://www.tossfed.gov.tr/tarihce/> (Erişim Tarihi: 16 Kasım 2024).
- Tweedy, S. ve P. D. Howe (2011). Introduction to The Paralympic Movement. Y. C. Vanlandewijck ve W. R. Thompson (eds.), *The Paralympic athlete* (3–30). Wiley-Blackwell.
- Ünay, E., M. A. Melekoğlu ve O. Çakıroğlu (2021). “Türkiye’de Kaynaştırmadan Bütünleştirmeye Geçiş.” *e-Kafkas Journal of Educational Research*, Cilt 8, Sayı 3, 663-681.
- Ürkmez, G. (2019). *Türkiye Milli Paralimpik Komitesi’nin (Tmpk) İşleyişi ve Engelli Sporlarına Yaklaşımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vasilios, G. ve M. Eriketti (2015). “The Evolution of The Winter Paralympic Games and Sports.” *Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, Sayı 3, 69-79.
- Vergunst, R. ve L. Swartz (2020). ““He Doesn’t Understand That He’s Struggling With The Way I Felt’–University Students, Psychosocial Disability and Disclosure in The Western Cape, South Africa.” *Disability & Society*, Cilt 36, Sayı 2, 226-239.
- Webborn, N. ve P. V. Vliet (2012). “Paralympic Medicine.” *The Lancet*, Cilt 380, Sayı 9836, 65-71.
- Webborn, N., S. Willick ve J. C. Reeser (2006). “Injuries Among Disabled Athletes During The 2002 Winter Paralympic Games.” *Medicine & Science in Sports & Exercise*, Cilt 38, Sayı 5, 811- 815.
- Willick, S. E. ve J. Lexell (2014). “Paralympic Sports Medicine and Sports Scienceintroduction.” *PM&R*, Cilt 6, 1-3.
- Wilson, D. ve G. Ramchandani (2017). “Home Advantage in The Winter Paralympic Games 1976-2014.” *Sport Sci Health*, Cilt 13, 355-363.
- Wilson, N. C. ve S. Khoo (2013). “Benefits and Barriers to Sports Participation for Athletes With Disabilities: The Case of Malaysia.” *Disability ve Society*, Cilt 28, Sayı 8, 1132-1145. <https://doi.org/10.1080/09687599.2012.758034>

- Wolbring, G. (2008) "Oscar Pistorius and The Future Nature of Olympic, Paralympic and Other Sports." *SCRIPT-ed*. Cilt 5, Sayı 1, 139-160.
- World Health Organization (2001). *International classification of functioning, disability and health*. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data. <https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health> (Erişim Tarihi: 22 Kasım 2024)
- Yaman, M., S. Ayan ve S. Arslan (2004). "Sporun Yaygınlaştırılması için Spor Tesisleri ve Uygulanan Politikaların İncelenmesi." *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 239- 252.
- Yardımcı, F. B. (2022). *Paralimpik Oyunlar'a Hazırlanan Engelli Sporcuların Fiziksel Aktivite Düzeyleri ile Anksiyete, Depresyon ve Stres Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBE.
- Yayman, D. ve A. Çımat (2012). "Türk Vergi Hukukunda Yer Alan Sakat ve Özürlülere Yönelik Vergisel Ayrıcalıklar." *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 16, Sayı 3, 297-322.
- Yetim, A. A. (2014). "Engelliler Sporuna Sosyolojik Yaklaşım." *II.Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı*. Batman Üniversitesi: Batman.
- Yıldırım, A. ve H. Şimşek (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Ç. (2020). *İş Hayatında 25-45 Yaş Arası Fiziksel Engelli Bireylerin İstihdamı İş Sağlığı ve Güvenliği; Bir Araştırma Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Rumeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, G. (2021). *Paralimpik Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının, Engellerinin, Kolaylaştırıcılarının ve Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerilerinin İncelenmesi*. (Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi EBE.

EKLER

Ek-1: Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

Yaşınız:

Eğitim Durumunuz:

İlköğretim () Ortaöğretim () Lisans () Lisans Üstü ()

Engel Durumunuz:

Spora başlama yılınız:

Branşınız:

Ek-2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmacı Bitlis ilinin Ahlat ilçesinde bulunan Ahlat Selçuklu Anadolu Lisesinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Doktora programında eğitimine devam etmektedir. Siz Türkiye'nin gururu Milli sporcularımız ile spor yapma noktasında karşılaştığınız genel zorluklar ve ihtiyaç duyduğunuz hukuki düzenleme hususlarını incelemek amacıyla bu araştırma planlanmıştır. Araştırmanın literatüre ve bu alanda çalışmalar yapan diğer araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında bedensel engelli milli paralimpik sporcular ile görüşmeler planlanmaktadır. Görüşmeler neticesinde toplanan veriler yalnızca bu araştırma için kullanılacak ve katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutulacaktır. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ışığında değerlendirmeler yapılacaktır. Görüşmeler sonrasında yapılacak olan analizlerde katılımcıların kimlikleri gizli tutulacak ve katılımcıların kişisel bilgilerine araştırma kapsamında kimse erişemeyecektir. Görüşmeler sonucunda belirlenen temalardaki ortaya konulan orak görüşler birkaç cümle ile "katılımcılardan biri böyle bir cümle kurmuştur" gibi bir ifade kullanılarak örnek gösterilecektir.

Yapılacak görüşmelerin tahminen 30 dakika süreceği düşünülmektedir. Katılımcıların izinleri dahilinde görüşmeler kayıt altına alınacaktır.

Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederiz. Verilen bilgilerden sonra sormak istediğiniz bir şey var mı?

Görüşmenin görüntü kaydına alınmasını onaylıyor musunuz?

Bu bilgilendirmelerden sonra izninizle kişisel bilgilerinizin gizli kalacağını hatırlatarak sorulara başlamak istiyorum.

Kişisel bilgi formu sorularına cevap alınacak ardından yarı yapılandırılmış görüşme sorularına cevaplar alınacaktır.

Ek-2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (devamı)

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1.	Karşılaşılan Zorluklar Spora katılım noktasında karşılaştığınız zorluklar ve engeller var mıdır? Varsa nelerdir ve nasıl aşılabileceğini düşünüyorsunuz? (Sondaj soru: Milli sporcu olmadan önce karşılaştığınız zorluklar nelerdir?) (Sondaj soru: Milli sporcu olduktan sonra karşılaştığınız zorluklar nelerdir?) (Sondaj soru: Müsabakalara hazırlık döneminde tesislere ulaşımınız, tesislerin engel durumunuza göre makul düzenlenmesi ve materyallerin sağlanmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?)
2.	Spor Tesislerinin Düzenlemesi Sizce spor tesislerinde spor yapabilmeyi kolaylaştıracak materyal uyarlamaları ve ortam düzenlemeleri yapılıyor mu? (Sondaj soru: Yapılıyorsa bu düzenlemeler nelerdir?)
3.	Psikolojik Destek Müسابakalara hazırlık döneminizde bağlı olduğunuz federasyon psikolojik destek sağlıyor mu? Bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?
4.	Antrenörler ve Teknik Ekibin Yeterliliği Spor yaparken sizinle ilgilenen ekibin (Antrenör ve diğer kişiler) ne derece yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?
5.	Yetenekli Engelli Sporcular Yetenekli engelli sporcuların önlerinin açılması ve spora kazandırılması için yapılması gerekenler konusunda düşünceleriniz nelerdir?
6.	Menajer ve Sponsor Menajerinizi ve sponsorunuzu var mı? (Sondaj soru: Menajerinizi varsa kaç yıldır var?)
7.	Hukuki Haklar Menajerinizi, kulübünüzle veya sponsorunuz ile imzaladığınız sözleşmenizden kaynaklanan herhangi bir hak ihlali yaşadınız mı? (Sondaj soru: Sözleşmelerinizden doğan bir hak ihlali yaşadıysanız çözüm buldunuz mu? Çözüm bulduysanız nasıl bir yol izlediniz?)

8.	Engelli sporcuların sporu bıraktıktan sonra emeklilik hakları ile ilgili düşünceleriniz ve beklentileriniz nelerdir?
9.	Engelli sporcuların hangi hukuki düzenlemeler ve tanınan haklara ihtiyaç duyduğunu düşünüyorsunuz? (Sondaj soru: Hukuki düzenlemeler ve tanınan haklar kapsamında genel olarak ödöl yönetmelikleri, emeklilik, sosyal hakların yeterliliği veya eksikliği konusundaki ihtiyaçlar varsa bu ihtiyaçların neler olduğunu düşünüyorsunuz?)
10.	Sonlandırma Eklemek istediğiniz bir şey var mı ?

Ek-4. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.12.2023-120941

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Toplantı Tarihi: 11.12.2023	Toplantı Sayısı: 10	Karar Sayısı: 57
<p>Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Ekrem ALMAZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.</p> <p>KARAR-37: Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 24.11.2023 tarihli ve 118197 sayılı yazısı okundu ve ekleri incelendi.</p> <p>Yapılan incelemeler sonucunda; Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü danışmanlığı Doç. Dr. Tuba Fatma KARADAĞ tarafından yürütülen Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı 210212008 numaralı doktora öğrencisi Engin VURAL'ın "Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları Zorluklar Ve Hukuki İhtiyaçlarının İncelenmesi" konulu tez çalışması Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından uygun görülmüş olup, durumun Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne bildirilmesine,</p> <p>Oy birliği ile karar verildi.</p>		
BAŞKAN (e-imzalıdır) Prof. Dr. Ekrem ALMAZ Kurul Başkanı		
ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Canan DEMİR YILDIZ Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Ramazan Şamil TATIK Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Muhammed Fatih BİLİCİ Spor Bilimleri Fakültesi Öğr. Üyesi
ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Yusuf AYDIN İslami İlimler Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Necmettin ÇİFTÇİ Sağlık Hizmetleri MYO Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül KILIÇLI Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğr. Üyesi
ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Gökhan DEMİREL İletişim Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Gözde YETİM Spor Bilimleri Fakültesi Öğr. Üyesi	

1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <https://ebys.alparslan.edu.tr/enVision/Dogrula/BS44YNZHC4> adresinden yapılabilir.

MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU DEĞERLENDİRME FORMU

Araştırmanın Başlığı:	"Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları Zorluklar Ve Hukuki İhtiyaçlarının İncelenmesi" adlı çalışma.
Başvuru Formunun Etik Kurula geldiği tarih:	24.11.2023
Başvuru Formunun Etik Kurulda incelendiği tarih:	11.12.2023
Karar tarihi	11.12.2023

SONUÇ

1.	☒ Kabul
2.	☐ Düzeltme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐ Red Gerekçe, Görüş, Tavsiye ve Açıklamalar:

Başvuru dosyasının incelenmesinde hazır bulunan ve araştırmayla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunmayan Etik Kurul başkan ve üyelerinin ad soyad ve imzaları.

Başkan
(e-imzalıdır)
Prof. Dr. Ekrem ALMAZ

Üye
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Canan DEMİR YILDIZ

Üye
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Ramazan Şemil TATIK

Üye
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Muhammed Fatih BİLİCİ

Üye
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf AYDIN

Üye
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Necmettin ÇİFTÇİ

Üye
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül KILIÇLI

Üye
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan DEMİREL

Üye
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Gözde YETİM

Ek-5. Türkiye Atıcılık Federasyonu Başkanlığı İzni

TÜRKİYE ATICILIK FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-17694007-622.99-6616450

05.01.2024

Konu : Araştırma İzni Onayı (Engin VURAL)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 26.12.2023 tarihli dilekçeniz.

İlgide kayıtlı dilekçeniz ile; "Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları Zorluklar ve Hukuki İhtiyaçlarının İncelenmesi" başlıklı tez çalışması için Federasyon Başkanlığımıza yapmış olduğumuz başvurumuz, Bilimsel Araştırma Kurulu tarafından incelenmiş ve uygun bulunmuştur.

Söz konusu tez çalışmanızı, gönüllülük esasına dayalı olarak, Bedensel ve İşitme Engelliler Teknik Kurul Başkanı Kadri AKGÜN kontrolünde gerçekleştirmeniz koşulu ile uygulamamızda Federasyon Başkanlığımızca bir sakınca görülmemektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Gürsel ÇOLAKOĞLU
Federasyon Başkanı

Ek: Bilimsel Araştırma Kurulu'nun uygunluk yazısı (1 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Sayın Engin VURAL
AHLAT / BİTLİS

Bilgi:

Sayın Kadri AKGÜN
Bedensel ve İşitme Engelliler Teknik Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: C55P02R5 6ACC 4010 BF08 324B15F8F868

Doğrulama Adresi

Bilgi için: Dilek YENER
Büro Personeli

Ek-6. Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı İzni

TÜRKİYE
ATLETİZM FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-10421102-125.99-6630885

08.01.2024

Konu : Uygulama İzni (Engin VURAL)

Sayın Engin VURAL

İlgi : 26.12.2023 tarihli dilekçeniz.

Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapmakta olduğunuz doktora programı kapsamında "Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları Zorluklar ve Hukuki İhtiyaçlarının İncelenmesi" konulu çalışmanızın, paralimpik sporcular teknik kurul üyesi Orhan YÜZER'in bilgisi dahilinde uzaktan görüşme olarak uygulanması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi rica ederim.

İletişim Bilgileri: Orhan YÜZER - [REDACTED]

Yasemin BAKICI
Genel Sekreter

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: FD4D311B-14CC-47DC-A2F7-3EEA7652EE64

Doğrulama Adresi: [REDACTED]

Bilgi için: Arzu OKSUZ
Spor Eğitim Uzmanı

Ek-7. Türkiye Badminton Federasyonu Başkanlığı İzni

ENGİN VURAL

Merhaba Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi kapsamında doktora tez araştırması için daha önce 10 Ocak 2024 tarihinde evrak gönderilmişti. Pazar

16 Oca Sal 13:11 (8 gün önce) ☆

[redacted]badminton[redacted]

Alıcı: ben ▾

10:10 (2 saat önce) ☆ 😊 ↩ ⋮

Talebiniz Bilim Kurulumuz tarafından uygun bulunmuştur. Sonraki süreç için [redacted] nolu telefondan [redacted] ile iletişime geçebilirsiniz.

↩ Yanıtla

➡ Yönlendir

Ek-8. Türkiye Basketbol Federasyonu Başkanlığı İzni

Doktora Tezi Araştırma İzni > Gelen Kutusu x

29 Ara 2023 Cum 14:47 (7 gün önce) ☆ 😊 ↶ ⋮

Alıcı: ben, Erdem ▾

Seyin Engin Vural,

Kurumumuza 22.12.2023 tarihinde ilettiğiniz talep yazısı tarafımızca incelenmiştir.
Doktora Tezi için Türkiye Basketbol Federasyonu olarak herhangi bir izin verilmesi söz konusu olmayıp, teziniz ile ilgili direkt olarak kulüplerle ve/veya şahıslarla iletişime geçmeniz gerekmektedir.

Doktora tezinizde başarılar dileriz.

Saygılarımızla,

 TEKERLEKLİ SANDALYE BASKETBOL LİGLERİ
LİG MÜDÜRLÜĞÜ

Ek-9 Türkiye Halter Federasyonu Başkanlığı İzni

TÜRKİYE HALTER FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-57458538-125.99[1002]-6587288

03.01.2024

Konu : Para Powerlifting Milli Sporcuları Hk.

İLGİLİ MAKAMA

İlgi : Engin Vural'ın 26.12.2023 tarihli dilekçesi.

İlgi tarihli dilekçede Muş Alparslan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalında Doktora öğrencisi Engin VURAL'ın Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları ve Zorluklar ve İhtiyaç duydukları hukuki haklar kapsamında doktora tezi çalışması için Para-Powerlifting branşı Milli Sporcularımız ile görüşme sağlanması konusunda izin talep edilmiştir.

Federasyonumuz Para Powerlifting branşı Milli Sporcularımız ile 08-14 Ocak 2024 tarihleri arasında iletişim kurulmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Sporcuların iletişim bilgileri ekte yer almaktadır.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

Talat ÜNLÜ
Federasyon Başkanı

Ek: Para Powerlifting Milli Sporcuları Bilgileri

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: D9C0B9DC-E883-46E4-BFC8-67C823F71A86

Doğrulama Adresi:

Bilgi için: Omur AYAN
Büro Personeli

Ek-10 Türkiye Okçuluk Federasyonu Başkanlığı İzni

TÜRKİYE OKÇULUK FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-47309373-125.99-6568277

02.01.2024

Konu : Para-Okçuluk Milli Sporcular Hk.

İLGİLİ MAKAMA

İlgi : Engin Vural'ın 22.12.2023 tarihli dilekçesi.

İlgi tarihli dilekçede Muş Alparslan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalında Doktora öğrencisi Engin VURAL'ın Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları Zorluklar ve İhtiyaç duydukları hukuki haklar kapsamında doktora tezi çalışması için Para-Okçuluk branşı Milli sporcularımız ile görüşme sağlanması konusunda izin talep edilmiştir.

Federasyonumuz Para-Okçuluk branşı Milli Sporcularımız ile 02-05 Ocak 2024 tarihleri arasında iletişim kurulmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Sporcuların iletişim bilgileri ekte yer almaktadır.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

Ali Sırer AYDIN
Genel Sekreter

Ek: Para-Okçuluk Milli Sporcular Bilgileri

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 5FBE8FFB-CA51-436D-BAC9-E862617A7A56

Doğrulama Adresi: [Redacted]

Bilgi için: Sevgi GUNDOĞAN
Büro Personeli

Ek-11 Türkiye Masa Tenisi Federasyonu Başkanlığı İzni

TÜRKİYE MASA TENİSİ FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-92390194-125.99-6655459

11.01.2024

Konu : Para Masa Tenisi Milli Sporcular

İLGİLİ MAKAMA

İlgi : Engin Vural'ın 04.01.2024 tarihli dilekçesi.

İlgi tarihli dilekçede Muş Alparslan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalında doktora öğrencisi Engin VURAL'ın Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları Zorluklar ve İhtiyaç Duydukları Hukuki Haklar kapsamında doktora tezi çalışması için Para Masa Tenisi branşı Milli Sporcularımız ile görüşme sağlanması konusunda izin talep edilmiştir.

Federasyonumuz Para Masa Tenisi branşı Milli Sporcularımız ile 15 - 31 Ocak 2024 tarihleri arasında iletişim kurulmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

Alp BALA
Genel Sekreter V.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 61CA8346-29AB-4B3D-912C-AA460475DDC0

Doğrulama Adresi: [Redacted]

Bilgi için: Taylan Özgür
ADIMAN
Büro Personeli

Ek-12 Türkiye Eskrim Federasyonu Başkanlığı İzni

TÜRKİYE ESKRİM FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-41112846-125.99-6748103

22.01.2024

Konu : Paralimpik Eskrim Milli Sporcular

İLGİLİ MAKAMA

İlgi : Engin Vural'ın 10.01.2024 tarihli dilekçesi hk.

İlgi tarihli dilekçede Muş Alparslan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalında doktora öğrencisi Engin VURAL'ın Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları Zorluklar ve İhtiyaç Duydukları Hukuki Haklar kapsamında doktora tezi çalışması için Paralimpik Eskrim branşı Milli Sporcularımız ile görüşme sağlanması konusunda izin talep edilmiştir.

Federasyonumuz Paralimpik Eskrim branşı Milli Sporcularımız ile 22-30 Ocak 2024 tarihleri arasında iletişim kurulmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

Yılmaz PORTAKAL
Genel Sekreter

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 5150F56F-9A0F-4F11-A0FB-2BF3FF9542C3

Doğrulama Adresi:

Bilgi için: Nihal İZGİ
Şef

Ek-13 Türkiye Tenis Federasyonu Başkanlığı İzni

ENGİN VURAL Merhaba Doktora Tez Araştırması için Para Milli sporcular ile uzaktan ZOOM üzerinden 10-15 dakika görüşmek istiyorum. Zoom mümkün değilse 10 dakika telefon görü 10 Oca Çar 13:08 (12 gün önce) ☆

Göksu Gülpınar Alıcı: ben 17:23 (2 saat önce) ☆ 😊 ↩ ⋮

Sayın Vural,

Doktora Tez Araştırması kapsamında görüşmeniz olumlu değerlendirilmiştir.

Ancak sporcularımız şuanda Grand Slam turnuvası olan Avustralya Açıkta yarışmalara katıldığından Mart ayının ilk haftalarına planlama yapabiliriz. Bilgilerinize

İyi günler dileriz.

Göksu GÜLPINAR
Genel Sekreter Yardımcısı
Türkiye Tenis Federasyonu

Ek-14 Türkiye Yüzme Federasyonu Başkanlığı İzni

TÜRKİYE YÜZME FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-97009680-125.99-6746794

22.01.2024

Konu : Para Yüzme Milli Sporcuları Hk.

İLGİLİ MAKAMA

İlgi tarihli dilekçede Muş Alparslan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalında Doktora öğrencisi Engin VURAL'ın "Bedensel Engelli Milli Paralimpik Sporcuların Karşılaştıkları Zorluklar ve İhtiyaç duydukları Hukuki Haklar" kapsamında doktora tezi çalışması için Para Yüzme branşı Milli Sporcumuz ile görüşme sağlanması konusunda izin talep edilmiştir.

Federasyonumuz Para Yüzme branşı Milli Sporcumuz [REDACTED] ile talep kapsamında iletişim kurulmasında herhangi bir sakınca bulunmadığı görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

Seçkin RENKLİBAY
Genel Sekreter

Ek: [REDACTED] Dilekçe Yazısı (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 6164D295-761C-46BF-AB43-268278A34A7A

Doğrulama Adresi: [REDACTED]

Bilgi için: Merve OZKAYNAK
Büro Personeli [REDACTED]